

DEFENSA, SEGURETAT I OCUPACIÓ COM A NEGOCI

Relacions comercials militars,
armamentístiques i de seguretat entre
Espanya i Israel

Alejandro Pozo (Dir.)
Camino Simarro
Oriol Sabaté

Autors:

Alejandro Pozo [Dir.], Camino Simarro i Oriol Sabaté

Suport investigador:

Carles Revenga

Coordinació del projecte:

Felip Daza, Felip@novact.org, @fdazza

Fotografia:

Germán Caballero [foto portada-Policia Nacional espanyola] www.germancaballero.com

Hamza Burnat [foto pàgina 20]

ActiveStills [foto pàgina 38] www.activestills.org

Jordi Borràs [foto pàgina 96] www.jborras.cat

Pau Fabregat [foto contraportada-Mur de separació-checkpoint de Qalandia-Palestina]

Portada, disseny i edició:

Pau Fabregat, dissenyador i periodista

@Pau_Fabregat

Traducció:

Versió al català: Lea Feliu Pujol

Versió l'anglès: Raffaella Bagnara

Els autors i coordinador volen mostrar la seva gratitud a totes aquelles persones que de forma desinteressada han col·laborat en aquesta publicació.

Aquesta investigació s'emmarca en un programa d'investigació, sensibilització i educació coordinat per:

Amb la col·laboració en la component investigadora de:

I amb el suport financer d'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament i l'Ajuntament de Barcelona per a les despeses de disseny, edició, maquetació, fotografia, traducció i impressió d'aquesta publicació.

Aquest treball pot ser copiat, distribuït, públicament difós, traduït i modificat, especificant els seus fins no comercials i la seva autoria a través del següent text:

POZO, A. [Dir.], SIMARRO, C., SABATE, O., Defensa, Seguretat i Ocupació com Negoci. Relacions Militars, armamentístiques i de Seguretat entre Espanya i Israel, [2014].

DEFENSA, SEURETAT I OCUPACIÓ COM A NEGOCI

Relacions comercials militars, armamentístiques i de
seguretat entre Espanya i Israel

Alejandro Pozo [Dir.]
Camino Simarro
Oriol Sabaté

// SOBRE ELS AUTORS

Alejandro Pozo (Dir.) Investigador i doctor sobre pau i conflictes armats. Membre del Centre Delàs d'Estudis per la Pau (Barcelona) i de l'Institut Interuniversitari de Desenvolupament Social i de Pau (IUDESP, Universitat Jaume I, Castelló). Participa o ha col·laborat activament en altres organitzacions, plataformes i centres d'estudi relacionats amb la geopolítica, les relacions internacionals, el militarisme o la guerra. Ha estat coordinador de projectes humanitaris en contextos de guerra i ha realitzat treballs de camp en diferents zones en estat de conflicte armat. És autor de diversos estudis i publicacions sobre militarisme, humanitarisme i conflictes armats, i és docent de diferents graus i postgraus.

alejandro_pozo@yahoo.com

Camino Simarro. Educadora social i antropòloga. Va cursar el diploma de Postgrau de Cultura de Pau a l'Escola de Cultura de Pau de la Universitat Autònoma de Barcelona i el Màster en Globalització, Desenvolupament i Cooperació de Món3 a la Universitat de Barcelona. És investigadora del Centre Delàs d'Estudis per la Pau en temes relacionats amb el comerç d'armes, la indústria d'armes i la despesa militar. Forma part del Grup d'Educació per la Pau i col·labora amb la Universitat Internacional de la Pau.

csimarro@centredelas.org

Oriol Sabaté. Llicenciat en Economia: està cursant el doctorat sobre finançament militar i desenvolupament dels sistemes fiscals contemporanis, al Departament d'Història i Institucions Econòmiques de la Universitat de Barcelona. Va cursar el màster de Globalització, Desenvolupament i Cooperació de Món3 de la Universitat de Barcelona i el màster en Història Econòmica de la Universitat de Barcelona. És membre del grup de formació del Seminari d'Economia Crítica TAIFA.

oriol_sabate@hotmail.com

ÍNDIX DE CONTINGUTS

// Relació d’ Acrònims.....	9
// Resum Executiu.....	11-12
// Introducció.....	14-15
01/ Marc general de relacions en seguretat i defensa entre Espanya i Israel.....	16-35
1.1/ Israel com a exportador de defensa i seguretat.....	16-18
1.2/ Dependència israeliana d’Amèrica del Nord i Europa.....	18-20
1.3/ Les relacions militars i de seguretat amb Espanya i la complicitat política.....	20-24
1.4/ Acords de cooperació militar i de seguretat entre Espanya i Israel.....	24-30
1.5/ Els promotors de les relacions de defensa i seguretat entre Espanya i Israel [i els seus <i>lobbies</i>].....	30-35
02/ Exportacions espanyoles a Israel.....	36-52
2.1/ Panoràmica de les exportacions espanyoles a Israel.....	36-39
2.2/ És correcte exportar armes a Israel?.....	41-43
2.3/ Resum de l’aplicació dels criteris de la legislació espanyola en el cas d’Israel.....	44
2.4/ Grans empreses espanyoles de Defensa amb importants vincles amb Israel.....	45-51
2.5/ Altres empreses espanyoles exportadores a Israel.....	51-52
03/ Importacions israelianes de defensa a Espanya.....	53-57
3.1/ Panoràmica de les importacions israelianes a Espanya.....	53-55
3.2/ Per què comprar armes i usar serveis made in Israel és controvertit?.....	55-57
04/ Contractes de defensa <i>made in Israel</i>: Espanya com a negoci.....	58-75
4.1/ Panoràmica de contractes de defensa.....	58-59
4.2/ Alguns exemples de contractes.....	59-60
4.3/ Míssils Spike per a l’Exèrcit de Terra.....	61-62
4.4/ Torretes Rafael per a blindats d’Exèrcit de Terra.....	63-64
4.5/ Sistemes de morter Cardom d’Elbit Systems per a l’Exèrcit de Terra.....	64-65
4.6/ Les vendes i la coproducció de UAVs entre Espanya i Israel.....	65-69
4.7/ Espanya com a porta d’entrada a Amèrica Llatina i a Europa.....	70-71
4.8/ Filials de Defensa a Espanya: experiència israeliana “provada en combat”.....	71-75
4.8.1/ Pap tecnos [Rafael].....	71-72
4.8.2/ Aeronautics Enterprise España S.A. [Aeronautics Defense Systems].....	72-74
4.8.3/ Altres empreses no filials.....	75
05/ Productes israelians de seguretat a Espanya.....	76-85
5.1/ Guardian Homeland Security: 100% made in Israel.....	76-81
5.2/ Marques i productes <i>made in Israel</i>	80-83
5.3/ Altres empreses distribuïdores a Espanya.....	83-84
5.4/ Altres equips de seguretat subministrats a [o per] Espanya.....	84-85
06/ Serveis de seguretat privada.....	86-99
6.1/ Serveis <i>made in Israel</i> a l’edèn privatitzador espanyol.....	86
6.2/ International Consultants on Targeted Security [ICTS].....	87-91
6.3/ International Security and Defense Systems [ISDS] i Catalunya.....	91-95
6.4/ Blue Sky International [BSI]: seguretat privada israeliana pel Barça.....	95-96
6.5/ La privatització de les presons.....	96-99
07/ Formació: Israel ens ensenya.....	100-110
7.1/ El valor afegit d’Israel.....	100-101
7.2/ Formació de serveis d’escolta i protecció.....	101-106
7.3/ El krav magá a Espanya.....	107-108
7.4/ Israel ens ensenya... també a la universitat.....	108-110
08/ Relacions en investigació desenvolupament en el sector militar i de seguretat.....	111-115
8.1/ Resum de projectes amb participació conjunta espanyola-israeliana.....	113-115

// RELACIÓ D'ACRÒNIMS

[entre parèntesis, acrònims en altres llengües]

AI	Amnistia Internacional
ANP	Autoritat Nacional Palestina
BMN	Banc Mare Nostrum
CAAT	Campanya Contra el Comerç d'Armes [Campaign Against Arms Trade]
CAN	Caja Navarra
CASA	Construccions Aeronàutiques S.A.
CCM	Caja Castilla la Mancha
CEOE	Confederació Espanyola d'Organitzacions Empresarials
CESEI SL	Consultora d'Estudis Estratègics i Internacionals
CSID	Centre Superior d'Informació de la Defensa
CNI	Centre Nacional d'Intel·ligència
DGAM	Direcció General d'Armament i Material
DGP	Direcció General de Policia
EADS	European Aeronautic Defence and Space
ENAAT	Xarxa Europea Contra el Comerç d'Armes [European Network Against Arms Trade]
EEUU [USA]	Estats Units
FESEI	Fundació d'Estudis Estratègics i Internacionals
GD-SBS	General Dynamics- Santa Bàrbara Sistemes
HRW	Human Right Watch
IAI	Israel Aerospace Industries
ICEX	Institut Espanyol de Comerç Exterior
ICTS	International Consultants on Targeted Security
R+D	Recerca i Desenvolupament
IDF	Forces de Defensa d'Israel [Israel Defence Forces]
INI	Institut Nacional d'Indústria
IMI	Israel Military Industries
ISDS	International Security and Defense Systems
IWI	Israel Weapon Industries
MAEC	Ministeri d'Afers Exteriors i Cooperació
MDE	Memoràndum d'Entesa
MEC	Ministeri d'Economia i Competitivitat
NAMSA	NATO Maintenance and Supply Agency
NBQ	Nuclear, Biològic, Químic
OTAN [NATO]	Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord
PACI	Pla Anual de Cooperació Internacional del MAEC
PESD	Política Europea de Seguretat i Defensa
PI	Pro-Check International
PNUD [UNDP]	Programa de la ONU per al Desenvolupament
PP	Partit Popular
PSOE	Partit Socialista Obrer Espanyol
SBS	Santa Bàrbara Sistemes
SEPI	Societat Estatal de Participacions Industrials
SIPRI	Stockholm International Peace Research Institute
SWAT	Special Weapons And Tactics [Unitats de seguretat d'elit]
UAV	Unmanned Aerial Vehicle
UCJC	Universitat Camilo José Cela
UE [EU]	Unió Europea
VAMTAC	Vehicle d'Alta Mobilitat Tàctica
VIP	Very Important Person [Persona molt important]

// RESUM EXECUTIU

OBJECTIU DE L'INFORME

Aquest informe analitza el conjunt de relacions comercials en matèria de seguretat i defensa entre Espanya i Israel i complementa un altre informe realitzat el 2009. En aquell moment es van abordar les exportacions espanyoles de material de defensa a Israel, la seva rellevància, pertinència i adequació a la llei. També es va realitzar un primer acostament a altres tipus de relacions militars i de seguretat, en què ara s'aprofundeix en aquest informe, sense pretendre un estudi exhaustiu sobre uns sectors caracteritzats pel dinamisme, la manca de transparència i el secretisme.

DESTACATS:

1/ Les relacions militars i de seguretat entre Espanya i Israel són significatives i tenen una clara tendència a l'alça. Estan facilitades, promogudes i protegides per una sèrie d'acords oficials que destaquen pel seu secretisme i la manca de transparència, i es caracteritzen per un accés a informació i condicions privilegiades. Considerant els àmbits europeus i de l'OTAN, dels quals Espanya en forma part: Israel obté un accés privilegiat a fons i a resultats d'investigacions militars i de seguretat; gaudeix de condicions de membre *de facto* de l'OTAN, sense formar-ne part, i té accés als seus estàndards d'interoperabilitat, a més de beneficiar-se del Programa Espacial Europeu.

2/ Israel exporta aproximadament tres quartes parts de la seva producció militar a més de cent països. El seu aparell de defensa i de seguretat és altament dependent d'aquestes exportacions, que redueixen considerablement els costos d'adquisició de material per part de les forces i cossos de seguretat israelians, ja que permeten exportar la producció excedent i reduir així els costos per unitat de producció. El material militar i les armes exportades es publiciten com a tecnologia d'avantguarda "provada en combat", atès que han estat prèviament utilitzades en les freqüents intervencions militars israelianes. Per això, s'han pogut comprovar augments de vendes de determinats productes militars després d'algunes de les campanyes bèl·liques a la regió o a la franja de Gaza, considerada un laboratori de proves.

3/ Espanya incompleix la seva pròpia legislació en exportar material de defensa a Israel. Aquestes exportacions violarien de manera flagrant quatre dels vuit criteris que estableixen la Posició Comuna de la Unió Europea i la llei espanyola que les regula. A més, podrien estar incomplint també altres tres criteris addicionals recollits en les disposicions esmentades. Tot i que els països membres de la UE han denegat llicències d'exportació de material de defensa a Israel en almenys 325 ocasions entre el 2001 i el 2011, no es coneix que cap d'aquestes negatives hagi vingut d'Espanya, de qui no es coneix cap consulta al respecte. D'altra banda, Espanya no ha exportat material de defensa a l'Autoritat Nacional Palestina, però sí material antiavalots.

4/ El volum econòmic de les importacions espanyoles de material de defensa israelià és molt superior al de les exportacions espanyoles amb destinació a Israel. Entre els productes importats destaquen els míssils *Spike* de la companyia israeliana Rafael, les plataformes d'armament per control remot *RCWS Samson* de la mateixa empresa, els sistemes de morter *Cardom* de Elbit Systems i els avions no tripulats (drones) *Searcher* de la firma Israel Aerospace Industries (IAI). Els quatre grups figuren

entre els més lucratiu per l'ocupació dels territoris palestins i per les tensions a la regió, mentre que els quatre productes esmentats han estat provats extensament a la Franja de Gaza. El volum de les importacions es va disparar a partir del 2007, tot superant amb escreix els 400 milions d'euros.

5/ Espanya i la seva indústria de defensa i de seguretat no només representen una oportunitat de negoci per als seus homòlegs israelians, sinó que també es perceben com una porta d'accés al mercat europeu, nord-africà i, sobretot, llatinoamericà. Les empreses israelianes aprofiten els consorcis i els contactes amb les firmes espanyoles per poder accedir a aquells tercers mercats en què la marca Espanya té un valor afegit. També es beneficien d'aquests acords les companyies espanyoles, en afegir a la seva oferta tecnologia d'avantguarda israeliana i la seva experiència provada en combat. Les empreses més afavorides en aquest sentit són Indra, Santa Bàrbara Sistemes, Tecnobit i EADS-CASA, si bé les pretensions de Navantia també mereixen ser destacades

6/ Una part de les relacions de defensa i de seguretat té lloc a través de la implantació directa de filials israelianes en territori espanyol. Entre les empreses de defensa, destaca Pap Tecnos (filial de Rafael) i Aeronautics. Pel que fa a les firmes de seguretat, són moltes les empreses que diuen treballar en o per al sector espanyol. Les relacions comercials estan promogudes per diferents grups d'interès i pressió a Espanya, així com per les fires de defensa i seguretat.

7/ Als productes i serveis de seguretat israelians se'ls suposa un valor afegit per la seva experiència provada en combat, per les condicions i facilitats d'entrenament superiors en territori israelià i per la *marca Israel*, treballada a través de l'expansió i promoció de la seva oferta durant dècades. Entre els clients de signatures de seguretat israelians que publiciten la seva experiència com a "provada en combat" es troben els Mossos d'Esquadra, la Guàrdia Civil, el GEO i el Cos Nacional de Policia, l'Ertzaintza, policies locals de diferents ciutats, el Ministeri de Defensa i la Casa Reial, entre d'altres.

8/ Espanya representa una oportunitat de negoci creixent per a la indústria de defensa i seguretat israeliana. Les perspectives de privatització de serveis de seguretat (en especial en els centres penitenciaris) i les expectatives de majors facilitats apunten a un moment dolç per als que fan de la seguretat un negoci i per als que els donen suport. Diverses firmes israelianes ja han gaudit de contractes per part d'institucions públiques i empreses privades a Espanya.

9/ La indústria de defensa i de seguretat d'Israel transmet la seva experiència i el seu coneixement a través de diferents cursos de formació a Espanya i a Israel, encoratjats fins i tot per les mateixes institucions públiques espanyoles. Els clients són principalment les forces i cossos de seguretat de l'Estat espanyol i les seves comunitats autònomes, així com els agents de seguretat privada. Són diversos els centres que imparteixen aquesta formació (fins i tot mitjançant programes de postgrau universitaris), com ara la Universitat Camilo José Cela.

10/ Universitats públiques i privades, institucions públiques i empreses militars i tecnològiques espanyoles desenvolupen projectes de recerca en matèria de seguretat amb les seves homòlogues israelianes. Almenys 31 projectes d'aquest tipus de la Unió Europea compten amb participació conjunta dels dos països. Per exemple, al projecte CAPER, dedicat a la lluita contra el crim organitzat a través de l'extracció massiva de dades d'internet, hi contribueixen els Mossos d'Esquadra, la Guàrdia Civil, la Universitat Autònoma de Barcelona i el Ministeri de Seguretat Pública d'Israel, entre d'altres.

// INTRODUCCIÓ

Aquest informe és una continuació d'un estudi anterior realitzat el 2008 i publicat el 2009¹. Llavors, l'objectiu principal va consistir a realitzar una anàlisi de les exportacions d'armes espanyoles a Israel. La hipòtesi de partida, que va motivar l'informe, era que aquestes exportacions representaven un escàndol que s'havia de detallar. Aquell estudi va portar a diverses conclusions, de les quals ara ens n'interessen dues: la primera, que les exportacions d'armes espanyoles a Israel certament suposen una controvèrsia, atès que violen la mateixa legislació espanyola i europea, a més de representar una pràctica no ètica. Aquesta conclusió confirmava la hipòtesi de partida que es formulava precisament per aquesta qüestió. La segona conclusió, però, no figurava entre aquestes hipòtesis inicials, i va destacar que les exportacions d'armes espanyoles a Israel no són ni l'únic tipus de relacions qüestionables en els sectors de la seguretat i la defensa, ni tan sols el més important. De fet, en termes de volum econòmic i centrant-nos exclusivament en aquests sectors dels dos països, les exportacions espanyoles d'armes són el component menys significatiu de les relacions entre Espanya i Israel.

Aquest segon informe, elaborat en aquesta ocasió per un equip de tres persones, pretén partir de l'informe anterior per tal d'abordar amb profunditat les relacions que llavors es van abordar només de manera superficial i que representen el gruix de les relacions entre Espanya i Israel en matèria militar, de seguretat i armamentística. Pel fet de constituir la preocupació central de l'anterior informe, les exportacions espanyoles a Israel només s'abordaran aquí a tall d'actualització i recordatori de la controvèrsia que suposen aquestes exportacions. El detall pel qual el sistema judicial espanyol mai s'ha interessat (i, per tant, mai ha qüestionat) es tracta a l'informe de 2009 i la seva síntesi serà abordada en aquest segon informe amb alguns elements addicionals.

Aquest informe recull 10 tipus diferents, però relacionats, de relacions militars, armamentístiques i de seguretat entre Espanya i Israel, segons es llista a continuació:

1. Complicitat i col·laboració política, tant a nivell bilateral entre països, com en estructures supranacionals vinculades, com la UE o l'OTAN.
2. Acords oficials de seguretat i defensa entre Espanya i/o les seves regions, i Israel com a Estat.
3. Exportacions de material espanyol de defensa, de doble ús civil-militar i d'armes lleugeres a Israel.
4. Importacions de material de defensa israelià a Espanya.
5. Contractes a Espanya per a grups de defensa israelians, sovint en consorci amb la indústria espanyola.
6. Implantació de la indústria israeliana de defensa en territori espanyol i el seu ús com a base global.
7. Productes de seguretat israelians comercialitzats a Espanya.
8. Serveis de seguretat made in Israel a Espanya.
9. Formació i transmissió del saber israelià en seguretat i defensa.
10. Relacions en Investigació i Desenvolupament (R + D) entre els dos països.

Aquesta llista no es correspon exactament amb l'estructura de l'informe, ja que la intenció és d'aprofundir en el detall dels sis últims punts, els menys abordats en l'informe anterior. Per això, els dos primers punts s'abordaran conjuntament al primer capítol, sobre el marc general de les relacions, mentre que els punts tres i quatre també s'abordaran alhora al tercer capítol. La resta de components disposarà del seu propi capítol per ser aprofundit amb detall.

Cal destacar que l'estructura presentada identifica un major pes de l'israelià a Espanya que de l'espanyol a Israel. Això no fa sinó constatar una realitat: que Israel no necessita Espanya més que en termes de connivència i suport polític i sortida comercial per les seves empreses públiques i privades dels sectors, sigui considerant el territori espanyol com a negoci o com a base facilitadora per a l'accés a altres mercats. Així, no s'han trobat més enllà de l'anècdota, contractes de defensa a Israel amb contractistes espanyols, ni productes o serveis -incloent la formació- de seguretat espanyols comercialitzats en aquest país. Tampoc es coneix cap indústria espanyola de defensa amb filial a Israel. Senzillament perquè Israel només necessita Espanya com a mercat.

L'informe pretén tant una descripció de la situació de les relacions esmentades, com una anàlisi valorativa. Cal deixar clar que aquesta última està fortament condicionada per una percepció negativa dels sectors de la defensa i la seguretat, tal com es conceben avui, utilitzats per a interessos privats i basats en el lucre. És a dir, entenem que la defensa i la seguretat no s'han de comprar ni vendre, ni centrar la seva atenció en un determinat cercle de persones, ni basar-se en instruments pensats en última instància per matar persones o reprimir-les a través de la violència. Així, el primer interès és el de denunciar aquestes pràctiques en aquests sectors. El segon focus d'interès aborda Israel com l'Estat més militaritzat del món i el perquè d'aquesta condició. Ni entenem a Israel com un territori exclusivament jueu [no és el cas] ni és la nostra intenció en absolut, considerar aquí al poble jueu no relacionat directament amb els sectors de la seguretat i la defensa a Israel.

Els autors,
Octubre de 2013

1/ MARC GENERAL DE RELACIONS EN SEGURETAT I DEFENSA ENTRE ESPANYA I ISRAEL

1.1// ISRAEL COM A EXPORTADOR DE DEFENSA I SEGURETAT

El cineasta israelià Yotam Feldman, en relació a la seva pel·lícula documental, *The Lab*, va dir en una entrevista que li semblava que la guerra a Gaza s'havia convertit "en una cosa inherent al sistema polític israelià, possiblement, en una part del nostre sistema de govern", i va citar com a exemple la manera com els polítics van abordar l'operació *Pillar Defensiu* que va tenir lloc el novembre de 2012, durant la campanya electoral:²

"Hi ha vincles molt estrets entre les indústries militars d'una banda, i l'exèrcit i el sistema polític, de l'altra. L'empresa militar més rendible és Elbit, propietat de Mickey Federman, un dels confidents d'Ehud Barak i un actor clau en les seves campanyes electorals.[...] D'altra banda es tracta d'un interès econòmic nacional. El Ministeri de Defensa juga un doble paper com a autoritat de supervisió del sistema militar i com a promotor de la indústria militar israeliana a l'estranger. Crec que és inhumà exigir que Barak separi dos assumptes. No estic dient que s'embarquin en campanyes militars a Gaza per tal de provar els sistemes i de fer diners, però això hi juga un paper important . I en els esglaons més baixos, les indústries militars israelianes inverteixen una gran quantitat d'esforços perquè els oficials de l'IDF comprin els seus productes i els utilitzin per augmentar el seu potencial d'exportació. Ho fan també mitjançant la contractació en massa d'alts oficials retirats, com a promotors de vendes i gerents de projectes enfront dels seus antics col·legues a l'IDF. Un cas destacat és Elbit i el General [Ret.] Yiftach Ron - Tal ."

Tot i així, Feldman destaca la falta de crítiques internes a Israel:³

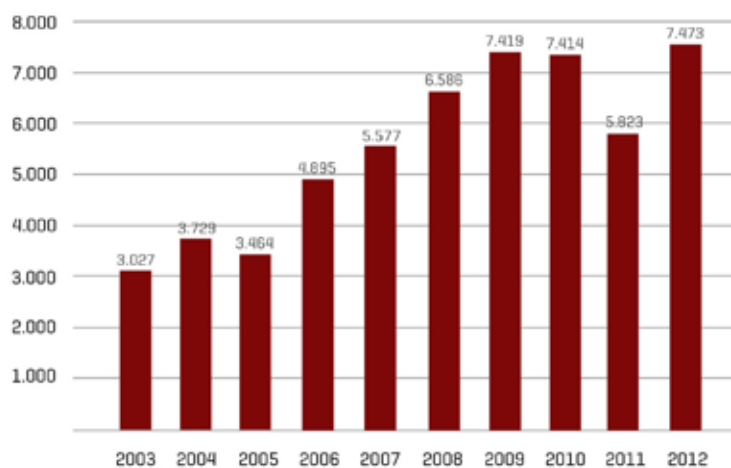
"No hi ha una correspondència entre la importància d'aquesta qüestió per a l'economia i per a la vida i la seva escassa presència en el discurs públic. En comparació amb altres països, molt poques exposicions i articles sobre les armes es publiquen a Israel, i el tema no es discuteix a bastament, tot i que tothom té un oncle a Elbit o IAI. Això demostra que la gent sent que aquest contingut és problemàtic, que hi ha alguna cosa que no ha de ser discutida àmpliament".

Des de l'esclat de la segona Intifada el 2000, el sector militar ha estat clau en l'economia israeliana⁴, tot i les reduccions en la despesa militar i el personal en les companyies armamentistes.⁵ Yaacov Lifshitz , de la Universitat de Bar-Ilan, assenyala que, des d'un punt de vista macroeconòmic, la indústria de defensa només suposa el 3% del PIB, però afegeix que "és important com a font de tecnologies que seran després implementades en la indústria civil d'alta tecnologia ", i altres apunten que és aquesta la seva contribució més rellevant.⁶ Les conseqüències dels atemptats de l'11 de setembre de 2001 i el boom de l'anomenada *homeland security* també expliquen l'auge de la seva rellevància. Israel és dependent de les seves exportacions d'armes, ja que la demanda interna és insuficient per sostenir la indústria militar del país. Israel exporta tres quartes parts de les armes que produeixen les seves empreses, i només un 25% queda per satisfer les necessitats de les Forces Armades, la policia i altres serveis de seguretat.⁷ Mentre que en un inici el client de la indústria

israeliana era les Forces Armades (IDF), Israel ha expandit la seva xarxa de clients de productes militars a més de cent països.⁸

Israel s'ha convertit en un dels principals exportadors d'armes del món. No és possible esbrinar, de manera rigorosa, ni quant exporta Israel, ni quina posició representa aquest país en el rànquing mundial d'exportadors d'armament. El secret i la manca de transparència, les fronteres cada vegada més desdibuixades entre el que és "seguretat", el que és "defensa" i el que no ho és, així com les diferents maneres d'avaluar les transferències, provoquen que diferents fonts proporcionin resultats no coincidents.⁹ SIBAT, l'agència israeliana d'exportació de defensa, ofereix estadístiques del total de contractes signats per totes les companyies de defensa i seguretat, de manera que aquestes xifres suposarien un llinar mínim. La gràfica següent mostra la progressió dels últims anys,¹⁰ després de 2002 que hauria estat, fins aleshores, l'any de major volum de vendes militars des de la formació de l'Estat en 1948, tot superant els 4.000 milions de dòlars.¹¹

Contrates d'exportació de defensa de Israel (en milions de dòlars)

Font: SIBAT

El 2006, la revista Defense News va classificar Israel com la quarta potència exportadora, i va estimar que era responsable del 10 % de les vendes mundials.¹² El 2008, es va dir que Israel hauria escalat fins a la tercera posició,¹³ el 2010 tornaria a ser al quart¹⁴ lloc i, el 2012, baixaria fins a la sisena posició en produir un augment del 30 % en les exportacions mundials respecte l'any anterior.¹⁵ Shmaya Avieli, cap de SIBAT, va dir que preferia no especular amb la posició exacta, però que "podria dir amb seguretat que estem bé dins dels 10 primers exportadors".¹⁶ No obstant això, tenint en compte els que poden quedar per davant d'Israel en la carrera d'exportacions d'armaments (EUA, Regne Unit, Rússia, la Xina i Alemanya) i considerant la extremadament reduïda població d'Israel en comparació amb aquests països, podem dir que Israel és, sense cap mena de dubte i de manera destacada, el principal exportador d'armes per habitant del planeta. El 2013 també sembla haver superat la recessió global i, en només sis mesos, Israel ja gairebé ha arribat als 4.000 milions de dòlars en vendes.¹⁷

El mercat israelià d'exportació va ser, el 2012, de la manera següent: Àsia representaria el 50 % de les vendes [o 3.700 milions de dòlars] i l'Índia el principal client; Europa seguiria amb 1.600

milions de dòlars, una xifra molt superior a la de l'any anterior pel fet de produir-se un contracte de 1.000 milions amb Itàlia (amb l'empresa Israel Aerospace Industries, IAI, dos avions i un satèl·lit de reconeixement òptic) i un altre de diversos centenars de milions de dòlars amb Alemanya (amb Rafael, míssils anti-tanc Spike). EUA i Canadà suposen el tercer mercat per a Israel (1.190 milions en vendes el 2012), mentre que el quart seria l'Amèrica Llatina (604 milions), un continent en el punt de mira per augmentar la seva rellevància en les exportacions israelianes de defensa i de seguretat. La tecnologia de míssils i els sistemes de defensa aeris suposen el 25% de les vendes internacionals d'Israel. No obstant això, tot i ser el segon exportador mundial de tecnologia de drones, únicament per darrere dels EUA, aquests productes només representen el 3% de les exportacions totals de defensa del país.¹⁸

Cal assenyalar que els interessos econòmics solen ser els que imperen, fins i tot per sobre de les relacions polítiques. De fet, involucren fins i tot països amb qui no es tenen relacions diplomàtiques (si bé aquests casos són excepcionals). Així, Israel equipa els avions i altres vehicles nord-americans i d'altres països i per això la majoria d'avions de combat del món utilitzen tecnologia israeliana, com els avions F-15S de les forces aèries d'Àrabia Saudita.¹⁹ Es mostren altres exemples més endavant en aquest informe.

1.2// DEPENDÈNCIA ISRAELIANA D'AMÈRICA DEL NORD I EUROPA

Europa i Amèrica del Nord representen una part menor de les exportacions de defensa israelianes. No obstant això, són aquestes dues regions les que possibiliten que la indústria de defensa i seguretat d'Israel sigui avui el que és, gràcies a privilegis, protecció comercial i ajudes teòricament incompatibles amb les lleis de mercat neoliberal, amb la competència amb les indústries en aquestes regions, amb la informació classificada i secreta que caracteritzen a aquests sectors i amb l'ètica i la legislació. Hi ha almenys cinc punts de col·laboració que la tornen determinant:

- a) *Ajuda militar dels EUA.* És el padrí d'Israel i Tel Aviv, és el principal receptor d'ajuda nord-americana des de 1976. Rep uns 3.000 milions de dòlars d'ajuda l'any, la sisena part del pressupost d'ajuda exterior nord-americana i el 2% del PIB d'Israel. En els últims anys, el 75% d'aquesta ajuda hauria estat militar. Uns 500 dòlars anuals per cada ciutadà israelià a mitjans de la primera dècada d'aquest segle (el segon receptor, Egipte, rebia 20 dòlars per ciutadà i any).²⁰ No obstant això, aquestes xifres estan molt infravalorades i el resultat total de l'ajuda militar és, sens dubte, molt superior. John J. Mearsheimer i Stephen M. Walt suggereixen en el seu llibre *The Israel Lobby and US Foreign Policy* almenys cinc raons per sostenir aquesta estimació tan a la baixa,²¹ entre les quals destacaria la diplomàcia favorable a Israel. Així, segons Mearsheimer i Walt, bona part de les raons per les quals Egipte i Jordània són el segon i el tercer receptor d'ajuda nord-americana, són conseqüència de l'establiment de relacions diplomàtiques d'aquests països amb Israel.²² En general, EUA exerceix una funció de gos guardià que assegura que les Relacions Internacionals no siguin hostils a Israel, l'impacte polític i econòmic no és possible de quantificar. Cal també assenyalar que la dependència de l'ajuda nord-americana ha tingut, com a conseqüència, un progressiu detriment de fons del pressupost israelià destinat a la compra de productes militars israelians a favor dels EUA, fins i tot els que també són elaborats a Israel, perquè poden ser pagats amb el fons de Finançament

Militar dels EUA (un 26,3% d'aquests fons poden estar destinats a comprar armes produïdes per empreses israelianes).²³ Dos dels resultats que ha tingut aquesta pràctica és que Israel no ha desenvolupat alguns productes que, de no existir l'assistència dels EUA, podria haver produït (com un avió de combat israelià de renom)²⁴ o el control, limitació o bloqueig d'algunes exportacions a determinats països (entre els quals destaca la Xina).²⁵

- b) *Accés a fons i a resultats d'investigacions.* El Programa de la Unió Europea d'Investigació sobre Seguretat (ESRP, European Unions Security Research Programme) té una durada de set anys (2007-2013) i un cost de 1.400 milions d'euros. Forma part del setè programa marc de R+D (FP7, Framework Programme 7). Israel és l'Estat no membre participant més actiu i es beneficia, almenys, de tres maneres: diners (El FP7 és el segon finançador més important de la investigació acadèmica a Israel); inclusió en contractes i facilitació de contactes en els sectors de defensa i seguretat, i, no menys important, accés als resultats de les investigacions produïdes a Europa.²⁶
- c) *Accés als estàndards.* Avui dia, els productes militars incorporen alta tecnologia desenvolupada per part de molts fabricants de diferents països. Aquests productes han de respectar els estàndards d'interoperabilitat que requereixen les estructures militars. L'OTAN és un cas particularment important per a Israel, que ha de mantenir l'accés a les transferències de tecnologia, la mateixa que es nega a estats no aliats: "Sense accés a un comerç àmpliament rellevant i protegit, sense accés als estàndards, sense accés a les oportunitats de comerç, sense accés als resultats de les investigacions, la indústria d'armes d'Israel s'apagaria i moriria".²⁷ Israel va firmar el 2006 un acord per adoptar el Sistema de Codificació de l'OTAN, la qual cosa permet complir amb els seus estàndards i facilita les relacions comercials, si bé va trigar uns quants anys a implementar-lo.²⁸
- d) *OTAN: ¿membre de facto?* Israel té una sèrie d'acords de cooperació i recerca amb l'OTAN, sobretot a través d'un Programa de Cooperació Individual (ICP). L'ICP signat per Israel va ser el primer de l'OTAN. Va succeir el 2006, molt poc després de la guerra amb el Líban. L'ICP pretén cooperar en sectors com el "contra-terrorisme", incloent l'intercanvi d'informació i experiència en seguretat, augmentant el nombre d'exercicis militars conjunts OTAN-Israel, ampliant la cooperació en la lluita contra la proliferació nuclear, millorant la cooperació en matèria d'armament i logística, connectant electrònicament a Israel al sistema de l'OTAN, etc."²⁹ Cal afegir també el subministrament lucratiu de material militar que beneficia la indústria militar. A més, proporciona a Israel accés als sistemes de computació i intel·ligència de l'OTAN.³⁰

El 27 de març de 2005, Israel i l'OTAN van dur a terme el seu primer exercici naval conjunt, al Mar Roig, amb el Grup 2 de la Força de Resposta de l'OTAN de contramesures de Mina (SNMCMG2, de les sigles en anglès), on hi van participar especialistes espanyols.³¹ Al juny d'aquest mateix any, Israel va ser observador en els exercicis submarins "Sorbet Royal 2005" i, a mitjan 2006, va participar, per primera vegada, en un exercici naval amb un rol actiu (no com a observador), el "Cooperative Mako 06", a les costes romaneses del Mar Negre, en activitats en què també va participar Espanya.³² Israel s'ha sumat al sistema de control naval de l'OTAN al Mediterrani i participa a l'operació Active Endeavour, de patrulla en aquest mar.³³ Israel, de fet, seria part

de la missió Active Endeavour.³⁴ Israel és membre del grup de Diàleg de la Mediterrània de l'OTAN, i participa en trobades com l'Assemblea Parlamentària de l'OTAN, realitzada a València el novembre de 2008. Israel fins i tot va albergar vuit vaixells de l'OTAN a Haifa el maig de 2006. En paraules de Teodoro López Calderón, comandant del grup 2 de la Força Marítima, "es tracta d'una oportunitat per als membres del Diàleg d'expandir el seu coneixement de l'OTAN i incrementar la nova cooperació".³⁵

Israel és molt més que un soci proper. Molts líders a Europa i Amèrica del Nord, incloent José María Aznar, proposen que el país s'integri a l'OTAN com a membre de ple dret. Factors que limiten aquesta possibilitat inclouen reticències a Israel o la permanent situació de bel·ligerància d'Israel que obligaria l'OTAN (és a dir, als seus membres) a respondre, augmentant el cost polític intern, però també l'extern, en posar en perill les seves relacions amb els Estats àrabs (és a dir, la seva seguretat energètica, dependent del petroli). Un intent d'Israel d'obrir una oficina de l'OTAN va ser bloquejat per Turquia.³⁶

- e) *El Programa Espacial Europeu té un component de defensa important, si bé la participació d'Israel no hi té un pes significatiu. De fet, tot i que Israel proporciona components per al projecte Galileu de sistema de satèl·lits per a la navegació civil global de la UE, no és un Estat membre de l'Agència Espacial Europea [ESA, de les seves sigles en anglès]. No obstant això, hi havia la necessitat de formalitzar relacions i que interessos israelians poguessin participar en molts altres projectes de l'ESA. Així, el procés de negociació es va iniciar formalment el 2007³⁷ i va culminar, de moment, amb la signatura de l'acord de col·laboració entre la ESA i Israel el 30 de gener de 2011.³⁸ La participació a l'ESA és "vital perquè la indústria i la investigació espacial israeliana puguin créixer". Donen Blumberg, de la Universitat Ben-Gurion, afirma que la manca d'inversió en R+D espacial fa als investigadors universitaris més dependents de la indústria militar i dels programes satel·litals. Però el secret militar impedeix la publicació de la investigació o la presentació de resultats a conferències científiques.³⁹ Així, "mentre que una associació més profunda amb l'ESA permetria els científics espacials israelians prendre distància de la seva pròpia indústria d'armes, també permetria a les seves companyies d'armes més accés a la investigació europea".⁴⁰ L'acord de col·laboració firmat el 2011 facilitarà aquestes pretensions.*

1.3// LES RELACIONS MILITARS I DE SEGURETAT AMB ESPANYA I LA COMPLICITAT POLÍTICA

Dèiem a l'informe de 2009 que les relacions militars entre Espanya i Israel han seguit un procés paral·lel al desenvolupament de les seves relacions diplomàtiques, que no han estat exemptes de controvèrsia.⁴¹ Aquestes relacions diplomàtiques es van iniciar el 16 de gener de 1986, quan es va signar l'acord protocol·lari a La Haia. No obstant això, José Antonio Lisboa afirma que el Mossad i el servei secret de Francisco Franco van establir relacions el 1961, vint anys abans.⁴² El 1986 Espanya era, juntament amb la Santa Seu, l'únic país europeu que no havia reconegut l'Estat israelià. Les raons són diverses, i inclouen preferències àrabs i sentiments contraris als jueus presents durant la dictadura franquista i en els anys posteriors. Arribada la democràcia a Espanya, els arguments també van estar relacionats amb l'ocupació: Fernando Morán, ex-ministre del PSOE d'Exteriors, va dir que

“no s’havia premiar la premiar l’annexió de territoris mitjançant la força”.⁴³ A la declaració oficial amb motiu de l’establiment de relacions entre els dos països, Espanya va deixar clar per escrit que:⁴⁴

“[...] [El Govern espanyol] reitera el no reconeixement per part d’Espanya de qualsevol mesura dirigida a annexionar-se els territoris àrabs ocupats a partir de 1967, o el alterar unilateralment la naturalesa o l’estatus de la ciutat de Jerusalem, el lliure accés ha d’estar sempre obert a tothom. En aquest context, Espanya rebutja la política de construir assentaments en els territoris ocupats i reclama el seu desmantellament com a primer pas per a la devolució dels territoris.”

“[...] Espanya expressa la seva convicció que totes les parts implicades haurien d’acceptar i respectar les Resolucions pertinents de les Nacions Unides, i especialment les Resolucions 242 i 338 del Consell de Seguretat, que han de constituir la base per a la recerca d’una solució pacífica, justa i duradora del conflicte àrab israelià.”

Des d’una perspectiva històrica, Espanya és percebuda per alguns sectors a Israel com un dels països on l’odi cap al jueu ha estat més significatiu. No obstant això, aquests mateixos sectors destacarien Espanya com un Estat cada vegada més proper i cada vegada més aliat.⁴⁵ D’una banda, Espanya és contrària a l’ocupació militar dels Territoris Palestins i és partidària de la creació d’un Estat palestí d’acord amb les fronteres de 1967, amb intercanvis acordats i amb Jerusalem com a capital compartida amb Israel. Espanya va votar a favor de l’estatus de Palestina com a membre observador a l’ONU,⁴⁶ també aposta per defensar l’aixecament del bloqueig a Gaza,⁴⁷ està a favor de “una solució negociada entre las partes”,⁴⁸ i els Territoris Ocupats de Palestina són una zona prioritària de la cooperació espanyola.

D’altra banda, Espanya ha proporcionat suport polític clar a través de diversos mecanismes. En aquesta direcció, hi ha clars moviments tant per part del Partit Popular com del partit socialista. La que era llavors ministra d’Afers Estrangers, Trinidad Jiménez, va declarar a l’Assemblea General de l’ONU el 2011, que per primera vegada a la història d’Espanya: *a)* el compromís amb Israel com la pàtria de la població jueva (i no d’un altre tipus d’identitat), i *b)* que l’assumpte dels refugiats palestins hauria de ser resolt de manera que no comprometi la situació demogràfica a Israel, de majoria jueva, ni el seu caràcter jueu. A Israel es van congratular pel fet de pensar que el canvi d’actitud espanyol cap a una “posició pro-israelià” podria promoure a altres països a seguir les seves passes.⁴⁹ Espanya ha arribat a oferir tropes pel procés polític d’Annapolis,⁵⁰ i les ha desplegat (fins a 1.100) al Líban amb una aclucada d’ull als interessos d’Israel.⁵¹

El Govern espanyol, com succeeix amb altres països, evita condemnar o criticar la política israeliana als Territoris Ocupats per no perjudicar les seves relacions bilaterals. Convé analitzar el cost polític associat a cada un dels dos paràgrafs anteriors. En el primer cas, de mesures a favor dels drets dels palestins, cal assenyalar que són compartides per la gran majoria dels països del món, incloent-hi els Estats aliats d’Israel. Així, el cost polític d’aquest posicionament és molt reduït. A tall d’exemple, el ministre d’Interior, Jorge Fernández Díaz, ha assegurat que el vot favorable d’Espanya per al reconeixement de Palestina com a Estat observador a l’ONU, “no perjudicarà en absolut les relacions bilaterals amb Israel”, i va afegir que “crec que el significat polític afegit que té aquesta

Polícia Israeliana llança una granada de gas lacrimogen a la població de Bil'in (Palestina)
Foto: Hamza Burnat

visita és que s'ha mantingut", en al·lusió a l'acord signat entre els dos països, pocs dies després del reconeixement, en matèria de delinqüència i de terrorisme.⁵² Per tant, és estrany que Espanya exerceixi cap pressió real sobre Israel i sobre els palestins. Encara que en moments molt puntuals, com les agressions a Gaza a finals de 2008 i principis de 2009 i al Líban el 200 , el Govern espanyol ha denunciat l'ús desproporcionat de la força per part d'Israel, aquestes pràctiques no han produït cap impacte o canvi en les relacions bilaterals, ni tan sols en les pràctiques en matèria militar, armamentística o de seguretat. Tot i que Espanya ha destacat per la seva contundència amb Hamas i altres grups palestins (amb certa connivència amb Fatah) en la seva demanda d'alguns aspectes que podrien facilitar la transformació positiva del conflicte, el seu silenci ha estat ensordidor en relació a l'incompliment per part d'Israel de les resolucions de l'ONU i d'altres acords sobre el mur de separació o la política d'assentaments, entre molts altres assumptes. Cal assenyalar dues de les últimes mostres significatives de connivència d'Espanya amb Israel: la primera ha estat la modificació de la legislació per evitar que Espanya pugui investigar crims de guerra a altres països si no hi estan implicats ciutadans espanyols, una decisió principalment motivada per l'amenaça d'enjudiciar israelians en relació amb abusos als Territoris Ocupats i amb la intenció d'accontentar al Govern israelià.⁵³ La segona ha estat la recent congelació de l'obertura d'un consolat espanyol a Gaza després de l'entrevista del ministre d'Afers Exteriors i Cooperació, José Manuel García-Margallo, amb el primer ministre Benjamin Netanyahu i afirmar que "potser no hem tingut en compte totes les consideracions".⁵⁴

Relacions comercials als sectors de defensa i seguretat

Les exportacions israelianes a Espanya estan exemptes de taxes duaneres des de l'1 de gener de 1993, i el mateix s'aplica a l'acord bilateral d'exportacions espanyoles des d'inicis de 1992.⁵⁵ El 2012, el comerç bilateral entre Espanya i Israel va totalitzar 1.856,22 milions d'euros. El balanç és a priori equilibrat: 822.770.000 van ser des d'Israel a Espanya i 1.033,45 milions en el sentit contrari, des d'Espanya a Israel.⁵⁶ No obstant això, el balanç en termes de seguretat i de defensa és més asimètric: mentre que el principal producte exportat per Espanya a Israel són vehicles, Israel proporciona tecnologia i "saber fer".⁵⁷ Conscient de l'especificitat israeliana, José Ranero, assessor econòmic i comercial de l'ambaixada espanyola, ha dit que buscava més projectes conjunts entre els dos països, "especialment en tecnologia".⁵⁸ No tota la tecnologia està relacionada amb els sectors que ens ocupen. De fet, amb prou feines el 3,28% del què s'importa des d'Israel (o 26.990.000 d'euros) correspon oficialment a defensa (per un 0,25% o 2.530.000 d'exportacions espanyoles).⁵⁹ No obstant això, és ben coneguda l'alta dependència de les exportacions israelianes en tecnologia i, dins d'ella, dels productes de seguretat i defensa (veure detall més endavant) i que les fronteres entre la seguretat i la defensa, i entre els components i els productes acabats (i la seva finalitat) estan desdibuixades, de manera que el percentatge relatiu d'importacions des d'Israel podria ser molt superior.

La crisi econòmica també ha tingut impacte en aquestes relacions. Així, el General Shmaya Avieli, director de SIBAT, l'agència d'exportacions i assistència en defensa a l'exterior, va dir que durant una visita a Espanya el novembre de 2012 es van identificar oportunitats en "una sèrie d'àmbits en què hi ha un interès comú ". Segons va afirmar, "la capacitat de cooperació en cadascun d'aquests àmbits depèn de la capacitat econòmica dels dos països per finançar projectes i solucions. Per raons de restriccions pressupostàries, el ritme d'aplicació ha estat més lent el 2013, però esperem que aquest

ritme s'acceleri el 2014 o el 2015".⁶⁰ Així, podria dir-se que la crisi d'aquí ha tingut un cert impacte allà. Es desconeix fins a quin punt això ha estat beneficiós per als palestins.

1.4// ACORDS DE COOPERACIÓ MILITAR DE SEGURETAT ENTRE ESPANYA I ISRAEL

Les relacions militars entre Espanya i Israel han seguit un procés paral·lel al desenvolupament de les seves relacions diplomàtiques, que no han estat exemptes de controvèrsia.⁶¹

"les xarxes d'espionatge i els seus serveis d'Intel·ligència, el Mossad ha signat amb els serveis espanyols, el CSID, un acord de cooperació el passat 4 de desembre de 1989, amb el general Manglano, amb qui l'Antena a Espanya dels serveis jueus Avshalom Megiddon, manté entrevistes setmanals. "

[...]

El Mossad s'ocuparà en part, de la seguretat de les olimpíades i "desenvolupa controls i activitats en centres neuràlgics com els correus i el servei postal a les comunicacions d'Espanya".⁶²

Acords militars entre Espanya i Israel ⁶³

- 1989 [23 d'octubre]. Conveni bàsic de cooperació científica tecnològica.⁶⁴
- 1992 [19 de novembre]. Dictamen número 1353/1992. Acord de seguretat entre Espanya i Israel.⁶⁵
- 1993. Acords bilaterals de cooperació sectorial sobre investigació, desenvolupament industrial i tecnològic.⁶⁶
- 1995 [13 de febrer]. Acord sobre protecció d'informació classificada [secrets d'Estat].
- 1997 [23 de gener]. Memoràndum d'entesa [MdE] de cooperació industrial de la defensa.
- 1998 [15 de juny]. MdE per Assegurar la qualitat dels productes de defensa.
- 2004 [8 de febrer]. MdE sobre cooperació en recerca i desenvolupament [R+D] militar i de defensa.
- 2004 [8 de febrer]. Acord d'implementació [cooperació NBQ - nuclear, biològic, químic], complement núm. 1 al MdE anterior.
- 2004 [11 de novembre]. Conveni marc recerca i desenvolupament [R+D] en el camp aeroespacial.
- 2006 [16 de març]. Firma d'un MdE entre els ministeris de Defensa espanyol i israelià sobre cooperació en l'àmbit de la política de defensa.⁶⁷
- 2007 [19 d'abril]. Acord entre el Regne d'Espanya i l'Estat d'Israel, de cooperació en matèria de lluita contra la delinqüència.⁶⁸
- 2009 [24 de maig]. Conveni de col·laboració en defensa.⁶⁹
- 2009 [octubre]. S'anuncia la signatura d'un acord de cooperació militar que servirà de marc jurídic per al desenvolupament de qualsevol projecte de col·laboració bilateral en l'àmbit de la defensa. Es tracta del major acord de cooperació militar entre els dos països.
- 2010 [16 de març]. MdE sobre relacions i cooperació militars en el àmbit de defensa.
- 2011 [7 de febrer]. Acord relatiu a la protecció d'informació classificada entre el Regne d'Espanya i el Govern de l'Estat d'Israel i el Ministeri de Defensa d'Israel.⁷⁰
- [3 de desembre]. Acord sobre polítiques per "combatre el terrorisme, el crim organitzat, el blanqueig de diners, el crim cibernètic i el comportament criminal en general".⁷¹

Cal assenyalar que Espanya no ha signat cap conveni amb l'Autoritat Nacional Palestina (ANP). Segons el Govern espanyol, "els convenis només poden ser conclusos amb l'Organització per a l'Alliberament de Palestina (OAP), que té en Dret Internacional "ius contrahendi" (dret de negociar o pactar). Des de 2004, Espanya a penes ha signat un memoràndum d'entesa amb el Ministeri d'Interior de l'ANP, un altre per a l'establiment de consultes polítiques entre els dos governs (Espanya i l'ANP) i un tercer en l'àmbit turístic amb el Ministeri de Turisme i antiguitats de l'ANP.⁷²

Els tres últims acords

2010. Memoràndum d'entesa: Relacions i cooperació militars en l'àmbit de defensa

El 16 de març de 2010 es va segellar l'acord de cooperació militar més complet fins ara entre Espanya i Israel. Pel que sembla, es va tractar d'un "memoràndum d'entesa", fórmula que implica que no es deriven drets i obligacions per a ambdues parts, no es publica al BOE i no se sotmet a l'autorització prèvia de les Corts (com sí que succeeix amb els tractats internacionals de caràcter militar). No obstant això, les traves que van acompanyar el procés (ja a l'octubre de 2009 es va informar de la signatura immediata de l'acord), van alimentar el dubte sobre les seves intencions. Potser, com va assenyalar Eduardo Melero, professor de Dret de la Universitat Autònoma de Madrid, es va qualificar aquest acord com a memoràndum per evitar el control parlamentari i el debat públic sobre el seu contingut.⁷³

Segons el Govern, "la signatura d'un acord de cooperació en l'àmbit de la defensa amb Israel té per objectiu dotar d'un marc adequat les relacions entre els dos països, igual que s'han subscrit acords anàlegs de cooperació en matèria de defensa amb altres cinquanta països amb els quals Espanya manté relacions diplomàtiques".⁷⁴ Tot i que Espanya i Israel havien subscrit prèviament diversos tractats de cooperació militar, cap va tenir un abast semblant. Segons fonts diplomàtiques, l'acord servirà de marc jurídic per al desenvolupament de qualsevol projecte de col·laboració bilateral en l'àmbit de la defensa.⁷⁵

2011. Acord relatiu a la protecció d'informació classificada

Aquest acord afecta el Regne d'Espanya, al Govern de l'Estat d'Israel i, a part, el seu Ministeri de Defensa. Com es va assenyalar al Congrés de Diputats, mancaven precedents per considerar gairebé com un Estat diferenciat el Ministeri de Defensa israelià.⁷⁶ L'acord va tenir un difícilíssim camí, i va passar un any entre l'aprovació al Consell de Ministres i l'aprovació del conveni internacional. La demora tindria a veure amb el fet que Israel volgués que l'acord fos entre l'Estat d'Israel i l'Estat espanyol i, de manera diferenciada, entre l'Estat espanyol i el Ministeri de Defensa israelià. L'acord va ser aprovat al Congrés amb el següent resultat: 348 vots emesos; 339 a favor, sis en contra i tres abstencions.⁷⁷ L'acord vigent fins aleshores sobre la matèria era l'Acord de seguretat entre el Regne d'Espanya i l'Estat d'Israel, de 1995.⁷⁸ La "autoritat de seguretat" de cada part, que supervisa l'Acord és, per part d'Espanya, el Centre Nacional d'Intel·ligència i l'Oficina Nacional de Seguretat i, per part d'Israel, The Directorate of Security for the Defence Establishment.⁷⁹ Destaca el blindatge que es proporcionen les parts, en un text que no apareixia en l'anterior acord de 1995.⁸⁰ En el seu article 11.4, s'especifica que "queda convingut entre les parts que qualsevol controvèrsia i/o interpretació

d'aquest Acord **no se sotmetrà a cap tribunal nacional ni internacional ni a cap normativa nacional o internacional**" (èmfasi afegit).⁸¹

Amb una redacció similar a la del seu predecessor de 1995, al primer punt de l'article 3 es detalla que:⁸² "el present Acord forma part integrant de qualsevol contracte que se celebri o se subscrigui en el futur entre les parts o entre qualsevol entitat relacionada amb la seguretat i el secret de projectes entre les parts i/o entitats relacionades amb les parts pel que fa als següents assumptes:

- a) Cooperació entre les parts i/o entitats relacionades amb les parts en assumptes de defensa i militars.
- b) Cooperació i/o intercanvi d'informació classificada en qualsevol camp entre les parts i les seves entitats respectives.
- c) Cooperació, intercanvi d'informació classificada, empreses conjuntes, contractes o qualsevol altra relació entre entitats governamentals, públiques o privades de les parts en assumptes militars o de defensa.
- d) Venda per una part a l'altra d'equip i coneixements tècnics relacionats amb entitats de defensa.
- e) Informació classificada que sigui transmesa entre les parts per qualsevol representant, empleat o consultor (privat o no) en assumptes militars i de defensa."

Per entendre la lògica d'aquest acord, cal recordar que el 2010 Brasil va signar un acord de confidencialitat amb Israel pel qual no podria transferir "tecnologia classificada" a tercers. Segons es reconeix ara, això "va obrir les portes a les companyies israelianes" [...] "per oferir productes que abans estaven prohibits" [atès que després de l'acord la confidencialitat quedava suposadament garantida].⁸³

Destaca la intervenció del diputat socialista Pedret i Grenzner en defensa d'aquest acord, i la seva interpretació, "sense entrar a jutjar" a qui afavoria l'acord:⁸⁴

"Creiem que la normalitat en les relacions amb tots els estats, sense entrar a jutjar políticament les activitats dels governs dels Estats, és una cosa absolutament necessària i normal en les relacions internacionals, i més en una matèria tan sensible com la de la informació classificada en la qual, per descomptat, Espanya no pot renunciar a tenir accés a dades importants en la comunitat d'intel·ligència internacional".

Acord per combatre el terrorisme i el comportament criminal

Signat a Madrid el 2012, sobre polítiques per "combatre el terrorisme, el crim organitzat, el rentat de diners, el crim cibernètic i el comportament criminal en general". L'acord inclou la "col·laboració i coordinació entre experts d'unitats antiterroristes com els TEDAX i els GEOS a Espanya".⁸⁵ El ministre d'Interior espanyol, Jorge Fernández Díaz, ha assenyalat que "Espanya va adoptar una sèrie d'actuacions de caràcter integral en la lluita contra el terrorisme internacional, la radicalització, i per combatre la Jihad informativa i mediàtica a internet".⁸⁶ Potser aquest acord hagi facilitat la forta presència d'agents d'incògnit dels serveis secrets israelians a Barcelona en relació al fenomen

“jihadista” que alguns relacionen amb aquesta ciutat.⁸⁷

Garanties de confidencialitat?

Un dels problemes associats a la subcontractació dels serveis d'intel·ligència és la confidencialitat i la possibilitat d'utilitzar la informació per a altres propòsits. Així, en una entrevista de 1989, Moshe Lan, llavors vicepresident executiu del gegant de la seguretat ICTS (vegeu punt 6.2), davant la pregunta de si donarien al Govern israelià informació a la qual accedeixen, va respondre: “som tots israelians, però estic segur que el Govern no ens necessita per aconseguir informació”.⁸⁸ Tot i això, va reconèixer que, per treballar a l'estranger,

“necessitem autorització, primer, per negociar a cada país, després per signar cada contracte, i hem d'informar durant l'execució d'aquest contracte mateix. El que fonamentalment hem de donar-li a SIBAT són el know how, les tècniques que anem a transmetre i el nom de l'empresa per la qual treballem, però no hem de donar cap altra informació sobre l'empresa en qüestió”.⁸⁹

Altres acords de cooperació sobre seguretat o defensa

En l'informe de l'ICEX sobre les col·laboracions entre Espanya i Israel en matèria científica i tecnològica, destaquen les següents conclusions:⁹⁰ D'una banda, els acords amb algunes comunitats autònomes semblen donar més fruits que a nivell estatal. Destacava els acords, o principis d'acord, signats entre el Matimop (agència nacional per a la cooperació en R+D industrial d'Israel) i Catalunya i Madrid. El País Basc figurava com la tercera regió de l'Estat amb més col·laboració empresarial, científica i tecnològica. Per l'altre costat, confirmava la proactivitat de la Cambra de Comerç Espanya-Israel, de les comunitats esmentades i amb ambicions d'abastar tot l'Estat en la promoció d'aquestes relacions. D'altra banda, s'esmentava que el principal mitjà de col·laboració tecnològica entre els dos països era el Setè Programa Marc de la Unió Europea (vegeu el capítol 8), gestionat pel Matimop i el Centre per al Desenvolupament de Tecnologies Industrials (CDTI) i finançat pels dos Estats.⁹¹

Eureka és una iniciativa intergovernamental de suport a la R+D+I cooperativa en l'àmbit europeu, per impulsar la competitivitat de les empreses “europees” a través de projectes tecnològics [productes, processos i/o serveis] “amb un clar interès comercial”. Eureka avala els projectes aprovats mitjançant un “segell de qualitat” que, a més de ser un element promocional i de reconeixement del nivell tecnològic de la companyia promotora, la fa creditora d'un finançament públic [cada país assumeix el finançament de les seves entitats participants]. A Espanya, els projectes es financen a través de Centre per al Desenvolupament Tecnològic Industrial (CDTI), entitat pública dependent del Ministeri d'Economia i Competitivitat. Si bé s'especifica que “els resultats han de tenir ús civil”, també es reconeix que “permet que els projectes facin ús de qualsevol àrea tecnològica i siguin aplicables a qualsevol sector del mercat”,⁹² i és ben conegut que les fronteres entre el civil i el militar, entre seguretat i defensa i entre productes i components estan desdibuixades tant a Espanya com a Israel.⁹³ En el marc d'Eureka, al juliol de 2013 es va realitzar la cinquena crida conjunta per a la presentació de propostes Eureka entre empreses d'Israel i Espanya, en el qual les agències nacionals [The Office of the Chief Scientist (OCS) del Ministeri d'Indústria, Comerç i Treball per part d'Israel i el CDTI per Espanya] es comprometen a promoure, recolzar i finançar projectes tecnològics conjunts

d'entitats empresarials, podent comptar amb el suport d'entitats no empresarials (com per exemple universitats).⁹⁴

També cal assenyalar que ocasionalment poden produir-se altres tipus de col·laboracions militars entre els dos països. Per exemple, en resposta a la petició del Govern d'Israel, el Ministeri de Defensa espanyol va enviar a aquest país quatre avions apagafocs, l'Exèrcit de l'Aire, per col·laborar en l'extinció de l'incendi declarat a les proximitats de la ciutat de Haifa. L'incendi va provocar almenys 40 morts i prop de mig centenar de ferits, i va obligar a evacuar gairebé 15.000 persones.⁹⁵

Acords amb Catalunya

Si bé no està demostrada la seva relació amb la seguretat i la defensa, recentment s'han signat diversos acords entre Catalunya i Israel en l'àrea tecnològica i de R+D susceptibles d'incloure iniciatives que hi estan relacionades. Aquests acords són els següents:⁹⁶

- Conveni entre ACCIÓ (agència per a la internacionalització de les empreses catalanes, adscrita al Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya) i el MATIMOP (Agència Nacional d'Investigació i Desenvolupament d'Israel). ACCIÓ⁹⁷ considera prioritari el foment de la R+D+i mitjançant la cooperació i col·laboració entre empreses a nivell nacional, transnacional i europeu. El 2012 es va establir un acord bilateral de cooperació per a la "promoció de la investigació i el desenvolupament industrial entre Catalunya i Israel". La iniciativa pretén "promoure l'optimització de les oportunitats generades pels avenços científics i tècnics" i estableix una convocatòria d'ajuts per a projectes d'activitats conjuntes de R+D (aplicacions i productes innovadors tecnològics) entre empreses de Catalunya i Israel. La quantitat màxima per a aquesta línia d'ajuts és de 757.149,15 euros, assignats a la partida pressupostària D/7025.770.0001/574. Però no qualsevol pot accedir a aquests ajuts, atès que els candidats "hauran de tenir una despesa subvencionable acceptada mínima de 150.000 euros".⁹⁸ El 2012, per exemple, es va realitzar una crida per a projectes d'R+D conjunts, segons els estàndards de Eureka, entre empreses i grups no empresarials (com universitats o instituts de recerca) de Catalunya i Israel, on cada govern aportava fins a un milió d'euros.⁹⁹ A la convocatòria de 2013, Israel mantenia aquesta aportació mentre que Catalunya la reduïa a un mínim de 100.000 euros.¹⁰⁰
- Acord amb l'Institut Weizmann, de Rehovot, amb el departament d'Economia de la Generalitat. Es tracta d'un institut de referència a nivell mundial. Es contempla l'intercanvi d'estudiants de doctorat i investigadors (5 estudiants en cada direcció) i col·laboracions en R+D, incloent l'accés de científics israelians al Síncrotró de Sant Cugat.¹⁰¹ Cal destacar els vincles de l'Institut Weizmann amb el sector de la defensa. Per exemple, una de les majors fortunes mundials, segons Forbes, Michael Federman és, al mateix temps, president de la Junta de Elbit Systems i part de la Junta de l'Institut Weizmann (també de la Universitat Hebrea de Jerusalem).¹⁰²
- Acord del Departament d'Universitats i Investigació amb la Universitat de Tel Aviv.¹⁰³ Aquest no ha estat l'únic acord d'aquest tipus, ja que també se n'ha signat d'altres entre la

Universitat de Vic [UVic] i el Rambam Health Care Campus i amb la Universitat de Haifa.¹⁰⁴ Segons han denunciat grups catalans oposats a aquestes relacions amb les universitats, les institucions acadèmiques israelianes no són alienes al sistema d'ocupació als Territoris Ocupats de Palestina, sinó més aviat part necessària i imprescindible, i argumenten que, per llei els soldats, ex soldats i els estudiants reservistes reben un tracte preferencial en totes les universitats. Mai cap universitat ha expressat cap oposició - ni tan sols simbòlica - a les polítiques israelianes envers els palestins, o als qui practiquen la discriminació contra aquests [evident en la seva baixa representació en tots els nivells educatius: sent el 20% de la població de l'Estat d'Israel, només són el 9,5% dels alumnes de grau, un 4,8 % dels de màster, un 3,2 % dels de doctorat i un revelador 1% del personal acadèmic. També denuncien que estan profundament implicades en la R+D militar i armamentística. Com a exemple, assenyalen precisament que la pròpia Universitat de Tel Aviv està situada a les terres de l'antic poble palestí de Skeikh Muwanis arrasat el 1948 : que ha participat en no menys de 55 projectes tecnològics conjuntament amb l'exèrcit d'Israel, i que acull diferents línies d'investigació sobre armament [per exemple, la Facultat d'Enginyeria investigaria electroòptica de míssils amb finançament de Elbit Systems]¹⁰⁵

El projecte CAPER

El juny de 2011 va tenir lloc al Parc Tecnològic Miramón de Sant Sebastià el llançament del projecte CAPER (Collaborative information, Acquisition, Processing, Exploitation and Reporting for the prevention of organised crime), liderat per l'empresa de seguretat espanyola S21sec Information Security Labs SL i cofinançat pel Setè Programa Marc de la Unió Europea [vegeu el capítol 8]. El projecte té com a principal objectiu la creació d'una plataforma de programari a nivell internacional dissenyada per a la prevenció de la delinqüència organitzada. Mitjançant l'accés a milions de dades extretes d'Internet i de les diferents agències de seguretat internacionals, la plataforma pretén dur a terme l'anàlisi automatitzada de continguts multilingües i audiovisuals de manera col·laborativa entre diferents agències de seguretat i cossos policials.¹⁰⁶

El projecte compta amb la participació de 18 empreses i institucions de 5 països europeus (més Israel). Entre elles, destaca la presència de la Guàrdia Civil Espanyola, el Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya [a través del cos de Mossos d'Esquadra] i la Universitat Autònoma de Barcelona, així com la de l'Associació Centre de Tecnologies d'Interacció visual i Comunicacions-Vicomtech, la Fundació Centre de Tecnologies d'Interacció visual i Comunicacions-Vicomtech i l'empresa espanyola Angel Iglesias SA-Ikusi. Pel que fa a la participació israeliana, formen part del projecte el Ministeri de Seguretat Pública i la universitat Technion [Israel Institute of Technology].¹⁰⁷ El projecte es desenvolupa en funció dels requeriments i les necessitats explicitades per les institucions policials i de seguretat, beneficiaris de la plataforma de programari resultant. Per la seva banda, l'empresa S21sec coordina la gestió del projecte, el disseny dels requisits de l'arquitectura i de l'usuari de la plataforma i l'aplicació d'interoperabilitat i gestió, mentre que Ikusi s'encarrega de desenvolupar un sistema de captura i extracció de dades aplicant tecnologies d'anàlisi intel·ligent de vídeo, i Vicomtech aporta la seva tecnologia especialitzada en visió per computador, tecnologia multimèdia i anàlisi de continguts.¹⁰⁸

El programa, que acaba el juny de 2014, compta amb un finançament de 7,14 milions d'euros, dels quals 5,58 procedeixen del Setè Programa Marc de la Unió Europea. A la primera versió de la plataforma presentada al IV Saló Internacional de Tecnologies de la Seguretat i Defensa (HOMSEC) els dies 12 i 15 de març del 2013 al recinte firal IFEMA de Madrid, el sistema va mostrar la capacitat d'obtenir, a partir d'un acte de delinqüència fictici, totes les dades disponibles sobre el mateix en diferents fonts obertes i xarxes socials. Amb això, la plataforma pretén fer aflorar informació rellevant que permeti delatar les persones sospitoses i a les possibles col·laboradores. Futures actualitzacions inclouran l'anàlisi de vídeos, imatges, àudios i biometria.¹⁰⁹

1.5// ELS PROMOTORS DE LES RELACIONS DE DEFENSA I SEGURETAT ENTRE ESPANYA I ISRAEL (I ELS SEUS LOBBIES)

En alguns casos, no resulta una tasca senzilla separar els interessos específics de defensa i seguretat que considera aquest estudi dels interessos més generals entre Espanya i Israel. Existeixen nombroses organitzacions dedicades a aquestes qüestions, com la Cambra de Comerç i Indústria Espanya-Israel, el Centre Sefarad-Israel, la Biblioteca Sefarad, la Fundació Joan de Borbó Espanya-Israel, la Càtedra Universitària Espanya-Israel, la ASEI Associació Solidaritat Espanya-Israel, Amics d'Israel, entre moltes altres. També hi ha organitzacions de foment específic entre Israel i regions específiques. Així, a Catalunya, hi ha organitzacions com la Cambra de Comerç Catalunya-Israel o l'*Associació Catalana d'Amics d'Israel*, entre d'altres. Aquestes organitzacions se centren en general en assumptes culturals i comercials. Algunes penes tenen relació ocasional amb la seguretat i la defensa, mentre que altres aborden aquests sectors de manera particularitzada. En aquest capítol, interessen aquestes últimes, algunes de les quals passem a abordar a continuació.

Convé deixar clar des del principi que els principals promotors de les relacions sobre defensa i seguretat, després de les pròpies companyies interessades en el negoci, són els governs d'Espanya i Israel. Aquests promouen aquestes relacions i les faciliten molt més enllà de les necessitats identificades en relació a les "amenaces" a la seguretat (també compten, i molt, els interessos econòmics). És a dir, sense negar aquí l'existència d'aquestes amenaces, aquests sectors, sobretot, són mercats. Els dos països utilitzen les estructures i institucions governamentals i públiques per fomentar les relacions comercials, i aprofiten les oportunitats que els ofereixen les visites diplomàtiques i els esdeveniments commemoratius o de celebració. En el cas d'Israel, el Ministeri de Defensa té 22 missions al món treballant per promocionar les empreses israelianes del sector.¹¹⁰ Compta amb SIBAT, l'Agència d'Exportacions i Assistència en Defensa a l'Exterior (vegeu detall més endavant), amb els agregats de Defensa en nombroses ambaixades o amb nombrosos convenis i acords per afavorir els acostaments. A tall d'exemple, el president israelià Shimon Peres va fer una visita de quatre dies a Espanya el febrer de 2011 per celebrar el 25 aniversari de les relacions entre els dos països. La visita buscava, a més, "enfortir i expandir els vincles estratègics, diplomàtics i econòmics" entre Espanya i Israel i entre Israel i la UE, i va concloure amb la signatura d'un MoE entre l'Institut d'Exportació i Cooperació Internacional d'Israel i l'Institut espanyol de Comerç Exterior. Peres, que es va reunir amb el Rei, el president del Govern i el President del Congrés dels Diputats, entre d'altres, va estar acompanyat d'una delegació de 40 líders de negocis.¹¹¹ Entre d'altres, van participar les companyies de defensa Israeli Military Industries (IMI), Rafael, Aeronautics, IAT - Ilan

Advanced Technologies Ltd o Silone Aviation. Entre les participants en el sector de la seguretat, les empreses PSOS Professional School & Services of Security i ISDS Ltd, a través del seu líder Leo Gleser [vegeu el detall sobre aquestes empreses en els capítols quart -contractes de defensa- i sisè -serveis de seguretat-]. La trobada va estar organitzada per la CEOE, l'ambaixada d'Israel, l'ICEX i la Cambra de Comerç i Indústria Espanya-Israel [vegeu més avall].¹¹²

En el cas espanyol, convé assenyalar que són moltes les institucions públiques espanyoles i israelians que han signat acords de cooperació en matèries que poden tenir relació amb els sectors que ens interessin. Per exemple, el Conveni de Cooperació entre l'ICEX i l'Institut Israelità d'Exportació, l'Acord entre la CEOE i l'Associació de productors de manufactures d'Israel (MAI), o l'Acord entre CESCE i la Companyia Israeliana d'Assegurances de Risc en Comerç exterior.¹¹³ L'interlocutor espanyol de SIBAT sol ser la Direcció General d'Armament i Material (DGAM), amb la qual han "posat en marxa un programa de cooperació que permetrà a ambdues entitats (DGAM i SIBAT) elaborar estudis i examinar àrees que puguin afavorir a ambdós països".¹¹⁴

Cal també destacar el suport dels polítics, fins i tot des de posicions governamentals, com Esperanza Aguirre, que sent presidenta de la Comunitat de Madrid va afirmar que "la millor prova de l'estima que una societat té per la llibertat és la seva presa de posició en la defensa de l'Estat d'Israel "[...] defensar avui l'Estat d'Israel, és defensar la nostra llibertat, és defensar les bases de la nostra civilització judeocristiana, defensar la nostra civilització occidental ".¹¹⁵ O "defensar Israel és defensar els drets humans, els enemics d'Israel són els enemics d'Espanya".¹¹⁶

Passem a continuació a abordar breument i específicament algunes d'aquestes estructures: SIBAT, Amics d'Israel, el Centre Sefarad-Israel, la Cambra de Comerç i Indústria Espanya-Israel, i les fires d'armes.

SIBAT

SIBAT, l'agència d'exportacions i assistència en defensa a l'exterior, és l'agència de cooperació i exportació de defensa israeliana, un organisme dependent del Ministeri de Defensa d'Israel. Aquesta agència "promou el màrqueting i les vendes de productes, serveis i sistemes militars israelians, a més de supervisar i conservar les exportacions d'acord amb les polítiques de l'Estat".¹¹⁷ SIBAT explica a la seva pàgina web les seves funcions, visió i serveis que ofereix. Entre les seves funcions s'inclouen, d'acord amb la institució, "cooperar i donar suport als esforços de la indústria de defensa israeliana, establir connexions a països objectiu; identificar i iniciar oportunitats de negoci; reflectir l'estat del mercat i proporcionar informació comercial rellevant; vendre el material, vendre l'excés de material de les Forces de Defensa d'Israel, i dirigir els esforços d'exportació de la indústria de defensa d'Israel".¹¹⁸

La visió de SIBAT consisteix a "participar en el creixement de la indústria de defensa israeliana, accedir als mercats internacionals i a nous camps d'activitat, promoure una cultura d'intercanvi i cooperació en benefici de les exportacions de la indústria de defensa d'Israel; lluitar per l'excel·lència, respondre amb rapidesa i mantenir l'eficiència dels processos en curs de millora d'aprenentatge, i mantenir estricta integritat i l'ètica més elevada, operar amb soltesa en el món de les exportacions de defensa, i provar d'establir Israel com un líder mundial en el seu camp ". Finalment, els serveis de

SIBAT inclouen: “identificar i iniciar oportunitats per a la indústria de defensa israeliana, organitzar i coordinar les visites de delegacions i representants oficials de divises, elaborar i dur a terme seminaris de capacitació; establir connexions de govern a govern; comerciar amb l’excendent de material de les Forces de Defensa d’Israel, produir convencions i assistir a fires i exposicions, derivar als clients potencials per a les indústries de defensa israelianes pertinents, i aplicar totes les normes de garantia de qualitat”.¹¹⁹

Les prioritats de SIBAT, d’acord amb el seu director, estan centrades en tres àrees: a) “l’obtenció d’informació d’intel·ligència, fusió de dades, explotació, anàlisi, generació d’objectius i difusió de la informació”, b) “la seguretat davant artefactes explosius improvisats [detecció, objectiu, interferència i neutralització]”, i c) “la robòtica i els sistemes autònoms”.¹²⁰ Tot i això, reconeix que “SIBAT opera en tots els sectors del material i els serveis de defensa, com la guerra aèria, l’espai [satèl·lits, càrregues explosives], els coets i míssils, els radars [defensa de terra, mar i aire, AEW-alerta aèria primerenca], la guerra electrònica, els sistemes C4I, la protecció de vehicles i AFV-vehicles blindats de combat-, els equips avançats per soldats d’infanteria i la seguretat interior”.¹²¹

AMICS D’ISRAEL

L’organització amb seu a Madrid “Amics d’Israel” va ser fundada i impulsada per l’expresident d’Espanya, José María Aznar i compta amb el suport de personalitats com el premi Nobel de la Pau nord-irlandès David Trimble -nomenat observador a la comissió d’investigació israeliana sobre el recent assalt a la “Flotilla de la Llibertat”-, l’ex ambaixador dels Estats Units a l’ONU, John R. Bolton, l’expresident del Perú Alejandro Toledo, el filòsof i senador italià Marcello Pera, el teòleg nord-americà George Weigel i l’exministre espanyol Carlos Bustelo, entre d’altres. Els set punts clau de l’organització serien: 1) “Israel és un país occidental”, 2) “El dret d’Israel a existir no hauria de ser qüestionat”, 3) “Israel, com a país sobirà, té dret a autodefensar”, 4) “Israel està al nostre costat”, 5) “Creiem en la pau, però la pau al Pròxim Orient no és només una qüestió entre israelians i palestins”, 6) “Compartim les mateixes amenaces i desafiaments”, i 7) “Reafirmar el valor de la moral i cultura judeocristiana”.¹²²

Un exemple de com funciona aquest grup de pressió ho explica Rafael Bardaji, antic assessor de seguretat nacional de l’aleshores president José María Aznar i antic director del departament d’Estudis Polítics Internacionals de FAES: “A principis de desembre [de 2010] vam saber de la iniciativa brasilera perquè el bloc llatinoamericà reconegués l’estat palestí. Nosaltres, des de la iniciativa d’Amics d’Israel, ens mobilitzem molt ràpidament i vam anar a veure la majoria dels líders principals del continent, intentant explicar-los que reconèixer l’estat palestí de manera prematura, ara, no ajudarà al procés de pau. Això és una cosa que es pot fer. Podem anar i explicar a Colòmbia, a Mèxic, a Xile, que aquest és el camí equivocat i que fa la discussió més difícil”.¹²³

EL CENTRE SEFARAD-ISRAEL

El Centre Sefarad-Israel [no confondre amb la Casa de Sefarad de Córdoba]¹²⁴ és un consorci institucional creat el 18 de desembre de 2006, mitjançant un acord entre el Ministeri d’Afers Exteriors i de Cooperació i la llavors Agència Espanyola de Cooperació Internacional (AECI, avui AECID), la Comunitat de Madrid i l’Ajuntament de Madrid. La iniciativa va néixer del compromís assumit pels

signants per “aprofundir en l’estudi del llegat de la cultura sefardita”, “fomentar un major coneixement de la cultura jueva” i impulsar els “vincles d’amistat i de cooperació” entre les societats d’ambdós països. Es tracta d’un instrument de Diplomàcia Pública, i completa la xarxa institucional formada per la Casa d’Amèrica, Casa Àsia, la Casa Àrab i la Casa Àfrica.¹²⁵

Les institucions signants participen en el finançament del centre. El conveni de col·laboració inicial de 2006 establí i repartia els pressupostos de 2006 a 2009 de la següent manera:¹²⁶ un màxim de 1.100.000 euros durant el 2006 (un milió de l’AECI i 100.000 euros de la Secretaria d’Estat d’Afers Exteriors). Per als anys 2007, 2008 i 2009, tres milions d’euros anuals (un milió la Secretaria d’Estat d’Afers Exteriors, un altre l’AECI, 500.000 euros la Comunitat de Madrid i 500.000 euros l’Ajuntament de Madrid). Així, entre 2006 i 2009 el pressupost inicial per posar el Centre Sefarad-Israel en funcionament va suposar un cost de 10,1 milions d’euros. Entre 2010 i 2013 només el pressupost de l’Estat (MAEC i AECID) va ser de 2,57 i 2.770.000, respectivament.¹²⁷ El Centre també rep un altre finançament institucional: el 2012 va ser finançat, a més de pel MAEC (415.000 €) i l’AECID (435.620 €), amb 100.000 € de la Comunitat de Madrid, 21.429 € de la Junta d’Andalusia (aportació de 50.000 €, assignat la resta corresponent a l’exercici 2013), 9.000 € de l’Ajuntament de Jaén i 5.555,56 € de la Unió Europea (aportació de 100.000 €, assignat la resta corresponent als exercicis 2013 i 2014).¹²⁸

El Centre desenvolupa les seves activitats en diversos àmbits: cultural, científic i tecnològic (beques, conferències, intercanvis d’estudiants, etc.); Artístic; social (immigració, dona, drets humans, periodisme, etc.); Educatiu i formatiu (“a partir dels ensenyaments que es deriven de la tragèdia de l’Holocaust”) i econòmic. Aquest últim camp consisteix a afavorir els intercanvis entre les empreses i els grups d’interès econòmic d’Espanya i d’Israel, a través de fires, seminaris i altres activitats. És aquest últim sector el que té relació directa amb la seguretat i la defensa.¹²⁹

Com a exemple de la promoció dels intercanvis entre empreses de seguretat d’Espanya i Israel, destaca la participació del llavors secretari general del Centre Sefarad-Israel, Miguel de Lucas, al “Seminari internacional de seguretat IT i ciutadana sobre tecnologies punta israelianes” realitzat el 29 de juny de 2011 al Viver de Carabanchel de Madrid Emprèn. En el seminari, organitzat conjuntament per la Cambra de Comerç i Indústria Espanya-Israel i Madrid Emprèn, amb la col·laboració de l’Ambaixada d’Israel a Espanya, el mateix Centre Sefarad-Israel i les consultores MIW i Sefarad Consulting,¹³⁰ directius i empresaris de nou companyies israelianes van presentar les seves innovacions en plataformes, solucions i productes en l’àmbit dels sistemes de seguretat tecnològica. L’acte va permetre una posterior ronda de trobades B2B (*Business to Business*) entre el citat grup d’empreses israelianes i empreses espanyoles per buscar noves oportunitats conjuntes de negoci.

Un altre bon exemple és la invitació per part del Centre Sefarad-Israel i el Ministeri de Defensa espanyol a Dan Meridor [exministre israelià d’Intel·ligència] i Abraham Dichter [exministre de Defensa i exdirector del Shin Bet, els serveis secrets israelians] per participar al novembre de 2013 al seminari “la cultura de la Defensa a Espanya i Israel: antics desafiaments i nous reptes a la societat del segle XXI”, amb finançament públic estatal i madrileny.¹³¹ Dichter ha estat identificat com el responsable de planificar i dirigir, el 22 de juliol de 2002, el llançament de la bomba d’una tona sobre un poblat barri residencial de la ciutat de Gaza.¹³² Amb l’objectiu de l’assassinat selectiu del líder de Hamas,

Salah Shehade, van morir almenys 15 persones, vuit d'elles nens (sis menors de sis anys), i almenys 150 van patir ferides.¹³³ Tant Dichter com Meridor van suspendre els seus viatges a Regne Unit el 2007 i 2010, respectivament, per por de ser detinguts en el cas que un ciutadà britànic interposés una demanda per crims de guerra pels fets de juliol de 2002. De fet, el Govern d'Israel ha anunciat que no enviarà més delegacions a territori britànic per aquesta raó. A Espanya, l'Audiència Nacional va acceptar una querrela contra set alts càrrecs israelians, incloent Dichter, finalment, es va arxivar la petició perquè fos Israel qui els processés, cosa que mai va arribar a succeir.¹³⁴ Poc més tard, el Govern del PSOE va limitar significativament la justícia universal a Espanya, almenys en part com a resposta del ministre espanyol d'Exteriors, Miguel Ángel Moratinos, davant les crítiques de la seva homòloga israeliana, Tzipi Livni, segons va declarar ella mateixa.¹³⁵

LA CAMBRA DE COMERÇ I INDÚSTRIA ESPANYA-ISRAEL

Aquesta Cambra és una institució sense ànim de lucre creada el setembre de 2005 amb la finalitat de promoure la col·laboració entre les empreses i administracions públiques espanyoles i israelianes en els àmbits comercial, tecnològic, econòmic, científic, industrial, turístic i sociocultural. La pròpia càmera especifica que dona cobertura "a tots els sectors d'activitat".¹³⁶ Com a objectius principals es troben [transcripció literal]:¹³⁷

- Fomentar i transmetre propostes de mercat, productes i serveis entre Espanya i Israel en tots els sectors d'activitat.
- Crear un punt de trobada que faciliti l'apropament entre les empreses i institucions espanyoles i israelianes.
- Donar suport a les empreses associades que desitgin establir vincles, acords, aliances i joint-venture.
- Donar suport a la recerca aplicada.
- Impulsar els acords bilaterals per al desenvolupament d'R+D industrial i tecnològic.

El diputat Gaspar Llamazares va realitzar una pregunta parlamentària¹³⁸ al Congrés dels Diputats on apel·lava a les "subvencions a entitats que col·laboren en la política expansionista del Govern d'Israel als Territoris Ocupats". Llamazares assenyalava una pregunta anterior¹³⁹ en què denunciava que "Sheva", una publicació de la Cambra de Comerç Espanya-Israel, organisme que compta amb els suports del Ministeri d'Afers Exteriors i de Cooperació (MAEC) i del Centre Sefarad-Israel, dependent del mateix MAEC, en el butlletí número 21 de la publicació,¹⁴⁰ de 7 de novembre de 2010, es va publicar un article titulat "Israel fomenta l'energia eòlica per satisfer la demanda", en la qual es podia llegir un esment a parcs eòlics en els Territoris Ocupats, en els Alts del Golan [Síria], a Cisjordània, a la colònia de Har Gilo. Llamazares denunciava el que va cridar "tractament normalitzat" de l'Ocupació per part d'una entitat que rep suport institucional espanyol, en contra del dret internacional i del propi posicionament espanyol. D'altra banda, el Govern va respondre el 29 de març de 2011 que la redacció del butlletí Sheva havia recollit literalment un article israelià, que no reflectia la política exterior i europea a la zona, i que s'havien cursat instruccions a l'editor del butlletí perquè es corregís l'article en qüestió i evités incórrer a errors similars en el futur. D'altra banda, la Cambra de Comerç i Indústria d'Espanya-Israel ha decidit deixar d'editar el butlletí electrònic Sheva, principalment "per la seva escassa rendibilitat".¹⁴¹

És important remarcar les estretes connexions entre el Centre Sefarad-Israel i la Cambra de Comerç i Indústria Espanya-Israel. De fet, Giacomo Ventura ha presidit ambdues organitzacions.¹⁴² La Cambra té els seus orígens a la Cambra de Comerç Catalunya-Israel, la creació hauria estat encomanada per Samuel Hadas (es convertiria després en el primer ambaixador israelià a Espanya) al propi Giacomo Ventura. Aquesta persona i el seu entorn van participar en els Jocs Olímpics a través d'un "projecte de cooperació en matèria de seguretat, que es va repetir en el procés de creació dels Mossos d'Esquadra".¹⁴³ [Vegeu el punt 6.3 en relació al detall dels Jocs Olímpics]

Les fires de defensa i seguretat

En paraules del General Shmaya Avieli, director de l'agència israeliana SIBAT, "a les fires, SIBAT espera exposar les indústries israelianes i els seus productes davant dels governs i empreses d'altres països de cara a una possible cooperació en el futur. A més, les exposicions són el lloc idoni per establir contacte amb els responsables de política comercial i d'adquisicions de diversos països".¹⁴⁴ De fet, en aquestes fires s'aprofita per mantenir reunions, fins i tot entre alts funcionaris, com va ser el cas recent entre SIBAT i el Ministeri de Defensa espanyol durant el Saló Aeronàutic Paris Air Show, celebrat entre el 17 i el 23 de juny de 2013 a Le Bourget.¹⁴⁵ Israel sol participar de manera molt significativa en aquestes fires. A la Fira LAAD [Latin America Aerospace and Defence], per exemple, el pavelló d'Israel va incloure 28 empreses, "el major pavelló fins a dia d'avui".¹⁴⁶

Espanya també ha representat les funcions d'aparador de productes de defensa i seguretat israelians per a potencials clients, tant espanyols com estrangers. A tall d'exemple, entre el 12 i el 15 de març de 2013 es va celebrar a Madrid la quarta edició de Tecnologies per a la Seguretat i la Defensa, HOMSEC, que va rebre més de 8.000 visitants professionals de més de 40 nacionalitats diferents. Allà es van reunir 89 empreses que representaven 120 signatures. Israel i els seus productes van tenir una presència destacada. Així, es van presentar a la fira el simulador de míssil contracarro Spike [de Rafael] o el sistema de morter CARDOM [de Elbit Systems], mentre que Revenga va promocionar el seu mini UAV Bluebird israelià.¹⁴⁷ Cal destacar que aquesta fira va comptar amb la presència de les principals autoritats espanyoles de l'àmbit de la seguretat i la defensa, per donar suport i elevar la rellevància de la fira.¹⁴⁸ Un altre exemple d'Espanya com a expositor de productes israelians és la fira UNVEX, cimera espanyola dels Sistemes No Tripulats, de gran atractiu per a Israel en ser segon productor i comercialitzador mundial de drones [veure detall més endavant]. En ella, per exemple, Tríedre [Grup Revenga], que fabrica sistemes propis, però també sistemes de desenvolupament conjuntament amb les empreses israelianes Blue Bird i Rafael, va presentar els seus avions UAV Micro B, Spylite B i Boomerang.¹⁴⁹ En un món on les fronteres entre la defensa i la seguretat són tan difuses, també les fires de seguretat serveixen d'aparador per a les empreses israelianes. La fira SICUR, a Madrid, és una d'aquestes oportunitats per al sector de la seguretat.¹⁵⁰

2/ EXPORTACIONS ESPANYOLES A ISRAEL

2.1// PANORÀMICA DE LES EXPORTACIONS ESPANYOLES A ISRAEL

Com hem comentat a la introducció, l'anàlisi de les exportacions d'armes espanyoles a Israel va ser el principal focus d'atenció de l'anterior informe.¹⁵¹ La major part dels continguts d'aquell informe són encara pertinents avui. Per tant, en aquest capítol només es presentarà un record del que s'ha tractat en el primer informe i una actualització dels seus continguts.

La mateixa conclusió presentada llavors continua vigent: Tel Aviv no representa una destinació prioritària d'armament espanyol. De fet, el 2012 el percentatge d'exportacions de material de defensa a Israel respecte al total, només va ser d'un 0,03%, mentre que les de doble ús a penes van suposar el 0,01%.¹⁵² Així, concloïem aleshores que la rellevància d'exportar material de defensa i el doble ús a Israel no es correspon amb el volum econòmic o el percentatge que aquestes transferències suposen respecte al total. El gruix cal trobar-lo en altres tipus de relacions comercials, com tractarem més endavant. No obstant això, aquesta conclusió no pretén minimitzar la gravetat que suposa exportar armes, més que probablement violant la pròpia legislació espanyola. D'altra banda, el volum econòmic de les exportacions d'armes a un país no sempre corre paral·lel a l'impacte que aquest material pot tenir sobre l'estabilitat interna o regional del destinatari, en aquest cas Israel. La taula següent mostra el detall de les exportacions espanyoles a Israel entre 1998 i 2012 (valors en milers d'euros):¹⁵³

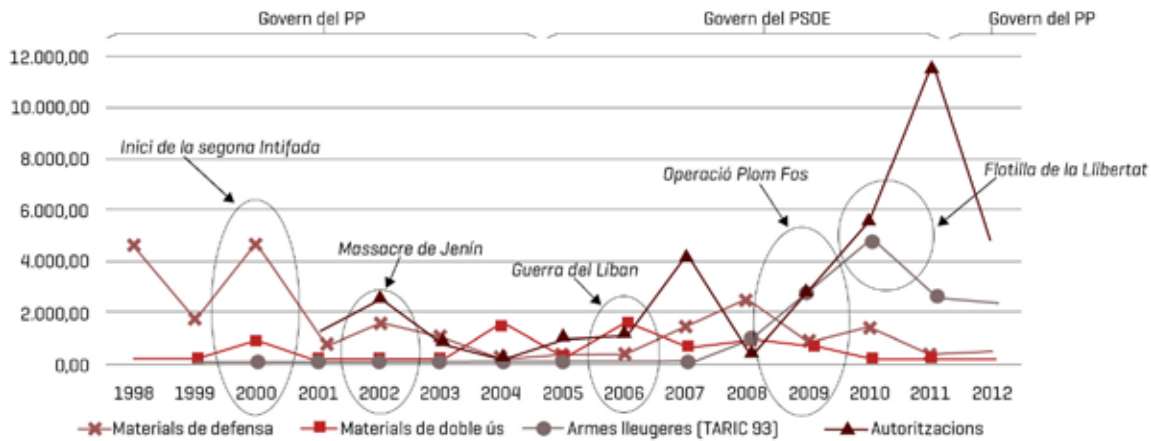
Estadístiques espanyoles d'exportacions de material de defensa, d'altres materials i de productes i tecnologies de doble ús a Israel (1998-2012) (valors en milers d'euros)

ANY	AUTORITZACIONS (material de Defensa)	MATERIALS DE DEFENSA	MATERIALS DE DOBLE ÚS	ARMES LLEUGERES [TARIC 93]
1998	<i>Sense dades</i>	4.497,30	131,39	56,44
1999	<i>Sense dades</i>	1.533,71	128,03	223,15
2000	<i>Sense dades</i>	4.909,68	822,73	226,57
2001	1.314,19	487,97	99,20	165,99
2002	2.530,86	1.597,10	152,56	298,16
2003	734,48	1.005,80	244,29	289,34
2004	175,54	35,26	1.515,64	106,40
2005	953,12	273,73	41,32	173,64
2006	1.109,57	441,34	1.587,32	247,27
2007	4.365,31	1.515,93	576,81	214,26
2008	157,20	2.358,99	801,57	1.093,70
2009	2.805,95	790,64	622,28	3.062,65
2010	5.766,60	1.429,04	214,33	5.141,80
2011	11.955,20	472,55	99,17	2.822,40
2012	4.318,59	637,84	36,40	2.523,20
TOTAL	36.186,61	21.986,88	7.073,04	16.644,97

Font: Secretaria d'Estat de Comerç. Elaboració pròpia

Evolució de les exportacions espanyoles d'armament i material de doble ús a Israel (1998-2012)

Font: Secretaria d'Estat de Comerç. Elaboració pròpia

Segons les dades mostrades en la taula superior, el valor de les llicències d'exportació i material de defensa concedides durant els últims deu anys (2003-2012) a Israel va ascendir a més de 32,34 milions d'euros, dels quals es van realitzar exportacions per 8,96 milions d'euros. També es va exportar 5,74 milions d'euros en material de Doble Ús, susceptibles de tenir aplicacions militars, i 15,67 milions d'euros en armes curtes a Israel durant la mateixa època

Segons els informes publicats per la Unió Europea, Espanya va declarar un total de 202 llicències d'exportació concedides de material de defensa a Israel per al període del 2003 al 2012, mentre que no va registrar cap denegació ni tampoc consta que es realitzés cap consulta a altres estats sobre aquestes llicències o exportacions. El volum econòmic de les llicències concedides és significatiu, ja que mostren la tendència de les exportacions esperades: del total de llicències concedides durant el període 2003-2012 [32,34 milions d'euros] amb prou feines s'ha exportat un terç [8,96 milions], el que representa un 27,7% del total [o el 13,4% en els últims quatre anys]. Tot això vol dir que cal esperar moltes més exportacions en els pròxims anys. A continuació es reproduïxen els extractes relatius a les exportacions espanyoles de material de defensa declarades per l'Estat espanyol en els seus informes anuals dels últims 3 anys: ¹⁵⁴

Exportacions espanyoles de material de defensa a Israel (2010-2012)

Font: Secretaria d'Estat de Comerç. Elaboració pròpia

2012. 637.842 euros en components de pistoles esportives per ser ensamblades i posteriorment reexportades a Estats Units, pistoles esportives; bales per a proves d'homologació, components d'un míssil destinat a l'Exèrcit de Terra espanyol (Rafael); targetes electròniques de processament d'imatges per ser incorporades en equips amb destinació a aeronaus de les forces aèries de països de la UE, sistemes electroòptics destinats a vehicles i substàncies químiques destinades a la propulsió de satèl·lits.

2011. 472.545 euros en components de pistoles esportives; trets del calibre 30 x 173 mm per a proves de funcionament d'una torreta de control remot per part de l'empresa israeliana fabricant de la torreta destinada a vehicles de l'Exèrcit de Terra espanyol (Rafael); targetes electròniques de processament d'imatges per ser incorporades en equips amb destinació a aeronaus de les forces aèries de països de la UE i substàncies químiques amb un ús en la indústria farmacèutica i en la de fabricació de pintures i vernissos.

2010. Components de pistoles esportives; trets del calibre 30 x 173 mm per a proves de funcionament d'una torreta de control remot per part d'una empresa israeliana que les fabrica per als vehicles de l'Exèrcit de Terra espanyol (l'empresa Rafael); cossos de bombes inerts de aviació per a proves tècniques de vol, sistemes de llançament d'un míssil de l'Exèrcit de Terra espanyol per a proves a Israel [probablement de l'empresa Soltam Systems, de Elbit Systems]; targetes electròniques de processament a Israel targetes electròniques de processament d'imatge per incorporar en equips d'aeronaus per a la força aèria d'un país europeu, i estructures, parts i peces d'un satèl·lit de comunicacions.

Material de doble ús

El material de doble ús és aquell que pot ser usat per a fins tant civils com militars, com ara substàncies químiques. Sota aquestes categories, Espanya ha exportat un total de 5,7 milions d'euros a Israel en l'última dècada. A continuació es reproduïxen els extractes relatius a les exportacions espanyoles de material de doble ús declarades per l'Estat espanyol en els seus informes anuals:¹⁵⁵

Exportacions espanyoles de material de doble ús a Israel (2010-2012)

Font: Secretaria d'Estat de Comerç. Elaboració pròpia

- 2012.** 36.399 euros en *software* de targetes SIM per al sector de les telecomunicacions i substàncies químiques per l'ús en l'anàlisi a laboratoris
- 2011.** 99.170 euros en tecnologia per un microprocessador, *software* de targetes SIM i circuits integrats pel sector de telecomunicacions.
- 2010.** 0,2 milions d'euros en targetes electròniques de processament d'imatges per ser incorporades a sistemes posteriorment reexportats amb destinació a aeronaus de la força aèria d'un tercer país.

Armes petites i lleugeres

Segons les estadístiques d'exportacions oficials, en el període 2008-2012 es van exportar més de 278.930 euros en armes curtes, principalment, cartutxos.¹⁵⁶ Segons mostren les estadístiques de comerç exterior espanyol de duanes, entre 2003 i 2012 es van exportar a Israel més de 15,67 milions d'euros [veure detall a sota] sota el capítol 93 del codi TARIC [Arancel Duaner Comú per Territoris Comunitaris]: "Armes, municions i accessoris". A més de no ser períodes de temps coincidents [abans de 2008 les estadístiques oficials no incloïen aquest concepte], aquesta gran diferència entre les dues fonts respon a la impossibilitat de comparar dades oficials ja que, encara que en ambdós casos es tracti d'armes curtes o lleugeres, les categories de classificació són diferents. En qualsevol cas, les dades de duanes permeten identificar quina categoria d'armes petites i lleugeres té més pes en les exportacions d'armes a Israel: la "9306 - Bombes, granades, torpedes i míssils", amb prop de 11,5 milions d'euros en l'última dècada.¹⁵⁷

Exportacions espanyoles d' "Armes, municions i accessoris" a Israel segons el codi TARIC 93 (2003-2012) [valors expressats en euros]

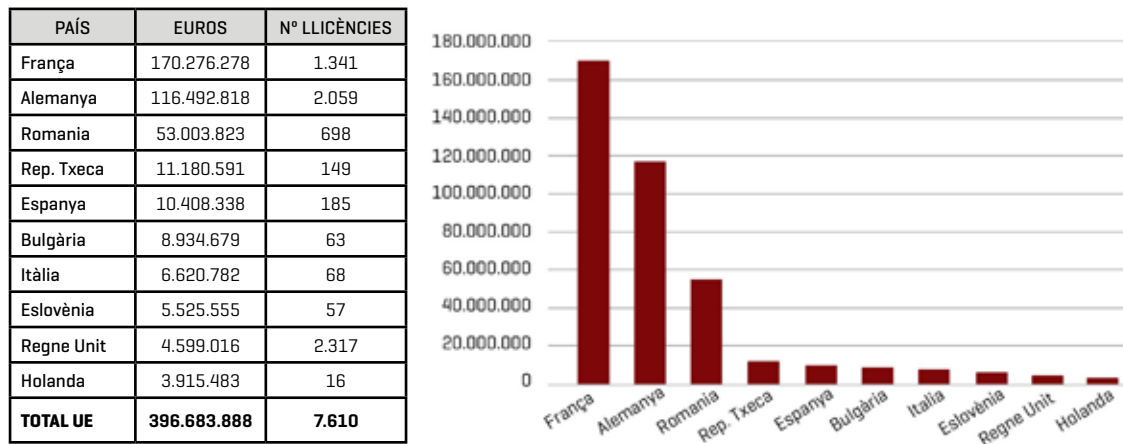
CATEGORIES DEL CODI TARIC 93	VALOR DE LES EXPORTACIONS 2003-2012 (EN EUROS)
9301 - Armes de guerra	0,00
9302 - Revòlvers / pistoles	24.010,66
9303 - Altres armes de foc i artefactes	0,00
9304 - Fusells, rifles, pistoles	104.985,17
9305 - Parts i accessoris	4.089.785,70
9306 - Bombes, granades, torpedes, míssils	11.455.854,88
9307 - Sabres, baionetes, altres	0,00
TOTAL	15.674.636,41

Espanya en el marc europeu d'exportacions a Israel

Segons les dades publicades en els informes anuals de la Unió Europea sobre les exportacions d'armes dels Estats membres, en el període 2001-2011¹⁵⁸ es va declarar un total de 1.715,45 milions d'euros en llicències d'exportació de material de defensa [segons la definició de la Llista de Material militar europea] concedides per diferents estats europeus a Israel, de les quals es van realitzar exportacions per un valor total de 396.700.000 d'euros, el que representa que tot just un 23,13% del que autoritzat en aquest període va ser efectivament exportat. Convé, però, no oblidar que en aquests informes no sempre es declara tot el que s'exporta.¹⁵⁹ Entre els països europeus que més material militar s'exporten a Israel [per volum econòmic], Espanya ocupa el cinquè lloc, sent França

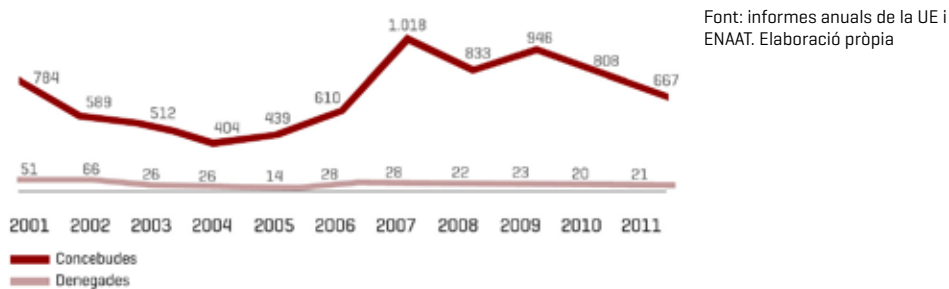
el major exportador, seguit d'Alemanya, Romania i República Txeca, segons les dades publicades en els informes anuals de la Unió Europea [veure taula adjunta].¹⁶⁰ És particularment rellevant en aquest rànquing la posició de Romania, ja que la seva entrada a la Unió Europea es va produir el 2007 i, per tant, el valor de les seves exportacions a Israel seria comparativament superior fins i tot al de França o Alemanya.

Exportacions de material de defensa de països europeus a Israel (2001-2011)¹⁶¹

Per al mateix període, segons el que ha declarat cada Estat a la Unió Europea, van ser autoritzades un total de 7.610 llicències d'exportació d'armes a Israel, de les quals 325 van ser denegades. Mentre que les autoritzacions presenten grans oscil·lacions durant el període, les denegacions mostren una tendència decreixent, de 66 rebutjos el 2002 a 21 el 2011. El següent gràfic mostra les llicències concedides i denegades a Israel per part dels països membres de la UE.¹⁶²

Llicències d'exportació aprovades i denegades per països de la UE (2001-2011)

Per categories de producte, en el mateix període, cinc categories diferents han sumat més de 10 milions d'euros: l'exportació de vehicles terreny (categoria 6 de la llista militar europea) representa la major exportació amb més de 33,5 milions, seguit d'aeronaus, equips de formació d'imatge o contramesura; bombes, torpedes, coets, míssils, un altre material explosiu o relacionat, i equips electrònics.¹⁶³

Exportacions de material de defensa de països europeus a Israel per categoria de producte (2001-2011)

CATEGORIA	DETALL	EUROS
ML 6	Vehicles terreny i components	33.565.146
ML 10	Aeronaus i similars	20.001.762
ML 15	Equips d'imatge o contramesura	13.880.251
ML 4	Bombes, torpedes, coets, míssils, altre material explosiu o relacionat	11.663.016
ML 11	Equips electrònics	11.459.359

Font: Informes anuals de la UE i ENAAT. Elaboració pròpia

Polícia antiavalots israelià a la protesta contra el Praver Plan en el desert del Néguev
Foto: ActiveStills

2.2// ÉS CORRECTE EXPORTAR ARMES A ISRAEL?

La conclusió més important de l'anterior informe¹⁶⁴ va ser que les exportacions d'armes i material de defensa i doble ús suposen, a més d'una controvèrsia ètica, una violació de la pròpia legislació espanyola. Aquesta és però una afirmació que seria difícil de sostenir per un jutge, per tres raons. En primer lloc, la confusió entre el text literal de la Llei i la seva obligatorietat, ja que, si bé la seva essència està teòricament encaminada a controlar el militarisme [caràcter preventiu], el seu text, sobretot "recomana", més que prohibir. La segona raó és l'ús instrumental i interessat de conceptes com "drets humans", "terrorisme", "conflicte armat" o "dret internacional", i la seva subordinació a interessos econòmics-comercials i particulars. Finalment, el tercer factor està relacionat amb que les deliberacions que acompanyen les autoritzacions d'exportació estiguin recollides en les actes de la Junta Interministerial de Material de Defensa i Doble Ús (JIMDDU) i que aquestes són secretes. Per això, ni es pot accedir als diferents arguments utilitzats ni es pot, per tant, jutjar la decisió com es podria. Una de les principals raons per incorporar la Llei va ser la de sotmetre aquestes decisions al control parlamentari, però aquest continua sense poder exercir la seva tasca. El secretisme i la manca de transparència segueixen caracteritzant les exportacions d'armes i el sector militar i de la seguretat, per a benefici d'uns pocs que volen fer negoci i saben com fer-ho.

Les exportacions d'armes a Israel han estat objecte de preocupació al Congrés dels Diputats per la controvèrsia que comporten. No obstant això, les explicacions del Govern han estat mínimes i absolutament contràries a l'essència de la legislació espanyola i la seva transparència i submissió al control parlamentari. Així, després d'haver estat interpellat per part de diputats de manera molt crítica, el Govern, a través del secretari d'Estat de Comerç, García-Legaz Ponce, va justificar el juny de 2013 les exportacions a Israel senzillament amb la següent reflexió: "al cas d'Israel, que concita algunes preguntes, he de destacar, en primer lloc, que Israel és una democràcia plenament consolidada, amb els seus mecanismes de control. Per tant, totes les exportacions a Israel van destinades a un Govern democràtic".¹⁶⁵ Res més. Convé esmentar, en primer lloc, que la "democràcia" no destaca en la Llei espanyola com el criteri més important a tenir en compte [vegeu detall més endavant]. En segon lloc, cal preguntar-se pel concepte de democràcia que entén el Govern, ja que, com va criticar el portaveu del Grup Parlamentari Mixt, Joan Tardà, el ministre de Defensa, Pedro Morenés, hauria justificat les relacions militars amb Aràbia Saudita dient que aquest país "tendia a la democràcia".¹⁶⁶

Una altra manera freqüent de justificar les exportacions d'armes a Israel és, paradoxalment, la negociació del seu ús per repressió o atacs militars als Territoris Ocupats Palestins. Així, el llavors president del Govern, Rodríguez Zapatero, davant la pregunta d'un granadí a un programa de televisió sobre si sabia quants civils palestins podien haver mort per armes espanyoles, va respondre, amb Gaza encara fumejant, que "estic convençut que els nostres components o l'armament que nosaltres venem a Israel no s'ha utilitzat per això".¹⁶⁷ La persona que va preguntar sabia, encertadament, que no hi ha manera de controlar l'ús d'aquests materials un cop han estat exportats. En efecte, com assenyala el professor de la Universitat Autònoma de Madrid, Eduardo Melero: "una vegada que s'exporten les armes, la legislació espanyola no estableix cap mecanisme per impedir que el comprador les usi per matar qui vulgui i de la manera que consideri més convenient. De quina manera podria fer-ho?".¹⁶⁸ Cal destacar que Soraya Sáenz de Santamaría, llavors portaveu del PP al

Congrés, critiqués Zapatero per mentir al programa: “ens va voler demostrar que havia venut armes que no havien causat cap dany”,¹⁶⁹ quan el seu partit ha utilitzat missatges similars amb posterioritat una vegada al Govern. També amb relació a l’operació Plom Fos, la secretària d’Estat de Comerç el 2009, Silvia Iranzo, va assegurar que, des de 2001, Espanya no havia autoritzat cap exportació a Tel Aviv de “cap armament ni equip que resultés letal”.¹⁷⁰ Respecte d’això, cal preguntar-se de quin tipus d’armes no letals es tracta, en particular tenint present algunes de les categories de material exportat, com la primera [armes de foc] o la quarta [bombes, coets, torpedes, míssils]. En qualsevol cas, resulta pertinent insistir que tot material de defensa exportat és, directament o com a component integrat, capaç de matar.

El nombre d’autoritzacions denegades es publica a Espanya des de 1999 i, des de 2001, s’especifica [de manera molt vaga] el tipus d’exportació rebutjada i el criteri del Codi de Conducta apel·lat per denegar la sol·licitud.¹⁷¹ No obstant això, no s’especifica el país de destinació i altres detalls clau. Així, no es té constància oficial de cap denegació d’autorització d’exportació de material militar espanyol a Israel.

D’altra banda, Espanya no utilitza els mecanismes que preveu el Codi de Conducta pel que fa a les consultes realitzades. No obstant això, d’acord amb fonts del Ministeri d’Indústria, Turisme i Comerç, Espanya consulta la base de dades de denegacions d’exportacions d’armes europees i, segons declaren autoritats del Ministeri, no s’ha aprovat mai [almenys fins 2008] una sol·licitud d’exportació que fos “essencialment idèntica” a una altra prèviament denegada per un altre Estat membre.¹⁷² D’acord amb el Codi de Conducta, un Estat membre que rep una sol·licitud d’autorització per exportar un material que és “essencialment idèntic” a un altre l’exportació [al mateix país destinatari] va ser denegada per un altre Estat membre, ha de consultar a aquest Estat membre abans d’aprovar l’autorització. Aquestes consultes no són públiques, però sí que ho són el nombre de consultes totals realitzades.

Així, convé recuperar les conclusions relacionades de l’anterior informe, tot actualitzant les dades per al període 2001-2011:

- Els Estats membres de la UE han denegat 325 llicències d’exportació de material de defensa a Israel [el 4,27% d’un total de 7.610], on cal suposar que els productes no autoritzats són molt diversos.
- Espanya ha autoritzat, almenys, 185 llicències a Israel de material de defens , com a mínim de vuit categories diferents.
- Espanya declara que realitza consultes als altres estats membres en cas d’haver d’autoritzar exportacions “essencialment idèntiques” a les que aquests països van denegar. Espanya no ha realitzat cap consulta des de 1998 sobre autoritzacions “essencialment idèntiques” a les dels altres països, de manera que cal suposar que aquestes situacions no s’han donat, d’acord amb les autoritats espanyoles [o no s’han fet públiques].
- Per tant, és prudent concloure que **Espanya no ha denegat cap autorització d’exportació de material de defensa a Israel** o, en cas d’haver-ne fet, el motiu d’aquesta denegació era tan evident que no requeria realitzar una consulta [o bé l’assumpte està sotmès a secret].

Què fan altres Estats europeus?

Al Parlament europeu, són molts els que s'ha pronunciat a favor de suspendre les relacions militars amb Israel, però o bé no s'han considerat les sancions o bé es van acordar (tinguem en consideració el caràcter no vinculant del Parlament), però el Consell no va donar la seva aprovació. No han faltat discursos contundents crítics amb les relacions militars però, almenys en els últims anys, mai s'han determinat sancions o suspensions de relacions militars.

Pel que fa als estats membres, la pràctica habitual són les crítiques a les exportacions de material de defensa a Israel, però sense concretar-se en sancions o polítiques contràries a l'exportació. Una de les millors pràctiques, si bé fora de la UE, és Noruega, on després d'haver denegat llicències d'exportació prèviament, el seu Govern va acordar parar totes les exportacions de material militar a Israel, inexistents oficialment des de llavors. No obstant això, com destaca l'investigador noruec Alexander Harang en un informe,¹⁷³ hi ha molts tipus de relacions militars no oficials entre els dos països, com les importacions de material israelià, la cooperació estratègica bilateral i en el marc de l'OTAN, l'exportació de material militar noruec a Israel des de fora de Noruega (amb participació de l'Estat noruec en empreses a l'exterior), les reexportacions que acaben a Israel (per no demanar clàusula de reexportació), les relacions sobre drones o la coparticipació d'entitats dels dos països en els projectes d'R+D del Setè Programa Marc de la UE. Convé recordar que parlem d'un dels països amb pràctiques més responsables. Suècia també s'ha destacat per tenir poques exportacions d'armes a Israel, però ha estat un dels majors importadors europeus de material militar israelià.¹⁷⁴ L'abril de 2002, el ministre belga d'Afers Exteriors, Louis Michel, va suspendre les vendes de material militar a Israel (Flandes, que posseeix estructures pròpies) i aquesta regió ha rebutjat sovint exportacions dirigides a l'exèrcit israelià com a usuari final. No obstant això, han rebut millor tracte les parts a ser ensamblades a Israel.¹⁷⁵

Alemanya, Països Baixos o el Regne Unit han destacat per les seves denegacions de llicències d'exportació d'armes a Israel. Amb Jenin fumejant, Alemanya va fer públic el 9 d'abril de 2002 que suspenia les seves vendes d'armes a Israel (deixant clar que no es tractava d'un embargament).¹⁷⁶ Per la seva banda, el Regne Unit ha qüestionat, sovint, les exportacions d'armes a Israel. De fet, aquest últim país és un dels 21 territoris inclosos en el capítol "principals països de preocupació" dels informes britànics sobre exportacions d'armament.¹⁷⁷ Entre gener de 2008 i desembre de 2012, va rebutjar 53 peticions d'Israel per comprar equipament militar o de doble ús. Londres va apel·lar a la seva preocupació que aquestes transferències poguessin contribuir al conflicte araboisraelià i danyar l'estabilitat regional.¹⁷⁸ També es va especificar el "risc d'ús per repressió interna" i "risc de contribuir a tensions internes al país receptor", a més del risc de desviament o reexportació a usuaris finals no desitjables.¹⁷⁹ Finalment, els Països Baixos tenen el bon costum de detallar els Criteris apel·lats a les denegacions (sovint a els Criteris 2,3 i 4, de vegades també a els 6 i 7). Els últims anys, els Països Baixos han tingut vendes limitades a Israel.¹⁸⁰ No obstant això, els volums exportats per aquests països han estat elevats, per la qual cosa cal no emmarcar aquestes denegacions com a "bones pràctiques".

2.3// RESUM DE L'APLICACIÓ DELS CRITERIS DE LA LEGISLACIÓ ESPANYOLA EN EL CAS D'ISRAEL

Tant la Llei espanyola sobre exportacions d'armes com la Posició Comuna de la Unió Europea (que obliga els seus Estats membres) defineix les regles comunes relatives al control de les exportacions de material militar i de doble ús. Inclouen vuit criteris per valorar si una llicència d'exportació ha de ser aprovada o denegada. La major part de l'informe de 2009 va estar dedicat a aprofundir en aquesta legislació i a analitzar, criteri per criteri, la particularitat d'Israel. Llavors, vam concloure que les exportacions d'armes a Israel violaven flagrantment els criteris 2, 3, 4 i 6; violaven el 7 i possiblement succeïa el mateix amb els criteris 1 i 5. Únicament el criteri 8 semblava no contradir l'essència i la lletra de la legislació. En aquest apartat, recordarem les raons d'aquestes conclusions, el detall pot ser consultat en l'informe de 2009.¹⁸¹

Legenda:

No violació del criteri	Criteri 8
Possible violació del criteri	Criteris 1 i 5
Violació del criteri	Criteri 7
Violació flagrant del criteri	Criteris 2,3,4 i 6

Criteri	Incompliment
Criteri 1. Respecte els compromisos internacionals dels membres de la UE	Israel no ha ratificat cap dels vuit acords esmentats a la redacció dels punts b), c) i d) d'aquest criteri: Convenció sobre Armes Tòxiques i Biològiques; Convenció sobre Armes Químiques; Tractat de No-Proliferació Nuclear; Convenció contra les mines antipersona. No forma part de l'Acord de Wassenaar, del Grup d'Austràlia, del Règim de Control de Tecnologia de Missils ni del Grup de Proveïdors Nuclears. Cooperació espanyola en programes químics amb finalitats militars.
Criteri 2. Respecte els drets humans al país de destinació final	Condemnes sistemàtiques anuals de la Comissió / Consell de Drets Humans de l'ONU. Condemnes sistemàtiques anuals de la Unió Europea. Condemnes sistemàtiques anuals d'Amnistia Internacional o Human Rights Watch. Escala de Terror Polític [Amnistia Internacional i Departament d'Estat dels EUA] entre els nivells 4 i 5, en una escala entre 1 i 5 [màxim].
Criteri 3. Situació interna del país de destinació final [existència de tensions o conflictes armats]	Existència de conflicte armat entre 2003 i 2008 d'acord amb els principals centres sobre conflictes [SIPRI, Universitat de Heidelberg, Universitat de Maryland i Escola de Cultura de Pau-UAB]; conflictes armats externs [Líban: 2006].
Criteri 4. Manteniment de la pau, la seguretat i l'estabilitat regionals	Conflictes armats regionals recents [Líban: 2006]. Tensió permanent i amenaça mútua amb l'Iran. Possibilitat de conflicte armat regional. Incurcions militars israelianes a Síria. Ocupacions militars a Síria i Líban. Tensions latents amb Síria, Aràbia Saudita, Líban (Hezbollah), Iran ... en particular després de les incurcions militars israelianes en els Territoris Ocupats. Carrera d'armament regional, incloent armament de destrucció massiva.
Criteri 5. Seguretat nacional dels Estats membres i dels territoris sota la seva responsabilitat, dels països amics i aliats	Alguns aliats dels estats membres de la Unió Europea no tenen relacions diplomàtiques amb Israel i estan en tensió permanent amb Tel Aviv. El conflicte Israel-Palestina es troba al centre de masses de la polarització entre una part del món islàmic i una part d'Occident, fet instrumentalitzat per organitzacions extremistes. Israel té un potencial desestabilitzador regional i, en última instància, global.
Criteri 6. Comportament del país comprador, en especial respecte el terrorisme i el Dret Internacional	Israel ha incomplert nombroses resolucions obligatòries de l'ONU, entre les quals destaquen la resolució 242 [1967] i la resolució 338 [1973]. Els EUA han vetat un mínim de 42 resolucions que pretenien condemnar o criticar severament Israel. Israel no ha ratificat cap dels tres instruments esmentats expressament: Convenció sobre Armes Tòxiques i Biològiques, Convenció sobre Armes Químiques i Tractat de No Proliferació Nuclear. Violacions severes i massives del Dret Internacional Humanitari (especialment al Líban el 2006 i Gaza en 2008-2009). L'establiment d'assentaments permanents en territoris ocupats viola diversos articles de la IV Convenció de Ginebra. El Mur de separació entre Israel i Cisjordània viola el dret internacional.
Criteri 7. Risc de desviament o reexportació en condicions no desitjades	Israel ha realitzat reexportacions a països en guerra o que violen sistemàticament els drets humans, i són ben conegudes les seves exportacions a règims molt qüestionats. Espanya exporta equips i components militars que poden ser reexportats després a Israel (sobretot des dels EUA). Bona part de les exportacions espanyoles a Israel són reexportades a tercers països.
Criteri 8. Compatibilitat de les exportacions d'armes amb la capacitat econòmica i tècnica del país receptor	Israel és un país enriquit, i té capacitat econòmica i tècnica militar. Tot i que la despesa militar israeliana és superior a la de salut i educació, la despesa social és sovint superior a l'espanyola. Tot i que el pressupost social potser hauria d'augmentar, és possible que les exportacions d'armes a Israel no violin l'esperit del text d'aquest criteri.

2.4// GRANS EMPRESES ESPANYOLES DE DEFENSA AMB IMPORTANTS VINCLES AMB ISRAEL

Una manera possible de dividir el sector de la indústria de defensa a Espanya és fer-ho en quatre grans blocs. En aquesta proposta, hi ha quatre empreses que, en cada bloc, funcionen en règim de monopoli o en condicions d'extrem avantatge. Les quatre són les majors empreses espanyoles de defensa, les quatre eren abans empreses públiques (dos continuen sent-ho). I probablement les quatre estan relacionades amb el gruix, en termes econòmics, de les relacions militars amb Israel.

Aquestes quatre empreses són Indra (sector tecnològic), EADS-CASA (aeronàutic), General Dynamics European Land Systems - Santa Bàrbara Sistemes (blindats, municions, armament) i Navantia (sector naval). Les quatre estan en el rànquing de les cent primeres empreses de defensa del món per volum de negoci (General Dynamics va ser la número 5 el 2009, EADS la 7, Navantia la 43 i Indra la 65).¹⁸² Navantia té moltes menys relacions amb Israel de les que desitjaria, si bé els acostaments de volum de negoci significatiu han estat una constant. A aquestes firmes, cal afegir-hi una altra gran empresa espanyola que es caracteritza per les seves relacions amb el sector militar israelià: TecnoBit. A continuació, es mostra una taula amb algunes estadístiques d'aquestes cinc empreses, que serà seguida de cada companyia, del seu detall i del resum de les seves relacions militars amb Israel.¹⁸³

EMPRESA	VENDES DEFENSA	VENDES TOTALS	RESULTATS	OCUPACIÓ DEFENSA	OCUPACIÓ TOTAL	EXPORTS. DE DEFENSA	EXPORTS. TOTALS	% EN DEFENSA
EADS-CASA	2.600,67	3.024,03	-192,79	8.317	9.671	1.658,60	1.928,60	86%
Navantia	1.423,82	1.582,02	-82,66	4.966	5.518	829,84	829,84	90%
Indra	678,75	2.513,90	195,60	7.067	26.175	325,69	904,70	27%
GD-SBS	385,47	385,47	-	1.805	1.805	-	-	100%
TecnoBit	53,30	59,22	6,01	325	361	13,00	15,64	90%

indra

Avda. Bruselas, 35, 28108 Alcobendas Madrid. Telf.: [+34] 914 805 000

Té els seus orígens a INISEL. Nascuda el 1985 per iniciativa de l'Institut Nacional d'Indústria (INI) per agrupar tot el sector electrònic i informàtic de la indústria pública. Sempre va obtenir pèrdues i el Govern va decidir fusionar el 1992 sense compensacions amb l'empresa privada CESELSA, donant lloc a Indra, amb el 66,09% de les seves accions en mans de l'Estat i la resta en el sector privat. El 1999, quan ja obtenia beneficis, es va vendre la participació estatal a diversos accionistes per import de 92.526.000 de pessetes, alhora que el Ministeri de Defensa li va encarregar el desenvolupament electrònic de la majoria del seu armament: blindats, avions, vaixells de guerra i múltiples projectes de guerra electrònica. El 2006 i 2007, Indra va adquirir dues empreses del sector, Azertia i Soluciona, i el nombre de treballadors va passar a ser de 6.360 el 2000 a un total de 31.000 amb presència a 30 països. Els últims deu anys, Indra ha crescut de forma ininterrompuda, amb una taxa de creixement en vendes del 344%. L'empresa està organitzada en tres grans àrees: tecnologies de la informació; simulació i sistemes automàtics de manteniment, i equips electrònics de defensa. L'empresa reconeix entre un 28 i un 32 % d'ocupació militar, encara que les estimacions del Centre Delàs són molt superiors. Indra controla el 80% de la Societat Espanyola de Missils (Inmize), que

disseny i desenvolupa diversos tipus de míssils i és la filial espanyola del principal fabricant de míssils europeu, MBDA, participa al grup europeu EADS , i fins a desembre de 2011 va ser dirigit pel després ministre de Defensa, Pedro Morenés. Només el 2009 i 2010 , Indra ha rebut més de deu milions d'euros en subvencions públiques i més de 105 milions en crèdits del Ministeri d'Indústria, el Centre Desenvolupament Tecnològic Industrial i ENISA, a zero interès i a retornar en vint anys. Aquestes ajudes evidencien el tracte de favor que concedeix l'Administració pública a una empresa que, però, cada any presenta beneficis.¹⁸⁴

Participació d'Indra en negocis de seguretat i defensa amb Israel (vegeu el punt 4 per a més detall):

- Drones de IAI per a la plataforma PASI i per ser utilitzats a l'Afganistan.
- Treball conjunt amb Rafael en un "programa molt interessant en un país d'Amèrica Llatina", segons ha indicat Israel Kogan, director general d'Espanya, Portugal i Amèrica Llatina de la companyia israeliana.¹⁸⁵
- Indra treballa conjuntament amb MTI Wireless Edge, una empresa israeliana que treballa en connectivitat per a comunicacions militars des de fa més de 35 anys.¹⁸⁶ A Espanya, la contrapart és Indra, però els seus productes són comercialitzats per una empresa anomenada Landatel.¹⁸⁷

EADS CASA
Avenida de Aragón, 404, 28002, Madrid
Telf. [+34] 915 85 70 00

Construccions Aeronàutiques S.A. [CASA] està especialitzada en aeronàutica militar. Fins al 1992 , cada any va tenir pèrdues importants. Per això, el juliol de 2000, el govern del PP va decidir la seva fusió amb el consorci europeu European Aeronautic Defence and Space Company (EADS), format per la francesa Aerospatiale-matra propietat de Lagardère, l'alemanya Daimler Chrysler Aerospatiale [DASA] i Alenia [Itàlia]. A partir de llavors CASA va passar a dir-se EADS-CASA. La SEPI va obtenir el 5,5 % de l'accionariat del consorci, la segona empresa militar europea, darrere de l'anglesa BAE Systems, i la segona empresa aeroespacial militar mundial, després de Boeing. Té 121.691 treballadors en 70 centres de 48 països i divisions de producció com Airbus Military [avions de combat i de transport militar] o Eurocopter [helicòpters de combat i de transport militar], Astrium [coets espacials i de satèl·lits] i míssils [segon líder mundial a través del 37,5% MBDA], també nuclears. A Espanya, EADS-CASA, del sector aeronàutic, té entre el 85-95 % de producció militar, segons l'any. Al novembre de 200, EADS-CASA va passar a denominar Airbus Military per la fabricació de l'aeronàutica militar. EADS-CASA participa i controla un 60 % de les accions en CESA SA [Companyia Espanyola de Sistemes Aeronàutics]. Altres filials d'EADS són Eurocopter, amb seu a Albacete i dedicada a la fabricació d'helicòpters, militars en un 90%; EADS Astrium i EADS CASA Espacio, totes dues especialitzades en enginyeria espacial, i EADS Defence [des de 2010 Cassidian Solutions] per a enginyeria de defensa. Només el 2008 i 2009, EADS-CASA va rebre 391 milions d'euros en subvencions per al manteniment de la seva activitat, llocs de treball i inversions [més de 391 milions d'euros], a més d'altres tipus d'ajudes: "bestretes" [crèdits] de les administracions públiques, en la seva major part procedents del Ministeri d'Indústria en concepte de R+D , a zero interès i a retornar en vint anys [segons l'empresa, acumulava a 31 desembre 2009 191,60 milions d'euros per aquest concepte]. Grans fracassos i escàndols d'EADS són l'avió A- 380 i l'avió A400M.¹⁸⁸

Participació d'EADS-CASA a negocis de seguretat i defensa amb Israel (vegeu punt 4 per a més detall):

- Modernització dels F-5 amb Israel Aerospace Industries (IAI).
- Desenvolupament del radar C295 AEW amb un acord amb IAI.
- Drones de IAI per a la plataforma PASI i per ser utilitzats a l'Afganistan.
- Contracte amb la filial de Elbit Systems, El-Op. També venda de cascos especials a una empresa d'helicòpters espanyola.¹⁸⁹

*General Dynamics – Santa Bárbara Sistemas
P.E. Cristalia Edificio 7/8
C/Vía de los Poblados, 3, 28033, Madrid
Telf. [+34] 91 585 01 10*

L'Empresa Nacional Santa Bàrbara S.A. va ser creada per produir tot l'armament pesat i lleuger de les Forces armades espanyoles: artilleria, integració de míssils, fuselleria, cartutxos i blindats. Fins llavors part de l'Estat, el 2000 el govern del PP va optar per la seva privatització causa de les seves altes pèrdues. Al juliol de 2001 va ser adjudicada a General Dynamics, un dels principals proveïdors mundials d'armament. Això va provocar les crítiques d'Alemanya (una de les empreses va optar al concurs), a dos nivells. D'una banda, pel perill de transvasament de tecnologies i informació sobre els blindats Leopard (de patent alemanya) a mans del seu rival General Dynamics dels EUA. De l'altra, des de 1999, els socis de la UE havien apostat per una política d'armaments comunitària i havien creat l'Agència Europea de Defensa (AED) per rivalitzar amb els EUA, i l'acord espanyol permetia la penetració de la indústria nord-americana d'armament a Europa. L'adjudicació a General Dynamics es va fer pel ridícul preu de 5 milions d'euros, que se li garantien comandes per valor de més de 3.000 milions. L'acord va convertir Santa Bàrbara en una lucrativa inversió i l'empresa va aconseguir beneficis a partir del 2004, encara que el seu futur continua sent incert pel fet de deixar certs contractes a l'aire i en obrir General Dynamics a altres fàbriques a Suïssa , Alemanya i Àustria. Santa Bàrbara també rep ajuts públics en forma de crèdits sense interessos: segons l'empresa, a finals de 2010 devia 2.412.000 d'euros al Ministeri d'Indústria per les bestretes reintegrables en concepte de R+D, una part relacionada amb els míssils israelians Spike (veure més endavant).¹⁹⁰

Participació de GD-SBS en negocis de seguretat i defensa amb Israel (vegeu punt 4):

- Míssils Spike de Rafael per a l'Exèrcit de Terra.
- Torretes de Rafael per blindats de l'Exèrcit de Terra.
- Sistema de morter Cardom de Elbit Systems per a l'Exèrcit de Terra.
- Subministrament de munició de 120 mm. d'Israel Military Industries (IMI) per als vehicles de combat Leopard de l'Exèrcit de Terra.¹⁹¹
- El 2004, va formar part d'un consorci internacional per accedir a un contracte als EUA sobre municions d'armes lleugeres. El consorci també incloïa altra divisió de General Dynamics, Winchester (part de Olin, als EUA), la canadenc SNC Technologies i Israel Military Industries (IMI).¹⁹²

*Seu Madrid: Santa Leonor, 65, Edificio A, 1ª planta, 28037, Madrid.
Telf. [+34] 916 617 161
Seu Valdepeñas: Fudre, 18, 13300, Valdepeñas, Ciudad Real. Telf.
[+34] 926 347 830*

Segons declara la pròpia empresa, Tecnobit va ser fundada el 1976 amb el nom de DOS Enginyers a Madrid i, el 1981, es va traslladar a Valdepeñas i va canviar el seu nom a l'actual. El 1992 va aconseguir el seu primer gran programa internacional amb els equips de l'Avió de Combat Europeu EF-2000 "Eurofighter". Al març de 2000, es va crear el Grup Tecnobit per la fusió de tres companyies dedicades a l'electrònica de defensa i la tecnologia de la informació: Tecnobit, ELCO Sistemes i SIDOCOR, i es van centrar en els sectors aeroespacial i de defensa. El 2003, es van fusionar les tres empreses principals del grup i es va crear Tecnobit, S.L.¹⁹³ Tecnobit treballa amb enginyeria tecnològica en els sectors d'aeronàutica, defensa, espai, seguretat, telecomunicacions i transport. L'empresa afirma haver-se convertit en el "subministrador més destacat de productes de desenvolupament propi en el mercat nacional",¹⁹⁴ i declara que la creació de la filial Tecnobit Brasil, amb seu a Rio de Janeiro, suposa una fita molt important en el procés d'expansió de la companyia a Llatinoamèrica, ja que aquesta filial al Brasil suposa una plataforma de llançament per reafirmar els contactes comercials que ja s'estan duent a terme en altres països del seu entorn [Xile, Colòmbia, Perú, Mèxic, etc.]¹⁹⁵

Participació de Tecnobit en negocis de seguretat i defensa amb Israel [vegeu punt 4 per més detalls]:

- Missils Spike de Rafael per l'Exèrcit de Terra.
- Torretes de Rafael per blindats de l'Exèrcit de Terra.
- Ha mantingut amb Rafael acords prolongats en el temps de cooperació en tecnologia electroòptica.¹⁹⁶

*C/Velázquez, 132, 28006, Madrid
Telf. [+34] 913 358 400*

Navantia té els seus orígens a l'Empresa Nacional Bazán de Construccions Navals Militars SA, nascuda el 1947 amb la missió de produir tota mena d'embarcacions militars i armes navals per a vaixells de l'armada espanyola. El 1998, a causa de les elevades pèrdues acumulades - mai va aconseguir tenir beneficis, Bazán va posar en marxa un pla de sanejament de l'empresa i va aplicar una important reducció de plantilla. El desembre de 2000, es va fusionar amb la també estatal Drassanes Espanyoles SA [AESAs], de producció civil, passant a denominar-se IZAR. El 2005 va tornar a segregrar les drassanes militars dels civils, i la nova empresa de vaixells militars va passar a denominar-se Navantia, mentre que les drassanes civils van desaparèixer majoritàriament. Navantia té quatre línies d'activitat comercial [en ordre de volum econòmic]: construcció naval; reparacions navals; turbines i motors, i sistemes i armes. Per sobreviure, Navantia s'està especialitzant en vaixells de major valor afegit, com portaavions, submarins i fragates d'última generació amb importants inversions en R+D i ha establert aliances estratègiques per poder competir en el mercat global. Navantia sempre ha tingut resultats negatius, assumits tant per l'INI com per la seva successora SEPI. En els deu últims anys les pèrdues acumulades han estat de 3.372 milions d'euros, tot i que la facturació ha crescut un 300% i que Navantia rep tots els anys quantioses subvencions de diversos

organismes com la Comunitat Autònoma de Múrcia o la Unió Europea i, especialment, del Ministeri d'Indústria [gairebé 26 milions d'euros només entre 2008-2010]. A més, Navantia rep crèdits sense interès del Ministeri d'Indústria per al desenvolupament (R+D) dels programes militars especials per al Ministeri de Defensa. Segons el balanç de l'empresa a 31 de desembre de 2010, devia per aquest concepte 2.771,92 milions d'euros al Ministeri d'Indústria. Aquests crèdits converteixen Navantia amb l'empresa més protegida del complex militar-industrial espanyol.¹⁹⁷

Navantia ha intentat realitzar diverses operacions a Israel sense èxit. El responsable d'SIBAT reconeix el fracàs de l'empresa en les licitacions en què ha participat a Israel, però afegeix: "jo crec que han adoptat un bon enfocament en **integrar sistemes de defensa israelians en les plataformes que ofereixen als països tercers**. Si la nostra cooperació no ha estat fructífera fins ara és estrictament per raons comercials. Estic segur que és només qüestió de temps que els seus esforços es vegin recompensats" [negreta afegida].¹⁹⁸

A mitjans de la dècada passada, Israel i Espanya van estar a prop d'arribar a un acord per a la venda de cinc fragates de míssils F-100, fabricades llavors per Izar [incorporada a Navantia], en un contracte valorat entre 1.000 i 2.000 milions de dòlars que anava a ser finançat pels EUA. L'acord va ser finalment cancel·lat sense que les raons estiguin encara clares. Mentre alguns responsabilitzen la pressió d'un grup de senadors perquè drassanes nord-americans es fessin amb el contracte, altres van assenyalar una sanció del president George W. Bush a José Luis Rodríguez Zapatero per la retirada de forces espanyoles de l'Iraq el 2004.¹⁹⁹

Una de les últimes oportunitats per Navantia ha estat l'interès de l'Armada israeliana per la compra a Espanya de quatre vaixells de patrulla oceànica (OPV) d'entre 1.300 i 1.500 tones per a la vigilància de les seves noves instal·lacions de gas natural. Per la seva construcció modular, els OPV permeten incorporar els seus propis sistemes electrònics i d'atac, una fórmula que Israel sol aplicar en els seus principals contractes militars. En els últims anys, Israel ha descobert grans quantitats de gas natural a la Mediterrània Oriental que ha duplicat de 28.000-44.000 km² la seva jurisdicció i ha generat certa urgència pel temor a un atac contra aquestes instal·lacions, que Israel consideraria "casus belli".²⁰⁰ Si tira endavant aquest interès, es tractaria de la primera gran venda d'equip militar espanyol a Israel. No obstant això, les expectatives no eren elevades, en estar considerant Israel també a altres mercats, com els EUA, Alemanya, Regne Unit, França i altres països occidentals amb tradició naval.²⁰¹

Finançament de les exportacions d'armes

Segons explica Jordi Calvo Rufanges al seu llibre *Banca Armada vs Banca Ètica*,²⁰² hi ha diferents maneres de finançar empreses d'armament i les seves operacions: a) com la participació accionarial [ser propietari], b) la concessió de crèdits i préstecs, c) els fons d'inversió [oferint i / o gestionant iniciatives en què els clients confien els seus estalvis amb l'esperança que, mitjançant les fluctuacions de les accions que componen el fons, s'aconsegueixin beneficis econòmics futurs], d) l'emissió de bons i pagarés; i e) el finançament de les exportacions. Abordarem els tres primers en relació a les cinc grans empreses tractades en aquest apartat:²⁰³

A) Participació accionarial:

- *Navantia*: 100% propietat del SEPI, la companyia de participació industrial controlada pel Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques. Els bancs només proporcionen un 0,1% dels seus recursos financers.
- *Tecnobit*: El 2007 va fer reestructuració de capital. Caja Castilla La Mancha (CCM), part de Liberbank, va incrementar temporalment les seves accions a un 48%. A finals de 2007, CCM va traslladar totes les seves accions de Tecnobit al Grup IT Deusto, ara anomenat Oesia Networks, que des de llavors posseeix el 100% de Tecnobit. Oesia Network està participada per CAN (38,2%); CCM Corporació (36,1%); BMN (9%); Banca Cívica (6,2%); Banco Grupo Caja 3 (3,1%), Barin Iberia II (1,4%) i altres (9%).
- *Indra*: està participada per Bankia (20,12%, a través del Banc Financer i d'Estalvis), Corporació Financera Alba (10,31%), Alba Participaciones (10,02%), Liberbank (5,01%), CajAstur (5%), Banca March (3,61%), BBVA (1,91%), Renta4 (0,25%), Banco Santander (0,13%) i Banc Sabadell (0,11%).

B) Crèdits i préstecs

- *Indra*: A finals de 2010, Indra tenia crèdits oberts per 250 milions d'euros. El 2008 Indra va aconseguir un crèdit d'un milió d'euros de Banc Sabadell. Al juny de 2009 li va ser concedit un crèdit de 36 milions d'euros amb venciment el desembre de 2012, que havia de ser utilitzat per motius generals de la corporació. El crèdit va ser gestionat per Caja Madrid i La Caixa. Total Indra: 37.000.000 €.
- *Santa Bárbara*: A finals de 2010, tenia una línia de crèdit renovable de 106 milions d'euros, concedida per un nombre desconegut de bancs. Fins a aquesta data la línia quedava no utilitzada. No obstant això, línies de crèdit no utilitzades tenen un paper important en l'estructura financera d'una companyia per proveir facilitats auxiliars. Total Santa Bàrbara: 106.000.000 €.
- *Tecnobit*: A finals de 2010 tenia préstecs bancaris pendents per un valor total de 25 milions d'euros. A finals de 2008 Tecnobit tenia un deute pendent de 4,5 milions d'euros amb els bancs: BSCH (Banc Santander), La Caixa (Caixabank), Caixa Catalunya (Catalunya Caixa), Caixa Madrid (Bankia), i també tenia pendent una línia de crèdit a curt termini. Total Tecnobit :29.500.000 €.²⁰⁴
- *Navantia*: La major part del seu finançament (60 %) és públic, i consisteix en un préstec amb un tipus d'interès del 0% , concedit pel Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme, per al desenvolupament de programes militars del Ministeri de Defensa. El maig de 2007, Navantia va aconseguir un préstec a terminis de 65 milions d'euros que va vèncer el maig de 2011, però que, probablement, es va retornar abans d'aquesta data. Société Générale va coordinar l'emissió del préstec. El consorci bancari consistia en diversos bancs, entre ells: Institut de Crèdit Oficial (ICO) , Caixa de Catalunya (CatalunyaCaixa). A finals de 2010 Navantia tenia una línia de crèdit renovable de 25,1 milions d'euros, concedida per un nombre desconegut de bancs. Fins a aquesta data, només quedava pendent un deute a curt termini de 5 milions d'euros. Total Navantia: 90.100.000 €.

C) Fons d'inversió

- *EADS* : Fons d'inversió el 2011 per 11.197.696,71€ i participacions accionarials permanents de 919.490.888,60 [corresponents al 5,5% del SEPI]
- *Santa Bárbara* [*General Dynamics*] : Fons d'inversió el 2011 per 1.834.195,68€
- *Indra*: *Indra* : Fons d'inversió el 2011 per 218.843.273,83 € i participacions accionarials permanents de 403.891.274,83 € [participacions accionarials de *Liberbank* i de *Banc Financer* i d'*Estalvis - Bankia*]. *ING* ha gestionat a través de *CaixaBank* un fons d'inversió a *Indra* anomenat *ING Direct Fons Taronja IBEX 35*, per \$ 1.271.961,30 [884.043,16 euros].

Les companyies d'assegurances també són inversores en armament. *Mapfre*, *Catalana Occident*, *Aviva*, *Allianz*, totes elles van invertir a *Indra* a través dels seus propis fons d'inversió. Però aquestes companyies també participen de forma indirecta, per exemple, el Grup *Inverseguros* [amb fons d'inversió a *Indra*], una societat d'inversió les accionistes de les quals són tant les asseguradores ja esmentades, com altres com *Axa* o *Zurich*.

També hi ha entitats financeres que no són bancs però que han invertit en armament. D'una banda, el cas de *Renta 4*, entitat d'inversió privada amb fons d'inversió a *Indra*. Per l'altre costat, *Ahorro Corporación*, que agrupa un conjunt de serveis financers els accionistes són la *CECA* [*Confederació Espanyola de Caixes d'Estalvis*] i les caixes d'estalvis d'Espanya. Aquesta societat va invertir en fons d'inversió d'*EADS* i *Indra*.

2.5// ALTRES EMPRESES ESPANYOLES EXPORTADORES A ISRAEL

Centro de empresas Aerópolis
C/ *Ingeniero Rafael Rubio Elola, 1, 41309, La Rinconada [Sevilla]*
Teléf. [+34] 955 631 015

Aerosertec és un grup empresarial espanyol d'enginyeria creat el 2002 a partir de la enginyera *Sertec*, fundada el 1995. Ha treballat per a empreses com *Astrium*, *Airbus Espanya*, *Eurofighter* i *Dornier* [després per *Indra* i *Tecnobit*].²⁰⁵ *Aerosertec* inclou entre els seus clients la important companyia israeliana *IAI*.²⁰⁶

Explosivos Alaveses, S.A.
Av. del Parteron, 16, 5, Madrid

Fabricaciones Extremeñas S.A. [dins de *Expal*, avui dins de *Maxam Corp.*]. *Expal*²⁰⁷ és una empresa 100% militar amb 71 treballadors i 64,70 milions d'euros en vendes [el 2006 eren 558 treballadors i 31,35 milions].²⁰⁸ Entre el 1991 i el 1997 va exportar pistoles per valor de 5,1 milions d'euros, entre 1997 i 2000 va vendre a *Israel* equips de radar per 12,8 milions d'euros, el 2001 projectils per 0,49 milions d'euros i el 2002 tecnologia militar per 1,6 milions d'euros.²⁰⁹ Actualment, la companyia continua figurant entre els exportadors a *Israel*. Una consulta en duanes sobre les importacions espanyoles el desembre de 2008 i el gener de 2009, dates en què es va realitzar l'operació *Plom Fos* a la *Franja de Gaza*, assenyalava que *Expal* va ser una de les empreses importadores d'armes d'*Israel*.

Avda. Aragón, 330 - Edificio 5. 4ª pta.
Parque Empresarial Las Mercedes, 28022 · Madrid
Telf.: +34 902 107 355;

El Grup d'Empreses SLI (ara UTI Spain & Portugal) va néixer el 1977 per desenvolupar activitats de transitòria internacional a Europa, així com d'agent de duanes i operacions afins. L'empresa mare UTI té una xarxa de més de 590 oficines a 138 països, també a Israel. UTI-SLI Iberia va ser el "segon proveïdor" dels EUA a la Guerra del Golf, de la qual se senten "molt orgullosos"²¹⁰ i esperen obtenir un benefici lucratiu en el conflicte armat a Colòmbia, per mediació del Ministeri de Defensa espanyol.²¹¹ La filial espanyola UTI-SLI Iberia ha obtingut contractes a Israel.²¹²

Segons el capítol 9306 del TARIC a la Base de dades Datacomex

Entre 2009 i 2012 Espanya ha exportat 9.870.000 d'euros en "Bombes, Magranes, Torpedes, Mines, Míssils, Cartutxos i altres Municions i Projectils, i les seves parts, incloses les Postes, Perdigones i Tacs per Cartutxos" (categoria 9306 del TARIC). Consten quatre empreses principals que han realitzat operacions d'exportació amb destinació a Israel, i que són exportadores d'aquests productes segons duanes: TYCO Electronics Logistics AG,²¹³ [el setembre de 2012, va canviar el seu nom per el de TE Connectivity Solutions GmbH]²¹⁴, Explosivos Alaveses S.A. [Expal, vegeu més amunt], Electro Crisol Metal S.A. [Ecrimesa]²¹⁵ i Comercial Ibero Americana, S.A. Tot i això, es desconeix en aquest estudi el detall de d'aquestes exportacions.

3/ IMPORTACIONS ISRAELIANES DE DEFENSA A ESPANYA

Les exportacions israelianes en defensa ronden els 7.000 milions de dòlars l'any. No obstant això, hi ha pel que sembla l'objectiu d'assolir els 10.000 milions en uns anys. Davant la pregunta de com podria aconseguir això, el director de SIBAT va respondre: "Millorant els nostres avantatges competitius, que són: el desenvolupament de tecnologies punta, la creativitat, la flexibilitat i l'agilitat. També anem a prosseguir amb la nostra estratègia de fomentar aliances estratègiques amb indústries estrangeres",²¹⁶ tot apuntant que els sectors amb més futur eren les solucions basades en l'electrònica avançada: "els vehicles no tripulats, la defensa aèria, la munició guiada de precisió, la comanda i control i la robòtica són només alguns dels exemples de les solucions basades en l'electrònica en els quals Israel és líder mundial i que esperem que segueixin creixent en els propers anys".²¹⁷

3.1// PANORÀMICA DE LES IMPORTACIONS ISRAELIANES A ESPANYA

Ranking de països subministradors a Espanya de productes de defensa

2010

#	PAÍS	IMPORTACIONS DE DEFENSA [MILIONS DE €]	PES SOBRE EL TOTAL DE LES IMPORTACIONS DE DEFENSA [%]
1	França	1.153	48%
2	Regne Unit	220	9%
3	Alemanya	170	4%
4	Turquia	169	7%
5	EEUU	140	3%
6	Aràbia Saudita	135	7%
7	Holanda	121	6%
8	Israel	71	3%
9	Itàlia	55	2%
10	Canadà	48	2%

2011

#	PAÍS	IMPORTACIONS DE DEFENSA [MILIONS DE €]	PES SOBRE EL TOTAL DE LES IMPORTACIONS DE DEFENSA [%]
1	França	1.069	51%
2	Turquia	167	8%
3	Regne Unit	164	8%
4	Alemanya	147	7%
5	EEUU	135	6%
6	Israel	70	3%
7	Itàlia	67	3%
8	Aràbia Saudita	49	2%
9	Holanda	44	2%
10	Austràlia	36	2%

Font: Ministeri de Defensa²¹⁸

La falta de transparència com a característica de les importacions d'armes

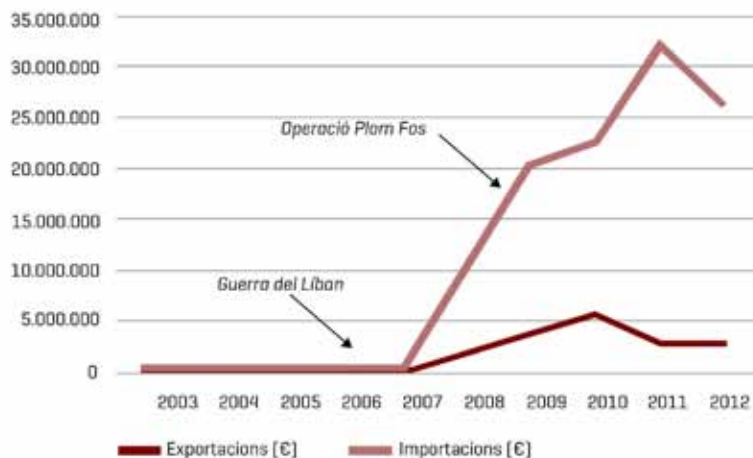
Com succeeix en altres països, les importacions espanyoles d'armes no estan subjectes a control per la legislació espanyola de comerç d'armes i cap informe específic oficial recull les estadístiques sobre les importacions, tot i que el seu impacte pugui ser reprotxable, sobretot en el cas d'Israel, potser l'únic Estat al món que exporta més material de seguretat que el que ven al seu mercat intern.²¹⁹

Les exportacions espanyoles d'armes a Israel són en la pràctica anecdòtiques en comparació amb el volum que poden assolir les importacions. Així, si només observem el balanç de les estadístiques de duanes (segons el codi TARIC 93) sobre armes lleugeres, les exportacions amb prou feines suposen el 12% del total. "Es a dir, durant el període 2003-2012, es van exportar 15,67 milions d'euros per aquest concepte, davant a 115,18 milions d'euros en importacions; sent la categoria d'armes més rellevant, la 9306 "bombes, granades, míssils" amb 11,45 milions d'euros exportats en l'última dècada (un 73% sobre el total del capítol 93), davant més de 114,07 milions d'euros importats per

la mateixa categoria i període [99,1% sobre el total del capítol 93].” Els valors de la gràfica són en milers d’euros:²²⁰

Evolució de les exportacions i importacions espanyoles d’armes a Israel segons el codi aranzelari TARIC 93 (2003-2012)

ANY	EXPORTACIONS (€)	IMPORTACIONS (€)
2003	289.340,42	55.953,28
2004	106.399,75	31.295,04
2005	173.637,66	381,27
2006	247.268,16	
2007	214.265,32	354.033,67
2008	1.093.699,21	11.038.704,24
2009	3.062.647,50	20.879.998,40
2010	5.141.828,78	23.119.457,76
2011	2.822.388,80	32.755.953,00
2012*	2.523.160,81	26.946.560,04
TOTAL	15.674.636,41	115.182.336,70

Font: Secretaria d’Estat de Comerç. Elaboració pròpia
* Dades provisionals. (Consulta realitzada 20/05/2013)

El principal augment de les exportacions, i especialment de les importacions, es dona a partir de 2008, ja que es passen d’exportar uns 250.000 euros, a més de 5 milions el 2010, i d’importar quantitats gairebé insignificants fins al 2007, a gairebé 33 milions d’euros el 2011. Aquestes dades són un reflex del que han estat durant els últims anys les relacions militars entre Espanya i Israel, les quals han augmentat de forma exponencial des de l’any 2006 i, especialment, després del 2008, a causa dels contractes signats i els posteriors acords de cooperació i protecció d’informació classificada esmentats en el primer capítol. La situació d’asimetria a favor de les importacions que reflecteix la taula superior s’accentuarà en els propers anys, atès que, si bé sabem que s’han autoritzat recentment exportacions espanyoles per un valor de gairebé 25 milions d’euros, aquesta xifra queda ridícula davant els 324 milions d’euros que suposa només la importació dels míssils Spike (una part encara està per arribar) o altres importacions importants el detall de les quals es troba en el capítol quart sobre contractes de defensa.

Importacions espanyoles d’armes a Israel segons el codi TARIC 93 per productes:

CATEGORIES DEL CODI TARIC 93	2007	2008	2009	2010	2011	2012	TOTAL 2003-2012
9301 Armes de guerra							
9302 Revòlvers / pistoles	9,70	1,96	5,46	2,11			55,65
9303 Altres armes de foc i artefactes							
9304 Fusells, rifles i pistoles de moll					1,83	9,69	11,52
9305 Parts i accessoris	344,33	17,06	30,22	406,75	138,24	48,92	1.033,19
9306 Bombes, granades, torpedes, míssils		11.019,34	20.844,32	22.709,79	32.609,24	26.887,95	114.073,80
9307 Sabres, baionetes, altres		0,34		0,81	6,63		8,16
TOTAL	354,03	11.038,70	20.880,00	23.119,46	32.755,95	26.946,56	115.182,34

Font: Secretaria d’Estat de Comerç. Elaboració pròpia

Pot deduir-se que part de l’augment en les importacions es justifica amb l’inici del Programa Especial d’Armament (PEA) per a la compra de míssils *Spike* i les seves llançadores de l’empresa israeliana Rafael per a l’Exèrcit de Terra espanyol, signat el 2006 i valorats en més de 372 milions

d'euros [vegeu detall en el punt 4.3]. Segons el SIPRI,²²¹ entre 2010 i 2012 s'haurien lliurat 1750 míssils antitanc *Spike-MR/LR* dels 2630 contractats en 2006 per l'Exèrcit de Terra espanyol, el lliurament estava previst per al període 2010-2012 i incloïa 260 llocs de tir, un contracte valorat en 328 milions d'euros, així com altres 200 míssils *Spike-ER* per valor de 44 milions d'euros, que van ser encarregats el 2007 i lliurats entre 2009-2012, destinats als helicòpters de combat AS-665. A aquests míssils, caldria afegir els sistemes de morter Cardom que han costat 7.221.600€²²² en un primer contracte al novembre de 2011²²³ i 4.670.520 € en un segon el desembre de 2012.²²⁴ En resum, únicament en municions i sistemes procedents de la indústria militar israeliana queden per completar-se uns pagaments compromesos per un valor total superior als 384 milions d'euros.

Cal destacar que l'auge en el comerç d'armes entre Espanya i Israel ha arribat en un moment caracteritzat per conflictes armats participats per aquest últim país. Va ser amb els bombardejos al sud del Líban el 2006 quan Espanya va augmentar les importacions d'armes israelianes, signant el major contracte d'armes amb Israel per a la compra dels míssils *Spike*, que van començar a rebre a partir de 2008. L'any de l'Operació Plom Fos a la franja de Gaza [desembre de 2008 i gener de 2009], lluny d'alterar els intercanvis, els va multiplicar, tant en les exportacions com en les importacions. Convé també ressaltar que les Forces Armades d'Israel usessin aquest mateix tipus de munició contra població palestina. Afirmar un informe de *Human Rights Watch*²²⁵ que l'*Spike* podria haver estat utilitzat pels *drones* tipus *Hermes* (de Elbit Systems) i *Heron* (de IAI) durant l'operació Plom Fos, causant la mort d'uns 87 civils a la Franja de Gaza. A més, els sistemes de morter Cardom esmentats [vegeu el detall en el punt 4.5] també van ser usats per les IDF en aquests atacs.²²⁶ Segons la informació disponible en duanes, durant els esmentats atacs a Gaza, Espanya va exportar 200.330 euros en municions a Israel i va importar munició de guerra d'Israel per valor de 1,6 milions d'euros el desembre de 2008 i de 67.000 euros al gener de 2009. A més, durant els dos mesos posteriors a l'atac, Espanya va importar d'Israel més de 10 milions en municions i projectils [categoria 93.069.090].

En conclusió, són molts els estudis que apunten que Israel ha convertit els Territoris Palestins Ocupats en un enorme laboratori militar. Les diferents operacions militars han servit d'aparador per a la promoció de la seva indústria militar nacional [pública i privada].²²⁷ De la mateixa manera, es pot concloure que ni el bombardeig sobre la població de la franja de Gaza ni la legislació espanyola sobre el comerç d'armes van donar origen a cap tipus de control sobre el comerç d'armes entre dos estats, un comerç que està en auge com mai abans ho va estar.

3.2// PER QUÈ COMPRAR ARMES I UTILITZAR SERVEIS MADE IN ISRAEL ÉS CONTROVERTIT?

Per entendre la rellevància de les importacions de material militar israelià o l'ús de serveis de seguretat *made in Israel*, cal destacar la manera en què funciona aquest negoci. En primer lloc, un dels motius principals pels quals un país decideix exportar equipament militar és abaratir la producció interna. El principal client de les indústries d'armes solen ser les Forces Armades, que són qui realitzen les comandes. El cost per unitat de producte produït (a pagar per l'Estat) serà diferent si només es produeix la quantitat demanada pel Govern o si es fabrica un nombre superior d'equips i s'exporta l'excedent. Per aquest motiu, el mateix Govern sol veure amb bons ulls les exportacions

d'armes, perquè li suposa una disminució de cost. En aquesta explicació, cal entendre que les exportacions israelianes de defensa i seguretat tenen també un impacte en la militarització interna [a Israel]. El mercat local és, senzillament, "massa petit" per mantenir una indústria tan rellevant, o per mantenir preus "raonables" per als seus productes.²²⁸ Al contrari del que passa en altres països, Israel exporta el 75% de la seva producció d'armament, i la seva indústria militar depèn d'aquestes transferències.²²⁹ Com ja advertia el tres vegades ministre de Defensa i també ministre d'Afers Exteriors a les dècades de 1980 i 1990, Moshe Arens: :

"Cada país ha de fer negoci amb aquells productes en els quals té un avantatge comparatiu ... El major avantatge comparatiu d'Israel és en productes militars, perquè aquests exigeixen tecnologia avançada en una mà i experiència militar en l'altra. Avui, es pot dir que cap país del món és tan dependent de les vendes d'armes com Israel".²³⁰

En segon lloc, cal considerar que Israel exporta tecnologia militar molt desenvolupada per l'experiència acumulada pel llarg conflicte armat amb els palestins i les guerres i tensions a la regió. Itamar Graff, conseller en cap de la Delegació de Defensa israeliana a Espanya, va reconèixer que Israel (referint-se també als Territoris Ocupats) és "un 'laboratori' de mitjans de combat i de noves tecnologies de defensa, per una raó molt senzilla: les amenaces constants i cada vegada més sofisticades a les quals s'ha vist i es veu sotmès des de la seva creació com a Estat i la seva permanent lluita per sobreviure".²³¹

Una de les característiques principals de la indústria israeliana és "la rapidesa en el desenvolupament dels programes d'investigació i desenvolupament [(R + D)] i a la qual els projectes passen a l'estat operacional, per ser posteriorment exportats".²³² Una explicació d'aquesta rapidesa en els programes d'R+D són les operacions militars freqüents de les forces militars d'Israel.²³³ En paraules d'Itamar Graff: "A diferència d'altres països, a Israel l'enginyer que desenvolupa una tecnologia, està servint al mateix temps a l'Exèrcit com a combatent o com a Cap d'alguna unitat durant el seu servei com a reservista i, per tant, viu de prop i coneix les necessitats de les Forces de Defensa d'Israel. Aquesta interacció diària existent entre la indústria i l'Exèrcit permet flexibilitat, improvisació, creativitat i una reducció considerable en els terminis dels projectes".²³⁴

Convé citar aquí al cineasta israelià Yotam Feldman, en relació a la seva pel·lícula documental *The Lab*, en la qual s'analitza la indústria militar israeliana i la seva relació amb les decisions polítiques, econòmiques i militars. En una entrevista, Feldman va extreure aquestes dues conclusions de la seva experiència:²³⁵

"La gent tendeix a centrar-se en una elit política i militar, mentre ignora una elit econòmica que es beneficia de l'aplicació de la força militar i la fa possible. Les línies de separació entre la indústria armamentística israeliana i la indústria d'alta tecnologia d'Israel són molt primes, i pràcticament no existeixen ". [...]

"Estats en què una aclaparadora majoria dels ciutadans denunciïn les accions de l'exèrcit israelià a Gaza, en realitat fan possible aquestes accions mitjançant la compra d'armes allà provades. Això és essencial per a la indústria de la seguretat d'Israel, l'única indústria del seu tipus que exporta més del que ven en el mercat local. Per tant, aquesta compra és també per l'IDF, que s'assegura que aquestes indústries desenvolupin noves armes per ser utilitzades en

les pròximes guerres a Gaza “.

Feldman assegura que:²³⁶

“Israel exporta míssils Rafael utilitzats per assassinar a Gaza, drones de IAI, els mètodes de combat del general Aviv Kochavi i murs de separació de Magal, però també juristes, experts en administració de la població a la manera de l’administració civil d’Israel sobre Cisjordània, i fins i tot l’ètica de guerra. Potser és aquesta la raó per la qual l’esquerra té una presència més forta aquests dies amb tal negoci. Yossi Beilin²³⁷ ven “productes de seguretat”, Shlomo Ben Ami²³⁸ va ocupar un alt càrrec a Global CST que ha proporcionat al Govern colombià armes i serveis de capacitació i Ehud Barak²³⁹ va entrar en aquesta línia de negoci en el seu apogeu, després de l’11 - S “.

[...]

“Aquest enfocament dóna els seus fruits. Un actor clau de la indústria militar em va dir que les proves de funcionament a la Franja de Gaza de la BMS de Elbit [[Battle Management System] , Sistema de Gestió de la Batalla - un sistema especial similar a Internet per a les forces terrestres], un gran projecte valorat en mil milions de dòlars , ha permès a Elbit d’elevat el seu preu en un acord signat un any més tard amb Austràlia . El mateix passa amb Rafael. L’empresa va declarar obertament que aprofitaria l’escalada que va precedir l’operació Pilar Defensiu - amb el primer ús operatiu de la Cúpula de Ferro - per augmentar al voltant de 500 milions de shekels [uns 135 milions de dòlars] a través de l’emissió de bons. Un venedor de IAI [Israel Aerospace Industries] em va dir que els assassinats i les operacions a Gaza produeixen un increment de desenes de punts percentuals en les vendes de la companyia”.

Convé destacar que les tres empreses esmentades, Rafael, IAI i Elbit, tristament beneficiades de la violència a Gaza, són, probablement, les tres empreses que més s’han beneficiat, com veurem, de l’oportunitat de negoci que representa Espanya.

4/ CONTRACTES DE DEFENSA MADE IN ISRAEL: ESPANYA COM A NEGOCI

4.1// PANORÀMICA DE CONTRACTES DE DEFENSA

Cal esmentar la influència dels anomenats PEA, Programes Especials d'Armament, en relació a la política espanyola de foment de les transferències d'armes. Aquests programes es van iniciar a principis de la dècada dels noranta teòricament per modernitzar l'armament de les Forces Armades espanyoles i adaptar-se així als estàndards marcats per l'entrada d'Espanya a l'OTAN. Entre els "principals programes", el Ministeri de Defensa inclou, almenys, quatre que involucren de manera molt significativa a una firma de defensa israelià: els míssils Spike, les torretes mini-Samson en els blindats RG-31, la modernització dels avions F-5 i el programa PASI d'avions no tripulats.²⁴⁰ Aquests són els projectes de defensa més costosos, però no els únics amb empreses israelianes de defensa, molt nombrosos. No obstant això, avui dia només els míssils Spike són considerats un PEA.²⁴¹

Els PEA han generat una gran controvèrsia a causa del seu enorme cost per a les arques públiques en un temps en què la gestió política de la crisi econòmica està reduint dràsticament els pressupostos dels serveis socials. En aquest context, el Ministeri de Defensa té establerts amb les empreses militars que desenvolupen aquests programes uns compromisos de pagament valorats entre 29.429 i 36.800 milions d'euros.²⁴² Són diverses les crítiques realitzades a aquests programes. D'una banda es van projectar a molt llarg termini, el que comporta sobre costos per innovacions tècniques, reprogramacions, etc. Per l'altre costat, el seu finançament i cost real s'ha intentat ocultar repartint la seva despesa entre els ministeris de Defensa i Indústria, per al que es va crear un mecanisme de crèdits en R+D que permet les empreses començar el desenvolupament d'aquests programes sense realitzar una inversió pròpia, i la seva devolució es pot ajornar fins a 20 anys a un 0% d'interès. A més, la devolució d'aquests crèdits per part de les empreses està subjecta a la compra de les noves armes per part del Ministeri de Defensa, de manera que si aquest no autoritza el pagament, la quantia dels crèdits aprovats pel Ministeri d'Indústria a les empreses tampoc seria retornada. Aquest mecanisme de finançament pretén amagar la despesa militar real i ajornar a pressupostos futurs. Segons fonts de Defensa, el Ministeri haurà d'afrontar compromisos "d'entre 800 i 2.000 milions d'euros anuals" durant almenys 15 anys.²⁴³ El Centre Delàs, des de Barcelona, porta anys denunciant que els deutes d'aquests crèdits a les empreses armamentistes seran finalment condonades, en detriment dels fons públics.²⁴⁴

Taula resum sobre les compres espanyoles d'armament a Israel

PRODUCTES	EMPRESA ISRAELIANA	EMPRESSES ESPANYOLES INVOLUCRADES	CONTRACTE ESPANYOL	VOLUM DE NEGOCI APROX. (MILIONS €)	ANYS
Sistema PASI / drones	IAI	Indra, EADS-CASA, Ares Ingeniería y Sistemas	Exèrcit de Terra	19,6 + altres 18,2 (formació) + 2,4 (manteniment)	2007-2012
Modernització F-5	IAI	EADS-CASA	Exèrcit de l'Aire	Més de 31	2002-2015
Míssils Spike MR i ER	Rafael	Tecnobit GD-SBS	Ministeri de Defensa	372	2006 i 2022
Càmaras tèrmicas	Elbit Systems		Ministeri de Defensa	1,03	2007
Plataformes RCWS Mini-Samson per blindats RG-31 i Pizarro	Rafael	PAP Tecnos GD-SBS Tecnobit	Exèrcit de Terra	3,61 [exacte per 18 RCWS] + 18 [estimat, per 90 RCWS]	2008
Sistemes de morter Cardom	Soltam / Elbit Systems	GD-SBS, GMV, Urovesa	Exèrcit de Terra	7,2 + 4,67	2011 i 2012
Radar C295 AEW&C	IAI (Elta Systems)	EADS-CASA Airbus Sevilla			2011

Font: Ministeri de Defensa, Infodefensa.com i Centre Delàs d'Estudis per la Pau. Elaboració pròpia

En aquest apartat es consideraran contractes públics que suposen la importació de productes o components de defensa des d'Israel, la fabricació a Espanya de productes o components amb llicència israeliana i la cooperació empresarial entre companyies israelianes i espanyoles. De fet, les tres formes de relació se solen solapar i estar presents alhora.

Antecedents fins al 2003

4.2// ALGUNS EXEMPLES DE CONTRACTES

L'any 2000, va existir un contracte amb IAI per 20 milions de dòlars per millorar la força aèria de SF-5Bs,²⁴⁵ concretament 22 avions CASA-Northrop, amb opció de modernització d'altres 18 aparells.²⁴⁶ El mateix any, hi va haver un contracte amb Rafael de 14 milions de dòlars per equipar els avions de les forces aèries espanyoles Boeing EF-18 Hornets amb sistemes de fotografia obliqua tàctica de llarga distància [LOROP].²⁴⁷ El desenvolupament del LOROP a partir del sistema Litening permet un sistema de propòsit dual de reconeixement i selecció d'objectius.²⁴⁸ Finalment, també el 2000, es van comprar dues Litening-2 [sistema aerotransportat i innovador de navegació i punteria] per als avions de combat AV-8B. Van ser adquirits via EUA, de la línia de producció nord-americana, i lliurats el 2000 com a part d'un acord de 25 milions de dòlars.²⁴⁹

El 2001, Espanya va ser el primer client dels sistemes de reconeixement tàctic RecceLite, de la companyia Rafael, utilitzats per la flota espanyola de caces Boeing.²⁵⁰ També es van adquirir 25 Litening-2, lliurats el 2003-2004, per als avions F/A-18 de combat, probablement de línia de producció nord-americana. Aquests sistemes [versions similars] també han estat instal·lats als Harriers AV-8B.²⁵¹ Finalment, aquest mateix any es va acordar modernitzar els avions F-5 i T-38, importacions de sistemes de comunicació i de radars de vigilància terrestre.²⁵²

El 2003, van arribar per l'exèrcit espanyol els primers tancs Leopard 2E, un híbrid entre els models alemany i suec. La munició per aquests tancs seria subministrada per la israeliana IMI.²⁵³

Contracte càmeres tèrmiques a Elbit Systems

El 5 de desembre de 2007, el Ministeri de Defensa va adjudicar el contracte per a l'adquisició d'onze càmeres tèrmiques a l'empresa israeliana Elbit Systems Electro-Optics Elops. El volum del contracte va ser de 1.034.000 euros.²⁵⁴

Modernització dels avions F-5

Les principals empreses beneficiàries del programa són EADS-CASA, Israel Aircraft Industries (IAI) i la companyia nord-americana Derco Aerospace. L'objectiu és actualitzar els avions biplaça AE.9 [Northrop F-5], des dels sistemes d'aviònica i de precisió en la navegació fins a la seva presentació en cabina, "perquè siguin similars als utilitzats en els moderns avions de combat C. 15 [F-18] i C.16 [EF-2000], de manera que resulti més profitosa la seva utilització com a entrenador avançat de les tripulacions ". Amb això, el Ministeri de Defensa afirma que es garanteix la formació en vol dels pilots de combat, mentre arriba el programa AEPJT [*Advanced European Jet Pilot Training*]. També es realitza, de manera paral·lela, una "modernització estructural" d'aquests avions, per allargar la vida

Foto: Avió F-5 Font: 20minutos.es

més enllà de 2015. S'espera la finalització del programa per a aquest mateix any 2015.²⁵⁵

La modernització dels F-5 espanyols la porta a terme IAI, tenint com a subcontractista principal EADS-CASA, en un contracte d'una mica més de 31 milions d'euros. El contracte afecta 17 dels 18 F-5 en servei, tots biplaça. El contracte va ser signat el desembre de 2002 entre l'Exèrcit de l'Aire espanyol i IAI [aquesta última era qui havia de subministrar els equips]. Els treballs de modernització s'han dut a terme a Getafe [Madrid].²⁵⁶

Probablement, un antecedent d'aquest contracte es troba amb l'anterior signatura amb IAI, de 20 milions de dòlars, per millorar la força aèria de SF-5Bs,²⁵⁷ concretament 22 avions CASA-Northrop, amb opció de modernització d'altres 18 aparells [els que probablement es van incloure en el següent contracte, finalment 17].²⁵⁸

Desenvolupament de IAI a Sevilla

Airbus Military va presentar el prototip de C295 AEW & C [*Airborne Early Warning and Control*, alerta primerenca i control aeris] al saló aeronàutic de Le Bourget [París] el 2011, on va subscriure un acord amb Israel Aerospace Industries [IAI] perquè la seva filial Elta systems subministrés el radar actiu d'escombrat electrònic que incorporaria el C295 AEW.²⁵⁹ El prototip es construeix a la fàbrica d'Airbus Military a Sevilla, Espanya.²⁶⁰

L'acord va arribar després de més d'un any de negociacions. El C295 és un avió de càrrega i de reconeixement naval que serà convertit per integrar els sensors i radars d'Elta. Inclouria radars de quarta generació amb integració IFF [*identification friend or foe* - identificació d'amic o enemic]. Experts a la fira de París van estimar que el potencial de vendes del C295 AEW & C podria suposar milers de milions de dòlars la pròxima dècada.²⁶¹ Segons el president de Elta, Nissim Fades, "s'espera que la demanda global d'avions AEW com aquest creixi en els propers anys, a causa de les amenaces de terrorisme i la necessitat de reforçar el control de fronteres, així com de control des de l'aire".²⁶²

4.3// MÍSSILS SPIKE DE RAFAEL PER L'EXÈRCIT DE TERRA

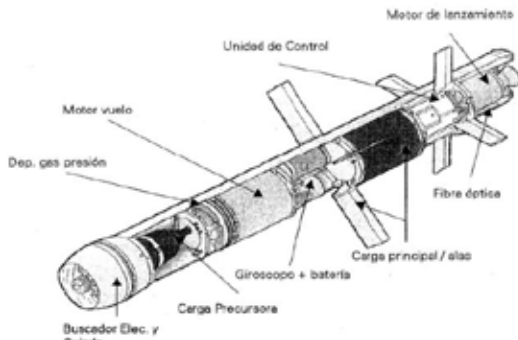

Foto: Estructura del míssil Spike LR. Font: Ministeri de Defensa ²⁶³

L'Spike és un míssil contracarro d'abast mitjà produït per la companyia israeliana Rafael. Està pensat per destruir moderns carros de combat, però també vehicles blindats o helicòpters, entre d'altres. De fet, segons el Ministeri de Defensa espanyol, "els criteris de disseny han estat el de maximitzar la probabilitat de destrucció, supervivència, simplicitat i capacitat davant les contramesures, aconseguint al mateix temps un mínim cost i pes".²⁶⁴ El 2002, la companyia General Dynamics European Land Systems - Santa Bàrbara Sistemes [GDELS-SBS], va signar un acord amb Rafael sobre el Programa Spike, un dels Programes Especials d'Armament del Ministeri de Defensa espanyol. Així, GD-SBS seria el contractista principal del programa Spike davant del Ministeri de Defensa. Aquesta cooperació s'estendria posteriorment a altres possibles programes a Portugal i Amèrica del Sud.²⁶⁵ L'acord va establir un repartiment de treball inicial que s'ha anat actualitzant a mesura que s'han identificat nous subcontractes per a la indústria espanyola.²⁶⁶ Encara que els míssils són un desenvolupament de Rafael, es fabriquen i s'integren a Espanya per GDELD-SBS, mitjançant un contracte de transferència de tecnologia. També estava prevista l'exportació a Amèrica del Sud [entre el 50% i el 60% del cost del programa es preveia que es quedés en territori espanyol].²⁶⁷ L'empresa espanyola Tecnobit és responsable del subministrament i manteniment dels *Spike MR* per Infanteria i els *Spike ER* per a helicòpters *Tigre* sota llicència de Rafael.²⁶⁸ Vegeu el gràfic adjunt explicatiu de distribució de tasques entre les tres empreses esmentades.

En origen, l'acord va consistir en una adquisició de 260 llançadores i 2.600 míssils contra-carro de mig abast [4 km] per substituir el Sistema *Drac* d'Infanteria de Marina i els *Milà* de l'Exèrcit de Terra. Els lliuraments es van preveure inicialment per als anys 2009-2014.²⁶⁹ Finalment, el subministrament es va reduir fins a un total de 236 llocs de tir i 2.310 míssils, nombre corregit de la previsió de 2.360 unitats causa de l'increment experimentat per l'IVA des de la seva signatura fins a l'actualitat.²⁷⁰ Inicialment, es van pressupostar 324 milions d'euros;²⁷¹ en 2010, la estimació de cost fins 2024 va ser de 364 milions per al Ministeri de Defensa i 255 milions per al de Indústria, Turisme i Comerç [vegeu més endavant].

Davant d'aquestes xifres, podem entendre que l'adquisició de míssils Spike, al tractar-se d'un dels Programes Especials d'Armament iniciats pel Ministeri de Defensa, està sotmès al complexa sistema de finançament a través de crèdits en R+D que mencionem amb anterioritat. Així mateix, per agreujar el ball de xifres, els Pressupostos Generals de l'Estat en els últims anys han ocultat la despesa destinada a aquests programes, assignant quantitats mínimes en el seu projecte de llei, i aprovant crèdits extraordinaris mitjançant Real Decret durant l'exercici en curs; per exemple, a l'estiu de 2013 el govern va aprovar un crèdit extraordinari de 877 milions, dels quals 34,58 milions d'euros van ser per aquest programa.

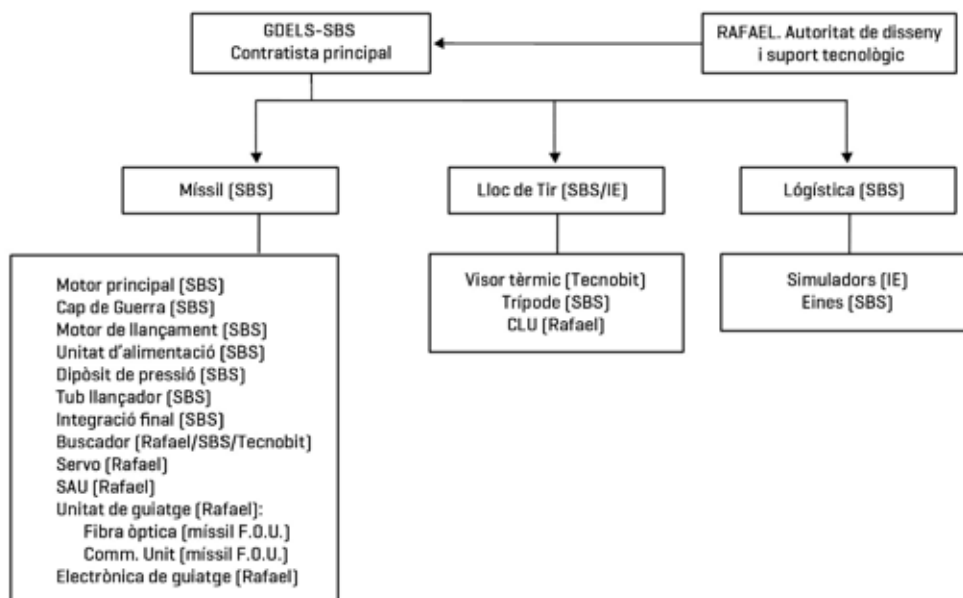
Segons *Human Rights Watch*, aquest tipus de míssil va ser utilitzat pels drons de les Forces Armades d'Israel (IDF) el 2009 durant els atacs a Gaza en l'operació Plom Fos, causant la mort

d'almenys 48 persones.²⁷²

“En tots els casos [coberts per l’informe] la marca de l’impacte i el patró de fragmentació eren consistents amb el míssil produït a Israel, l’Spike, que porta dinamita concentrada i dispersa petits fragments en forma de cub fins a 20 metres de distància. Altres armes usades sovint, com míssils antitanc Hellfire i els TOW disparats des d’helicòpters d’atac, no presenten aquest patró. Human Rights Watch també va trobar plataformes de circuit i altres parts de míssil compatibles amb el Spike. Alguns dels civils ferits van mostrar marques de fragments cúbics, i en un cas els raigs-X van mostrar cubs de metall a la cama i el pit de la víctima”.²⁷³

L’Exèrcit de Terra va realitzar el 2012 el primer tir amb el nou míssil Spike LR-Dual [sistema de míssils contra carro portàtil de tercera generació i guiat electro-òptic]. L’escenari de l’exercici de tir va ser el Centre d’Ensinistrament [SOPEU] de Sant Gregori, a Saragossa, i els encarregats d’executar-lo van ser un grup d’alumnes de l’Acadèmia d’Infanteria.²⁷⁴

Components del contracte del Programa de míssils Spike i l’empresa responsable:²⁷⁵

Detall de pagaments previstos pel programa Spike (en euros):²⁷⁶

ANY		MIN. DEFENSA	MIN. ITC
2006		180.000	12.240.000
2007		0	37.454.000
2008		5.257.000	42.249.000
2009	[Previsió]	6.598.000	36.982.000
2010	[Previsió]	14.972.000	43.222.000
2011	[Previsió]	23.620.000	35.265.000
2012	[Previsió]	28.424.000	31.980.000

ANY		MIN. DEFENSA	MIN. ITC
2013	Estimació	285.634.000	16.075.000
2014			
2015			
2016			
2017			
2018			
2019			
2020			
2021			
2022			
2023			
2024			

- Total inversions Ministeri de Defensa: 364.685.000 euros
 - Total inversions Ministeri d’Indústria, Turisme i Comerç [R +D+i]: 255.467.000 euros

4.4// TORRETES DE RAFAEL PER BLINDATGES DE L'EXÈRCIT DE TERRA

Foto: torre RCWS Mini Samson. Font: Infodefensa²⁷⁷

EAl setembre de 2008, el Ministeri de Defensa espanyol va adquirir, per un valor de 75 milions d'euros, 100 vehicles blindats RG31 MK5E del tipus MRAP (resistents a atacs amb mines), de la signatura sud-africana BAE Land Systems. El 2010 i 2011 es van sol·licitar uns altres trenta vehicles. L'RG-31, que pot transportar nou combatents, està equipat amb una plataforma metralladora per control remot Mini-Samson [RCWS, *Remote Controlled Weapon Station*] de la companyia israeliana Rafael, amb sistema de visió nocturna i control remot que evita l'exposició de qui dispara. Al setembre de 2008, es van adquirir 90 d'aquestes estacions d'armes estabilitzades Mini Samson i els lliuraments es van realitzar el 2009 i 2010. El 2011 es van sol·licitar 18 estacions més²⁷⁸. BAE Land Systems va disputar el contracte amb el model Gold de Rafael. El pla de renovació preveia la compra de 575 blindats per 321 milions d'euros.²⁷⁹ Tant el subministrament com el manteniment del RCWS dels blindats RG-31 i Pizarro són a càrrec de l'empresa espanyola PAP Tecnos, sota la llicència de Rafael.²⁸⁰ El contractista principal i integrador és l'empresa General Dynamics European Land Systems-Santa Bàrbara Sistemes [GDELS-SBS], i la integració es realitza a la fàbrica de SBS a Sevilla. L'estació d'armes es cofabrica a Espanya per part de Tecnohit.²⁸¹

Les 18 estacions d'armes d'accionament remot [RCWS] "Mini Samson" adquirides el setembre de 2011 per Defensa PAP Tecnos Innovació van tenir un cost de 3,6 milions d'euros.²⁸² Es desconeix el cost de les 90 estacions inicials adquirides el 2008, però una estimació per regla de tres suggeriria prop de 18 milions d'euros, totalitzant al voltant de 21 milions. A més, PAP Tecnos ha obtingut el contracte per al manteniment de les torres entre 2011 i 2014 per 4,1 milions d'euros.²⁸³

Experiència provada a la franja de Gaza

La Plataforma d'Armament per Control Remot [RCWS] SAMSON pot usar-se tant de nit com de dia i en moviment.²⁸⁴ Aquestes plataformes han estat provades per l'exèrcit israelià a la Franja de Gaza. La intenció va ser la de crear una "zona de trets automàtics" de control remot de fronteres entre la Franja i Israel. Així, aquestes torres sentinella [Sentry-Tech pillbox towers] controlarien "tot moviment a la Franja de Gaza, principalment en el perímetre proper a la frontera" 24 hores del dia [serien "principalment dones soldat" que vigilen]. Si es detecten "objectius hostils", les torres responen. S'assegura que diverses estacions poden ser controlades per un sol operador i que diverses estacions poden respondre a un mateix objectiu. Qui identifica i verifica els objectius és l'operador. El sistema també permet operació manual [no remota] si es prefereix. Cal assenyalar que aquestes plataformes ofereixen opcionalment

Foto: Torre sentinella a la Franja de Gaza, Rafael/ IDF, David Eshel [2008]:Op. Cit

míssils guiats Spike (com els també adquirits per Espanya de la mateixa companyia israeliana Rafael) i altres armes guiades per làser.²⁸⁵

4.5// SISTEMES DE MORTER CARDOM DE ELBIT SYSTEMS PER L'EXÈRCIT DE TERRA

Irregularitats en l'adjudicació de sistemes de morter israelians per les FFAA espanyoles a l'Afganistan

El març de 2010, l'Exèrcit de Terra va qualificar d'urgent l'adquisició de nous sistemes de morter sobre vehicles 4X4 VAMTAC (Vehicles d'Alta Mobilitat Tàctica) de UROVESA (URO Vehicles Especials SA), per dotar de mobilitat a sistemes d'armes utilitzats a l'Afganistan.²⁸⁶ Aquest contracte es va treure a concurs el desembre del mateix any per un valor de gairebé vuit milions d'euros. El contracte va ser adjudicat a un consorci d'empreses format per Soltam Systems (del grup Elbit Systems, Israel) i Santa Bàrbara Sistemes (General Dynamics European Land Systems, EUA); després d'haver quedat excloses del procés Expal i NTGS (*New Technologies Global Systems*). Segons notícies publicades en premsa especialitzada, Soltam i Santa Bàrbara portarien anys treballant en aquest consorci com una forma d'accés i permanència de l'empresa israeliana al mercat de defensa espanyol.²⁸⁷ D'altra banda, segons diverses preguntes realitzades al Congrés dels Diputats,²⁸⁸ el procés podria haver presentat nombroses irregularitats, algunes de les quals assenyalarem a continuació:

- ◆ Possible ús d'informació privilegiada. David Marsiano, president de l'empresa israeliana Soltam Systems, informava en una entrevista del maig de 2010 que aquesta empresa subministraria sistemes de morter de 81mm a l'Exèrcit de Terra espanyol d'acord amb les seves necessitats.²⁸⁹ A més, a la mateixa entrevista, afirmava haver creat una cooperació amb altres dues empreses espanyoles (GMV, responsable del control de tir, i UROVESA, fabricant dels VAMTAC sobre els quals va instal·lar el morter, les dues empreses beneficiades pel contracte), a les que els assegurava part de la producció dels sistemes.
- ◆ Possible favoritisme de UROVESA a Soltam Systems. Les empreses havien de disposar del seu propi vehicle VAMTAC per fer una prova de tir, necessària per defensar el projecte presentat. No obstant això, aquests vehicles no van ser subministrats per l'Exèrcit de Terra en igualtat de condicions, sinó que el lliurament del vehicle es va deixar en mans de l'empresa fabricant, UROVESA. Com ja s'ha assenyalat, aquesta empresa comptava amb un acord previ de cooperació amb una de les licitants a la qual va afavorir el lliurament, retardant fins a un mes abans del concurs per a les altres dues empreses candidates. Els morters Cardom, van ser prèviament provats tant a Espanya com a Israel.²⁹⁰
- ◆ Error tècnic a la prova de tir d'avaluació, qualificat d'"incident menor". L'empresa israeliana va realitzar la prova de tir a la base militar de Viator (Almeria). En aquesta prova, els tècnics van haver de saltar del vehicle i aclarir la zona a causa d'una fallada tècnica al sistema de morter.^{291 292} Malgrat tot, es va valorar que "aquest incident no va suposar un perill per als servents de la peça ni per a cap dels presents" pel que es va considerar un "incident menor" que no va modificar el procés de licitació.

- ◆ Característiques tècniques de les propostes, d'excloents a desitjables. Dues de les empreses presentades al concurs van ser excloses per no adequar-se les característiques tècniques dels seus projectes als requisits del plec de condicions. Segons una de les empreses excloses, un cop va quedar una sola candidata, els requisits tècnics van passar a ser desitjables en lloc d'excloents, fet que també podria ser considerat un tracte de favor cap a l'empresa israeliana.
- ◆ Elbit Systems va publicar un comunicat anunciant l'adquisició del contracte almenys quinze dies abans que es fes pública una resolució oficial del mateix.

L'Estat Major de la Defensa va informar el 4 de desembre de 2012 que aquests sistemes de morter comprats per l'Exèrcit de Terra espanyol van ser utilitzats per primera vegada a l'Afganistan en l'operació "Goshawk", per respondre al "foc dels insurgents".²⁹³ L'endemà, es va anunciar un nou contracte per valor de 4,67 milions d'euros, adjudicat a Soltam per la Prefectura d'Assumptes Econòmics del Comandament de Suport Logístic que, un cop més, va tramitar la licitació per procediment negociat sense publicitat i amb caràcter urgent.²⁹⁴

Finalment, cal destacar que aquests sistemes que Espanya ha utilitzat a l'Afganistan, van ser prèviament dissenyats i usats per les IDF durant la "Operació Plom Fos" i pels EUA a l'Iraq i a l'Afganistan.²⁹⁵

4.6// LES VENDES I LA COPRODUCCIÓ DE UAVs ENTRE ESPANYA I ISRAEL

Foto: UAV Searcher MK II-J, Israeli-weapons.com ²⁹⁶

Les primeres experiències conegudes de les forces i cossos armats espanyols amb la tecnologia UAV israeliana daten almenys de l'any 2008. Les forces armades van desplegar els seus primers models a territori afganès durant el mes d'abril de 2008, mentre que la Guàrdia Civil va fer les seves primeres proves a territori espanyol el desembre del mateix any. Ambdues experiències es van dur a terme de la mà de la companyia israeliana Israel Aerospace Industries [IAI].

Desplegament de UAVs a l'Afganistan

A l'abril de 2007 el Ministeri de Defensa espanyol va anunciar l'adjudicació del contracte de fabricació del prototip de UAV israelià *Searcher MK II-J*²⁹⁷ a la Unió Temporal d'Empreses [UTE] formada per les empreses Indra Sistemes, EADS-CASA, Ares Enginyeria i Sistemes i IAI (donant lloc a una nova versió del model, anomenada *Searcher MK III-J*).²⁹⁸ L'adquisició tenia com a objectiu el de donar suport a les tropes espanyoles desplegades a l'Afganistan des de la base militar d'Herat, a l'oest d'aquest país asiàtic. El contracte va suposar, juntament amb la fabricació de 4 aparells, el desplegament de quatre plataformes aèries, una estació de control a terra, un sistema de llançament/desplegament i aterratge, una terminal de dades a terra i una terminal de vídeo remot, amb el corresponent suport logístic i de formació del personal.²⁹⁹

El model *Searcher MK II-J*, denominat a Espanya com a Plataforma Autònoma sensoritzada d'Intel·ligència (PASI), posseeix un radi d'acció de 350 quilòmetres amb relé, amb una autonomia de vol de 15 hores a altituds màximes de 20.000 peus (uns 6.000 metres).³⁰⁰ Equipat amb una càmera d'alta resolució i un sensor tèrmic d'infrarojos, està dissenyat per emprendre missions de vigilància, d'obtenció d'informació i de reconeixement tant de dia com de nit. Des de l'inici de la seva operativitat a l'abril de 2008 els models *Searcher MK III-J* en servei han realitzat més de 500 missions, bona part d'elles als cels de les províncies d'Herat i Badghis, acumulant més de 2.500 hores de vol en total. El conjunt de les plataformes han estat operades per un equip de 26 persones al comandament d'un comandant, la majoria d'elles emplaçades en la mateixa base militar d'Herat (sota el control de la caserna general del Comandament Regional Oest de la ISAF).³⁰¹

El cost inicial del contracte va arribar als 14,37 milions d'euros, encara que l'adquisició d'un nou model el 2009 per substituir un accidentat l'any anterior (juntament amb altres noves adquisicions, com la compra de dues terminals de vídeo remot i una ampliació dels cursos de formació) va augmentar el cost fins als 19,67 milions.³⁰² A això caldria afegir el cost de dues noves aeronaus adquirides el 2012 i del nou sistema de control de terra addicional ubicat a la base de Qala i Naw, capital de la província de Badghis.³⁰³

Pel que fa a la formació dels operadors, l'octubre de 2010 es va informar que l'Exèrcit de Terra havia adquirit un sistema PASI a Indra per a la formació de tripulacions en zona d'operacions per un total de 11,9 milions d'euros.³⁰⁴ A l'octubre de 2011 es va informar que la UTE formada per Indra Sistemes i EADS Construccions Aeronàutiques s'havia adjudicat un contracte de l'Exèrcit de Terra per al subministrament de material complementari per al sistema PASI de formació de tripulacions per un total de 6,3 milions d'euros. Ambdues adjudicacions van ser tramitades de forma ordinària per procediment negociat sense publicitat.³⁰⁵ La mateixa base de Herat va servir també per a la realització de les sessions pràctiques del curs d'operadors de UAV de l'Àrea de Vehícles Aeris no Tripulats enquadrada en el Centre d'Ensenyament de les Forces Aeromòbils de l'Exèrcit de Terra (CEFAMET), en la qual els alumnes van tenir l'oportunitat d'integrar en les tripulacions operatives pilotant els UAV *Searcher MK III-J* en missions reals.³⁰⁶

Addicionalment, l'empresa Indra també es beneficia del negoci del manteniment i la reparació de la pròpia plataforma. La companyia ha obtingut, per un import total de 2,4 milions d'euros, dos contractes adjudicats per la Prefectura d'Assumptes Econòmics del Comandament de Suport Logístic, que ha tramitat els concursos per procediment negociat sense publicitat i caràcter ordinari. Un d'ells, amb expedient 209112012009700, dedicat al manteniment del sistema i a la provisió de recanvis (amb un import de 1,5 milions d'euros), i l'altre, amb expedient 209112012028300, dedicat a la reparació del sistema PASI S / N 101 (amb 902.000 euros).³⁰⁷

El interès de la Guardia Civil pels UAVs israelians

L'interès pel prototip israelià d'UAV *Heron I* per part de la Guàrdia Civil es va iniciar en el marc de l'anomenada Operació Minerva de vigilància de les costes espanyoles. Entre els dies 1 i 12 de desembre de 2008 la Guàrdia Civil, amb el suport de l'Exèrcit de l'Aire, va estudiar la viabilitat del sistema de UAV *Heron I* a la Base Aèria de Gando (Las Palmas de Gran Canària). L'empresa espanyola Indra es va encarregar d'habilitar l'operativitat del sistema amb el Centre de Control Regional de

Canàries i de distribuir les imatges del sensor electroòptic del UAV a la Direcció General de la Guàrdia Civil a Madrid, mentre que la signatura israeliana IAI va ser la responsable de proveir els mitjans personals i els materials necessaris per a les proves. La companyia ISDEFE, per la seva banda, va assessorar la Guàrdia Civil per poder dur a terme l'avaluació tècnica i operativa del sistema.³⁰⁸

Les característiques tècniques del model *Heron I* li permeten arribar a una velocitat màxima de 120 quilòmetres per hora, a una altitud de fins a 22.000 peus (uns 6.700 metres) durant 16 hores seguides. Les seves missions se centrarien en l'àmbit de les tasques de reconeixement i vigilància avançada de les fronteres marítimes, dins el marc del Sistema Integrat de Vigilància Exterior (SIVE),³⁰⁹ complementant així la informació ja provista per les estacions sensores desplegades al llarg de la costa.³¹⁰

Programa Marc d'Investigació de la Unió Europea

Les relacions de venda i coproducció entre els dos països també se succeeixen en el marc dels projectes de recerca a nivell Europeu. Dins del Programa Europeu d'Investigació en Seguretat, integrat dins del VII Programa Marc de Recerca de la Unió Europea per al període entre 2007 i 2013, les col·laboracions entre empreses i institucions espanyoles i israelianes són freqüents.³¹¹ Tres dels projectes que exemplifiquen aquestes relacions es troben en l'àmbit de la recerca conjunta en nova tecnologia UAV, concretament els projectes *Sea Border Surveillance* (SeaBILLA, Vigilància de Fronteres Marítimes), *Transporter autonomous patrol for land border surveillance* (TALOS, Patrulla de transport autònom per a la vigilància de fronteres terrestres) i *UAV based innovative means for land and sigui non-cooperative vehicles stop* (AEROCEPTOR, Nous mitjans basats en tecnologia UAV per la detenció de vehicles per terra i per mar).

El projecte SeaBILLA, en estat d'execució des de 2010 fins a 2014, i amb un finançament comunitari de 9,8 milions d'euros, té com a objectiu dissenyar la nova arquitectura d'un futur sistema europeu de vigilància de fronteres. Un dels seus tres objectius específics consisteix en la millora de les eines de vigilància i de sensors, entre ells els sistemes d'avions no tripulats. Amb el control de la immigració il·legal com a principal comesa, el nou sistema de vigilància seria primerament desplegat al mar Mediterrani, a l'oceà Atlàntic (Illes Canàries) i al mar Negre, per després estendre al conjunt de les fronteres marítimes de la Unió Europea amb missions addicionals de control pesquer, seguretat marítima, protecció del medi ambient i reforç del compliment de la legalitat. Al projecte hi participen 27 empreses de 8 països europeus (entre ells Espanya, amb les empreses INDRA Espai, INDRA Sistemes, TTI Nord, Eurocopter Espanya i la Universitat de Múrcia) i Israel (amb l'empresa Correlation Systems).³¹²

El projecte TALOS, també situat en l'àmbit del control de fronteres (encara que centrat aquesta vegada en les noves fronteres terrestres de la Unió amb els antics països de l'òrbita soviètica), pretén desenvolupar un nou sistema de protecció de les fronteres europees basat en sistemes de vigilància terrestres i aeris no tripulats. Amb un finançament comunitari proper als 12,9 milions d'euros, i en execució des de 2008 fins a maig de 2012, ha estat desenvolupat per 14 empreses de 8 països europeus (entre ells Espanya, amb la participació de l'empresa TTI Nord) més Turquia i Israel (amb la participació d'Israel Aerospace Industries).³¹³

Finalment, el projecte AEROCEPTOR té com a objectiu el control i la detenció de vehicles marítims i terrestres mitjançant l'ús de la tecnologia UAV. Per a això, planeja el desenvolupament d'avions no tripulats recolzats per una estació de control de terra i equipats amb sistemes aptes per a la intercepció dels vehicles [ja sigui reduint o frenant la seva trajectòria].³¹⁴ Liderat per l'Institut Nacional de Tècnica Aeroespacial (INTA), compta amb la participació de 15 institucions i empreses de 6 països europeus (més Turquia i Israel), entre elles les empreses espanyoles Enginyeria de Sistemes per a la Defensa d'Espanya SA (ISDEFE), Zabala Innovation Consulting SA i GMV Aerospace and Defence SA Unipersonal, així com les empreses israelianes Rotem Technological Solutions LTD i Israel Aerospace Industries LTD.³¹⁵ El projecte compta a més amb la participació del Ministeri d'Interior d'Espanya (en representació de la Policia Nacional i de la Guàrdia Civil) i del Ministeri de Seguretat Pública d'Israel, que segons aclareix el mateix consorci, seran els usuaris finals dels sistemes desenvolupats.³¹⁶

Israel a la indústria dels avions no tripulats

Els vehicles aeris no tripulats (UAV per les sigles en anglès), també coneguts com a *drones*, són avions no tripulats dirigits per control remot o programats per volar de manera autònoma. Equipats amb tecnologia avançada, i preparats per a missions de vigilància i/o d'atac, estan guanyant protagonisme en nombrosos exèrcits i cossos de policia de tot el món. Les seves càmeres d'alta resolució i els seus sistemes electrònics de vigilància els permeten oferir imatges d'alta qualitat a temps real, mentre que els seus sistemes d'armament (que poden arribar a albergar míssils del tipus *Hellfire*³¹⁸ i bombes guiades per làser) els confereixen capacitat ofensiva. Algunes de les innovacions més recents en l'àmbit de la tecnologia UAV van dirigides a l'obtenció de models diminuts tipus Wasp III, de poc més de 30 centímetres i 400 grams de pes, o tipus NanoHummingbird (encara en procés de desenvolupament), de tan sols només 16 centímetres i 18 grams.³¹⁹

Israel manté des de la dècada de 1980 un paper rellevant dins el panorama de l'aviació sense tripulació a nivell internacional. Segons Jacques Chemla, enginyer cap de Malat (departament de UAV d'Israel Aerospace Industries, IAI): "Israel és el primer exportador mundial de *drones*, amb més de mil aparells venuts a 42 països".³²⁰ Segons informa Gili Cohen, Israel ha ingressat de l'exportació de *drones* almenys 4.600 milions de dòlars en vuit anys, pel que representen gairebé el 10% del total de les exportacions militars israelianes: 150 milions el 2008, 650 milions el 2009, 979 milions el 2010 (any rècord), 627 milions el 2011 i 260 milions el 2012 (als quals caldria afegir almenys 100 milions de dòlars exportats a l'Índia). El 50% de les exportacions són venudes a Europa, a set països: Geòrgia, Holanda, Alemanya, França, Polònia, Regne Unit i Espanya, el 34% es destina a Àsia (Azerbaitjan, Índia i Singapur), el 11% a Amèrica Llatina (Colòmbia, Mèxic, Xile, Equador i Brasil), el 3,9% als EUA i el 1,5% a Àfrica (Uganda, Nigèria i Etiòpia).³²¹

Companyies com Israel Aerospace Industries (IAI) i Elbit Systems lideren el mercat israelià de *drones*. Els prototips de IAI abasten des del recent Heron TP, anomenat també *Eytan* ("fort" en hebreu), de 4,5 tones i més 26 metres d'envergadura, l'anomenat Mosquito, de 35 centímetres i amb una capacitat de càrrega de 150 grams. Per la seva banda, els models bàsics de la companyia Elbit Systems són els *Skylark I-LI* (derivat del *Skylark I*, en servei en nombrosos exèrcits del món), el *Skylark II*, i els models *Hermes 900*, 450 i 90. El model *Hermes 900*, que inclou tecnologia electroòptica i sistemes electrònics de guerra, ha estat recentment adquirit, entre altres, per la força aèria de Xile

i per la Policia Nacional de Colòmbia,³²³ ahora que està en procés d'expansió a les pròpies forces armades israelianes.³²⁴

Part de l'avantatge comparatiu dels *drones* israelians en el mercat mundial ha estat la seva experimentació en combats reals. La importància d'aquestes "proves en combat" va poder ser especialment rellevant durant la dècada de 1980, després de l'ús del UAV israelià *Scout* a la guerra del Líban de 1982. Tal com afirma el coronel israelià retirat, Tommy Silberring, ara director general de la divisió de UAVs de l'empresa israeliana IAI, "Estats Units no estava en conflicte en aquell moment [...] així que bona part de l'experiència en conflicte venia d'aquí [d'Israel]".³²⁵

Actualment, a la pàgina web de la companyia Elbit Systems, a la secció de UAVs, pot trobar-se la següent asseveració: "Els nostres UAVs són dissenyats en base a dècades d'experiència operativa, i estan en servei en nombrosos usuaris militars i de seguretat del món . Son [els nostres models no tripulats] la columna vertebral dels UAVs de les Forces Armades d'Israel".³²⁶ Més concretament, el fullet propagandístic del model *Hermes* 450 afirma que "és un sistema madur i provat en combat amb més de 300.000 hores de vol en operacions".³²⁷

Part d'aquestes "proves en combat" han estat realitzades en els diferents conflictes armats que Israel ha lliurat als seus països veïns i als Territoris Ocupats de Palestina. Segons els informes realitzats per l'organització Human Right Watch (HRW), els *drones* israelians van participar activament a la segona guerra del Líban de 2006 i a la recent operació Plom Fos a la franja de Gaza entre desembre de 2008 i gener de 2009 (on, segons l'organització, es van usar els models *Heron* i *Hermes* 450, probablement amb míssils *Spike* fabricats per la companyia israeliana Rafael Advanced Defense Systems Ltd). Segons les organitzacions B'Tselem, el Palestinian Center for Human Rights i l'Al-Mezan Center for Human Rights, l'operació a Gaza es va saldar amb 42 atacs amb *drones* que van causar 87 morts de civils.³²⁸

Les operacions amb *drones* a la franja no es limiten a l'operació Plom Fos, sinó que han estat part d'un modus operandi recurrent per part d'Israel com a mínim des de l'any 2006. Segons el Palestinian Center for Human Rights, en el període 2006 - 2011 hi ha hagut 825 morts ocasionades per atacs de UAVs, la major part d'elles civils. Tan sols uns minuts de vol són el que separen les bases aèries dels *drones* israelians del cel de Gaza, on, segons The Washington Post, "s'entrenen, proven i porten a terme un nombre creixent de missions".³²⁹

Les pròpies operacions per assassinar militants van ser suposadament reconegudes pel general Avichai Mandelblit en converses amb l'antic ambaixador de les Nacions Unides a Israel, James Cunningham, segons els cables diplomàtics fets públics per Wikileaks.³³⁰

4.7// ESPANYA COM A PORTA D'ENTRADA A AMÈRICA LLATINA I A EUROPA

Espanya és la porta d'accés a Centreamèrica i Sud-Amèrica, també a Europa i el Nord d'Àfrica i, per tant, té un paper que va més enllà de les seves fronteres. Les relacions d'Espanya amb Israel van molt més enllà dels negocis en territori espanyol o territori israelià. Empreses dels dos països cooperen per accedir a contractes i oportunitats en tercers països. Una de les empreses que més destaca en aquest aspecte és Indra. Per exemple, Rafael i Indra treballen conjuntament en un "programa molt interessant en un país d'Amèrica Llatina". Segons Rafael, "amb Indra gairebé no competim, d'aquí la nostra associació per anar junts a programes internacionals".³³¹ A Amèrica Llatina, Indra està assentada a Argentina, Brasil, Xile, Colòmbia, Mèxic, Panamà i Perú.³³²

En una entrevista amb *Infodefensa*, el General Shmaya Avieli, director de SIBAT, va deixar clar que a Espanya hi ha interès per crear empreses mixtes hispano-israelianes: "crec que les circumstàncies actuals d'Espanya són favorables a la creació d'empreses mixtes, potser fins i tot de línies de producció. Espanya de per si, i com a porta d'accés al mercat de Centreamèrica i Sud-Amèrica, és un valuós soci per a la cooperació".³³³ Segons va afirmar Gil Gidron, president de la Cambra de Comerç i Indústria Espanya-Israel, al "Seminari Internacional de Seguretat IT i Ciutadana sobre Tecnologies Puntues israelianes", Israel necessita Espanya "per la seva fortalesa en l'àmbit comercial així com les seves relacions privilegiades amb Amèrica Llatina".³³⁴

El Secretari d'Estat de Defensa, Pedro Argüelles, durant el tancament de la fira de seguretat i defensa a Madrid HOMSEC 2013 i el II Congrés Internacional Atenea "Col·laboració i Associació de les Indústries de defensa Iberoamericanes" va destacar que "Iberoamèrica és un dels llocs d'obertura natural del sector industrial espanyol", per després afegir, en relació a l'enorme competència en la regió que "cal un nou model que no sigui el de comprador-venedor, sinó el de ser socis tecnològics, passant de l'adquisició de productes a l'adquisició de coneixements".³³⁵ És aquí on Israel ha aprofitat la seva oportunitat, facilitada i buscada per Espanya.

És important no entendre aquí que és Israel qui instrumentalitza a Espanya, sinó que la "porta a Sud-Amèrica" és també un atractiu promocionat des d'Espanya. Així, José Ranero, assessor econòmic i comercial a l'ambaixada espanyola a Israel, va assenyalar que "la millor manera d'augmentar el comerç [entre els dos països] és a través de projectes conjunts, especialment en tecnologia, on ens complementem", i va afegir "Espanya també pot servir com una base cap endavant per fer negocis amb Sud-Amèrica".³³⁶ En temps en els quals els pressupostos de Defensa de molts països estan minvant, la indústria de defensa d'Israel necessita de nous mercats per mantenir el seu ritme d'exportacions. Xina continua sense ser una opció com a conseqüència del veto nord-americà i les relacions amb Turquia estan deteriorades.³³⁷ Així, Amèrica Llatina i altres mercats asiàtics s'han convertit en una obsessió.

Israel busca compensar a Amèrica Llatina les reduccions de negoci d'altres llocs, com Europa, com a conseqüència en bona mesura de la crisi econòmica. De fet, segons el SIPRI aquesta regió seria la que més hauria augmentat la seva despesa militar el 2010 (un 5,8% d'increment, enfront del 5,2% africà, el 2,8% a Amèrica del Nord o el 2,5 % al Pròxim Orient), en particular Brasil i Xile, tot i no estar immersos en cap conflicte armat.³³⁸ De fet, a tall d'exemple, Elbit Systems ha guanyat un

contracte de 85 milions de dòlars per modernitzar 11 caces bombarders F-5 de la força aèria del Brasil. A més, la seva filial AEL Sistemes ha creat una aliança d'empreses amb la companyia brasilera Embraer per desenvolupar, construir i comercialitzar UAV de disseny israelià (per exemple l'*Hermes* 450, uns drones que Israel ja havia subministrat el 2010 al Brasil) que s'espera que revolucioni el mercat regional.³³⁹ D'altra banda, al maig de 2010, IAI va guanyar un contracte de 350 milions de dòlars per subministrar a la policia federal de Brasil amb UAV *Heron*. El 2007, IAI va guanyar un altre contracte de 150 milions de dòlars, per modernitzar 24 caces *Kfir* (fabricats per IAI) de la força aèria colombiana i per subministrar avions addicionals.³⁴⁰

4.8// FILIALS DE DEFENSA A ESPANYA: EXPERIÈNCIA ISRAELIANA “PROVADA EN COMBAT”

4.8.1/ RAFAEL A ESPANYA: PAP TECNOS

pap tecnos *PAP Tecnos S.A. C/ San José Artesano, 8, 28108, Alcobendas [Madrid], Teléf. [+34] 91 6623236*

Contràriament al que el seu nom pugui suggerir, Rafael no és una companyia espanyola, sinó una de les companyies militars més importants d'Israel. De les grans empreses israelianes de defensa, només Rafael i Aeronautics semblen tenir una filial espanyola. No obstant això, és important destacar que la filial és una empresa espanyola, no israeliana. Així, la major part de les transaccions de Rafael a Espanya es realitzen actualment a través d'una empresa espanyola que, en la teoria, no pertany a Rafael.³⁴¹ No obstant això, PAP Tecnos funciona com tecnòloga de Rafael, qui la finança. PAP Tecnos es va fundar el 1994 com PAP Logística amb l'objectiu de proporcionar solucions en el camp de la logística de defensa i en l'adopció d'estàndards internacionals a l'àrea de les tecnologies de la informació. A mitjan 2010 va ser adquirida per Rafael.³⁴²

Entre els objectius de Rafael per a la seva filial, es troba el obrir-se mercat a Espanya i a la resta d'Europa, Amèrica Llatina i tercers mercats en els quals les connexions espanyoles són de valor afegit. Així mateix, també com a base per a participar als programes industrials OTAN. Segons va declarar Rafael, la raó per integrar PAP Tecnos en el seu holding va ser que “ja era proveïdor del Ministeri de Defensa, buscàvem la plataforma, la infraestructura la posarem nosaltres”. Abans de resoldre integrar PAP Tecnos, Rafael preferir a una altra companyia espanyola amb la qual ja mantenien una estreta col·laboració: Tecnobit. No obstant això, la negociació d'un any no va fructificar. Un altre infructuós intent va ser la compra d'Instalaza, idea que finalment es va rebutjar.³⁴³ L'empresa israeliana ha comprat, almenys, 1.500 metres quadrats d'instal·lacions, “una planta de moment industrial, i no d'oficines comercials”.³⁴⁴

Cal destacar que PAP Tecnos utilitzi, com a Estratègia per demostrar el valor Afegit dels Seus productes, l'etiqueta “provat en combat”, que apareix clarament a la pàgina d'inici del seu web corporatiu.³⁴⁵ Noteu en la impressió de pantalla adjunta que, precisament, la foto gran mostrada com “provada en combat” és la torre Samson que equipa els blindats espanyols.

La producció que Rafael vol promoure, en principi, són els blindatges (passius, actius, reactius),

sistemes de comandament i control [algunes especialitats que no hi ha a Espanya], torres d'armament [en aquest àmbit, continuaran l'estreta relació amb Tecnobit al mateix temps que desenvolupen altres capacitats addicionals] i sistemes electroòptics per al processament d'imatges.³⁴⁶

Àrees d'aplicació de PAP Tecnos [segons la pròpia companyia]:³⁴⁷

TERRESTRE	NAVAL	AERI	SEGURETAT INTERIOR
-Defensa antiaèria -Blindatge i protecció -C4ISR -Estacions d'arma -Sistemes d'Infanteria -Míssils -Entrenament i simulació	-Sistemes d'armes -Guerra electrònica -Sistemes d'apuntament -Defensa antiaèria naval -C4I naval -Defensa antisubmarina -Guerra submarina -Seguretat marítima -Sistemes no tripulats	-Míssils aire-aire -Armes aire superfície -Actualitzacions -Determinació d'objectius i reconeixement -Sistemes C4I -Defensa aèria -Guerra electrònica -Supervivència -Sistemes espacials	-Seguretat marítima -Sistemes de simulació i entrenament -Sistemes d'informació -Sistemes contra el terrorisme -Sistema de control d'àrea [vigilància i reconeixement] -Sensors de desatesos -Sistema electro-òptic de detecció de trets [armes portàtils] -Sistemes de reconeixement i adquisició d'objectius

Imatge: presentació inicial de la web corporativa de PAP Tecnos³⁴⁸

4.8.2/ AERONAUTICS ENTERPRISE ESPANYA S.A. [AERONAUTICS DEFENSE SYSTEMS]

Aeronautics Enterprise Espanya, S.A. [AEE] és la filial espanyola del holding israelià Aeronautics Defense Systems, líder en producció de sistemes de vigilància i homeland security. Especialitzada en sistemes d'aviació no tripulats, també destaca en el desenvolupament, assaig, fabricació i comercialització de sistemes d'intel·ligència, vigilància i reconeixement, de sistemes de seguretat; aereaus, vehicles aeris, terrestres i marítics no tripulats, comandaments i dispositius de control; així com la prestació de tot tipus de serveis relacionats amb els productes anteriors. Aeronautics Defense Systems és el tercer grup industrial militar d'Israel. Factura a l'any més de 100 milions d'euros i fabrica, amb tecnologia pròpia, vehicles no tripulats per a usos militars.³⁵¹ Compta amb una plantilla de 600 treballadors a les seves fàbriques d'Israel, oficines a Anglaterra i Grècia, manté convenis amb els EUA i Àustria i opera

en molts països del món.³⁵²

AEE es va construir a Valladolid el 2 de juny de 2006.³⁵³ El juny del 2008 va comprar una parcel·la de 4.555 metres quadrats al Parc Tecnològic de Boecillo a l'empresa pública Gesturcal, per desenvolupar una planta d'R+D, un laboratori de producció i integració de sistemes de seguretat pública, una altra per certificacions d'avions no tripulats (assajos, programari i proves) i un centre d'excel·lència de vehicles no tripulats per a la formació i l'entrenament especialitzat del personal, a més de desenvolupar tecnologies de comunicació i transmissió en terminals aèries i terrestres de la seva filial Commtact.³⁵⁴

Al maig de 2011, el Govern espanyol va autoritzar la israeliana Aeronautics a invertir 45.150 euros en l'espanyola AEE. Aquesta quantitat suposava un 75% del capital social de l'empresa, especialitzada en la provisió de béns i serveis relacionats "amb la defensa nacional". Cal notar que es tracta del Govern espanyol subcontractant la "defensa nacional"³⁵⁵ a una empresa privada estrangera. El 25% restant procedeix de capital espanyol.³⁵⁶ AEE va afirmar que invertiria en aquestes instal·lacions 30 milions d'euros en cinc anys i contractaria 100 persones, el 90% enginyers tècnics i superiors i llicenciats.³⁵⁷ AEE té una planta per al desenvolupament i producció de sistemes de defensa i de doble ús (civil i militar) al Parc Tecnològic de Boecillo (Valladolid), i compta amb un centre d'operacions a l'aeròdrom de La Matilla, pròxim a Tordesillas (Valladolid).³⁵⁸ Es dona per fet en el sector que la Junta de Castella i Lleó ha donat el "màxim de facilitats" perquè Aeronautics s'hagi establert en aquesta comunitat. Aquestes facilitats haurien fet que Aeronautics preferís aquesta regió a Catalunya, on una part del seu sector empresarial i de la seguretat té la percepció que l'actitud del govern de la Generalitat hauria tirat per terra l'opció preferencial per Catalunya.³⁵⁹ Les pressions de col·lectius socials contraris a la implantació de la indústria aeronàutica a Catalunya probablement també haurien influït.

Els plans d'AEE són ambiciosos. Aeronautics pretén des de Valladolid almenys dos objectius. D'una banda, accedir als contractes i subvencions espanyoles. Segons Rami Yaar, vicepresident de Aeronautics Defense Systems i president de la filial espanyola,³⁶⁰ va reconèixer que l'accés a les subvencions a Castella i Lleó eren "un dels motius pels quals hem arribat a aquesta regió".³⁶¹ A Castella i Lleó, AEE ha subscrit convenis amb l'antiga Conselleria de Presidència i amb la Conselleria d'Interior i Justícia per a vigilància i captació i transmissió d'imatges.³⁶² El Butlletí Oficial de Castella i Lleó del 23 juny de 2008 va fer pública la "adjudicació del contracte a Aeronautics Defense Systems LTD, per a contractació dels serveis d'observació, teledetecció i suport en la planificació de la gestió de determinades conselleries, mitjançant una plataforma multi-sensorial instal·lada en vehicles de vol no pilotats o en aeronaus pilotades". L'adjudicació va tenir un import total de tres milions d'euros.³⁶³

D'altra banda, el segon objectiu buscava l'accés a tercers mercats. Per Aeronautics, es tracta del seu primer centre a Europa, des del qual aspira no només a accedir al vell continent, sinó també a Llatinoamèrica i al nord d'Àfrica.³⁶⁴ No es tracta tant de fabricar sistemes, sinó de desenvolupar des de Boecillo una tecnologia pròpia i d'avantguarda que la converteixi en líder de la indústria de serveis de vigilància i reconeixement i en l'anomenada *homeland security*, sistemes de seguretat pública i comunicacions crítiques.³⁶⁵ "La nostra base estarà a Castella i Lleó", va assegurar Yaar.³⁶⁶ De fet, AEE ja "co-lidera un consorci espanyol que concorre a la licitació d'un sistema de seguretat nacional a Mèxic dins del Programa Bicentenari, país en el qual Aeronautics ja té des de principis d'aquest any

els seus UAV volant per a activitats operades per la Policia Federal”.³⁶⁷

És important assenyalar que la R+D és la prioritat d’Aeronautics. “El nostre objectiu és no entrar en un desenvolupament que ja està fet, sinó, partir d’aquesta base, que porta un desenvolupament de 30 anys a Israel, i desenvolupar nous tensors, noves tecnologies, en cooperació amb les universitats de la regió. Crearem tecnologia pròpia, tecnologia espanyola”.³⁶⁸ Aeronautics aspira a convertir molts d’aquests usos militars en sistemes i solucions per a clients civils (Protecció Civil, Medi Ambient i altres entitats de rescat i emergència), comercials (companyies d’energia, telecomunicacions, transport i seguretat) i de defensa. .

L’avió d’Aeronautics UAV *Searcher MK-IIJ* va ser adquirit el 2007 pel Ministeri de Defensa espanyol i desplegat a l’Afganistan. Aquests UAV van ser adquirits a través d’un consorci liderat llavors per EADS i Indra. El UAV *Searcher* ha estat adquirit per diversos països de l’OTAN.³⁷⁰

Foto: UAV Searcher MK-IIJ adquirit por Defensa. Infodefensa ³⁶⁹

Aeronautics va presentar a l’octubre de 2006 el seu projecte a Valladolid, però “problemes administratius” de diferent caràcter van retardar la seva arrencada.³⁷¹ Les seves ambicions van ser al principi incompatibles amb la manca de legislació europea en el terreny dels UAV. No obstant això, que els seus UAV no poguessin volar ni a Espanya ni a Europa per falta de regulació no va impedir un contracte amb Protecció Civil de l’avió de vigilància i transmissió d’imatges per a emergències. Els executius d’Aeronautics van assegurar que la Junta coneixia la impossibilitat d’efectuar vols sense tripulació per falta de certificació i regulació, però van dir que el sistema es va instal·lar en una avioneta pilotada.³⁷²

Els permisos de vol a Espanya els tramita la Direcció General d’Aviació Civil (DGAC), organisme dependent del Ministeri de Foment. Aeronautics va sol·licitar a la DGAC permisos de vol experimental sense resposta. Curiosament, els avions no tripulats d’Aeronautics eren llavors els únics al món que tenien el certificat FAA [l’agència nord-americana].³⁷³ Rami Yaar va dir en aquest sentit que els agradaria “tenir més suport, no només del Govern regional, que el tenim, sinó del Ministeri de Foment, de la Direcció General d’Aviació Civil. El que desenvoluparem a Espanya i a Castella i Lleó és una activitat pionera a Europa”.³⁷⁴

4.8.3/ ALTRES EMPRESES NO FILIALS

Triedro³⁷⁵ és una empresa espanyola del Grup Revenga, especialitzada en el desenvolupament i comercialització de Sistemes Aeris no Tripulats (UAS) i solucions de termografia (tecnologia infraroja).³⁷⁶ Té tres propostes de sistemes aeris no tripulats: Micro B, Spylite B i Boomerang, tots ells UAV tàctics lleugers tant per a aplicacions civils com militars, tant en rang visible com infraroig.³⁷⁷ Triedro fabrica sistemes propis i també sistemes de desenvolupament conjuntament amb l'empresa israeliana Bluebird Aero Systems Ltd. Els tres models proposats tenen el seu origen en Bluebird, que especifica clarament a la seva web com a valor afegit que els seus productes hagin estat provats en combat. L'experiència "combat proven" de Bluebird ve determinada per la seva participació "exitosa" en operacions de combat al costat de les Forces de Defensa d'Israel, i per la seva elecció per a ús operacional per part de les Forces Aèries d'Israel.³⁷⁸ En el model Spylite B, Triedro també ha comptat amb el desenvolupament de l'empresa israeliana Rafael.³⁷⁹

Segons insisteixen tant Triedro com Bluebird, un dels valors afegits més importants tant per als models Spylite B com Boomerang, és el fet que hagin estat provats en combat per les Forces de Defensa d'Israel. En el cas del Spylite B s'especifica que el model compta amb més de 250 intervencions en combat.³⁸⁰ El model base, SpyLite, també promocionat per Bluebird i provat en combat, segueix avui sent utilitzat en operacions del Ministeri de Defensa i acumula "milers d'hores en operacions i missions".³⁸¹ Per la seva banda, el model Boomerang "integra totes les noves tecnologies desenvolupades, provades i experimentades en combat, aconseguint amb això realitzar missions amb un alt grau de fiabilitat i ocultació",³⁸² amb capacitat de durada de cada missió de fins a 10 hores.³⁸³

El Grup Revenga és un grup empresarial espanyol. Curiosament, té filials o delegacions a l'Àrabia Saudita i Qatar, països que no reconeixen Israel.³⁸⁴ En realitat, al sector de la seguretat i la defensa el negoci no es correspon sempre amb les declaracions polítiques: un informe al Regne Unit va reflectir com Israel ha buscat exportar a través del Regne Unit productes a països amb els quals no guarda relacions diplomàtiques i no el reconeixen, com el Pakistan (Islamabad ha negat haver fet compra).³⁸⁵

El Grup Revenga segueix "molt de prop" el programa Perseus, de desenvolupament d'un sistema de vigilància marítima i de fronteres de la UE, a l'empara del setè programa marc (vegeu punt 8.1), i està en converses amb algunes de les companyies que lideren aquest projecte. Segons Rafael Orbe, responsable de l'àrea de defensa i seguretat, "també estem molt en contacte amb la Guàrdia Civil per intentar aportar solucions específiques en el control i protecció de fronteres, en l'àmbit del SIVE" [Sistema Integrat de Vigilància Exterior].³⁸⁶ Orbe reconeix relacions tant amb el Ministeri d'Interior com amb el de Defensa. Malgrat que l'habitual és que es subcontracti a la seva empresa, afirma que en ocasions es pot "fer el contracte de forma directa, com a contractista. És el cas de solucions perimetrals per a centres penitenciaris, com sistemes d'anàlisi intel·ligent de vídeo, interfonía, control d'accessos, etc.". També proporcionen serveis de sistemes de telefonia i anàlisi de vídeo per aquarteraments, i de control d'accessos per a l'Exèrcit de Terra (anomenat ScanID).³⁸⁷

5/ PRODUCTES ISRAELIANS DE SEGURETAT A ESPANYA

5.1// GUARDIAN-HOMELAND SECURITY: 100% MADE IN ISRAEL

GUARDIAN
HOMELAND SECURITY

Guardian Spain, Avda Somosierra 24, 2º-H
San Sebastián de los Reyes, Madrid 28700
Telfs: [+34] 911 852 861 y [+34] 911 852 862
info@guardianspain.com,
www.guardianspain.com

Guardian Holdings LTD
29, Hacarmel Street Zur Igaal 44862 Israel
Telf. [+972] 39778538; Mòvil [+972] 543369624
llan@guardianspain.com,
www.guardianspain.com

Guardian Homeland Security és, sens dubte, l'empresa més visible i coneguda establerta a Espanya relacionada amb la seguretat israeliana. Ofereix tres tipus de serveis: a) és el subministrador principal de productes de seguretat de fabricació israeliana, b) ofereix cursos de formació d'escortes, tir, combat i intel·ligència militar, molt coneguts per ser impartits a Israel, on s'ofereixen grans atractius des del punt de vista del sector, i c) proporciona serveis de protecció i escorta a Espanya tant a particulars com a institucions de l'Estat espanyol. Aquest apartat introduirà l'empresa i abordarà la seva funció com a subministradora principal de productes de seguretat israelians. En capítols posteriors s'abordan les altres dues facetes de Guardian a Espanya.

Guardian Homeland Security SA, situada a Espanya, té el seu grup matriu a Guardian Holdings LTD, que té llicència d'exportació del Ministeri de Defensa d'Israel per a productes i serveis relacionats amb seguretat i defensa des de març de 2006. L'empresa va ser fundada per antics membres dels serveis especials de seguretat de l'Estat d'Israel: Ariel Mazoz, Ilan Arzooan i el General (ret) Dr Yom Tov Samia. Ofereix serveis de protecció armada de persones, protecció armada de delegacions, seguretat en instal·lacions, assessorament de seguretat, productes de seguretat i formació integral de seguretat.³⁸⁸

A Espanya, està habilitada pel Ministeri d'Interior (Direcció General de Policia) per a l'activitat de protecció de persones des d'octubre de 2006. Està inscrita a l'OTAN (NAMSA) per a l'activitat de subministrament de productes de seguretat i defensa amb data del 4 de febrer del 2011, i està inscrita en el Ministeri de Defensa (Direcció general d'Armament i Material) per a l'activitat de comercialització de productes de seguretat i defensa des de desembre de 2010.³⁸⁹ A Espanya, Guardian es dedica a las següents activitats:³⁹⁰

- Importació i distribució de material tàctic policial i militar
- Formació especialitzada
- Protecció de persones
- Assessorament de seguretat
- Desenvolupament de solucions especials per forces de seguretat

Guardian no amaga els seus vincles amb la seguretat i la defensa israeliana. Molt al contrari, els usa com a reclam publicitari. De fet, crida l'atenció la quantitat d'informació que la companyia inclou en el seu web, una pràctica insòlita tant en el sector com, de manera particular, en la indústria israeliana. D'una banda, Guardian defensa i utilitza la marca "Israel", promocionant els seus productes i serveis com "made in Israel 100%" [vegeu imatge adjunta extreta de la seva pàgina web]. En la seva publicitat de serveis d'escorta, per exemple, destaquen que tots els escortes de l'empresa passen "per un procés de formació basat en els mètodes dels serveis de seguretat israelians".³⁹¹

Per l'altre costat, la companyia proporciona obertament informació sobre els seus serveis i, fins i tot, sobre els seus clients, entre els quals s'inclou un ampli ventall d'institucions espanyoles. En la següent imatge, una impressió de pantalla de la pàgina web de Guardian, s'hi mostren alguns d'aquests "clients". D'esquerra a dreta i de dalt a baix, són els logotips del Ministeri de Defensa, Ministeri d'Interior, Presidència del Govern, Agència Tributària, Armada espanyola, Casa Reial, Exèrcit de l'Aire, Ambaixada d'Israel, Exèrcit de Terra, Ertzaintza, Guàrdia Civil, Mossos d'Esquadra, Policia Foral de Navarra i Cos Nacional de Policia.³⁹²

Guardian es presenta com el subministrador principal de productes de seguretat i defensa de fabricació israeliana a Espanya. La companyia també proporciona al seu web una extensa llista dels distribuïdors a Espanya d'aquests productes. Aquestes empreses es mostren a continuació en el següent gràfic:³⁹³

Distribuidors de Guardian a Espanya [productes israelians de seguretat i defensa]

http://www.guardianspain.com/distribuidores/
[Consulta: setembre de 2013]

GALICOM [GALICOM TELECOMUNICACIONES MATERIAL POLICIAL]

Avda., Sardiñeira, 37 BAJO . - 15008 - LA CORUÑA
GALICOM@GALICOM.NET
www.galicom.net

VEICAR, S.L. [VEHICULOS, EQUIPAMIENTO Y CARROCERIAS PRIETO PUGA S.L.]

Polígono Industrial de Bergondo, C/ Parroquia de Guisamo B-8
veicar@veicar.com
www.veicar.com

PARTENON

Prego de Montaos, 7 . 36800 Redondela - PONTEVEDRA
martina@partenon.net
www.partenon.net

COMPOL [COMPLEMENTOS POLICIALES, S.L.]

Avda. Santiago, N° 72 BAJO . 36680 PONTEVEDRA
compol@compol.es
www.compol.es

NANO EXPRESS [ZONA MILITAR]

C/ Miguel Hernández, N° 5, 3°. 24193 .VILLAQUILAMBRE-LEON
tiendamilitar@gmail.com

BRV POLICE, S.L.

C/ Fernández de los Ríos N 68 .- MADRID 28015
brv@brvpolice.com
www.tiendadepolicia.com

MATERIAL POLICIAL, S.L.

C/ JUAN ALONSO 11 . MADRID - 28047
osebu@materiapolicial.com
www.materiapolicial.com

MAYOL

C/ Eloy Gonzalo 19
pedidos@mayolarticulos.com
www.regalosguardiacivil.com

SHOT MADRID, S.L.

Juan de Urbietta, 22. - MADRID - 28007
INFO@SHOKE.ES
www.tiendashoke.es

USP SUMINISTROS

C/ Guzman el Bueno n° 74 , MADRID-28015
lantona@uspsuministros.com
www.uspsuministros.com

SERVICIOS INTEGRALES PARA LA EQUIPACION POLICIAL, S.L.

C/Garcilaso,10
integraldeequipamientos@hotmail.com
www.integraldeequipamientos.com

LEOPARD COMERCIAL CENTER S.L.

Agustin de Foxa S/N
LEOPARD@LEOPARD.ES
www.leopard.es

EKIPOL EQUIPAMIENTOS POLICIALES

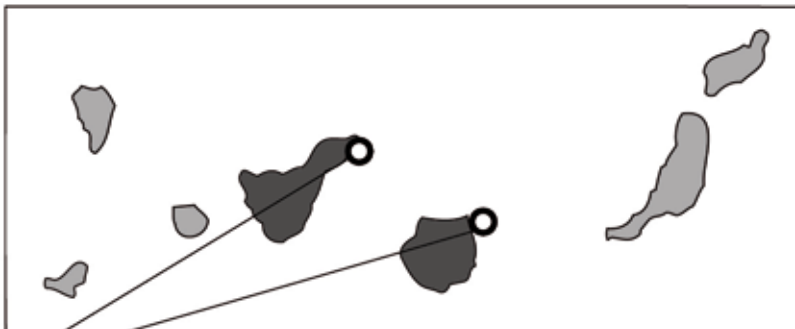
Plaza Carabanchel, Local 4 . MADRID-28025
COMPRAS@EKIPOL.COM
www.ekipol.es

SG POLICIAL

Callea Africa N° 4 - MADRID - 28891
nacho_mddep@yahoo.es
www.sgpolicial.es

ASINA

Av. Duque de Ahumada, s/n - Local 1B . -06800-Merida
asina@hotmail.es
www.asina.es

ARMERIA RIEU. [GRUPO OPTICA RIEU]

Castillo 11 . SANTA CRUZ DE TENERIFE -38002
administracion@opticarieu.com
www.opticarieu.com

EMEPROCAN

[Emergencia y Protección en Canarias S.L.]
C/ ARRECIFE N° 6 1°
info@emerprocan.com
www.emerprocan.com

MHB EQUIPAMIENTO POLICIAL, S.L.

Rafael Garcia Pérez, N° 1, LOCAL 1 A
info@mhbcanarias.com
www.mhbcanarias.com

CHECK POINT AIRSOFT SL

C/ Juan Rejon, N° 86
info@airsoftcanaria.com
www.checkpointairsoft.com

BAZAR ROQUE NUBLO [EFECTOS MILITARES]

C/Roque Nublo N° 47. -Las Palmas de Gran Canaria-35009
bazarroquenublo@bazarroquenublo.com
www.bazarroquenublo.com

DSC ASTURIAS [DISPOSITIVOS DE SEGURIDAD S.L.L.]

C/ Melquiades AlvarezZ # 63 BAJO . -33930 LANGREO
dsc@dscasturias.com
www.dscasturias.com

COMESA, EQUIPAMIENTO INTEGRAL DE SEGURIDAD, S.L.
POL. Ugaldeguren I-PARC, 4-VII-PAB 7 . ZAMUDIO- 48170
comercial@comesa.info
www.materialetacticopolicial.com
SUMUM EQUIPAMIENTOS S. COOP. P.
POL. Sondika Elkartegia , CTRA SANGRONIZ, 6 EDIF.1 MOD.1A.
SONDIKA-48902
monica@sumunequipamientos.com
www.masquepolicias.com
TOELFU COERAN
Ribera de Erandio 9 Dpto 19. ERANDIO. 48950
coeran@toelfu.es

IZULAN, S.L.
Zebaleta, 2-1º Dpto.6
3233.
DONOSTI-GUIPUZCOA-20002
izulan@euskalnet.net
www.izulan.com
ONLY CREW
C/ Zapateria 97 BAJO
VITORIA -ALAVA- 01001
alfa@onlycrew.com

ARMY SURPLUS ZARAGOZA
C/ Doña Blanca de Navarra 20, 50010 ZARAGOZA
Jose Maria - clientes@surpluszaragoza.com
www.surpluszaragoza.com
L ZARAGOZA (SEGURIDAD POLICIAL SL)
Miguel de Cervantes - 24 -50006 -ZARAGOZA
Info@seguridadpolicial.es

SPYNAV / TCS (TCS SUMINISTROS Y EQUIPAMIENTO, S.L.)
C/ Los Campos, s/n BAJO ,31014 PAMPLONA
tcs.suministros.info@gmail.com

ELECTRÓNICA GIRONA 2012, S.L.
C/ Roselló, Nº 45. 17005 - GIRONA.
toni@electronicagirona.com
LAFCARR PROJECT&DESIGN S.L.
C/ Antoni Rovira i Virgili, 2-4.-17180- VILABLAREIX-GIRONA
administracio@lafcarr.com
www.lafcarr.com

DEXTRON
Miquel Torrello i Pages, 56-58, Nº 4,-08750-MOLINS DE REI
yolanda@dextron.net
www.dextron.net

ARMERIA IZQUIERDO
Parlament, 19
ARM.IZQUIERDO@ARMERIAIZQUIERDO.ES
www.armeriaizquierdo.com

ARMERIA L'ISARD, S.L.
Ctra. Matadepera, 249 . 08225 -TERRASA
INFO@ARMERIALISARD.COM
www.armerialisard.com

PERES SPORT, S.L.
Balmes, 308 . 08006 - BARCELONA
mperes@peressports.es
www.peressports.es

DISTRITO POLICIAL
C/ Jaume Balmes, Nº 2 LOCAL - 08840 VILADECANS
bcn@distritopolicial.com
www.distritopolicial.com

NACIONAL FITNESS
C/DR. Fleming, 29, ALPICAT - 25110-LLEIDA
nacionalfitness@yahoo.es

AVENTURA I RISC
REYES CATOLICOS 38 . PALMA DE MALLORCA - 07007
averisc@arrakis.es
www.aventurairisc.com

10-4 ZONA POLICIAL
Ciudad LavaL, 13 - GANDIA - 46702
TIENDA@10-4ZONAPOLICIAL.ES
www.10-4zonapolicial.es

ARMERIA GABILONDO
Carretera de Escriba A,1 - VALENCIA- 46007
GABILONDOSPORT@terra.es
www.gabilondosport.com

ORERO MARTINEZ
Pol. Industrial Tactica, C/ 2 B, NAVE 11
PATERNA
comandomartinez@yahoo.es

SATARA
Avda. del Cid, 38 - VALENCIA-46018
leo.satara@gmail.com
www.satara.es

KATANA RED, S.L.
C/ Dr. Marañón Nº 4 BAJO
kiko@katana.es
www.katana.es

ARMERIA RAUL
Plaza San Pascual , 7 - VILLA REAL -12540
info@armeriaraul.com
www.armeriaraul.com

ARMERIA PROSEG
C/ Milalres Nº 4 -10. VALENCIA - 46007
info@armeriaproseg.com
www.armeriaproseg.com

ARMERIA CANDELA, S.L.
C/ Passeig de les Germanies, Nº 20-1 . ELCHE - 03204
armeriacandela@armeriacandela.com

TEINSA, S.L.
C/ Les moreres parcela 48º.
Pol. Ind. Virgen de la Salud
sat@teinsa.es
www.teinsa.es

EFFECTOS MILITARES EL PROFESIONAL,SL
Almirante baldasan, Nº 4 . 30204 CARTAGENA 30204
info@el-profesional.com

CSI SEVILLA (Control electronico y autoproteccion S.L.)
Juan Sebastian Elcano 14, - Sevilla - 41011
csi.sevilla@hotmail.com

OLIVO UNIFORMIDAD, S.L.
Avda. de Sevilla S/N . - BAEZA. - 23440
compras-ventas@bazarelolivo.com
www.bazarelolivo.com

EFFECTOS MILITARES LA GLORIETA
Paseo General Lobo, 3 Local . - San Fernando - 11100
efectosmilitareslaglorieta@hotmail.com
www.laglorieta.net

APLICACIONES TECNOLOGICAS JUMA, S.L.
Camino De La Condesa , Edificio Siglo XXI Bajo. - Fuengirola - 29640
administracion.aplicaciones@grupojuma.com
www.tecnologiaenseguridad.com

BAZAR AVENTURALLA (Esmeralda Martinez Vicente)
Plaza Triunfo de la Virgen del Rosario nº1 local 7 . 11520 ROTA
aventuralia@hotmail.com

PUBLIFIESTAS CONDE, S.L.
Padre Méndez, 70 . - ALMERIA- 04006
administracion@publifiestasconde.es
www.publifiestasconde.es

SEGUPOL, S.L. (MALAGA)
Málaga, 60 . - 29680 ESTEPONA -MALAGA
SEGUPOL@SEGUPOL.COM
www.segupol.es

JPP ELECTRONICA, S.L.
C/ Secoya; Pol.G. Autopista C/C
Nº 8 . - 41020 - SEVILLA
comercial@jppelectronica.com
www.jppelectronica.com

VIATOR PLUS ULTRA, S.L.
C/Sierra de Baza 34. -04240 - Viator
info@viatorplusultra.com
www.viatorplusultra.com

AREA POLICIAL / MANUAL POLICIAL
C/ San Antonio nº 31 Local 1, - 29600 Marbella - Malaga
info@areapolicial.es
www.areapolicial.es

SECTOR 112
C/ Fiscal Luis Portero Garcia, 3 -29010 -MALAGA
rmolina@sector112.com
www.sector112.com

ARTISEGURIDAD
Dr Ros Alferez, Nº 25 -29740 -TORRE DEL MAR
MALAGA
info@artiseguridad.com
www.artiseguridad.com

ITURRI
Roberto Osborne,5 . - 41007 Sevilla
cmartin@iturri.com
www.iturri.com

5.2// MARQUES I PRODUCTES MADE IN ISRAEL

Se'ns detallen a continuació les marques de productes *made in Israel* que s'ofereixen i distribueixen a Espanya.³⁹⁴ Aquests productes poden ser importats des d'Israel o fabricats a Espanya amb llicència israeliana. Molts d'ells són "productes de sobres coneguts ja per la majoria de professionals del sector militar i policial".³⁹⁵

Rabintex Industries Ltd és una empresa capdavantera dels sectors militar i policial fundada el 1950. Dissenya, fabrica i distribueix equipament de protecció antibales i anti-explosius, així com solucions per a vehicles de combat.³⁹⁶ Els seus productes es publiciten com a provats en combat: cascos balístics, armilles antibales, plaques, escuts, vidres balístics, sistemes d'emmagatzematge en sec, entre d'altres. L'empresa cotitza en borsa a Israel i els EUA (codi RABN). Rellevant per al mercat israelià, és un proveïdor aprovat pel Ministeri de Defensa d'Israel i subministra els seus productes a més de 70 països.³⁹⁷ Guardian ha estat la representant de Rabintex a Espanya i Portugal.³⁹⁸

En els últims sis anys, Rabintex ha subministrat a Espanya gran varietat de productes de protecció balística, entre ells armilles i cascs antibales a la Guàrdia Civil, armilles antibales a la Policia Nacional, armilles antifrags a l'Exèrcit Espanyol i gran quantitat d'armilles antibales als policies locals i autònomes.³⁹⁹

RABINTEX Industries Ltd ha subministrat a la **Guàrdia Civil** 12.324 **armilles antibales** d'ús extern per un contracte valorat en 3.500.000 €. El nivell de protecció d'aquestes armilles es va desenvolupar a mida, segons requeriments i especificacions tècniques del Servei d'Armament i Material de la Guàrdia Civil.⁴⁰⁰

RABINTEX Industries Ltd també ha proporcionat als **Mossos d'Esquadra** "488 armilles antibales externes amb nivell de protecció IIIA i amb funda exterior Nomex III ignífuga". L'empresa intermediària en l'operació va ser Usis Guirao S.L.⁴⁰¹ distribuïdora autoritzada de Guardian Ltd Israel.⁴⁰²

Meprolight [productes de visió tèrmica + senyalització + òptica]. Aquesta empresa està dividida en tres seccions: a) Tritium-Fabrica productes dispositius auto-il·luminats, b) Òptica- Dispositius òptics, visió nocturna i imatge tèrmica, i c) LED-Senyalització i dispositius de senyalització. Fabrica productes per a operacions especials.⁴⁰³

www.meprolight.com

Segons Guardian, **SMARTS** és una eina micro tàctica d'entrenament, en grandària real, que prepara i entrena als agents "per a situacions amb alt nivell de risc i estrès en un entorn controlat, permet l'avaluació, l'anàlisi i el seguiment en el procés formatiu de l'agent. Adequat per a les diferents forces de seguretat, policies, militars i seguretat privada ". El sistema possibilita la projecció d'escenaris i vídeos amb imatges reals en mida real i permet la utilització de tot tipus d'armes curtes i llargues.⁴⁰⁴

Source Military, fundada fa 21 anys, està especialitzada en la producció d'equipament professional per forces de seguretat i defensa i esports d'aventura. A Espanya, ofereix motxilles d'hidratació, accessoris, sistemes d'hidratació, sistemes d'hidratació compartida (que permet als soldats beure de forma conjunta). Segons Guardian, distribuïdor a Espanya, "els sistemes d'hidratació Source, dissenyats i desenvolupats per exsoldats, estan provats i testats contínuament en el camp de batalla".⁴⁰⁵
www.source-military.com

Israel Military Industries és una empresa que fa molt poc que pertany al Ministeri de Defensa israelià.⁴⁰⁶ Subministra tant a les forces de seguretat i defensa d'Israel com a altres exèrcits estrangers, incloent els EUA, França i Espanya. Establerta el 1933, IMI és una empresa de sistemes de defensa especialitzada en el desenvolupament, integració, fabricació i suport de sistemes terrestres, navals i aeris de combat. Guardian, el seu distribuïdor a Espanya destaca que els sistemes d'IMI "estan sotmesos contínuament a proves de combat en les condicions més extremes i dures en les zones que opera l'Exèrcit Israelità".⁴⁰⁷

A Espanya, IMI ofereix, a través de Guardian, sistemes multipropòsit per rifle i llançagranades 40mm, a més de munició per a armes lleugeres. Entre les característiques dels primers, destaquen la capacitat d'integració "en qualsevol fusell que incorpora llançagranades de 40mm", que siguin "úniques en la seva generació", l'increment significatiu de la probabilitat de l'impacte i l'augment de la letalitat usant la manera "esclat a l'aire". Per l'altre costat, la divisió de munició lleugera d'IMI, reconeguda com a líder mundial en el sector, fabrica una varietat de calibres de diferents versions com 9mm, 5,56 mm., 7,62 mm i 12,70 [0,5"].⁴⁰⁸
www.imi-israel.com

IMI MPRS amb llançagranadas. Foto: armas.es

IMI Defense dissenya fundes de pistola, de portacargadors i grillons i altres accessoris. Les fundes es desenvolupen a Israel per satisfer les unitats d'elit de l'exèrcit israelià, forces policials i forces armades estrangeres. Segons es destaca, "IMI Defense combina els coneixements d'anys d'experiència amb les proves realitzades en combat".⁴⁰⁹
www.imidefense.com

Agilite és una empresa de productes d'equipament professional amb seu a Israel, fundada per membres de les forces especials israelianes i també per veterans de l'exèrcit dels EUA, "amb experiència en les zones avançades de combat".⁴¹⁰ En realitat, els productes són "Made in the USA", atès que es dissenyen a Israel però es fabriquen als EUA. L'empresa destaca en diferents llocs el valor afegit que suposa la pròpia experiència en combat de l'equip de disseny d'Agilite.⁴¹¹ Entre tots els productes fabricats per Agilite, destaca l'IPC (*Injured Personnel Carrier*, transportador de personal ferit), que

permet transportar un ferit en un arnès a l'esquena de forma segura, disposant de les dues mans lliures per poder portar una arma o fins i tot enfil·lar-la.⁴¹² Però el seu catàleg de productes és extens.⁴¹³

A Espanya, els productes Agilite són comercialitzats oficialment per l'empresa madrilenya **Teyde Tecnología y Desarrollo**. Agilite ofereix a Espanya arnesos, motxilles i armilles porta plaques per a diferents sectors.⁴¹⁴ Segons la pròpia empresa, el producte que es ven més a Espanya és l'IPC [*Injured Personnel Carrier*], a l'exèrcit espanyol.⁴¹⁵ S'afirma que tot el material dissenyat per Agilite forma part de l'equipament d'ús diari dels exèrcits dels EUA i Israel.⁴¹⁶

*Direcció de Teyde. Tecnología y Desarrollo:*⁴¹⁷
Sofía de Grecia, 39, 28660 Boadilla del Monte (Madrid)
Telf: [+34] 91 351 90 99

FAB-Defense Tactical Equipment and Weapon Accessories és una companyia israeliana significativa per subministrar equipament tàctic i accessoris d'armes per a l'Exèrcit i la Policia d'Israel. Com s'assenyala en el seu web corporatiu, el seu departament de R+D treballa en col·laboració amb les forces especials i equips SWAT a tot el món per dissenyar productes adaptats a la "realitat" sobre el terreny.⁴¹⁸

FAB reconeix l'empresa **SNV** com el seu distribuïdor a Espanya,⁴¹⁹ i SNV distribueix fins a 60 productes de FAB Defense des de Madrid.⁴²⁰ Aquests productes són ben coneguts en els sectors militar i policial. De fet, segons el representant de SNV, afirma que sempre distribueixen els seus productes a forces i cossos de seguretat de l'Estat, "en cap cas distribueixen a cossos de seguretat privada".⁴²¹

*Direcció de SNV:*⁴²²
Jacinto Benavente, 12, Casa 20, 28230 Las Rozas - Madrid
Telf: [+34] 913 070 822; www.s-nv.es

És una empresa israeliana fundada per prestar avenços tecnològics en la protecció d'oïda, incloent tant els sectors militar com de seguretat. Els productes són dissenyats i fabricats a Israel, fets 100% de silicona, compleixen els controls de sanitat i higiene del Ministeri de Sanitat israelià i estan autoritzats pel Ministeri de Sanitat espanyol. Com indica el seu distribuïdor a Espanya, Guardian, són productes "especialment recomanats per a personal de seguretat, militar, policies, en galeries de tir, aficionats a la caça, etc.". www.heartech.co.il

Des de 2000, Cupron ha introduït en el mercat de defensa productes per millorar l'operativitat i el confort dels agents, aplicant la tecnologia d'òxid de coure en articles com els mitjons. Aquesta tecnologia tèrmica anti-bactèries posseeix propietats beneficioses per a la pell i prolonga la vida útil. Des de 2008, Cupron és el proveïdor oficial de mitjons de l'exèrcit israelià.

www.cupron.com

MTI Wireless Edge

A Israel:

MTI Wireless Edge Ltd
11 Hamelacha St. Afek Industrial Park
Rosh-Ha'Ayin, Israel 48091
Telf: [+972] [3] 9008900

MTI Wireless Edge és una empresa israeliana que treballa en connectivitat per a comunicacions militars des de fa més de 35 anys. Té operacions als EUA, Europa, el sud-est asiàtic, Austràlia i, per descomptat, Israel, i subministra equips i serveis a forces militars entre els quals destaquen els sistemes d'antena.⁴²³ A Espanya, la seva contrapart és **Indra**, però els seus productes són comercialitzats per una empresa anomenada Landatel.⁴²⁴

A Espanya:

Landatel Comunicaciones
C/ Aquisgrán, 2, 28232 Las Rozas [Madrid]
Telf: [+34] 911 461 700

Landatel Comunicaciones és un majorista de valor afegit especialitzat en solucions *Wireless* professionals amb més de 10 anys d'experiència [l'empresa es va fundar el 2002]. Avui supera els 15.000 usuaris registrats a tot el món, segons la pròpia companyia.⁴²⁵ Té una plataforma en línia B2B⁴²⁶ des de la qual comercialitza la seva oferta, entre la qual s'inclouen els productes de MTI: 5 tipus d'antenes sectorials, 2 tipus d'antenes omnidireccionals, 4 tipus d'antenes direccionals i 3 tipus d'antenes de recinte.⁴²⁷ El catàleg de productes de Landatel "inclou solucions sense fils [d'interior i exterior], antenes i accessoris, *hotspots*, solucions avançades de xarxa [routers, tallafocs], sistemes de vídeo vigilància i telefonia IP".

5.3// ALTRES EMPRESES DISTRIBUIDORES A ESPANYA

Nidec Defense Spain⁴²⁸
C/ Zamora, 68, 08018 Barcelona
[Zona 22@, Poble Nou]
Telf: [+34] 933 016 776

Segons la pròpia empresa, les armilles Nidec es dissenyen a Espanya i es fabriquen a Israel per Hagar Industries, Ltd.⁴²⁹ Tenen una doble certificació: del National Institute of Justice [NIJ] dels EUA [expedida per l'HP White Laboratory de Washington] i, paral·lelament, del laboratori d'assajos balístics FMS d'Israel.⁴³⁰ Les proves anti-arma blanca a Espanya se certifiquen en el laboratori AITEX d'Alcoi [Alacant].⁴³¹ Les armilles Nidec es venen, de manera regular, a Espanya, Andorra, Itàlia, França, Alemanya, Suïssa i Anglaterra.⁴³²

A Espanya, les armilles han estat adquirides, de manera oficial, per la **Policia Foral de Navarra**, el **SIGC [Servei d'Informació de la Guàrdia Civil]**, i diferents **Policies Locals**, com les de **Lleida**, **Badalona** [Barcelona] o **Parla** [Madrid]. Nidec afirma tenir més de 200 distribuïdors que subministren la seva armilla a "**milers**" de **policies locals**, a més de molts altres clients que l'adquireixen "a nivell particular". Nidec afegeix que "per alguna cosa hi ha més de 10.000 armilles NIDEC" al mercat espanyol.⁴³³ Les armilles Nidec també són utilitzades per la **Guàrdia Real marroquina**,⁴³⁴ un Estat que, si bé té millors relacions amb Israel que altres estats àrabs, aquestes relacions són percebudes per una part significativa de la seva població com equivocades.

Nidec Defense Group també és la distribuïdora a Espanya de les pistoles israelianes de la marca **Bul**, una empresa israeliana amb seu a Tel Aviv que tot just porta dues dècades en el mercat i que s'ha especialitzat en el disseny de pistoles tipus 1911. Encara s'afirma que els seus orígens són esportius, Bul s'ha redirigit especialment cap al sector militar i de seguretat. Tant la Bul Cherokee (vegeu fotografia) com la Bul M-5 (més pensada per tir esportiu⁴³⁵) es troben a la venda a l'armeria Nidec.⁴³⁶

Foto: Bul Cherokee, armas.es

5.4// ALTRES EQUIPS DE SEGURETAT SUBMINISTRATS A [O PER] ESPANYA

Camió amb canó d'aigua pels antidisturbis catalans

Al juny de 2013, el director general de la Policia a Catalunya, Manel Prat, va anunciar al Parlament català l'entrada en servei d'un camió amb canó d'aigua per ser utilitzat en manifestacions o en altres ocasions, per exemple, "com a element dissuasori en celebracions a [la font de] Canaletes".⁴³⁷ El camió, un Mercedes Unimog 1750 de més de sis tones de pes, conté un dipòsit d'aigua i un canó per projectar a pressió l'aigua contra grups de manifestants. El camió va ser comprat a l'exèrcit

Foto: Mercedes Unimog 1750, El Punt Avui

d'Israel 19 anys enrere i no havia estat utilitzat mai. Prat va reconèixer que el canó d'aigua pot ser tan lesiu com els altres mètodes de dispersió utilitzats pels Mossos d'Esquadra, la policia autonòmica catalana.⁴³⁸

Exportacions a l'Autoritat Nacional Palestina

Espanya no ha exportat, que es conegui, cap material de defensa a l'Autoritat Nacional Palestina [ANP]. Tot i això, ha estat significativa la seva aportació en matèria de seguretat. Consta una exportació espanyola el 2005 de dos camions antiavalots equipats amb canons d'aigua a l'ANP. Segons es detalla a l'informe oficial d'exportacions de la Secretària d'Estat de Comerç corresponent a l'any 2005:

"Pel que fa a l'anomenat 'Un altre Material', l'exportat va ascendir a 1,4 milions d'euros, tenint únicament com a destinacions l'Autoritat Nacional Palestina [1,1 milions, 78,7%] [...] L'exportat a l'A.N. Palestina va consistir en dos camions antiavalots amb canons d'aigua per a la policia "[p.9].

Segons consta al mateix informe d'exportacions [p.42], es va tractar d'una sola llicència a l'ANP per un valor de 1.081.152 euros. Els camions van ser autoritzats i exportats el mateix any 2005.

Però, J. Cierco va afirmar el 2005 a ABC que aquesta no va ser l'única transferència espanyola:⁴³⁹

"Madrid ha lliurat a la Policia de l'Autoritat Nacional Palestina [ANP] 100 vehicles patrullers, 50 motocicletes, material de diversa gamma per a les forces antiavalots, 4 autobusos, 8 furgonetes, 2 camions dotats amb canons d'aigua... Tot per un valor de 10 milions d'euros. Espanya és el país del món que més pressupost s'ha destinat a aquesta qüestió ".

6/ SERVEIS DE SEGURETAT PRIVADA

6.1// SERVEIS MADE IN ISRAEL A L'EDÈN PRIVATITZADOR ESPANYOL

En línia amb les tendències globals privatitzadores que caracteritzen el capitalisme neoliberal, la seguretat també s'ha convertit en un privilegi que es compra i es ven. Com a objecte de negoci, que necessita d'oferta i demanda. D'un negoci pervers, perquè fonamenta el seu benefici, precisament, en la inseguretat.

Espanya s'està convertint en poc menys que un paradís per a la seguretat privada. Cal almenys destacar tres exemples clarificadors per sostenir una afirmació així: d'una banda, les portes giratòries entre les estructures públiques i privades permeten a algunes persones preparar durant la seva etapa en l'àmbit públic algunes de les mesures que li aportaran rèdits en una futura temporada daurada en el sector privat. A Espanya, qui millor representa aquesta figura és, probablement, el ministre de Defensa Pedro Morenés.⁴⁴⁰ Però hi ha també nombroses personalitats amb forts vincles amb el sector de la defensa i la seguretat israeliana que també poden aprofitar i aprofiten aquesta influència. No és aquest, ni de bon tros, un factor específic espanyol, però tampoc Espanya es caracteritza per les millors pràctiques en els sectors de la seguretat i la defensa.

Un segon aspecte és la *carta blanca* que ha proporcionat al sector de la seguretat privada a Espanya, àmpliament recolzat per les institucions. Cal reconèixer els constants esforços realitzats per privatitzar components de la seguretat. Un cas paradigmàtic és el de les presons (veure capítol més endavant). A tall d'exemple, el Ministeri d'Interior va ordenar la celebració a Espanya del "Dia de la seguretat privada", fixada el 21 de maig de cada any. En ella, el Ministeri es comprometia a desenvolupar "accions que contribueixin a reconèixer la rellevància de la seguretat privada en la societat espanyola".⁴⁴¹

Finalment, cal assenyalar que les empreses israelianes gaudeixen, com en molts altres llocs, d'un alt ampli reconeixement a Espanya pel que fa als sectors de la seguretat i la defensa. Israel té prestigi, un prestigi adquirit per la seva experiència provada. Israel exporta des de fa dècades aquesta experiència acumulada en els conflictes armats en els territoris palestins ocupats i a la regió del Pròxim Orient. Segons molts professionals d'aquests sectors, el que t'ensenya Israel no ho aprens en altres llocs. Els serveis de seguretat made in Israel han estat, de fet, contractats per algunes de les institucions espanyoles més importants: Ministeri de Defensa, Ministeri d'Interior, Presidència del Govern, Agència Tributària, Armada espanyola, Casa Reial, Exèrcit de l'Aire, Ambaixada de Israel, Exèrcit de Terra, Ertzaintza, Guàrdia Civil, Mossos d'Esquadra, Policia Foral de Navarra i Cos Nacional de Policia.⁴⁴² Cal destacar que s'utilitzin grups privats per protegir representants governamentals i institucionals en lloc dels cossos de seguretat públics de l'Estat.

Serveis d'escolta de la companyia privada Guardian a personalitats públiques com Miguel Ángel Moratinos i Kofi Annan.
Fotos: Espai web de Guardian Homeland Security

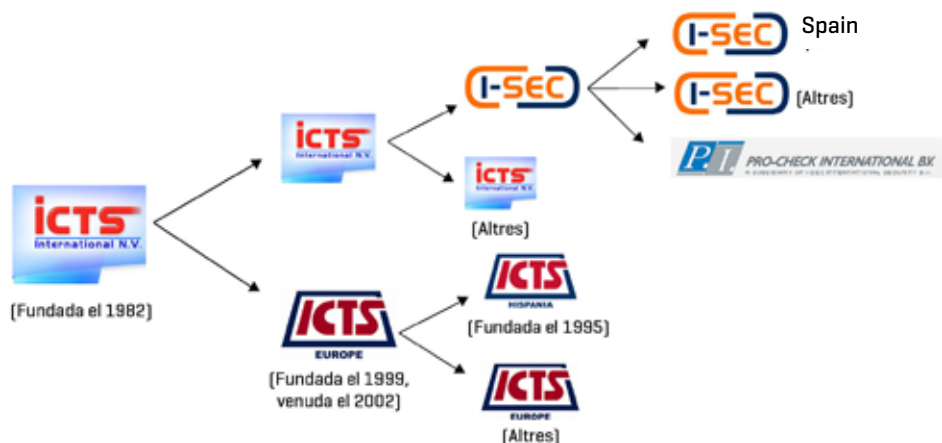
6.2// INTERNATIONAL CONSULTANTS ON TARGETED SECURITY (ICTS)⁴⁴³

Fa dues dècades, ICTS va començar a aplicar el sistema de seguretat utilitzat als aeroports d'Israel, que enumera i avalua el grau de risc de cada passatger en funció d'una sèrie de criteris com edat, nom, origen o comportament durant l'interrogatori. Així, la companyia ha desenvolupat un sistema anomenat APS (*Advanced Passenger Screening*, Monitorització Avançada de Passatgers).⁴⁴⁴ Segons esmenta el lloc web de ICTS, la majoria de les grans companyies aèries nord-americanes utilitzen aquest procés d'anàlisi del risc de seguretat que diuen pot representar una persona a partir del seu aspecte.⁴⁴⁵

ICTS és una empresa israeliana fundada el 1982 per exmembres del Shin Bet, l'agència de seguretat israeliana, i de la seguretat d'El Al, la principal aerolínia israeliana. Actualment té la seva seu als Països Baixos i l'empresa cotitza a Wall Street, tot i que està controlada per Menachem Atzmon, president del consell d'administració de la firma des de 2004. S'encarrega de serveis de seguretat aèria, controls d'aeroport, detecció amb raigs X, control de documents de viatge i similars. També treballa en el sector del transport privat i públic. El grup dona feina a unes 1.300 persones.⁴⁴⁶ ICTS International o les seves subsidiàries I-SEC International Security BV (I-SEC) i Pro-Check International (PI) proporcionen serveis de seguretat per a aviació a 11 països: Alemanya, Bèlgica, França, Holanda, Hongria, Itàlia, Japó, Regne Unit, Romania, Rússia i Espanya.⁴⁴⁷ I-SEC es va crear el 2005 com el braç de ICTS International encarregat de la seguretat en el sector de l'aviació. Per la seva banda, PI (Pro-Check International) presta serveis de consultoria, instrucció, formació, inspecció i supervisió a aeroports, i és el subministrador "preferit" d'algunes de les companyies aèries més importants del món, com Air Canada, Delta / Northwest Airlines, KLM, United Airlines o US Airways. A més, PI ha proporcionat serveis de seguretat fora del terreny de l'aviació, incloent el sector de lloguer de cotxes, el govern holandès, el sector de venda al detall i el transport públic.⁴⁴⁸

L'entramat de ICTS és complex i confús. Tot i la coincidència en els noms, no tot el ICTS que opera a Espanya pertany avui al mateix grup i no tot l'entramat té interessos israelians, de manera que una part quedaria fora dels objectius d'aquest estudi.

De l'esquema mostrat a continuació, només la branca superior té interès per aquesta publicació:

Resum de serveis prestats a Espanya a:

EMPRESA	RELACIÓ AMB ISRAEL	RESUM DE SERVEIS A ESPANYA
I-SEC	Companyia israeliana creada el 2005 per ex membres de l'aparell estatal de defensa i seguretat. Presència fins a 11 països	Seguretat a l'aeroport del Prat (Barcelona) de diverses companyies aèries, incloent Continental Airlines, PIA Airlines, Singapore Airlines, Qatar Airlines, Emirates Airlines ⁴⁴⁹
Pro-Check International	Companyia israeliana creada per ex membres de l'aparell estatal de defensa i seguretat	Des del 6 de juny de 2009, I-SEC també proveeix serveis de seguretat a l'aeroport de València a una gran companyia aèria dels EUA ⁴⁵⁰
ICTS Hispania	Companyia d'origen israelià, però sense connexions amb Israel des de 2002	Amplíssima varietat de serveis

I-SEC Spain Service Management S.L.⁴⁵¹

Direcció:⁴⁵¹
Aeroport del Prat de Llobregat
Dic sud, Oficina 103
Barcelona C.P 08820
Tel. [+34] 934796590
Tel. [+31] 20 8200822 (Holanda)

Històric de ITCS a Espanya

ICTS opera a Espanya des d'aproximadament el 1987. En els seus inicis, sense permís del Govern i sense ajustar-se a la normativa vigent,⁴⁵³ Llavors, ICTS va utilitzar la cobertura legal que ofereix una empresa vinculada al grup del financer Jacques Hachuel, fundada el novembre de 1987 amb el nom d'H Seguretat.⁴⁵⁴

El 1999, es va produir una sol·licitud a la Direcció general de Transaccions Exteriors, perquè autoritzés la compra del 51% del capital d'H Seguretat per la companyia israeliana ICTS. El Ministeri d'Economia no va posar obstacles i va concedir la petició en quinze dies, el 17 d'abril de 1989. No obstant això, amb una advertència: hi havia limitacions a la intervenció estrangera en activitats relacionades amb la defensa nacional. Pel que sembla, ICTS va considerar massa restringit aquest camp legal d'activitats i no van fer ús del permís d'inversió estrangera. H Seguretat va seguir operant com si fos una empresa completament espanyola, encara que la implicació israeliana fos significativa i inclogués David Ronen, Amir Eshet i Moshe Lan, entre d'altres.⁴⁵⁵

La policia va obrir una investigació contra ICTS per “diverses irregularitats”, amb l’objectiu de controlar l’activitat real d’aquestes empreses. Dos serveis policials es van ocupar de ICTS i de H Seguretat, tant per raons administratives [l’estructura no estava acreditada davant Interior] com de contraespionatge. Les ordres per a la investigació van partir del director general de la Policia, pel que sembla per iniciativa expressa del Govern. La batalla financera lliurada al voltant de la fusió del Banesto [un dels clients de ICTS] i el Banc Central hauria contribuït a generar tensions. En aquells dies, els contractes a Espanya pels quals competia ICTS es van arribar a estimar en “diversos milions de dòlars”.⁴⁵⁷

H Seguretat comptava amb quatre persones al seu consell d’administració [des de la fundació de la companyia, el 5 de novembre de 1987]. Tres d’aquestes persones eren els titulars de la totalitat del capital social, fixat en 10 milions de pessetes, dividides en 10.000 accions. Aquests tres propietaris legals eren: el president Ignacio López de Ferro [qui contrauria matrimoni el 2009 amb la Secretària General del PP, María Dolores de Cospedal],⁴⁵⁸ Carlos Fanjul [vicepresident] i Luis Lizariturry [vocal del consell d’administració]. Tots ells havien tingut càrrecs executius en l’entorn del grup Hachuel. La quarta membre del consell era l’advocada Coloma Armero, com a secretària. El Consell al complet va renunciar el 2 d’agost de 1989 i la totalitat de les accions d’H Seguretat va quedar dipositada al bufet de l’advocat Jorge Trias Sagnier, en qualitat de fiduciari mentre es gestionaven els problemes.⁴⁵⁹ Trias Sagnier era llavors advocat de l’Ambaixada d’Israel i de ICTS,⁴⁶⁰ i va ser posteriorment conegut per la seva militància en el Partit Popular [va ser diputat] i per la seva presumpta participació en els casos Gürtel i de finançament il·legal del PP. Trias Sagnier va tramitar un canvi de nom per a H Seguretat, que va passar a denominar-se ICTS Hispània, segons la documentació presentada a Interior.⁴⁶¹ En aquell temps, ICTS tenia a Europa una xarxa de sucursals qualificada en alguns casos de “semiclan-destina”, atès que moltes de les seves oficines eren simples apartats de correus o meres adreces de contacte.⁴⁶²

ICTS va iniciar les seves activitats als EUA en el camp de la seguretat aèria, amb clients com TWA, American Airlines o Pa Am A Espanya, va aconseguir contractes suculents a través d’una cartera de clients notables: el Banc Espanyol de Crèdit [Banesto - Jacques Hachuel era el major accionista, propietari d’H Capital]⁴⁶³ i, en particular, el seu president, Mario Conde [la seva protecció personal va ser confiada directament als israelians, que van escollir i entrenar el personal necessari],⁴⁶⁴ la immobiliària britànica Heron [llavors propietària de les torres de Jerez, i els magatzems Makro], i serveis de seguretat dels magatzems Celso García i de la companyia aèria Alfa Jet Charter [dedicada al transport privat d’executius], mentre aquestes empreses van estar en l’òrbita de Jacques Hachuel.⁴⁶⁵ Els israelians van preparar també la seguretat de Hachuel, tant pel que fa a les empreses del seu grup com a la seva pròpia custòdia personal.⁴⁶⁶ ICTS va ser fins i tot una de les companyies candidates a proporcionar la seguretat en els Jocs Olímpics de Barcelona i l’Expo de Sevilla, ambdues el 1992.⁴⁶⁷

Moshe Lan, vicepresident executiu de ICTS i origen dels negocis de l’empresa a Espanya, va afirmar a una entrevista que considerava “injust” que es relacionés la seva empresa amb el Mossad. Va reconèixer que ICTS va començar a actuar a Espanya abans que es creés H Seguretat, i va confessar que “és veritat que tots som ex funcionaris de seguretat del Govern israelià, però tothom és ex en aquest país”, “a Israel tot, gairebé tothom ha estat oficial de l’Exèrcit”. A la llista d’empleats, a més de Lan [excap de seguretat a Nova York], hi figuren David Ronen [exresponsable de la seguretat

d'Israel als EUA i representant oficial d'Israel al comitè de seguretat dels Jocs Olímpics de Los Angeles) o Bacharach (ex membre de l'equip de seguretat de la companyia aèria israeliana El Al a Londres ,encara que no en fou el cap), mentre que també han tingut relacions amb ICTS Bar Leuf (cap de la policia israeliana) i Tarki (el seu adjunt). En paraules de Lan, " busquem el millor". Len va reconèixer conèixer d'Espanya a Prosegur , Processa i Falcon , entre altres i ha negat que com es rumorejava , l'ICTS pertanyés al traficant d'armes Jacob Nimrodi.⁴⁶⁸

ICTS i H Seguretat no van ser les úniques empreses de seguretat investigades per la policia en aquella època. També es va obrir un expedient de tancament sobre una altra companyia israeliana de seguretat anomenada mydas, presidida pel broker Maurici Hatchwell. Mydas va ser creada el 1985, i poc després va ser adquirida per Hatchwell i els israelians. La proposta de tancament va ser, oficialment, a causa de l'absència d'activitat i de mitjans per complir els fins que tenia autoritzats.⁴⁶⁹

ICTS International: una empresa eficient?

ICTS va ser notícia en ser identificada com l'empresa de seguretat que va deixar el nigerià Umar Farouk Abdulmutallab pujar a l'avió amb destinació a Detroit (el vol 253 de l'aerolínia Northwest). Abdulmutallab presumptament va intentar sense èxit detonar un potent explosiu el dia de Nadal de 2009. Tant ICTS i l'empresa de seguretat G4S com els aeroports de Schiphol (Amsterdam) i l'Autoritat Federal d'Aviació i els serveis secrets dels EUA es van atribuir els uns als altres la responsabilitat per la decisió. Per part de ICTS, les empreses involucrades en la decisió van ser les seves filials I-SEC i PI [Pro-Check International].⁴⁷⁰

ICTS va utilitzar el ja esmentat sistema d'identificació de riscos a partir del perfil del passatger. Segons va relatar el diari israelià *Haaretz*, el supervisor d' ICTS havia d'haver aplicat el protocol que hauria impedit a Abdulmutallab, per sospitós, pujar a aquest avió. A partir de determinats criteris, com eren la seva edat, nom , ruta de viatge il·lògica, bitllet car i pel fet de comprar-lo en l'últim moment, o per l'absència d'equipatge. Això és: un ciutadà de Nigèria jove que voli a EUA amb un bitllet car i una sola maleta per a un viatge a través d'Amsterdam decidit en últim moment és, per definició [o probabilitat], sospitós de terrorisme. Cal notar que els quatre últims criteris se solen aplicar, per exemple, a empresaris europeus. Assenyala, altres "molts indicis", però ni *Haaretz* ni altres mitjans consultats han especificat quins. Menció a part és que no es prestés atenció als antecedents dels serveis secrets "sobre la radicalització ideològica del sospitós", encara que aquesta circumstància és molt confusa.⁴⁷¹

Subsidiàries de ICTS: Demco i Huntleigh

Demco Group - Emergency and Security Solutions⁴⁷² és una companyia de desenvolupament de sistemes i consultoria de seguretat fundada el 1982, i també està formada per antics agents de forces militars i de seguretat israelianes "que es beneficien d'una experiència en preparació davant d'emergències, preparació de procediments operatius i la planificació i execució d'exercicis a escala nacional o local ", per manejar situacions com " amenaces a la seguretat nacional, incloent atacs terroristes convencionals o no convencionals, conflictes de baixa intensitat, desastres naturals i diverses situacions de crisi ". També s'encarreguen del suport psicosociològic i gestió de l'estrès. Ofereix els seus serveis a agències ministerials governamentals, autoritats regionals o locals, cossos policials i judicials, corporacions privades i multinacionals, forces de protecció civil i rescat, institu-

cions mèdiques i comunitats locals.⁴⁷³

El 1999 ICTS International N.V. va adquirir Huntleigh Corporation, llavors el cinquè proveïdor més important de serveis de control de passatgers d'aerolínies als EUA. Basada en St Louis, Huntleigh opera a 31 aeroports dels EUA incloent la majoria dels internacionals. Els seus serveis inclouen: "agents de seguretat, control de seguretat de vols xàrter, mossos d'aeroports i serveis de cadires de rodes, maneig d'equipatges, neteja d'avions, monitors de cues, serveis de porteria, guàrdies, agents de rampa, de servei a passatgers, de servei d'equipatges, transport de tripulació, exploració amb raigs X d'equipatge, cercador d'avions, control de seguretat de venedors i més".⁴⁷⁴ Huntleigh estava a càrrec de la seguretat a l'aeroport internacional de Logan, a Boston, l'11 setembre 2001, quan van partir d'allí els dos avions que es van estavellar contra les dues torres bessones a Nova York.⁴⁷⁵

Sobre ITCS Europe

Segons la seva web, ICTS Europe té els seus orígens a ICTS International. El 1999, ICTS Europe va ser incorporada com una companyia separada fins a esdevenir una de les companyies de seguretat claus del sector de l'aviació.⁴⁷⁶ El 2002 ICTS Europe va ser venuda a Fraport, la propietària i l'operadora de l'aeroport de Frankfurt.⁴⁷⁷ Des de llavors, tot i que es va permetre a la companyia de conservar el seu nom, ICTS Europe no és membre del grup ICTS International NV i es tractaria de dues companyies sense relacions comercials, com s'insisteix en la seva pàgina web. ICTS Europe s'ha expandit tant en nombre de clients com en extensió geogràfica (a Europa, Àfrica, Àsia i Orient Mitjà), i alhora ha estès els seus serveis, incloent serveis marítims, infraestructura crítica i seguretat corporativa. El 2008, ICTS Europe va ser adquirida per Management and Deutsche Beteiligungs AG (DBAG), una altra companyia capdavantera basada en Alemanya. Avui ICTS Europe té oficines a més de 80 llocs de 22 països. ICTS Europe opera a Espanya a través de la seva 100% subsidiària **ICTS Hispania SA**, establerta el 1995 [quan era encara israeliana]. ICTS Hispania té la seva oficina principal a Madrid, amb centres operacionals addicionals a Barcelona, Màlaga i Alacant. Entre els serveis proporcionats per ICTS Hispania es troben els següents:⁴⁷⁸ per aerolínies, seguretat millorada de passatgers, serveis de *check-in* integrats, entrevistes de seguretat, verificació de documents de viatge, inspecció d'aeronaus, control d'embarcament de passatgers, seguretat del càtering, seguretat del càrrec o formació. Entre els serveis de seguretat per a clients privats i alts càrrecs públics, ofereixen "custòdia VIP", control d'accés 24 hores, monitorització i escorcoll de treballadors, video-vigilància i circuits tancats de TV i formació. La llista de clients de ITCS Europe sembla infinita. Entre ells, destaquen l'ambaixada d'Israel a Madrid i la companyia aèria d'Israel L'Al.⁴⁷⁹

6.3// INTERNATIONAL SECURITY AND DEFENSE SYSTEMS (ISDS) I CATALUNYA

ISDS ha estat una empresa de seguretat israeliana vinculada a operacions de guerra bruta a Centreamèrica que ha gaudit d'importants contractes a Catalunya. Va ser fundada pel coronel a la reserva Leo Gleser, de doble nacionalitat: argentina i israeliana

Una història de terror a Amèrica Central

Segons ha informat el periodista Víctor Cygielman, ISDS, especialitzada en protecció, guàrdies de seguretat i entrenament en combat, va proporcionar instructors al Govern d'El Salvador per formar

unitats especials en lluita contra la guerrilla d'esquerres. Aquestes activitats haurien estat autoritzades per les autoritats competents d'Israel. El 1982-83, ISDS va començar a entrenar estrangers (incloent espanyols, belgues i americans) en una escola especial creada a prop de Cesarea, a la costa d'Israel, a una hora de distància de Tel Aviv. ISDS també hauria assegurat la protecció de certes línies aèries i personalitats a Llatinoamèrica. Mentre ISDS va col·laborar amb el Govern del Salvador va mantenir les seves oficines a l'hotel Sheraton, a San Salvador. D'altra banda, Israel hauria venut, el 1988, importants quantitats de material militar a aquest govern.⁴⁸⁰

El 1981, Gleser hauria estat contractat per treballar a Hondures per Gerard Lachtanian, un traficant d'armes armeni. Segons el propi Lachtanian, ISDS va formar a Hondures, entre 1981 i 1984, tant a la guàrdia personal del president Roberto Suazo Córdova com als homes del general Gustavo Álvarez Martínez, cap de les Forces Armades i promotor de la *guerra bruta* contra l'esquerra hondurenca. Aquesta guerra va suposar, almenys, 250 ciutadans assassinats o desapareguts en aquest període. El general Walter López Reyes, que va succeir Álvarez després del cop d'Estat que va enderrocar a Suazo el 1984, va manifestar que els homes d'ISDS havien entrenat a la contra nicaragüenca a la base de Tamara, prop de Tegucigalpa. A més d'Hondures i El Salvador, els periodistes Peru Egurbide i Ferran Sales han afirmat que ISDS ha operat també a Mèxic, Perú, Guatemala i Equador, en aquest últim país durant l'etapa de León Febres Cordero. En un programa per "unitats de forces especials" distribuït per ISDS a Amèrica Llatina, l'empresa israeliana ha ofert cursos de "terror selectiu", al costat d'altres de "lluita urbana antiterror" o "intel·ligència i contraintel·ligència".⁴⁸¹

ISDS a Espanya

Segons periodistes d'*El País*, ISDS va operar de forma il·legal a Espanya des de setembre de 1986 fins al 28 de juliol de 1989, quan el Ministeri d'Interior va autoritzar les seves activitats.⁴⁸² Va ser il·legal tant quan operava a través de Serveis Tècnics Bilan (primer nom de l'empresa) com durant el primer any de ISDS Ibèrica (substituta de Bilan, fundada el 29 de juliol de 1988). Un dels problemes de fons era fins a quin punt una empresa espanyola de seguretat pot servir d'intermediària a una altra israeliana que no està domiciliada a Espanya. No obstant això, van rebre contractes públics i privats i van operar a través d'altres empreses de manera il·legal. També en la seva fundació es van apreciar diverses irregularitats, sobretot en els serveis prestats al Departament d'Agricultura de la Generalitat.⁴⁸³

En els seus inicis, ISDS Ltd va operar a Espanya a través de Serveis Tècnics Bilan, una companyia creada i dirigida per persones de l'entorn de Josep Maria Figueres.⁴⁸⁴ Bilan era una societat de cartera i mai va tenir autorització del Ministeri per treballar en el camp de la seguretat. L'israelià Abraham Arad va ser el primer representant de ISDS Ltd a Bilan (apoderat el 30 de setembre de 1986) i mesos més tard la representació de ISDS Ltd a Bilan va passar l'argentí Ricardo Norberto Guelman (apoderat el 30 setembre 1987).⁴⁸⁵ Problemes entre Guelman i l'italià Giacomo Ventura Bassat, president de la Cambra de Comerç Catalunya-Israel i administrador de Serveis Tècnics Bilan, van determinar el cessament de les activitats de ISDS Ltd a través d'aquesta empresa.⁴⁸⁶ [Vegeu al final de l'apartat la implicació de Giacomo Ventura en la seguretat dels Jocs de Barcelona el 1992]

El 29 de juliol de 1988, persones de l'entorn de la família Folchi van fundar a Barcelona ISDS Ibèrica, empresa en la qual es va integrar des del primer moment Guelman com a representant de ISDS

Ltd per a Espanya (va ser el seu primer director). Ho van fer a través de General Investments SA, i ISDS Ibèrica va ser fundada amb 15 milions de pessetes.⁴⁸⁷ Els tres germans involucrats a la societat van ser: Juan José,⁴⁸⁸ Immaculada⁴⁸⁹ i Carles⁴⁹⁰ Folchi Bonafonte.

El 8 d'abril de 1988 Juan José Folchi Bonafonte va atorgar poders d'administradora única de General Investments SA a la seva germana Immaculada, qui va exercir aquesta funció fins al 14 de setembre de 1988. Havien transcorregut dos mesos des de la fundació de ISDS Ibèrica i un des que la mateixa Immaculada fos designada secretària general del Departament de Governació de la Generalitat. La va succeir com a administrador únic de General Investments el seu germà Carles.⁴⁹¹ Des del 2 de desembre de 1988, aquest últim va ser l'únic apoderat de ISDS Ibèrica.⁴⁹² Després de l'etapa de la família Folchi, l'empresa va passar a ser controlada per Giacomo Ventura.⁴⁹³

Juan José Folchi va gestionar personalment a Israel l'associació de la seva empresa de seguretat, ISDI Ibèrica amb ISDS Ltd Va viatjar a Tel Aviv el juliol de 1988 en les mateixes dates en què es va crear a Barcelona ISDS Ibèrica per conèixer les característiques de ISDS Ltd i el seu president, Leo Gleser. És curiós com es va referir Folchi a la controvèrsia que despertava Gleser : "A nosaltres, les armes i l'entrenament armat no ens interessen en absolut. El que ens interessa és l'experiència de ISDS en el camp de l'enginyeria de seguretat, i el mateix Gleser em va mostrar dos treballs de la seva empresa ". Cinc mesos més tard, el 8 de desembre de 1988, Leo Gleser i Juan José Folchi van signar a Barcelona un contracte pel qual ISDS Ltd concedia, per cinc anys, la seva representació exclusiva a Espanya a ISDS Ibèrica. En aplicació d'aquest contracte de representació exclusiva, ISDS Ibèrica ha cridat sovint a tècnics israelians per realitzar els projectes que ha contractat a Espanya (per exemple, per als cursos de comandament de ISDS Ibèrica als guàrdies forestals de la Generalitat -vegeu més avall).⁴⁹⁴

ISDS i els seus negocis amb la Generalitat de Catalunya i la família Pujol

La relació de l'Administració catalana amb ISDS es remunta almenys al 1986 i va durar fins a mitjans de la dècada dels 90.⁴⁹⁵ Durant l'etapa en què Bilan li va servir de suport, ISDS va elaborar un estudi de seguretat per a l'Oficina Olímpica de Barcelona 92, que llavors representava la candidatura de la capital catalana, i va establir contactes amb la Fira de Barcelona, el comitè executiu presidia llavors Josep Maria Figueras.⁴⁹⁶ És notori i significatiu el conflicte d'interessos.

Els departaments d'Agricultura Ramaderia i Pesca; Indústria i Energia; Comerç Consum i Turisme, la Direcció General de Seguretat Ciutadana i l'Entitat Autònoma de Jocs i Apostes són els departaments de la Generalitat que apareixen esmentats en una llarga llista de clients que ISDS Ibèrica presentar davant la Divisió de Seguretat del Comitè Organitzador Olímpic Barcelona 92 (COOB '92). ISDS Ibèrica va contractar amb la Generalitat l'elaboració d'un pla d'emergència per al Palau Robert (al Passeig de Gràcia), que allotja dependències dels departaments d'Agricultura, Indústria i Comerç.⁴⁹⁷

Les relacions de ISDS amb l'Administració autònoma es van canalitzar principalment a través del Departament d'Agricultura, que va dirigir el *conseller* Josep Miró i Ardèvol, qui "ha destacat en les relacions de la Generalitat amb Israel".⁴⁹⁸ Convé insistir que la seva dona era, precisament, Immaculada Folchi, part de ISDS Ibèrica i, a més, secretària general-és a dir, la *número dos*-del Departament de Governació de la Generalitat. Va ser oficial major del Parlament de Catalunya, el càrrec més elevat del funcionariat de la institució.⁴⁹⁹ Un cop més, resulta significatiu el conflicte d'interessos.

El 1989, ISDS Ibèrica va impartir un curs de comandament als caps de comarca del Servei d'Agents Rurals (potenciat personalment per Miró i Ardèvol en el marc del programa polític batejat com a *Foc Verd*) i va contractar la realització d'un pla de seguretat integral per l'edifici Torreferrusa, seu de la Direcció General de Política Forestal. Es tractava d'un "cos armat", de caràcter parapoli-cial.⁵⁰⁰ ISDS Ibèrica també va oferir diversos equips de seguretat, consistents en un circuit tancat de televisió i un sistema de control d'accés per targeta de proximitat, així com un equip d'alarmes, valorat tot això en 3.369.346 pessetes.⁵⁰¹ El Departament d'Agricultura va adquirir de ISDS Ibèrica un equip de navegació per satèl·lit GPS Raytheon i una càmera de visió nocturna Dark Invader i va pagar al setembre de 1989 un total de 2.579.444 de pessetes per aquests dos equips.⁵⁰² Almenys, van existir tres grans irregularitats en tots aquests contractes. En primer lloc, ISDS Ibèrica realitzar tots aquests serveis sense estar legalitzada.⁵⁰³ En segon lloc, en l'adjudicació del pla de seguretat de l'edifici Torreferrusa: el 24 de febrer de 1988, ISDS Ibèrica va remetre al director general de Política Forestal, Víctor Compte i Solé, una oferta amb un pressupost de 504.000 pessetes. El 29 de maig la Direcció General de Política Forestal va convocar un concurs amb un plec de condicions on la redacció era idèntica a l'oferta de ISDS Ibèrica, però amb un pressupost superior: 571.200 pessetes.⁵⁰⁴ Finalment, en tercer lloc, Joan Saura, portaveu d'Iniciativa per Catalunya, ha considerat "inconcebible" que la Generalitat vulnerés la llei que establia que l'Escola de Policia de Catalunya era l'encarregada de formar els agents rurals.⁵⁰⁵

És ben coneguda la relació entre una part de la família de Jordi Pujol i les companyies privades de seguretat israelianes. ISDS hauria prestat serveis d'espionatge i contravigilància a la família Pujol. El 1992, Pujol i alguns dels seus fills van ser investigats pels serveis secrets espanyols (avui CNI, llavors CSID). Josep Peris, llavors màxim responsable dels Mossos d'Esquadra i antic comandant de l'Exèrcit de l'Aire, va recopilar informació entre Jordi Pujol Ferrusola i Javier de la Rosa.⁵⁰⁶ ISDS va instal·lar els sistemes electrònics que bloquejarien l'accés dels espies a les línies telefòniques del Palau de la Generalitat.⁵⁰⁷

Contractes amb Telefònica

En el cas del Palau Robert, seu de tres departaments de la Generalitat, ISDS Ibèrica contractar únicament aquest pla concret amb l'Executiu català. No obstant això, després no el va elaborar ella mateixa, sinó que va subcontractar la totalitat del treball amb Tepesa, empresa del grup Telefònica, que va facturar per això a ISDS Ibèrica amb 925.000 pessetes.⁵⁰⁸

Ja des de l'etapa de Bilan, Abraham Arad, el primer israelià que ISDS Ltd va enviar a aquesta empresa, havia mantingut una estreta col·laboració amb Tepesa,⁵⁰⁹ presidit llavors per Luis Solana. Fruit d'aquests contactes va ser la formació dels tres guardaespalles de Solana,⁵¹⁰ que haurien estat enviats a Israel per seguir, durant diverses setmanes, un curs d'ensinistrament organitzat per ISDS.⁵¹¹

ISDS Ltd. Reconeix haver tingut com a clients a Repsol-YPF, el Banc de Santander, el Port de Barcelona, el Corte Inglés, Galeries Preciados, Telefònica i els Jocs Olímpics de Barcelona 92. I preocupa especialment que las formes i experiència israelianes hagin entrenat, com senyala ISDS, al Grup Especial d'Operacions (GEO), la unitat d'elit del Cos Nacional de Policia.⁵¹²

Com destaca en la seva web, ISDS va ser la companyia de seguretat privada contractada per la visita del Barça a Israel i als Territoris Ocupats de Palestina en agost de 2013.

Declaració de Giacomo Ventura , president de la Cambra de Comerç Espanya-Israel en relació a la seva participació en la seguretat dels Jocs Olímpics de Barcelona el 1992

J. Playà : "Menys coneguda és la seva intervenció en els Jocs de 1992 "

Giacomo Ventura: "Perquè es va fer amb la màxima confidencialitat i en anonimat. Ajudem a Barcelona a guanyar la nominació en una reunió clau del COI a Nova York. Vam aconseguir, a través de la comunitat jueva d'aquesta ciutat, que l'alcalde Koch, jueu també, recolzés Barcelona. Més tard vaig mantenir una trobada amb el president de França, François Mitterrand, per tenir el seu suport en matèria de seguretat. I finalment vaig treballar durant dos anys amb un equip que va fer l'avantprojecte de seguretat, en prevenció i antiterrorisme. Vaig col·laborar amb 38 tècnics d'elit d'Israel, experts en seguretat i militars en la reserva. Vam estar gairebé dos anys en una oficina situada a les golfes d'un conegut edifici de la ciutat sense que ningú ho sabés. El pla de seguretat va incloure des d'actuacions per evitar la col·locació d'una bomba en els molls, fins a sistemes per evitar la contaminació de l'aigua o un programari per regular els semàfors i en cas de catàstrofe crear uns espais buits de cotxes que permetessin l'aterratge d'helicòpters en improvisats heliports al carrer. Fins i tot vam redactar, amb suport d'uns psicòlegs, l'esborrany del discurs en matèria de seguretat per a Maragall i les preguntes que li podia plantejar el COI i les respostes que havia de donar. Vint anys després es pot explicar".⁵¹³

6.4// BLUE SKY INTERNATIONAL (BSI): SEGURETAT PRIVADA ISRAELIANA PEL BARÇA

Durant la presidència de Joan Laporta, el F.C. Barcelona hauria encarregat una part dels seus serveis de seguretat a l'empresa Blue Sky International [BSI]. A la proposta de Laporta, la junta directiva del Barça va decidir que una BSI⁵¹⁴ es fes càrrec d'una auditoria de seguretat i de la pròpia seguretat tant del club com del seu president. Amb anterioritat, Laporta ja havia argumentat davant la Junta que era "objectiu del terrorisme internacional" com a conseqüència del seu càrrec. Quan va ser interrogat sobre la procedència d'aquesta informació, es va mostrar reticent, però al final va confessar que va ser la pròpia BSI qui li havia alertat aquesta possibilitat.⁵¹⁵ Fonts del Camp Nou van relatar que "de sobte, vam començar a veure a tipus alts i forts, vestits i amb pinganillo per tots els passadissos". Segons la font, entre ells només es parlava anglès i alguns no dominaven fluidament l'espanyol.⁵¹⁶

BSI ser creada per Arnon Milchan un aconseguidor israelià de gran influència a Hollywood, on ha estat un dels més importants productors de les dues últimes dècades. La revista Forbes ha arribat a situar Milchan com el vint-i-quatrè home més ric del món. En la guerra dels Sis Dies, va fer d'enllaç a Jerusalem i a partir de llavors va actuar com a intermediari entre els sectors de defensa a Israel i els EUA, incloent companyies com Raytheon i Hawker Beechcraft, comerciant amb sistemes de míssils Hawk i Patriot. També va estar involucrat en un escàndol a Sud-àfrica, on una campanya en la qual participava va desviar fons per suprimir l'oposició política al país.⁵¹⁷ A principis dels 80, Milchan es va veure embolicat en un altre escàndol quan la seva companyia Heli Trading Company va establir un

conveni amb Milco International Incorporated per a la compra de *kryptons*, interruptors utilitzats com a dispositius de tret d'armes nuclears. Milco era propietat de Richard Kelly Smith, que va ser acusat d'espionatge, ja que més de 800 d'aquests dispositius van acabar en mans del Govern israelià. Shimon Peres, va dir d'ell: "Em vaig contenir de recomanar a un sol individu per al nostre més alt honor relacionats amb la defensa", "però, sens dubte, Milchan és digne d'aquest reconeixement".⁵¹⁸

A finals del 2008, després dels atemptats terroristes de Bombai, Milchan va crear l'empresa BSI, i va posar al seu servei Jamsetji Nusserwanji Tata, propietari de l'empresa automobilística índia i amo també de l'hotel Taj Mahal Palace, un dels que va patir els atacs. A BSI hi presten serveis personatges ben connectats amb les finances, l'oficina del primer ministre i de l'Agència de Seguretat i l'exèrcit d'Israel. Així, el cap d'operacions de BSI és Aviv Fishbain, exagent de la Divisió d'Operacions de l'Agència de Seguretat d'Israel [AIS] i comandant de brigada, mentre que el vicepresident sènior de desenvolupament de negocis és Mena Bacharach, director de Seguretat Nacional i vicepresident del Comitè Públic de Defensa Aeroespacial, o Itzhak Barlev, comandant adjunt d'una unitat especial antiterrorista, director general de la DAT [Defensa antiterrorista] i assessor de diversos exèrcits.

Es va afirmar que Laporta pagaria 30.000 euros mensuals a una empresa amb seu a Suïssa per garantir la seguretat del club i la seva pròpia. Així, el FC Barcelona pagaria a aquesta companyia 360.000 euros anuals [gairebé 1.000 euros al dia] per garantir la seguretat de Laporta i revisar tota la seguretat del club. Posteriorment, el club va acordar mantenir el cordó de seguretat al voltant de Laporta fins i tot quan hagi cessat en el seu càrrec. Fins llavors, la seguretat del president del Barça era a càrrec de Cybex, una companyia de Barcelona del grup Intelligence Bureau, propietat de Juan de la Torre. Les amenaces contra el president estaven relacionades fins a aquest moment, sobretot, per les faccions més violentes dels Boixos Nois, amb qui Laporta s'hauria enfrontat. Una font relacionada amb el Barça assenyala també que Cybex tenia contracte amb el club i que va treballar normalment fins a l'any 2008 , poc després de la substitució d'Elías Frade per Xavier Martorell com a màxim responsable de la seguretat de l'entitat. Martorell havia estat director general dels Mossos d'Esquadra en els governs de Jordi Pujol.⁵¹⁹

6.5// LA PRIVATITZACIÓ DE LES PRESONS

Al maig de 2012, la Comissió d'Interior del Congrés va aprovar una iniciativa en què instava el Govern a estudiar la possibilitat que membres de seguretat privada substituïssin els responsables públics de seguretat en les funcions de control d'accessos i control de càmera de circuit tancat de televisió, i també en la seguretat perimetral immediatament circumdant als centres penitenciaris [sota la direcció dels responsables de la seguretat pública]. La iniciativa, de Convergència i Unió [CiU], demanava incloure aquesta proposta en la reforma de la Llei de seguretat privada que tenia previst desenvolupar-se. Es va arribar a un acord entre el diputat del PP, Conrado Escobar, i el de CiU, Feliu Guillaume, que va sostenir que la situació d'austeritat en la despesa obligava a "fer un esforç de racionalització " en els serveis públics. El PP i CiU van votar a favor, mentre que el PSOE es va oposar, en considerar "evident " que plantejava un benefici per a les empreses privades de seguretat " en perjudici " del servei públic, a més d'advertir que els membres de la seguretat privada " no estan preparats" i requereixen formació que "costa diners". En la mateixa Comissió, el PP i el PSOE van acordar reformar la Llei de Seguretat Privada, de l'any 1992, per impulsar la coordinació entre la seguretat

pública i privada, i amb les comunitats autònomes.⁵²⁰

Aquestes i altres iniciatives ja estan donant els seus fruits a les empreses israelianes. Israel ha deixat clar el seu interès pel sistema espanyol de centres penitenciaris, en particular, de les presons de dones.⁵²¹

Pujol i les empreses made in Israel per les presons catalanes

Félix Martínez i Jordi Oliveres afirmen que la coneguda relació entre Jordi Pujol i les companyies privades de seguretat israelianes està influïda per Moisès David Tennembaum, sionista militant i “el soci del seu pare en la majoria de les seves aventures empresarials”.⁵²² Moisès David Tennembaum i Ruth Kischner, matrimoni polonès establert a Barcelona el 1940, es va associar amb Florenci Pujol a diversos negocis, incloent Banca Catalana. El seu fill, Marc David Tennembaum Kischner, hauria obtingut diversos contractes “a dit” per part de la Generalitat en la primera meitat dels anys 90, sobretot de Justícia, però també d’altres departaments, com Presidència i Governació. Aquests contractes van ser objecte d’investigacions per part de Carlos Jiménez Villarejo, fiscal en cap de l’Audiència de Barcelona [1987-1995] i cap de la Fiscalia Anticorrupció [1995-2003], per comprovar si hi havia pesat la relació d’amistat entre els Tennembaum i els Pujol.⁵²³

Tennembaum i un soci israelià, Sanson Batsri, van fundar el 1991 Tenba TB, especialitzada en seguretat privada. El capital social de l’empresa va ser de 500.000 pessetes. Durant tres anys, l’empresa no va tenir cap activitat coneguda fins que el 1994 el Departament de Justícia li va adjudicar tres contractes successius, per més de 500 milions de pessetes, per la instal·lació del nou sistema de seguretat del centre penitenciar de Lleida. Al·legant raons de seguretat, el departament no va convocar cap concurs públic ni va sol·licitar concurrència d’ofertes, i va concedir el projecte directament a Tennembaum. Aquest contracte tampoc va aparèixer publicat al Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya (DOGC) fins dos anys després, l’1 de març de 1996, quan el sistema ja estava instal·lat i en funcionament. Posteriorment, Tenba TB va ser il·legalitzada per ordre de la Direcció General de Policia per les irregularitats detectades després de l’entrada en vigor de la Llei de Seguretat Privada. En aquells dies, Tennembaum havia fundat Vanuatu SL i, tot i no tenir tan sols la corresponent autorització com a empresa de seguretat, també hauria facturat als departaments de Justícia, Governació i Presidència de la Generalitat.⁵²⁴

Tenba TB no ha estat l’única empresa de seguretat israeliana que ha treballat a les presons catalanes. Així, la Generalitat de Catalunya va pagar deu milions de pessetes el 1993 a l’empresa israeliana Hancal System Engineering per realitzar un estudi sobre les deficiències en matèria de seguretat de la presó Ponent de Lleida. Segons les declaracions del llavors *conseller* de Justícia, Antoni Isac, recollides al Diari de Sessions del Parlament de Catalunya:⁵²⁵

“Hancal estableix una fase d’execució dividida en tres fases que són: avantprojecte, que és el que ha avaluat i valorat el Govern de Catalunya, segona fase, un cop passada ... - i efectivament que ens va costar deu milions de pessetes - , es passa a la fase d’elaboració del projecte, que ens costa quinze milions de pessetes i que és el projecte d’obra executada i realitzada. En aquests moments l’empresa Hancal està treballant en l’execució d’aquest projecte, el que vol dir que, en principi, la contractació tracta d’encarregar a aquesta empre-

Policia Catalana [Mossos d'Esquadra] en una pròtesta a Barcelona
Foto: Jordi Borràs

sa i d'executar per part d'aquesta empresa, les mesures de seguretat del centre penitenciari de Ponent que són eficaces i certes . Aquesta fase té un cost de quinze milions de pessetes i, un cop estigui realitzada, que encara no ho està, la mateixa empresa, per molt que nosaltres vulguem, ens dóna un termini d'execució de vint mesos, sempre que nosaltres, a part, ens puguem posar d'acord amb l'Ajuntament de Lleida i puguem fer - que en principi l'acord està preestablert amb l'alcalde de Lleida - les actuacions urbanístiques que calguin per fer els tancaments perifèrics- no sé si, ho repeteixo, mur o reixa, per tancar tot el mecanisme de seguretat, que comporten aquestes mesures noves del centre penitenciari de Ponent.”

Hancal System Engineering va ser establerta pel Ministeri de Defensa d'Israel el 1963. Està especialitzada en planificació i implementació de projectes d'enginyeria multidisciplinaris, incloent: direcció, control i comunicació, sistemes de seguretat, investigació sobre operacions militars, simuladors de guerra, sistemes d'anàlisi de guerra, gestió de projectes o equipament especial electromecànic.⁵²⁶ Té divisions de munició pesada [involucrada en la seva fabricació] i de sistemes de terra [especialitzats en desenvolupament, integració i producció de “sistemes provats en combat”]. Els clients són les Forces de Defensa d'Israel, companyies privades, autoritats governamentals i altres grups d'arreu del món.⁵²⁷

IMI va vendre Hancal System Engineering a Orantech Management Systems per 3,8 milions de shekels (avui, uns 800.000 euros) en metàl·lic, assumint els compromisos de pagament de jubilacions i les pensions dels treballadors. Orantech gestiona projectes a Israel i els seus clients inclouen contractistes de defensa.⁵²⁸

7/ FORMACIÓ: ISRAEL ENS ENSENYA

7.1// EL VALOR AFEGIT D'ISRAEL

En els sectors de defensa i seguretat, Israel és marca de prestigi. No existeix un Estat al món amb una identificació més estreta amb aquests sectors en termes relatius a la seva població. De fet, se l'ha considerat el país més militaritzat del món.⁵²⁹ Sobre aquests assumptes, i des d'un determinat punt de vista, Israel té molt més que oferir a Espanya que en la direcció contrària. Israel ofereix i ven, i Espanya compra i utilitza.

Espanya també ha organitzat formació de la qual se n'ha beneficiat Israel. Una mostra és el I Curs d'Àmbit delictiu en el marc de la seguretat pública i privada, organitzat a Palència a mitjans de 2012 per la Policia Nacional espanyola en coordinació amb l'associació TEDAE, en què van participar com a alumnes responsables policials d'Israel.⁵³⁰ No obstant això, la direcció sol ser més aviat la contrària: és Israel qui ensenya i a qui se li pressuposa un valor afegit, fonamentalment basat en tres factors:

- a) **Experiència provada en combat.** Els cursos són publicitats com *made in Israel* i com eminentment pràctics. Bona part dels formadors són antics treballadors de l'exèrcit, la policia, les agències d'intel·ligència o els serveis especials d'Israel, circumstància que es visibilitza com de valor afegit per a la formació.
- b) **Les condicions i facilitats d'entrenament.** Les condicions a Israel són més permissives que a Espanya (vegeu quadre a baix).
- c) **Israel com a marca.** Si el segell israelià és central en la promoció de la formació de seguretat de moltes empreses és perquè aquesta marca aquesta percebuda en el sector com avantguardista, amb memòria cau, amb un alt component tecnològic. Més que amagar l'experiència de combat i en operacions d'intel·ligència, s'exhibeix.

Israel com a marca

Els governs d'Israel i Espanya van acordar formar un equip conjunt per aplicar tecnologia israeliana portuària a Espanya. La ministra espanyola de Foment, Ana Pastor, va visitar l'important port israelià d'Ashdod el desembre de 2012 després d'una visita similar a Espanya del ministre de Transport israelià, Yisrael Katz. El sistema de seguretat de l'entrada a aquest port està considerat com el més avançat del món i incorpora diversos algorismes d'identificació de contenidors, a més de sistemes biomètrics.⁵³¹ Pastor va expressar la seva intenció de crear equips especials per aprendre, i eventualment aplicar, els protocols i tecnologies israelianes de seguretat.⁵³² Per la seva banda, el president del Consell d'Administració del Port d'Ashdod, Gideon Siterman, esperava que "la col·laboració amb els ports d'Espanya promourà el desenvolupament de projectes estratègics que ajudaran a consolidar l'estatus de líder del Port d'Ashdod entre els ports de Orient Pròxim".⁵³³

Comparativa de les condicions de formació a Espanya⁵³⁴

Les condicions de formació entre Espanya i Israel són molt diferents, i en aquest últim país resulten més atractives per al sector de la seguretat. De fet, l'equivalent a Espanya seria la formació per

a les unitats especials.⁵³⁵ Així, a Israel qualsevol pot gaudir de les condicions que a Espanya només estan disponibles per als cossos d'elit. A Espanya, per seguretat, les forces policials i familiars no poden disparar en grup, amb diversos participants disparant a un mateix temps, sinó sempre en posició estàtica, davant d'un mur de formigó o terraplè, tiradors separats 2,5 m en casetes de formigó, tots alineats. La Guàrdia Civil només pot, oficialment, disparar 25 trets cada sis mesos, mentre que els particulars poden fins a cent cartutxos a l'any i una quantitat il·limitada de trets amb una llicència tipus F, però sempre en una galeria de tir. La Guàrdia Civil només pot utilitzar l'arma reglamentària (fusell HK G36 o pistola Bereta), mentre que les armes legals disponibles al mercat espanyol no han de tenir capacitat de ràfega i han de limitar el carregador a 4 cartutxos.

Les unitats especials sí que poden entrenar a [gairebé] tot tipus d'escenaris i condicions (en moviment, en grup, etc.). A més de no tenir limitació en el nombre de trets i poder fer-ho amb gairebé qualsevol arma. Com a Israel, on no hi ha restriccions generals. Allí es realitza formació inclús amb incursions nocturnes,⁵³⁶ tristament cèlebres a Israel. Els participants en els cursos a Israel, "podran disparar fins a 2500 bales en 15 dies. A Espanya només es permet, per llei, 75 i en tot un any".⁵³⁷ També pot utilitzar-se el Tavor, l'arma reglamentària en l'exèrcit israelià, fabricada per IWI, més lleuger i curt i considerat "ideal" per escenaris urbans. També s'usa el M-16 i el fusell Galil per francotiradors.

Cap dels cossos de seguretat de l'Estat finança en general aquestes formacions.⁵³⁸ Sí que podrien fer-ho en casos especials, com les maniobres de l'OTAN (normalment, cursos de defensa personal), per molt pocs i molt seleccionats. La policia local sí que els pot finançar.

7.2// FORMACIÓ DE SERVEIS D'ESCOLTA I PROTECCIÓ

La formació a Espanya a partir de l'experiència israeliana és una pràctica encoratjada fins i tot per les institucions públiques espanyoles. A tall d'exemple, el ministre d'Interior, Jorge Fernández Díaz, amb motiu de la signatura d'un acord de seguretat entre els dos països, va proposar que s'organitzessin cursos de formació en aquest àmbit policial per compartir experiències en matèria de desactivació d'explosius.⁵³⁹ En un altre exemple, el Ministeri de Defensa va enviar a Israel, entre el dos de juliol i el 20 de setembre de 2007, a vint soldats de l'Exèrcit de Terra per entrenar-se en l'ús dels quatre avions no tripulats *Searcher Mk II* adquirits a l'empresa israeliana IAI i que Espanya va desplegar a l'Afganistan. Segons han confirmat fonts israelianes, el facilitador de la iniciativa va ser el general Romay, cap del Comandament de Suport Logístic de l'Exèrcit. Al principi es va plantejar la possibilitat que enginyers israelians de IAI es traslladessin a l'Afganistan per ajudar en l'ocupació sobre el terreny i als equips.⁵⁴⁰

Guardian Homeland Security

"Comparats amb els 25 tirs trimestrals que permet la legislació espanyola, sempre en posició estàtica i dins d'una galeria, el curs d'una setmana de Guardian LTD Israel equival a ... 20

anys a la galeria”.⁵⁴¹

La cadena del Grup Prisa “Cuatro”, en un reportatge als informatius del migdia del 6 de juliol de 2011, va abordar la formació en seguretat a Israel, en un Kibutz.⁵⁴² El titular, evocador, va ser “els israelians ens ensenyen”. Va detallar que, entre els participants, es trobaven militars, policies nacionals, *mossos d’esquadra* i *ertzaines*. Segons la cadena, estaven “convençuts que els israelians són millors en tècniques de guerrilla urbana i protecció personal”. Per això, pagaven 4.000 € per aprendre en dues setmanes tècniques d’assalts a habitatges o rescat d’ostatges, tot amb foc real. David, alumne i alferes de la Legió, va relacionar el valor afegit amb “el conflicte que tenen”, i va assenyalar que era aquesta experiència la que buscaven: “tècniques molt depurades, provades en combat. Coses que sabem que realment funcionen”. L’empresa formadora va ser Guardian - Homeland Security, matriu de Guardian Spain.⁵⁴³ Entre els atractius, poder utilitzar en el curs el Tavor, l’arma estrella de l’exèrcit israelià, utilitzat en el curs.⁵⁴⁴

Els cursos de Guardian són ben coneguts a les xarxes socials i fòrums del sector de la seguretat. Segons molts professionals del sector, Guardian imparteix el millor i més complet curs de protecció de persones ofert a Espanya, i assisteixen tant professionals de la seguretat privada com de la pública.⁵⁴⁵ L’empresa insisteix en dos factors de valor afegit: l’experiència acumulada a Israel i el caràcter eminentment pràctic de la formació: “El temps dedicat a la teoria al llarg del curs és aproximadament d’un 10%, ja que l’experiència en un país com Israel ha demostrat que la teoria en una situació real al carrer no funciona”.⁵⁴⁶

Guardian porta impartint cursos a Espanya des del maig de 2006, concretament a l’Escola Nacional d’Especialitats de Seguretat [ENE], a Sòria. Entre aquella data i abril de 2008, es van completar nou cursos a Espanya i quatre a Israel. Ocasionalment, també s’han realitzat cursos institucionals per a unitats especials. Els alumnes que assisteixen als seus cursos són “membres de les forces de l’ordre [policies locals, nacionals, guàrdies civils, o militars] o vigilants i escortes amb títol professional”. És a dir, d’acord amb Guardian, “només impartim formació a professionals”.⁵⁴⁷ En un mateix curs van coincidir un oficial de la Policia Local de Sevilla, un membre de la Intel·ligència espanyola destinat a operacions de contraespionatge i protecció, un guàrdia del Metro de Barcelona, escortes al País Basc i un legionari que va estar al sud del Líban com casc blau de l’ONU. Membres del Centre Nacional d’Intel·ligència [CNI], policies nacionals o artificiers ha estat format en aquests cursos, encara que la major part de l’alumnat sembla provenir del sector d’escortes privats.⁵⁴⁸ En finalitzar els cursos de vigilant o escorta, se’ls lliura uns diplomes oficials que posseeixen un reconeixement conjunt de Guardian LTD Israel i de l’Associació Espanyola d’Escortes. A més, també es concedeix al professional una targeta magnètica que els autoritza a treballar com escortes en altres països i en empreses internacionals. “A Espanya, només preparem els alumnes amb arma curta, generalment amb pistoles Glock, mentre que en els cursos que impartim a Israel també fem trets amb fusell d’assalt i subfusells [M16, UZI, etc.]. En la formació en tir adoptem les mateixes tècniques avançades que utilitzen les forces especials d’Israel”.⁵⁴⁹

Totes les fotos estan extretes del lloc web de Guardian

Practicant en zones de combat urbà

Curs de conducció i pilotatge

Pràctiques de tir durant el curs

Els cursos *made in Israel* solen incloure el mètode de defensa personal utilitzat per l'exèrcit israelià conegut com krav magá [veure detall més endavant]; combat cos a cos, tècniques d'enfrontament contra arma blanca i de foc; tècniques israelians de tir; tècniques de xut amb persones VIP, entrenament tàctic en zona urbana; tècniques d'evacuació i rescat, tècniques de protecció; conducció operativa i evasiva, simulacres de protecció reals; classes teòriques sobre reconeixement de rostres i atemptats reals; escenaris sorpresa i tècniques de seguiment, tant de vianants com amb vehicle.⁵⁵⁰

“Els professionals del món de la seguretat hem sentit a parlar molt d'Israel, dels seus mètodes, tècniques i la seva eficàcia en situacions reals, però per desgràcia la formació de seguretat procedent d'Israel, a Espanya no és molt estesa. Guardian Spain ens ofereix amb els seus cursos la possibilitat d'accedir a aquests coneixements que tots admirem i aspirem a conèixer”.⁵⁵¹

Exemple de curs (I): Tir i Combat en Zones d'Alt Risc⁵⁵²

	CURSOS A ESPANYA	CURSOS A ISRAEL
Tècniques de tir amb pistola [foc real]	Tècniques de tir i combat israelià, distància curta, mitjana i llarga, tir instintiu. Canvi de carregador emergència/operatiu. Tir nocturn.	Tècniques de tir i combat, distància curta, mitjana i llarga, tir instintiu, tir nocturn Tret des de dins del vehicle en moviment [foc real] Simulador de tir SMART S
Tècniques de tir amb arma llarga [foc real]		Tècniques de tir amb M16, Micro Uzi i amb rifle franc tirador Experimentació de varietat d'armes
Combat en zona urbana [foc real]	Tècniques de combat en zona urbana Cantonades/portes/identificació/prioritats/línia d'avançament Escenaris de sorpresa Monomi/binomis	Entrenament tàctic i tècniques de combat en zona urbana Cantonades/portes/identificació/prioritats/línia d'avançament Escenaris de sorpresa Galeria de tir, M16 + pistola Monomi/binomis Exercici maniobra d'assalt Simulacres combat cos a cos amb Simunition FX
Simulacres de combat [Simunition FX]		Simulacres combat cos a cos amb Simunition FX Escenaris reals de combat
Preu	390€ [exemptos d'IVA] – No inclou allotjament ni menjars, 2 dies complets	2.390€ [exemptos d'IVA]+bitllet avió – tot inclòs, també turisme
Lloc Idioma del curs	Escola Nacional d'Especialitats de Seguretat [E.N.E, Almazán (Sòria) Espanyol	Quesaria [Israel] Espanyol
Total cartutxos per alumne	100 [a diferents exercicis i situacions]	1.500 [9mm, 5.56mm, 7.62mm, SIMUNITION FX]
Dirigit a qui?	“Membres de les forces de seguretat de l'Estat [Guàrdia Civil, Policia Nacional, policies locals, militars etc.] i al personal habilitat de seguretat privada. Limitat a 15 participants”.	“Membres de les forces de seguretat de l'Estat [Guàrdia Civil, Policia Nacional, policies locals, militars etc.] i al personal habilitat de seguretat privada. Limitat a 12 participants”.

Exemple de curs (II): Protecció de Persones, Seguiments i Contravigilància ⁵⁵³

	CURSOS A ESPANYA	CURSOS A ISRAEL
Tècniques de tir amb pistola [foc real] [a Israel també amb arma llarga]	Tècniques de tir israelià Tret des de dins del vehicle Simulador de tir SMART S	Tècniques de tir i combat, distància curta, mitjana i llarga, tir instintiu, tir nocturn Tir amb M16, Tavor, Micro Uzi i rifle franc tirador Experimentació de varietat d'armes Simulador de Tir SMART
Protecció de persones	Tècniques de tret amb VIP Tècniques de protecció i evacuació, rescat i escapada Simulacres de protecció a diferents zones de risc Simulacres reals d'esdeveniments públics	[foc real] Tècniques de tret amb VIP Tècniques de protecció i evacuació, rescat i fugida Simulacres de protecció a diferents zones de risc Simulacres reals d'esdeveniments públics
Conducció operativa i evasiva	Conducció operativa, evasiva i defensiva Tret des de dins del vehicle en moviment amb foc real Posicionament tàctic	Conducció operativa, evasiva i defensiva Tret des de dins del vehicle en moviment amb foc real Posicionament tàctic
Krav magá (defensa personal)	Tècniques de krav magá Tècniques de combat, cos a cos Tècniques d'enfrontament arma blanca i foc Luxacions	Tècniques de krav magá Tècniques de combat, cos a cos Tècniques d'enfrontament arma blanca arma de foc Luxacions
Combat en zona urbana	Entrenament tàctic a zona urbana Cantonades/portes/identificació/prioritats/línia d'avançament Escenaris de sorpresa	Entrenament tàctic a zona urbana Cantonades/portes/identificació/prioritats/línia d'avançament Monomi/binomis Exercici maniobra d'assalt Escenaris de sorpresa Simulacres combat cos a cos amb Simunition FX Galeria de tir de 360° amb foc real
Seguiments i contravigilància	Mètodes de seguiments i vigilància Tècniques de descobriment de seguiments i vigilància Pràctiques seguiments i contravigilància	Mètodes de seguiments vigilància Tècniques de descobriment de seguiments i vigilància Pràctiques seguiments i contravigilància
Preu	1.800 € + IVA, 5 dies complets a règim d'internat	3.970€ (exempts d'IVA) + bitllet avió- tot inclòs, també turisme
Professorat Lloc Idioma del curs	Escola Nacional d'Especialitats de Seguretat [E.N.E], Almazán [Sòria] Espanyol	Quesaria [Israel] Espanyol
Total cartutxos per alumne	50 [en diferents exercicis i situacions]	2.000 [9mm, 5.56mm, 7.62mm, Simunition]

Altres cursos oferts per Guardian a Quesaria [Israel], en espanyol i dos amb un preu de 3.970 € (exempts d'IVA), més bitllet:

- ◆ **Especialització en tècniques de combat en zona urbana**, sobre tècniques de “combat en zona urbana i entrada a immobles de caràcter eminentment pràctic, amb els últims mètodes i tècniques aplicats en zones d'alt risc”, dirigit a membres de les forces de seguretat de l'Estat i la seguretat privada. Limitat a 12 participants. Ocupació de 2.500 cartutxos per alumne [9mm, 5,56 mm, 7,62 mm, Simunition].⁵⁵⁴
- ◆ **Curs Superior Intel·ligència, intervenció i protecció - dues setmanes**, “de caràcter eminentment pràctic, amb les últimes tècniques i procediments aplicats en zones d'alt risc”, adreçat a membres de les forces de seguretat de l'Estat i la seguretat privada. Limitat a 12 participants. Ocupació de 2.000 cartutxos [9mm, 5,56 mm, 7,62 mm, Simunition].⁵⁵⁵

Institut de Formació Nidec

Cursos realitzats a l'Institut de Formació Nidec, a la seu del Carrer Zamora, 68, Barcelona.

En els exemples de cursos assenyalats a continuació, es desconeix si es tracta de professionals adscrits a les organitzacions israelianes esmentades o de formació rebuda per elles. En tot cas, és l'experiència israeliana la que es transmet com a valor afegit.

Curs per a contractistes especialitzats en seguretat marítima, sorgit per la notorietat del fenomen de la pirateria, dirigit tant a personal de seguretat pública com privada amb experiència prèvia. 15 places, cinc dies de durada i 950 euros de cost. Entre la formació dels tres instructors que esmenta la publicitat, s'explicita a la israeliana International Security Academy (ISA) del curs, per formar escortes privats.⁵⁵⁶ És important assenyalat en la pirateria l'oportunitat de negoci significativa aprofitada per empreses privades de seguretat israelianes (i d'altres països). En un curs d'ISA organitzat a Haifa el 2009, on el grup majoritari de participants era el dels espanyols, van coexistir el cap de l'equip de guardaespalles del primer ministre de Kenya, Lumumba Owade, amb un basc que feia un curs de seguretat a Israel per tercera vegada (el primer sobre seguretat marítima) o un altre basc guàrdia privat i ex suboficial de l'exèrcit espanyol.⁵⁵⁷

Curs avançat per escortes. Destaca la formació en "real training", "amb armes, amb equips d'intercomunicació, amb armilles anti-bala, etc.". Com adverteix l'empresa, "el Club Nidec està totalment restringit als professionals de la seguretat (pública o privada) i a civils amb llicència d'armes". El cost d'un curs de 10 hores ha estat de 175 euros. En els currículums facilitats dels dos instructors (s'ometen els seus noms per "privacitat"), es destaca (entre d'altres), en un cas, l'especialitat en el maneig d'armes Uzi i Mini-Uzi, en l'altre, a les israelianes International Security Academy (ISA) i PSOS [veure més endavant].⁵⁵⁸

International Security Academy (ISA)

International Security School Ibèrica (ISS)

Probablement, les israelianes International Security Academy (ISA) i International Security School (ISS) siguin la mateixa organització i la primera hagi estat la continuació de la segona. Tot just queda rastre ara d'ISS, i totes les referències apunten a ISA. A més, els logos dels dos grups són gairebé coincidents i els gestors i fundadors són les mateixes persones, entre les quals destaca Mirza David [fundador i CEO i fortament vinculat als sectors de la defensa i la seguretat] i Pazi Zafrir [instructor cap d'ISS i ISA, és un antic director sènior i instructor cap dels serveis secrets d'Israel i la seva unitat de protecció per a persones VIP], entre molts altres.⁵⁵⁹

ISS va ser una companyia de seguretat privada creada i dirigida per un grup d'ex oficials de les forces especials d'Israel. Des de 1993, ISS hauria instruït en la tècnica israeliana a policies dels Estats Units o Nigèria ja més de 5.000 professionals de tot Europa.⁵⁶⁰ ISS considera que Espanya és prou conflictiva a causa de dos fenòmens fonamentals: l'amenaça d'ETA i les màfies especialitzades en segrestos. Així, va crear una filial, ISS Ibèrica, que tindria el seu centre d'entrenament per a forma-

ció d'escortes a Casinos, a 20 quilòmetres de València. El primer curs d'escortes que va impartir ISS Ibèrica data l'1 d'abril de 2002. Llavors, es van rebre 89 sol·licituds, de les quals es van seleccionar entre 15 i 20 participants, que van pagar 2.825 euros, si bé després el preu va pujar a 4.860 euros. ISS Ibèrica, va facturar aquell any 800.000 euros. Per la seva banda, ISS va facturar el 2001 un total de 4,5 milions d'euros, procedents dels cursos als EUA i Israel. Mirza David va ser el fundador d'ISS Ibèrica amb el 50% de la seva propietat, mentre que Carlos Peralta va ser president i propietari al 50% amb David [Peralta és també director de seguretat dels Hospitals Ruber].⁵⁶¹ Andrés Valea i Dofí Fernández van ser el director i el director comercial d'ISS Ibèrica, respectivament. ISS Ibèrica va desenvolupar-se a Madrid.⁵⁶²

Segons va reconèixer el seu director, Andreu Valea, ISS Ibèrica va fer les funcions d'intermediària des d'Espanya per a l'enviament d'almenys dotze escortes formats per ISS perquè servissin l'Iraq i per treballar almenys en tres empreses que operaven allà [una espanyola, una italiana i una altra de EUA]. Va negociar salaris de 9.000 euros al mes més dietes i despeses, en contractes inicials de sis mesos. Alguns es van encarregar de protegir instal·lacions petrolíferes.⁵⁶³

Integrated Protection Teams (IPT) és una xarxa multinacional d'especialistes en protecció establerta des de 1987 per Mirza David, fundador i CEO de ISA-Israel. Formen part de la xarxa persones i firmes entrenats i certificats com "Líder d'equip de protecció i contraterrorisme" per ISA-Israel.⁵⁶⁴ Aquest curs costa a ISA entre 6.999 euros [quatre setmanes] i 9.999 euros [sis setmanes].⁵⁶⁵ A la llista del IPT com a participants d'aquests cursos de ISA figuren almenys 34 persones en el capítol d'Espanya.⁵⁶⁶

Ambdues amb seu a Herzliya [Israel], MIP Security i PSOS Security formen el MIPSPSOS Group. MIP Security es dedica a la protecció de persones i béns.⁵⁶⁷ PSOS Security ofereix cursos intensius de seguretat des de 1987, a Israel com a altres parts del món, tant per al sector públic com el privat. Les dues organitzacions van ser fundades i estan gestionades per veterans de diferents serveis de seguretat israelians [intel·ligència, seguretat, exèrcit i policia].⁵⁶⁸

PSOS Security ofereix cursos de seguretat en què han participat membres de les forces i cossos de seguretat d'Espanya. Els cursos [gestió de la seguretat, seguretat física i protecció de proximitat] duren vuit dies i costen 3700 dòlars, tot inclòs [trasllats a Israel no inclosos].⁵⁶⁹ Entre els clients espanyols que el grup MIPSPSOS afirma haver tingut o tenir, figuren Iberdrola, Gas Natural i Banesto.⁵⁷⁰

Un cas paradigmàtic és el de Manuel Conde, director de seguretat diplomata per PSOS a Israel, ex armer de la Policia Municipal de Madrid i president del conegut grup Shoke que, com indica el seu lloc web, inclou en el seu grup a l'empresa de venda a l'engròs "Shot Madrid, SL" i "La Boutique del policia", per a vendes a la botiga especialitzada exclusivament per a professionals del sector.⁵⁷¹

7.3// EL KRAV MAGÁ A ESPANYA

Font: armas.es

El Krav Maga és una art marcial israeliana utilitzada per les forces armades i policials d'Israel. Són moltes les companyies que utilitzen i ensenyen el krav magá a Espanya, incloent Nidec Defense Group i Guardian Homeland Security. Segons Ilan Arzooan, un dels màxims responsables de Guardian, la tècnica "es basa en la lluita cos a cos i a saber com actuar en un enfrontament a mans buides contra un oponent armat amb una arma blanca".⁵⁷² Per Arzooan, "aquesta tècnica gaudeix de gran accep-

tació a Espanya, ja que respon molt bé a la legislació espanyola, la qual penalitza al professional que fa servir una arma de foc contra un oponent armat amb una arma blanca". Guardian diferencia entre les dues modalitats de krav Maga que actualment s'imparteixen a Espanya. En el primer cas, la tècnica orientada exclusivament a la defensa personal. En el segon, el combat cos a cos, sense regles, sense límits. El combat cos a cos és, en general, la part que s'ensenyava als cossos i forces de seguretat pública i privada que participen en els diferents cursos de formació.⁵⁷³ En no tenir ni regles ni límits, i en estar pensat per a situacions de combat real, el krav magá, a diferència d'altres arts marcial, no es pot entendre com un esport o una competició entre lluitadors. Permet l'ús de qualsevol part del cos i també s'entrena l'ús de qualsevol estri que pugui servir com a arma. L'objectiu del Krav Maga és repel·lir l'agressió fins al final, sense deixar oportunitat que l'amenaça reaparegui, de manera que ni es veu lícita ni s'accepta la retirada davant una agressió.⁵⁷⁴

La Federació Internacional de krav Maga [IKMF, de les seves sigles en anglès] va ser creada als anys 90, quan el seu ensenyament va començar a expandir-se més enllà d'Israel. Un dels quatre directors de la IKMF, Gabi Noah, va optar després per una via "adaptada als escenaris reals, amb solucions segures i eficaces per a diversos problemes de la vida quotidiana, tant de ciutadans/es civils com de professionals", incloent la vessant policial i militar. Això el va portar a separar-se de la IKMF i fundar el 2009 la seva pròpia "escola", creant la "Gabi Noah Internacional de krav Maga". El 2010 es va crear la IKM krav magá Espanya (amb seu central a Barcelona), arrossegant la gran majoria del que era fins llavors el IKMF -Espanya. "La Divisió d'Entrenament de Combat IKM és una branca de formació de la Gabi Noah Internacional krav Maga, que ofereix entrenament per al combat a les unitats de la policia, les forces militars, els equips de protecció VIP, serveis de seguretat privada, instructors IKM i estudiants que vulguin adquirir coneixements en aquests camps d'activitat".⁵⁷⁵

El Director de IKM Combat Training Division, Shahr [Sean] Or, té "una basta experiència en entrenament de combat a unitats de les Forces Especials, tant en el sector públic i el privat", qualificat per l'exèrcit israelià. Segons la seva empresa, Shahr hauria capacitat la policia italiana, els instructors DT de Westchester County Police, unitats SWAT i policia de Nova York, i serveis secrets presidencials, entre d'altres.⁵⁷⁶

A Barcelona, hi ha cursos dirigits tant a seguretat pública ["Mossos d'Esquadra, Guàrdia Urbana, policia local, Guàrdia Civil, Policia Nacional, policia portuària, funcionaris de presons, militars profes-

sionals”) com a seguretat privada [“vigilants de seguretat, escortes privats, detectius privats, porters-controladors d’accés”), entre d’altres.⁵⁷⁷ Dos cursos específics són “Curs d’instructor de cossos de policia i forces de l’ordre” i “Curs d’instructor de militars”. El segell Israel no està només en el marc, sinó també en la formació: IKM Krav-Magá Espanya ofereix entrenar a la seu internacional a Netanya, Israel.⁵⁷⁸

7.4// ISRAEL ENS ENSENYA... TAMBÉ A LA UNIVERSITAT

La Fundació d’Estudis Estratègics i Internacionals [CESEI SL Consultora d’Estudis Estratègics i Internacionals], la Universitat Camilo José Cela [UCJC] i la Universitat de Haifa organitzen conjuntament un màster i diversos postgraus en temes relacionats amb la seguretat. Hi participen membres de les Forces de Defensa d’Israel, incloent alts càrrecs i professors universitaris israelians estudiosos de temes relacionats amb els conflictes que involucren al seu país.

Màster en Lideratge, Diplomàcia i Intel·ligència.⁵⁸⁰ Títol proporcionat per la Universitat Camilo José Cela [UCJC]. Segons s’especifica en la informació del màster, està dissenyat per la UCJC, “juntament amb experts del Ministeri de Defensa, el Ministeri d’Afers Exteriors i Cooperació i experts en intel·ligència”. El màster suposa una “doble titulació: Oficial d’Intel·ligència i diplomàcia. Preparació per a la carrera diplomàtica”,⁵⁸¹ i explicita que “inclou teoria i pràctica amb formació per part d’experts a Israel”.⁵⁸² Els responsables del curs són el catedràtic i professor de l’Escola Diplomàtica Mario Hernández Sánchez-Barba, el vicedegà de la Facultat de Ciències Jurídiques i Econòmiques de la UCJC, Àngel Ponce de Lleó, i, com a director tècnic del Màster, Miguel Álvarez d’Eulate i Moreno.

Curs de formació a Israel en contra del terrorisme. Analista d’intel·ligència, nivell 3.⁵⁸³ El curs conté “tours geoestratègics” que inclouen les “zones frontereres d’Israel”, i s’esmenta, específicament, “Líban, Síria, Gaza, Alts del Golan, ANP [Autoritat Nacional Palestina], Jerusalem ...”. Els continguts de la programació són: situació geopolítica de l’Orient Mitjà, Islam, terrorisme internacional, “bioterrorisme-ciberterrorisme”, mitjans de comunicació, ús de “armes de foc especials”, casos de simulació i arts marcial. El Sr Álvarez és el responsable del curs.

Alt seminari especialitzat en intel·ligència tecnològica. Intel·ligència prospectiva econòmica i financera. Analista d’intel·ligència, nivell 1, promoció. Segons la informació que acompanya el seminari, “en finalitzar, l’alumne obtindrà el certificat-diploma de participació en el ‘Alt Seminari’, detallant tota la formació rebuda dins del programa del màster en Lideratge, Diplomàcia i Intel·ligència”, per la UCJC i la Universitat de Haifa-Israel. Organitzat per CESEI i Intellisec-Israel i la Fundació d’Estudis Estratègics i Internacionals, FESEI.⁵⁸⁴ Cal assenyalar que el curs dura tot just vuit hores d’un mateix dia.

Curs d'Expert Analista en Terrorisme Islàmic.⁵⁶⁵ Aquest curs inclou set seminaris:

TEMA		PONENT	PREU
1	1. Principis i característiques islàmiques 2. Arrels Mundials Islàmiques	Dr. D. Bukay	€200
2	1. Islam: Perspectiva històrica 2. Islam a Europa – Espanya	Dr. M. Nissan	€200
3	1. Islam i Minories en Orient Mitjà 2. Líban com a Microcosmos Islàmic i relacions religioses	Dr. M. Nissan	€400
4	1. Orient Mitjà i Primavera Àrab 2. La cultura política d'Orient Mitjà: Règims i Lideratge	Dr. D. Bukay	€200
5	1. Islam i el Món 2. Mite i fal·làcies sobre l'Islam	Dr. D. Bukay	€200
6	Jihad i Da'wah	Dr. D. Bukay	€200
7	El conflicte arabo-israelià: La perspectiva religiosa i palestina: Hamas, Hizbollah i al-Qaeda	Dr. M. Kedar	€200
8	Tallers sobre lideratge, Terror i Relacions Internacionals.	Experts	€1.990*

* El preu inclou tots els seminaris i atorga el títol "Expert Analista en Terrorisme Islàmic".

¿Qui ens ensenya, exactament?

Els cursos inclouen la formació per part de membres del IDF a la reserva, incloent un General de Brigada [Brig. Gen N. Nuriel] i un Coronel [Col (Res.) U. Amikam]. En el cas de Nuriel, a la reserva, es va unir al IDF el 1977 a la brigada Golani, la número 1, que ha participat en totes les guerres israelianes i en gairebé totes les operacions militars més importants. El 1994 va ser comandant a la brigada territorial a Cisjordània i el 1997 va ser comandant adjunt a la divisió de la Franja de Gaza.⁵⁶⁶

No obstant això, el protagonisme el mereix l' "Academic Programs Manager" (gestor acadèmic de programes) i ponent destacat del màster i dels cursos de postgrau, David Bukay, acusat de racista en nombrosos articles i llocs d'Internet.⁵⁶⁷ Bukay és professor a la Universitat de Haifa, especialista en el conflicte palestí-israelià, terrorisme i islam i un ferm partidari de la tesi de Samuel P. Huntington del "xoc de civilitzacions". Bukay també és "research fellow" de l'*Ariel Center for Policy Research*, situat als Territoris Ocupats de Palestina (en el cinturó d'assentaments de colons israelians d'Ariel), que el Centre Ariel localitza a "Israel".⁵⁶⁸ En un dels seus articles podem comprovar algunes de les seves idees sobre l'Islam:⁵⁶⁹

- ◆ "En la cultura política occidental no està percebut ni entès que el fenomen dels atacs suïcida amb homes bomba és islamista per naturalesa, i està culturalment arrelat en els seus cors".
- ◆ "Islam i democràcia són totalment incompatibles i qüestionables. Lo mateix aplica a la modernitat, que és percebuda com una amenaça a la civilització islàmica".
- ◆ "A diferència (de Cristianisme i Judaisme), la cultura política àrab islàmica externalitza la seva culpa: ¿Tinc un problema? ¿Tu ets el culpable! Els àrabs musulmans no tenen remordiments cap als forasters, certament no senten culpa cap a ells. No senten cap llàstima cap als infidels. Ells no es culpen. Sempre tenen la raó".
- ◆ "La cultura política occidental necessita internalitzar com una comunitat musulmana pacífica, inclús en Occident, es torna políticament fanàtica i violenta. Tot lo que necessita són tres ingredients: una mesquita central activa entre la comunitat islàmica; la predicació d'un líder religiós carismàtic i influent; activitat monetària i voluntaris religiós per un cas islàmic (da'wah) i la comunitat s'activarà amb extremisme i patetisme".
- ◆ "Necessitem internalitzar que lluitar contra el terrorisme és una obligació. Els terroristes no tenen ni moral ni valors humans. Ells no aturaran seus actes atroços; no deixaran de ser terroris-

tes. Ells no són soldats; ells no són guerrers per la llibertat, i no es mereixen ser protegits per les lleis de les nacions. Han de ser eliminats; han de ser liquidats sense dubtes, sense concessions i sense provisions.”

Cal remarcar que en cap moment l'article s'estableix una diferència entre què és àrab, què musulmà i què "terrorista".

En el seu controvertit llibre *Arab-Islamic Political Culture*,⁵⁹⁰ Bukay escriure: "Aquesta és una cultura en què els rumors són una part integral de l'activitat social, i ràpidament es converteixen en una veritat absoluta que no pot ser qüestionada. Té a veure amb les exageracions, els vols de la imaginació i, sobretot, en una societat que creu en conspiracions, una societat en la qual cada dia és important, que recorda tot i no perdona res. Aquesta és una societat en la qual la mentida és un component essencial dels patrons de comportament, i la mentida està avalada pels savis religiosos".⁵⁹¹ I afegeix: "No hi ha condemna, ni penediment, cap problema de consciència entre els àrabs i els musulmans, en qualsevol lloc, en qualsevol estrat social de qualsevol posició social".⁵⁹²

Embajada de Israel | en España

La Universitat Rei Joan Carles ha signat un acord sobre seguretat i investigació sobre terrorisme amb el Centre Interdisciplinari (IDC, de les seves sigles en anglès) de Herzliya (Israel) i dos acords marc, un amb la Universitat Ben Gurion del Negev i un altre amb la Universitat de Haifa.⁵⁹³ No obstant això, "sembla que no hi ha molt coneixement per part del professorat universitari de l'activitat investigadora a Israel ni dels seus centres d'investigació".⁵⁹⁴ Des de 2000, tots els mesos de setembre s'organitza la conferència de contraterorisme de Herzliya. El seu fundador, el director executiu de l'Institut Internacional de Contra-Terrorisme (ICT⁵⁹⁵, en les seves sigles en anglès) pertanyent al IDC de Herzliya, Boaz Ganor, denomina a aquesta conferència el "Davos del contraterorisme", en reunir notables en la matèria, "fonamentalment acadèmics i diplomàtics, però també alguns operatius".⁵⁹⁶ Professors de la Universitat Rei Joan Carles i d'institucions espanyoles han actuat com a ponents en aquestes conferències.⁵⁹⁷ L'ICT va ser fundat el 1996, dins del IDC Herzliya, com un institut d'estudis contrateroristes que "combina el coneixement acadèmic amb l'experiència pràctica d'experts procedents del terreny operatiu".⁵⁹⁸

El 16 de març de 2012 es va fundar la càtedra Espanya-Israel a partir d'un conveni de col·laboració entre l'Institut de Dret Públic de la Universitat Rei Joan Carles de Madrid i l'Ambaixada de l'Estat d'Israel a Espanya.⁵⁹⁹ Els objectius de la càtedra, de "desenvolupament de les ciències i les lletres" són diversos i, en general, no relacionats amb el sector de la seguretat i la defensa. No obstant això, es destaca el "compartir avenços tecnològics" perquè "a tall d'exemple, les petites i mitjanes empreses espanyoles puguin beneficiar-se de la fortalesa israeliana en aquest sector",⁶⁰⁰ i algun dels participants de les seves activitats ho feien com a membres del sector de la seguretat.⁶⁰¹

8 / RELACIONS EN RECERCA I DESENVOLUPAMENT EN EL SECTOR MILITAR I DE SEGURETAT

E l Programa de la Unió Europea d'Investigació sobre Seguretat (ESRP, European Union's Security Research Programme) té una durada de set anys (2007-2013) i un cost de 1.400 milions d'euros. Part del Setè Programa Marc d'R+D (FP7, Framework Programme 7, amb un pressupost de 50.500 milions d'euros), té com un dels seus objectius promoure el creixement del negoci de la indústria de la seguretat interna a Europa, i participen entitats públiques i privades del sector de la defensa i la tecnologia.⁶⁰²

L'ESRP també finança tecnologia de doble ús civil i militar. Els projectes de recerca sobre seguretat fins al 2010 es van centrar en: "seguretat i protecció de sistemes en xarxa, protecció contra el terrorisme, gestió de crisi; interoperabilitat i sistemes integrats per a informació i comunicació". Segons va denunciar Ben Hayes, la majoria dels projectes tenen una implicació important de la indústria militar i alguns tenen la intenció explícita de desenvolupar tecnologia àmpliament criticada pels seus efectes mortífers en àrees de conflicte, com és el cas de drones usats en guerres a l'Afganistan, Pakistan i la Franja de Gaza.⁶⁰³

Segons denuncia el Quaker Council for European Affairs,⁶⁰⁴ l'ESRP va ser decidit de manera informal pel Comissionat d'Empresa i Indústria el 2003, sense cap acte legal, proposta o procés de consulta als parlaments nacionals o en l'europeu, com sol fer quan es decideixen nous pressupostos. Es va decidir en canvi seleccionar un "Grup de Personalitats" (GOP, de l'anglès) per determinar els objectius el 2004. Dels 28 membres del GOP, onze eren representants directes de la indústria de defensa, i set estaven indirectament connectats amb ella. Aquest procés "no democràtic" i el desenvolupament del programa haurien estat criticats per diverses organitzacions i personalitats per la seva col·laboració propera amb la indústria de defensa. A la llista de GOP de 2004 hi havia almenys tres espanyols: Javier Solana (llavors alt representant de la UE per a la Política Comuna d'Exteriors i Seguretat), Javier Monzón (President i CEO d'Indra) i Víctor Aguado (llavors director general d'Eurocontrol),⁶⁰⁵ els tres estretament relacionats amb la indústria de seguretat i defensa.

L'European Security Research and Innovation Forum (ESRIF) va ser establert el 2007 per la Comissió. Es tracta d'un altre grup informal de consultoria per "enfortir en última instància el mercat de seguretat de la UE i la competitivitat de la indústria i altres subministradors de tecnologia i solucions". Desenvolupa polítiques i assigna recursos al ESRP, i per això compta amb 65 membres i 11 grups de treball amb 660 consultors sobre recerca en seguretat (433 d'ells, o un 66%, vénen de contractistes de defensa i seguretat). Altres 200 (un 30%) representen institucions i agències europees (la Comissió d'Empresa de la DG-Directorat General-europea, la DG de Justícia, Llibertat i Seguretat, l'Agència Europea de Defensa; Europol i Frontex). ESRIF també està obert a no europeus, i el 2007 i 2008 els avaluadors de tercers països venien principalment d'Israel i Turquia.

Israel al FP7

Israel és un Estat associat que es beneficia del programa i els seus experts avaluen aquests projectes. També finança el programa i ha contribuït amb 440 milions d'euros. El FP7 de la UE era el 2010 el segon finançador més important de la investigació acadèmica israeliana, per darrere de la Israel Science Foundation. L'Israel-Europe Research and Development Directorate (ISERD) actua com a promotor dels projectes israelians i com a representant oficial d'Israel al FP7. Israel ha de participar a través de plataformes de cooperació amb altres empreses o entitats de països membres de la UE.⁶⁰⁶

El Consell Quàquer recupera una campanya del ISERD en què es mostra que Israel guanya molt més que aporta.⁶⁰⁷

“Els investigadors israelians no només es beneficien d'una introducció en els negocis i la cultura d'investigació europees, sinó que també guanyen accés a projectes i coneixements a través de consorcis, que són molt més grans que la inversió real d'Israel o els seus pagaments en forma de subvencions. El treball en xarxa amb universitats i empreses europees és un altre avantatge que no ha de ser ignorat.”

L'informe proporciona tres recomanacions per al finançament europeu de recerca: a) separar la investigació militar, de doble ús i de seguretat de la resta d'àrees i denegar l'accés a companyies que treballen en el sector militar, b) denegar l'accés a empreses que es beneficien de l'ocupació en els territoris palestins, donada la connexió entre el control d'aquests territoris, la supremacia militar i el sector de la seguretat integral; c) tallar els fons per als drones, prohibits a Europa, en particular evitar els subsidis per drones israelians, atès que aquest país els ha usat contra civils a la Franja de Gaza.⁶⁰⁸ Aquestes recomanacions estan basades en pràctiques concretes de contractes de la Comissió Europea amb companyies militars israelians que es beneficien de l'ocupació, i destaca Israel Aerospace Industries (fabricant de drones), Motorola Israel (produeix tanques virtuals al voltant dels assentaments) i Elbit Systems (participa en la construcció del mur de separació).

Dels 87 projectes ESRP mostrats a la web de la UE (fins a setembre de 2010) en què participen estats no membres de la UE, Israel és el que figura en un major nombre d'ocasions (amb 17),⁶⁰⁹ per davant de Noruega (15), Suïssa (11), Turquia (7) i EUA (2). Cal assenyalar que Al-Quds University, a Cisjordània, també participa en un d'aquests projectes. També és Israel l'Estat no membre que més accés té al volum econòmic dels projectes en general i als subsidis per la UE en particular, amb prop d'un 25%, el doble que el segon classificat, Noruega. A més, només hi ha dos estats no membres de la UE que lideren els projectes ESRP, Israel i Noruega. Israel lidera sis projectes, únicament superat (incloent també els Estats membres) per França, Regne Unit, Suècia, Itàlia i Alemanya, en aquest ordre. Espanya només en lidera tres.⁶¹⁰

A finals de 2009, en 13 projectes del Programa Marc hi estaven col·laborant entitats públiques o privades israelianes i espanyoles, i almenys cinc d'aquests projectes estaven liderats per una entitat israeliana.⁶¹¹ El 2013, el nombre de projectes es va disparar i grups dels dos països col·laboraven a 31 projectes. Es llisten a continuació alguns dels projectes de recerca finançats per la Unió Europea en l'àmbit de la seguretat integral i participats per entitats espanyoles i israelianes.⁶¹²

8.1// RESUM DE PROJECTES AMB PARTICIPACIÓ CONJUNTA ESPANYOLA-ISRAELIANA

Nom/Inici i final projecte	Descripció	Cost final (finançat)	Empreses i institucions espanyoles	Empreses i institucions israelianes	Número d'empreses i institucions participants
Projectes FP-7 Security					
AEROCEPTOR 2013-01-01 2015-12-31	Control i detenció de vehicles marins i terrestres mitjançant l'ús de tecnologia UAV [capaç de localitzar i interceptar els vehicles]. El projecte compta amb la participació del Ministeri de l'Interior d'Espanya [en representació de la Policia Nacional i de la Guardia Civil] i del Ministeri de Seguretat Pública d'Israel, que seran els usuaris finals dels sistemes desenvolupats.	4.839.873 (3.468.859)	Instituto Nacional de Técnica Aeroespacial [coordinadora], Ingenieria de Sistemas para la Defensa de España SA -ISDEFE, Zabala Innovation Consulting SA, Ministerio del Interior, GMV Aerospace y Defence SA Unipersonal	Ministry of Public Security, Rotem Technological Solutions LTD, Israel Aerospace Industries LTD	15
CAPER 2011-07-01 2014-06-30	Creació d'una plataforma virtual per la prevenció i detenció del crim organitzat mitjançant l'ús de les tecnologies de la informació	7.143.920 (5.579.346)	S21SEC Information Security Labs SL [coordinadora], Universidad Autonoma de Barcelona, Departamento de Interior - Generalitat de Catalunya, Guardia Civil Española, Asociación Centro de Tecnologías de Interacción Visual y Comunicaciones-VICOMETH, Fundación Centro de Tecnologías de Interacción Visual y Comunicaciones-VICOMETH, Angel Iglesias SA-IKUSI	Ministry of Public Security, Technion-Israel Institute of Technology	18
DESURBS 2011-01-01 2014-12-31	Anàlisi i disseny d'eines per a la detecció d'amenaçes a la seguretat en espais urbans. Les ciutats de Jerusalem [Israel], Nottinham [Regne Unit] i Barcelona [Espanya] serviran com a casos d'estudi de referència.	4.161.929 (3.208.549)	Centro Internacional de Métodos Numéricos en Ingeniería	The Hebrew University of Jerusalem, Bezalel Academy of Arts and Design	8
ENCOUNTER 2012-09-01 2015-08-31	Identificació, exploració i validació de tècniques per mitigar i neutralitzar explosius d'elaboració casolana [improvised explosive device] en entorns civils i urbans.	4.412.123 (3.313.123)	Ingeniería de Sistemas para la Defensa de España SA-ISDEFE	Tamar Israeli Advanced Quarrying Co LTD	7
ESS 2009-06-01 2013-05-31	Millora de les tecnologies de la informació per facilitar la presa de decisions en moments de crisi [tals com l'evacuació d'estadis o la gestió d'accidents amb residus tòxics] i la coordinació de les forces d'intervenció sobre el terreny [policia, cossos de rescat, bombers, etc.].	14.025.624 (9.142.126)	Grupo Mecánica del Vuelo Sistemas SA	Verint Systems LTD [coordinadora], Ernest & Young LTD, Aeronautics Defence Systems LTD, Maden David Adom in Israel	20
EUROSUR 2010-06-01 2014-02-28	Disseny d'un nou sistema de vigilància de fronteres marítimes Europees que integri el control espacial, aeri, terrestre i marítim. El projecte pretén crear una cooperació efectiva entre els diversos Estats membres en la lluita contra el tràfic de drogues en el Canal de la Mànega, la immigració il·legal al sud del Mediterrani i les activitats considerades il·lícites en aigües de l'Atlàntic des de les Illes Canàries fins a les Açores.	15.558.125 (9.841.603)	Universidad de Murcia, TTI Norte SL, Indra Sistemas SA, Eurocopter España SA	Correlation Systems LTD	26
ESECON 2008-03-01 2012-02-29	Identificació de nous espais de recerca en l'àmbit de l'economia de la seguretat europea. En especial, detecció de les causes, dinàmiques i conseqüències de les principals amenaces a la seguretat i de les respectives polítiques Europees de seguretat.	3.009.542 (2.357.188)	Universidad del País Vasco, Ingeniería de Sistemas para la Defensa de España SA-ISDEFE	The Hebrew University of Jerusalem	15
FOCUS 2011-04-01 2013-03-31	Disseny d'una estratègia de recerca en l'àmbit de la seguretat Europea. L'objectiu central és poder analitzar el rol de la Unió Europea dins dels nous reptes derivats dels riscos i de les amenaces en un món globalitzat [tals com atacs a ciutadans europeus o a infraestructures considerades crítiques].	4.523.049 (3.407.075)	Instituto Nacional de Técnica Aeroespacial, Atos Spain SA, Ingeniería de Sistemas para la Defensa de España SA-ISDEFE	University of Haifa	13

HEMOLIA 2011-05-01 2014-04-30	Desenvolupament de nous sistemes informàtics d'anàlisi de dades i de creació d'alertes per lluitar contra el crim financer	4.361.954 (2.979.390)	Aplicaciones en Informática Avanzada SA	Verint Systems SA [coordinadora], Ernest & Young LTD	12
IDETECT 4ALL 2008-07-01 2011-06-30	Desenvolupament de sistemes de vigilància amb components electroòptics per tal de detectar l'entrada de persones als perímetres d'infraestructures considerades crítiques.	3.239.571 (2.298.013)	Everis Spain SL	Halevi Dweck & CO Arttic Israel Company LTD, C.A.L. Cargo Airlines, Motorola Israel LTD, Arttic Israel International Management Services 2009 LTD, Azimuth Technologies Limited	11
INFRA 2009-04-01 2011-03-30	Desenvolupament de noves tecnologies de la comunicació per donar suport a les forces i cossos d'intervenció (policia, bombers i cos mèdic) en situacions de crisi en infraestructures considerades crítiques.	3.809.464 (2.642.894)	Everis Spain SL, Ingeniería de Sistemas para la Defensa de España SA-ISDEFE	Athena GS3-Security Implementations LTD [coordinadora], Halevi Dweck & CO Arttic Israel Company LTD, Arttic Israel International Management Services 2009 LTD, Opgal Optronics Industries LTD	11
OPARUS 2010-09-01 2012-05-31	Desenvolupament de solucions tecnològiques i estratègiques per les operacions de vigilància de les fronteres Europees dutes a terme per vehicles aeris no tripulats.	1.405.309 (1.188.312)	EADS-Construcciones Aeronáuticas SA, Instituto Nacional de Técnica Aeroespacial, Ingeniería de Sistemas para la Defensa de España SA-ISDEFE	Israel Aerospace Industries LTD	14
PACT 2012-02-01 2015-01-31	Anàlisi de la percepció dels ciutadans europeus sobre les noves tecnologies de la vigilància i de les seves implicacions en termes de privacitat.	3.237.736 (2.675.107)	Atos Spain SA	The Hebrew University of Jerusalem, Ministry of Public Security	11
SAFE-COMMS 2009-04-01 2011-03-31	Provisió d'estratègies de comunicació efectives pels episodis posteriors a atacs terroristes. El projecte pretén desenvolupar un manual de comunicació en moments de crisi, mòduls de formació i material audiovisual complementari.	1.397.232 (1.088.244)	Universidad de Burgos	Bar Ilan University [coordinadora]	6
SECUR-ED 2011-04-01 2014-09-30	Desenvolupament d'un paquet de solucions per millorar la seguretat del transport públic en ciutats mitjanes i grans. Provisió de tecnologies i serveis que cobreixin tots els àmbits de la seguretat en el transport, des de l'assessoria dels riscos fins als paquets de formació. Les ciutats de Madrid, Paris, Milan i Berlín serviran de ciutats model per demostrar la potencialitat del projecte.	40.188.876 (25.468.072)	Ingeniería y Economía del Transporte SA, Consorcio Regional de Transportes de Madrid, Empresa Municipal de Transporte de Madrid SA, Ingeniería y Consultoría para el Control Automático SL,	Nice Systems LTD, MTRS3 Solutions and Services LTD, G. Team Security LTD	40
SEREN2 2011-04-01 2013-03-31	Promoció de la cooperació entre els membres de la comunitat europea en temes de recerca relacionada amb la seguretat. Promoció de la participació en programes FP7 [continuació del programa SEREN iniciat al febrer de 2008].	1.801.696 (1.499.546)	Instituto Nacional de Técnica Aeroespacial, Centro para el Desarrollo Tecnológico Industrial	MATIMOP Israely Industry Center for Research & Development	26
TACTICS 2012-09-01 2015-08-31	Elaboració d'un eina de prevenció de possibles atacs terroristes. El projecte pretén analitzar el comportament humà de potencials terroristes per tal de recolzar les forces de seguretat en tasques de prevenció i gestió d'amenaques a les ciutats.	4.528.623 (3.478.464)	Universidad Politécnica de Valencia	International Security and Counter-Terrorism Academy	11
TALOS 2008-06-01 2012-05-31	Desenvolupament d'un nou sistema de protecció de les fronteres europees mitjançant l'ús de vehicles no tripulats [tant aeris com, sobretot, terrestres].	19.497.387 (12.898.332)	TTI Norte SL	Israel Aerospace Industries LTD	14
TASS 2010-04-01 2014-03-31	Desenvolupament de sistemes de vigilància a aeroports i avions, proveint alertes a temps reals a les autoritats aeroportuàries	14.544.276 (8.986.696)	Grupo Mecánica del Vuelo Sistemas SA	Verint Systems LTD [coordinadora], Ernest & Young LTD, Elbit Security Systems LTD	22
VALUESEC 2011-02-01 2014-01-31	Desenvolupament d'un programa d'anàlisi dels efectes econòmics i socials de les mesures empreses en l'àmbit de la seguretat, així com del valor afegit que aquestes poden aportar.	4.473.809 (3.443.210)	Ayuntamiento de Valencia, Atos Spain SA	White Cyber Knight LTD	10
<i>Altres projectes no FP-7 Security</i>					
BEMOSA 2009-09-01 2012-11-30	Desenvolupament d'un sistema de formació per millorar la seguretat en els aeroports mitjançant l'ús de simulacions del comportament social de la població en situacions d'emergència.	4.235.967 (3.399.934)	Fundación Cartif	Technion-Israel Institute of Technology [coordinadora]	11

BIOSEC 2003-12-01 2005-11-30	Millora de mètodes de verificació facials, sonores i d'empremtes, amb èmfasi especial en la biometria multimodal.	9.676.213 (5.549.995)	Telefónica Investigación y Desarrollo SA Unipersonal (coordinadora), Etra Investigación y Desarrollo SA, Universidad Carlos III, Ibermática SA, Universidad Politécnica de Madrid, Universidad Politécnica de Cataluña	Vcon Telecomunicaciones LTD	26
BLASTWALL 2006-08-01 2009-12-31	Desenvolupament d'un nou sistema de protecció d'edificis en cas d'explosions degudes, entre d'altres, a atacs terroristes. La protecció aplicada a parets i finestres té com a objectiu l'absorció de l'explosió i la minimització dels danys en l'estructura de l'edifici.	1.435.228 (741.909)	Riojalex SA	Vidisco Limited	13
GAP 2008-01-01 2008-12-31	Avaluació de la recerca civil i militar dedicada a la presa de decisions en situacions de crisi (amb especial atenció a les situacions de crisi sanitària). El projecte analitza tant els aspectes de previsió com les pròpies eines de gestió durant situacions de risc.	1.277.395 (930.707)	Ministerio de Salud-Generalitat de Catalunya (coordinadora), Ecomit Consulting SL	Maccabi Healthcare Service, Ministry of Health	9
INTEG-RISK 2008-12-01 2013-05-31	Elaboració d'una nova tecnologia per reconèixer els riscos existents i minimitzar el conseqüent temps de resposta. Entre els diversos riscos analitzats pel projecte, s'inclouen possibles atacs cibernètics, la seguretat del proveïment energètic, els danys "col·laterals" dels atacs amb avions no tripulats, o moviments socials tals com "Occupy Wall Street" o els recents disturbis de Londres.	19.073.380 (13.629.109)	Enegas SA, Iberdrola SA, Fundación Tecnalia Research & Innovation, Institut Químic de Sarrià, Atos Spain SA	Ekon Modeling Software Systems LTD	66
SAFECITY 2011-04-01 2013-03-31	Disseny d'aplicacions d'internet per millorar la seguretat en els espais urbans Europeus. La demostració dels resultats del projecte tindrà lloc a Madrid i Estocolm, dues de les principals ciutats participants en el projecte.	5.144.721 (3.719.000)	Ingeniera de Sistemas para la Defensa de España SA -ISDEFE, Ayuntamiento de Madrid, HI Iberia Ingeniería y Proyectos SL, Fundación Tecnalia Research & Innovation, Everis Spain SL	Athena GS3-Security Implementations LTD	15
SAFEE 2004-02-01 2008-04-30	Disseny d'un nou sistema de seguretat aèria per detectar possibles atacs terroristes en ple vol. El sistema de detecció es basa en el control de passatgers, el seguiment de comportaments personals considerats sospitosos i la detecció de materials perillosos. La protecció durant el vol preveu la resposta a comportaments violents i un sistema de pilotatge automàtic de l'avió.	35.839.375 (19.450.976)	Ingeniería de Sistemas para la Defensa de España SA	GS-3, Global Security Services Solutions	29
SECURE-FORCE 2006-01-01 2009-02-28	Promoció de la participació de petites i mitjanes empreses en els projectes europeus d'R+D en l'àmbit de la seguretat. Especial atenció al crim i al terrorisme cibernètic, així com a la gestió de crisis.	2.045.095 (1.637.705)	Econet SL, Consen EEIG Euro-Group AEIE, Instituto Andaluz de Tecnología	Alma Consulting Group LTD	23
SECURESTATION 2011-06-01 2014-05-31	Millora de la capacitat de resposta davant d'atacs terroristes a estacions de passatgers mitjançant el disseny de terminals que redueixin l'impacte d'explosions, foc i agents tòxics tant en les persones com en les infraestructures.	3.119.919 (2.287.712)	Ingeniera de Sistemas para la Defensa de España SA -ISDEFE (coordinadora), Consorcio Regional de Transportes de Madrid, Fundación Tecnalia Research & Innovation	MTR3 Solutions and Services LTD	10
SF 2008-01-15 2011-01-14	Millora de l'autonomia de les solucions tecnològiques dedicades a l'exploració de terrenys interiors i exteriors. Entre d'altres usos, el projecte aporta nous recursos pels sistemes d'informació en el propi camp de batalla.	3.643.762 (2.750.000)	Universitat Pompeu Fabra (coordinadora), Consorci Institut d'Investigacions Biomèdiques August Pi i Sunyer	Tel Aviv University	7
VULCAN 2006-10-01 2011-02-28	Disseny de nous materials aeronàutics que minimitzin els danys causats per possibles explosions i focs a l'interior d'avions [causats, entre d'altres, per atacs terroristes].	4.916.529 (2.987.383)	Sener Ingeniería y Sistemas, Fundación Inasmet	Israel Aircraft Industries LTD	17

// NOTES AL PEU

1. Vegí's Alejandro Pozo [2009]: *Espanya-Israel, Relacions en matèria militar, armamentística i de seguretat. Balanç i tendències*, Barcelona, Centre Delàs-Nova, disponible a: <http://noviolencia.nova.cat/sites/default/files/descarregables/esp-isr-cast.pdf>.
2. Ofri Ilani [2013]: "Interview with Israeli filmmaker Yotam Feldman: 'Wars on Gaza have become part of Israel's system of governance'" 26 de maig, disponible a: <http://www.australiansforpalestine.net/80906> [Consulta: 18 d'octubre de 2013]
3. Ofri Ilani [2013]: *Op. Cit.*
4. Alon Ben-David [2005]: "Israeli Defence Industry - Partner power", *Jane's Defence Weekly*, 23 de novembre.
5. Els més de 60.000 treballadors que sumaven les tres primeres indústries militars [IAI, IMI i Rafael] a finals dels anys setanta [Alon Ben-David [2005]: *Op. Cit.*] Van quedar en uns 31.000 el 2006, sumant, a més, una quarta empresa, Elbit Systems.
6. Adam Gonn [2011]: "News Analysis: Israeli arms industry a major economic engine", *Xinhuanet.com*, 19 de juny, disponible a: http://news.xinhuanet.com/english2010/world/2011-06/20/c_13938425.htm [Consulta: 26 d'octubre de 2013].
7. El 2010, per exemple, les companyies de Defensa israelianes van vendre material militar valorat en 9.600 milions, dels quals 2.400 milions van ser per a l'aparell militar d'Israel. La resta, 7.200 milions o un 75%, va ser exportat. Un percentatge similar s'ha experimentat en anys anteriors. "Israel hits \$7.2 billion in arms exports", *UPI*, 17 de juny de 2011, disponible a: http://www.upi.com/Business_News/Security-Industry/2011/06/17/Israel-hits-72-billion-in-arms-exports/UPI-68871308336978/#ixzz26X2qXZ2o [Consulta: 12 de maig de 2013]; vegí's per a anys anteriors Alon Ben-David [2005]: *Op. Cit.*
8. Alon Ben-David [2005]: *Op. Cit.*
9. El SIPRI, per exemple, una de les institucions més reconegudes en la matèria, no inclou les dades sobre armes lleugeres; calcula les dades a través de les contractacions [no pels registres de duanes, sense verificar el volum exportat cada any o les eventuais modificacions], no inclou l'àmbit de la seguretat, o mostra les dades en dòlars constants, no actuals.
10. Alon Ben David [2013]: "Israel Among Leading Arms Exporters In 2012", *Aviation Week & Space Technology*, 5 d'agost, disponible a: http://www.aviationweek.com/Article.aspx?id=/article-xml/AW_08_05_2013_p76-600058.xml [Consulta: 14 de setembre de 2013].
11. Robin Hughes, Ilan Ostfeld, Michael Sirak i Sharon Sadeh [2003]: "Israeli defence industry: In the lion's den", *Jane's Defence Weekly*, 26 de febrer.
12. Dan Williams [2006]: "Israel arms sales peak despite Lebanon war fallout", *Reuters*, 17 de desembre, disponible a: www.alertnet.org/thenews/newsdesk/L17852188.htm [Consulta: 8 de març de 2009].
13. Vegí's pròleg de Jeff Halper en Alejandro Pozo [2009]: *Relacions en matèria militar, armamentística i de seguretat. Balanç i tendències*, Centre Delàs-Nova, Barcelona.
14. "Israel hits \$7.2 billion in arms exports", *UPI*, 17 de juny de 2011, disponible a: http://www.upi.com/Business_News/Security-Industry/2011/06/17/Israel-hits-72-billion-in-arms-exports/UPI-68871308336978/#ixzz26X2qXZ2o [Consulta: 12 de mayo de 2013].
15. Alon Ben David [2013]: *Op. Cit.*
16. Alon Ben David [2013]: *Op. Cit.*
17. Alon Ben David [2013]: *Op. Cit.*
18. Dades del paràgraf d'Alon Ben David [2013]: *Op. Cit.*
19. Alon Ben-David [2005]: *Op. Cit.*
20. John J. Mearsheimer y Stephen M. Walt [2007]: *The Israel Lobby and U.S. Foreign Policy*, Londres, Penguin Books - Allen Lane, pp.24-27.
21. Vegí's resum en Alejandro Pozo [2009]: *Op. Cit.*, p.74. John J. Mearsheimer i Stephen M. Walt [2007]: *Op. Cit.*, pp.27-31.
22. John J. Mearsheimer y Stephen M. Walt [2007]: *Op. Cit.*, pp.27-31.
23. Palestine Monitor [2007]: "US aid to Israel", Palestine Monitor Factsheet, 31 d'octubre, disponible a: www.palestinemonitor.org/spip/IMG/pdf/FS_usaid_31102007_light.pdf [Consulta: 29 de novembre de 2008].
24. Robin Hughes et al. [2003]: *Op. Cit.*
25. Vegí's detall en Alejandro Pozo [2009]: *Op. Cit.*, p.74.
26. Vegí's el detall i l'anàlisi sobre aquest i altres programes d'I + D en l'últim capítol de l'informe.
27. "Israeli Arms Industry Absolutely Dependent on EU and NATO Cooperation", *Wanderingraven's Blog*, sense data, disponible a: <http://wanderingraven.wordpress.com/2010/12/11/israeli-arms-industry-absolutely-dependent-on-eu-and-nato-cooperation/> [Consulta: 12 d'abril de 2013].
28. "Israel moves closer to hook-up with NATO", *UPI*, 26 de gener de 2010, disponible a: http://www.upi.com/Business_News/Security-Industry/2010/01/26/Israel-moves-closer-to-hook-up-with-NATO/UPI-75221264527353/ [Consulta: 22 de setembre de 2013]
29. "NATO ratifies ICP agreement with Israel", Ministerio de Asuntos Exteriores de Israel, 2 de desembre de 2008, disponible en: http://www.mfa.gov.il/mfa/pressroom/2008/pages/nato_ratifies_icp_in_brussels_2_dec_2008.aspx [Consulta: 13 de setembre de 2013].
30. "Israeli Arms Industry Absolutely Dependent on EU and NATO Cooperation", *Op. Cit.*
31. Alon Ben-David [2005b]: "Israel Navy exercises with NATO force", *Jane's Defence Weekly*, 30 de març.
32. Alon Ben-David [2006]: "Israel prepares to participate in NATO drill", *Jane's Defence Weekly*, 14 de juny.
33. "Israeli Arms Industry Absolutely Dependent on EU and NATO Cooperation", *Op. Cit.*
34. Rafael L. Bardají [2009]: "OTAN: Una Alianza por la Libertad", Fundación para el Análisis y los Estudios Sociales - FAES, Madrid, p.79, disponible a: http://www.fundacionfaes.org/file_upload/publication/pdf/20130425150845otan-una-alianza-por-la-libertad.pdf [Consulta: 14 de setembre de 2013].
35. Alon Ben-David [2006]: *Op. Cit.*
36. "Israeli Arms Industry Absolutely Dependent on EU and NATO Cooperation", *Op. Cit.*
37. "The MFA, the Israel Ministry of Science, Culture and Sport and the European Space Agency begin negotiations", 16 d'octubre de 2007, Ministerio de Asuntos

- Exteriores de Israel, disponible a: <http://www.mfa.gov.il/mfa/pressroom/2007/pages/the%20mfa%20and%20the%20esa%20begin%20negotiations%2016-oct-2007.aspx> [Consulta: 19 de setembre de 2013], pres de "Israeli Arms Industry Absolutely Dependent on EU and NATO Cooperation", *Op. Cit.*
38. "Israel signs cooperation agreement", notícia de la ESA, 31 de gener de 2011, disponible a: http://www.esa.int/About_Us/Welcoming_to_ESA/Israel_signs_Cooperation_Agreement [Consulta: 15 de setembre de 2013].
39. Haim Watzman [2009]: "Israel's space industry facing staff cuts", *Nature*, 29 de juliol, disponible a: <http://www.nature.com/news/2009/090729/full/news.2009.749.html>, pres de "Israeli Arms Industry Absolutely Dependent on EU and NATO Cooperation", *Op. Cit.*
40. "Israeli Arms Industry Absolutely Dependent on EU and NATO Cooperation", *Op. Cit.*
41. Es pot veure una panoràmica dels inicis d'aquestes relacions a Alejandro Pozo [2009]: *Op. Cit.*, pp.15-18.
42. José Antonio Lisbona [2002]: *España-Israel: Historia de unas relaciones secretas*, Temas de Hoy, Madrid, pres de Ignacio Cembrero [2010]: "Tres agentes secretos de Israel fueron asesinados en España", *El País*, 21 de febrer.
43. Samuel Hadas [2006]: "Un legado incómodo. Veinte años de relaciones diplomáticas", *Política Exterior*, núm. 113, setembre/octubre, pp.45-49.
44. Vegí's la "Declaración del Gobierno de España con motivo del establecimiento de relaciones con Israel", La Haya, 17 de gener de 1986, a *Estado de Israel*, Ministerio de Asuntos Exteriores y Cooperación, ref. 112/2007, juliol de 2007, p.33.
45. Vegí's, per exemple, Gustavo D. Perednik [2011]: "Spain - our new 'amigo'", *The Jerusalem Post*, 27 de desembre.
46. Barak Ravid [2011]: "Spain recognizes Israel as Jewish homeland, for first time", *Haaretz*, 25 de setembre.
47. Resposta del Govern de 29 de març de 2011 a la pregunta escrita al Congrés 184/099004 de la diputada María Nuria Buenaventura Puig [GER-IU-ICV], 22 de febrer de 2011.
48. Barak Ravid [2011]: *Op. Cit.*
49. Barak Ravid [2011]: *Op. Cit.*
50. Segons Carles Casajuana, l'assessor del llavors president del Govern, Rodríguez Zapatero, sobre Seguretat i Exteriors, en una visita a Israel el novembre de 2007: "Si es demana a Espanya la seva contribució amb tropes a la regió - com a part de l'acord israelo-palestí - sens dubte respondrà de manera positiva". Adam Primor [2007]: "Aide to Spanish PM: Spain wants to improve relations with Israel", *Haaretz*, 9 de novembre.
51. Just després de la guerra entre Israel i Líban de 2006, Espanya es va sumar UNIFIL [Força Interina de l'ONU al Líban] i va desplegar 1.100 soldats. UNIFIL va reemplaçar a l'antiga operació militar creada el 1978 per "restaurar la pau i la seguretat després de la retirada israeliana del país". El 2013 es van retirar la meitat de les tropes, una operació que el ministre de Defensa, Pedro Morenés, va justificar amb les restriccions econòmiques a Espanya i la "racionalització" dels costos de Defensa. DPA [2012]: "Spain to withdraw half its troops from UNIFIL in Lebanon", *Haaretz*, 17 de juliol.
52. Fernández Díaz va dir fins i tot que "tot el que pugui ser interpretat o significar en si mateix un obstacle per al desbloqueig d'aquestes negociacions de pau no seria bo, per exemple intentar judicialitzar el conflicte, en el sentit de portar a la Cort Penal Internacional (CPI) determinades actuacions, o un altre tipus d'iniciatives per part israeliana". Vegí's "El Gobierno de Rajoy amonesta y se abraza a Israel el mismo día", *Público.es*, 3 de desembre de 2012, disponible a: <http://www.publico.es/internacional/446802/el-gobierno-de-rajoy-amonesta-y-se-abraza-a-israel-el-mismo-dia> [Consulta: 30 de setembre de 2013].
53. Juan Miguel Muñoz i Miguel González [2009]: "Moratinos promete cambiar la ley para frenar al juez, según la ministra israelí", *El País*, 31 de gener
54. Carmen del Riego [2013]: "España congela la apertura de un consulado en Gaza tras entrevistarse con Netanyahu", *La Vanguardia*, 23 d'abril.
55. Agència EFE [1996]: "Israel y España, relaciones", 8 de gener, disponible a: Caja Agencia EFE 5/20 del Ministerio de Defensa.
56. Segons la base de dades de l'ICEX [Darrera consulta: 28 d'octubre 2013].
57. Juan de la Roca [2011]: "Economic, commercial ties with Spain continue to shine", *The Jerusalem Post*, 11 d'abril.
58. Juan de la Roca [2011]: *Op. Cit.*
59. Segons la base de dades de l'ICEX [Darrera consulta: 28 d'octubre 2013].
60. "General Shmaya Avieli, director de SIBAT: Estan previstes reunions a París amb alts funcionaris del Ministeri de Defensa espanyol", *Infodefensa.com*, 12 de juny, disponible a: http://www.infodefensa.com/?page_id=58426&accion=imprimirnot&id_noticia=78030 [Consulta: 13 de juliol de 2013].
61. Es pot veure una panoràmica dels inicis d'aquestes relacions en Alejandro Pozo [2009]: *Op. Cit.*, pp.15-18.
62. Jose L. Jérez Riesco [1990]: "La expulsión de los judíos de España", conferència de les jornades commemoratives del V centenari del descobriment i conquesta, associació Nuevo Debate, facultat de filosofia i lletres, Valladolid, novembre, pp.12-13, disponible a: <http://es.slideshare.net/MurodelHonor/la-expulsin-de-los-judos-de-espa> [Consulta: 20 de juliol de 2013].
63. Els acords sense altra font són de Ministeri de Defensa [2010]: "Cuadro de Acuerdos Bilaterales Firmados", 14 de desembre, disponible a: <http://www.defensa.gob.es/Galerias/politica/armamento-material/ficheros/DGM-Mos-Bilaterales-Firmados.pdf> [Consulta: 15 de setembre de 2013]. Notin-se les absències en el declarat pel Ministeri.
64. Resposta de 18 de maig de 2011 a la pregunta escrita al Congrés 184/099337, de Macarena Montesinos de Miguel [Grup Popular], de 15 de febrer de 2011.
65. Jesús Díaz Torres [2010]: *Memorandos de entendimiento en el ámbito del Ministerio de Defensa*, Ministeri de Defensa, novembre, p.172.
66. Resposta de 18 de maig de 2011 a la pregunta escrita al Congrés 184/099337, de Macarena Montesinos de Miguel [Grup Popular], de 15 de febrer de 2011.
67. Resposta de 11 maig 2011 a la pregunta escrita al Congrés 184/099335, de Macarena Montesinos de Miguel [Grup Popular].
68. L'acord va ser publicat al Butlletí Oficial de l'Estat, núm. 39, de 14 de febrer de 2008. Resposta de 11 maig 2011 a la pregunta escrita al Congrés 184/099335, de Macarena Montesinos de Miguel [Grup Popular].
69. Segons reconeix Ministeri de Defensa [2010]: "Cuadro de Acuerdos Bilaterales Firmados", *Op. Cit.* No obstant això, ni detalla el ministeri res més sobre aquest conveni ni s'ha trobat informació addicional relacionada.
70. Resposta de 11 maig 2011 a la pregunta escrita al Congrés 184/099335, de Macarena Montesinos de Miguel [Grup Popular].

- ⁷¹ "Spanish and Israeli Home Affairs Ministers express full cooperation on combating terrorism and organised crime", *La Moncloa*, 5 de març de 2012, <http://www.lamoncloa.gob.es/IDIOMAS/9/Gobierno/News/2012/20120305Reuni%C3%B3nMinistrosInterior.htm> [Consulta: 12 de setembre de 2013].
- ⁷² Resposta de 6 maig 2011 a la pregunta escrita al Congrés 184/099336, de Macarena Montesinos de Miguel [Grup Popular] de 15 de febrer de 2011.
- ⁷³ Entrevista amb Eduardo Melero Alonso, març de 2010.
- ⁷⁴ Resposta del Govern de 5 d'abril 2010 a la pregunta escrita al Congrés 184/068402 del diputat Joan Herrera Torres [GER-IU-ICV], de 30 d'octubre de 2009.
- ⁷⁵ Pregunta escrita al Congrés Joan Herrera Torres [GER-IU-ICV] de 30 d'octubre de 2009. *Boletín Oficial de las Cortes Generales*, Congrés dels Diputats, sèrie D, núm. 294, 19 novembre de 2009.
- ⁷⁶ Intervenció de Gaspar Llamazares Trigo, *Boletín Oficial de las Cortes Generales*, Congrés dels Diputats, IX legislatura, Sèrie C: Tractats i Convenis internacionals, 21 juny de 2011, Núm 318-2.
- ⁷⁷ *Boletín Oficial de las Cortes Generales, Congreso de los Diputados*, IX legislatura, Sèrie C: Tractats i Convenis internacionals, 21 juny de 2011, Núm 318-2.
- ⁷⁸ Jesús Díaz Torres [2010]: *Memorandos de entendimiento en el ámbito del Ministerio de Defensa*, Ministeri de Defensa, novembre, pp.244-5.
- ⁷⁹ Padeu consultar el text de l'acord en la seva totalitat a: *Boletín Oficial De Las Cortes Generales*, Autorització de Tractats i Convenis Internacionals, Sèrie A, Núm 421 15 d'abril de 2011.
- ⁸⁰ "Acord sobre Protecció de Informació Classificada entre Israel i Espanya. Aplicació provisional de l'Acord sobre Protecció d'informació classificada entre el Regne d'Espanya i l'Estat d'Israel, signat a Madrid, el 13 de febrer de 1995 [secrets d'estat] "5 de maig de 1995." Clàusula 9
- ⁸¹ Acord de 2011.
- ⁸² *Ibidem*.
- ⁸³ "Israeli arms firms target Latin America", *UPI*, 25 d'abril de 2011, disponible a: http://www.upi.com/Business_News/Security-Industry/2011/04/25/Israeli-arms-firms-target-Latin-America/UPI-65001303742958/#ixzz26X30wbfD [Consulta: 13 de setembre de 2013].
- ⁸⁴ *Boletín Oficial de las Cortes Generales*, Congrés dels Diputats, IX legislatura, Sèrie C: tractats i convenis internacionals, 21 juny de 2011, Núm 318-2, p.61 [expedient 110/000262].
- ⁸⁵ "Spanish and Israeli Home Affairs Ministers express full cooperation on combating terrorism and organised crime", *La Moncloa*, 5 de març de 2012, disponible en: <http://www.lamoncloa.gob.es/IDIOMAS/9/Gobierno/News/2012/20120305Reuni%C3%B3nMinistrosInterior.htm> [Consulta: 21 de setembre de 2013].
- ⁸⁶ "Israel-Espanya: Firman acuerdo contra terrorismo y delincuencia", *Israel en línea*, 4 de desembre de 2012, disponible a: <http://www.israelenlinea.com/israel/noticias/sociedad/7029-israel-esp>
- ⁸⁷ Eduardo Martín de Pozuelo [2011]: "Barcelona, nido de espías", *La Vanguardia*, 5 de juny.
- ⁸⁸ Peru Egurbide [1989]: "Moshe Lan: 'Queremos continuar en España dentro de la legalidad'", *El País*, 2 de novembre.
- ⁸⁹ Peru Egurbide [1989]: *Op. Cit.*
- ⁹⁰ Guillermo de Miguel Ruano [2012]: "Informe sobre l'estat dels projectes de col·laboració entre empreses i organismes d'Israel i Espanya", Oficina Econòmica i Comercial de l'Ambaixada d'Espanya a Tel Aviv, ICEX, juny, pàg.4.
- ⁹¹ Guillermo de Miguel Ruano [2012]: *Op. Cit.*, p.4.
- ⁹² "Crida conjunta Israel-Espanya a Eureka", notícia del CDTI [Centre per al Desenvolupament Tecnològic Industrial], 29 juliol de 2013, disponible a: <http://www.cdti.es/index.asp?MP=9&MS=31&MN=2&TR=A&IDR=7&id=554> [Consulta: 15 de setembre de 2013].
- ⁹³ Algunes de les empreses participants treballen en els sectors de la seguretat o Defensa. A tall d'exemple, una de les empreses que van formar part de la delegació catalana que van signar l'acord entre ACC10 català i el Matimop israelià (veure més avall), Coherent Synchro, desenvolupa productes de seguretat com càmeres de vigilància 3D o de 360 °, vegeu <http://www.coherentsynchro.com/portfoliosets/security-productus/>. Referència sobre la seva participació en la delegació a: http://www.matimop.org.il/catalonia_agreement_signed.html [Consultas: 15 de setembre de 2013].
- ⁹⁴ "Spain- Israel 5th Call for Proposals for Joint R&D Projects", sense data, disponible en: http://www.cdti.es/recursos/doc/Programas/Cooperacion_internacional/Eureka/49214_2672672013121950.pdf [Consulta: 15 de setembre de 2013].
- ⁹⁵ "España y Brasil impulsan la cooperación en el ámbito de la Defensa", nota de premsa del Ministeri de Defensa, 3 de desembre de 2010, disponible a: http://www.defensa.gob.es/gabinete/notasPrensa/2010/12/DGC_101203_acuerdo_espana_brasil.html [Consulta: 22 de setembre de 2013].
- ⁹⁶ "Mas firma 3 acuerdos de cooperación en Israel", *Expansión*, 10 de novembre de 2013.
- ⁹⁷ L'entitat opera des de la seva direcció a pg. de Gràcia, 129, 08008 Barcelona. El seu lloc web és: www.acc10.cat.
- ⁹⁸ Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, núm. 6085, 12 de març de 2012, CVE-D0GC-A-12052069-2012, pp. 12728-12748.
- ⁹⁹ "Catalonia - Israel 1st Call for Proposals for Joint R&D Projects", disponible a: http://www.matimop.org.il/Uploads%5CAttachments%5C16441%5C120227_Catalonia_Israel_Call_for_Proposal.doc [Consulta: 15 de setembre de 2013].
- ¹⁰⁰ "Catalonia-Israel 2nd Call for Proposals for Joint R&D Projects", disponible en: http://accio.gencat.cat/cat/binaris/Catalonia-Israel%202nd%20Call%20for%20Proposals_tcm176-161027.pdf [Consulta: 15 de setembre de 2013].
- ¹⁰¹ Miquel Noguera [2013]: "Mas presume en Israel de la I+D catalana tras recortarla un 27%", *El País*, 11 de novembre.
- ¹⁰² Vegi's el seu perfil en: <http://www.forbes.com/profile/michael-federmann/> [Consulta: 15 de setembre de 2013].
- ¹⁰³ "Mas firma en Israel tres acuerdos de cooperación en I+D", *La Vanguardia*, 10 de novembre de 2013.
- ¹⁰⁴ "La UVic firma convenis de recerca amb dues universitat israelianes", *El9Nou.cat*, 12 de novembre de 2013, disponible a: http://www.el9nou.cat/noticies_0_0_/33495/uvic_firma_convenis_recerca_amb_dues_universitat_israelianes [Consulta: 12 de novembre de 2013].
- ¹⁰⁵ Vegi's el comunicat complet, "Complicitats que Maten. Manifest contra els Convenis de Col·laboració entre la Uvic i les Universitats Israelianes", 20 de novembre de 2013, disponible a: <http://complicitatsquematen.wordpress.com/manifest/> [Consulta: 25 de novembre de 2013].
- ¹⁰⁶ Vegi's la informació bàsica del projecte en la pàgina web de la Community

- Research and Development Information Service [CORDIS]: http://cordis.europa.eu/projects/rcn/99655_en.html [Consulta: 29 de setembre de 2013].
- ¹⁰⁷ *Ibidem*.
- ¹⁰⁸ "S21sec lidera el proyecto europeo CAPER en cooperación con las principales agencias de seguridad en la prevención del crimen organizado", nota de S21sec de 20 de juny de 2011, disponible a: <http://www.s21sec.com/es/sobre-s21sec/news-a-events/noticias/183-s21sec-lidera-el-proyecto-europeo-caper-en-cooperacion-con-las-principales-agencias-de-seguridad-en-la-prevencion-del-crimen-organizado> [Consulta: 29 de setembre de 2013].
- ¹⁰⁹ "El proyecto CAPER presenta la primera versión de su plataforma de prevención de la delincuencia organizada", nota de S21sec de 12 de març, disponible en: <http://www.s21sec.com/es/sobre-s21sec/news-a-events/noticias/951-el-proyecto-caper-presenta-la-primera-VERSION-de-su-plataforma-de-prevencion-de-la-delincuencia-organizada> [Consulta: 29 de setembre de 2013].
- ¹¹⁰ Alon Ben David [2013]: *Op. Cit.*
- ¹¹¹ "Israel's Peres heads for Spain", *Channel New Asia*, 21 de febrero de 2011, disponible en: http://www.channelnewsasia.com/stories/afp_world/view/1112126/1/.html [Consulta: 22 de septiembre de 2013].
- ¹¹² Vegeu el programa i el detall de la trobada a: http://asagua.es/descargas-privadas/1298545332_encuentro_empresarial_espaa_israel.pdf [Consulta: 14 de setembre de 2013].
- ¹¹³ Resposta de 18 maig 2011 a la pregunta escrita al Congrés 184/099337, de Macarena Montesinos de Migue! [Grup Popular], de 15 de febrer de 2011.
- ¹¹⁴ "General Shmaya Avieli, director de SIBAT: En España hay interés por crear empresas mixtas hispano-israelíes", *Infodefensa.com*, 7 de gener de 2013, disponible a: http://www.infodefensa.com/cache_noticias/gen/general-shmaya-avieli-director-de-sibat-en-espana-hay-interes-por-crear-empresas-mixtas-hispano-israelies.html [Consulta: 19 de juny de 2013].
- ¹¹⁵ "Defender a Israel es defender las bases de nuestra civilización", *La Razón*, 20 de desembre de 2011.
- ¹¹⁶ Vegi's per exemple, Gustavo D. Perednik [2011]: "Spain – our new 'amigo'", *The Jerusalem Post*, 27 de desembre, disponible a: <http://www.jpost.com/Opinion/Op-EdContributors/Article.aspx?id=251177>
- ¹¹⁷ Robin Hughes et al. [2003]: *Op. Cit.*
- ¹¹⁸ Vegi's <http://en.sibat.mod.gov.il/Sibat/Pages/Overview.aspx> [Consulta: 19 de juny de 2013].
- ¹¹⁹ Vegi's <http://en.sibat.mod.gov.il/Sibat/Pages/Overview.aspx> [Consulta: 19 de juny de 2013].
- ¹²⁰ "General Shmaya Avieli, director de SIBAT: En España hay interés por crear empresas mixtas hispano-israelíes", *Infodefensa.com*, 7 de gener de 2013, disponible a: http://www.infodefensa.com/cache_noticias/gen/general-shmaya-avieli-director-de-sibat-en-espana-hay-interes-por-crear-empresas-mixtas-hispano-israelies.html [Consulta: 19 de juny de 2013].
- ¹²¹ "General Shmaya Avieli, director de SIBAT: En España hay interés por crear empresas mixtas hispano-israelíes", *Op. Cit.*
- ¹²² María Candela [2010]: "Aznar lidera el grupo 'Amigos de Israel'", *ABC*, 22 de juny.
- ¹²³ "Interview - Spain's former national security advisor: Israel must be proactive in defending its legitimacy", 17 de març de 2011, disponible a: http://www.worldjewishcongress.org/en/news/10072/interview_spain_s_former_national_security_advisor_israel_must_be_proactive_in_defending_its_legitimacy [Consulta: 15 d'abril de 2013].
- ¹²⁴ La confusió amb el nom inicial del Centro [Casa Sefarad-Israel] va suposar una demanda del centre cordovès Casa de Sefarad a l'octubre de 2007 la resolució, després recurs, va obligar al canvi de nom en 2012 de "Casa Sefarad-Israel" a "Centro Sefarad-Israel". No obstant això, encara es manté la direcció web www.casasefarad-israel.es. Vegi's *Boletín Oficial del Estado*, 14 d'agosto de 2013, núm.194, sec. III, p.59415.
- ¹²⁵ Vegi's <http://www.casasefarad-israel.es/site/es/nosotros> [Consulta: 13 de setembre de 2013].
- ¹²⁶ Vegi's <http://www.casasefarad-israel.es/site/es/nosotros/documentos/convenios/> [Consulta: 15 de setembre de 2013].
- ¹²⁷ Segons els Pressupostos Generals de l'Estat aprovats per a cada any.
- ¹²⁸ Vegeu els comptes anuals de l'exercici 2012 del Centro Sefarad-Israel a *Boletín Oficial del Estado*, 14 d'agost de 2013, núm.194, sec. III, p.59405.
- ¹²⁹ Vegeu <http://www.casasefarad-israel.es/site/es/nosotros> [Consulta: 13 de setembre de 2013].
- ¹³⁰ Sefarad Consulting és una consultora israeliana fundada el 2003 i dedicada a la transferència de coneixements i productes tecnològics des d'Israel cap a Iberoamèrica. Entre els productes que ofereix destaquen la "seguretat ciutadana HLS" i la "seguretat IT". La primera consisteix en vídeo intel·ligent, en temps real, en xarxa i proactiu de vigilància local i remota, en tres nivells de seguretat: perimetral, d'accés i del lloc mateix. Vegeu el seu lloc web <http://www.sefarad.com.es/> [Consulta: 19 octubre 2013].
- ¹³¹ Olga Rodríguez [2013]: "Tenemos visita", *eldiario.es*, 5 de novembre, disponible a: http://www.eldiario.es/zonacritica/visita_6_193590665.html [Consulta: 7 de novembre de 2013]. Vegeu el programa del seminari a: http://www.ieee.es/Galerias/fichero/OtrasActividades/2013/CESEDEN_CulturaDefensaEspaa-Israel_6_20-27nov2013.pdf [Consulta: 7 de novembre de 2013].
- ¹³² "Factsheet: The case against Avi Dichter", *Center for Constitutional Rights*, disponible en: <http://ccrjustice.org/learn-more/faqs/case-against-avi-dichter> [Consulta: 7 de novembre de 2013].
- ¹³³ Es pot veure el testimoni de l'observació del que va passar a Alejandro Pozo [2003]: "Crónica de una Palestina Ocupada", *Papeles de Cuestiones Internacionales*, núm. 81; vegeu també "Factsheet: The case against Avi Dichter", *Op. Cit.*
- ¹³⁴ Olga Rodríguez [2013]: *Op. Cit.*
- ¹³⁵ "Spanish FM: We'll act to prevent war crimes probes against Israel", *Haaretz*, 1 de gener de 2009.
- ¹³⁶ Vegeu http://www.hispanoisraeli.com/?page_id=7 [Consulta: 15 de setembre de 2013].
- ¹³⁷ *Ibidem*.
- ¹³⁸ Resposta del Govern de 29 de març DE 2011 A la pregunta escrita al Congrés 184/100681 del diputat Gaspar Llamazares Trigo [GER-IU-ICV], d'1 de març de 2011.
- ¹³⁹ Resposta del Govern de 27 de Gener de 2011 a la pregunta escrita al Congrés 184/095544, del diputat Gaspar Llamazares Trigo [GER-IU-ICV]
- ¹⁴⁰ Vegeu <http://www.hispanoisraeli.com/SHEVA/SHEVA/newsletter.html> [Consulta: 13 de juliol de 2013].
- ¹⁴¹ Resposta del Govern de 27 de Gener de

- 2011 a la pregunta escrita al Congrés 184/095544, del diputat Gaspar Llamazares Trigo [GER-IU-ICV]
142. Giaco Ventura [2013]: "Israel puede ayudar a nuestros jóvenes a salir de la crisis", *ABC*, 8 de novembre.
143. Josep Playà Maset [2013]: "Un proyecto Catalunya-Israel", *La Vanguardia*, 6 de novembre.
144. "General Shmaya Avieli, director de SIBAT: 'Están previstas reuniones en París con altos funcionarios del Ministerio de Defensa español' ", *Infodefensa.com*, 12 de juny, disponible a: http://www.infodefensa.com/?page_id=58426&accion=imprimirnot&id_noticia=78030 [Consulta: 13 de juliol de 2013].
145. "General Shmaya Avieli, director de SIBAT: 'Están previstas reuniones en París con altos funcionarios del Ministerio de Defensa español' ", *Op. Cit.*
146. "General Shmaya Avieli, director de l'agència israelí SIBAT: 'Las soluciones basadas en la electrónica avanzada son el futuro de la industria de defensa' ", *Infodefensa.com*, 9 d'abril de 2013, disponible a: http://www.infodefensa.com/?page_id=58426&accion=imprimirnot&id_noticia=76323 [Consulta: 13 de juliol de 2013].
147. Vegeu "HOMSEC 2013. Seguridad y Defensa en Madrid", *Fuerzas Militares del Mundo*, Núm. 128, 2013, pp.52-53.
148. Entre d'altres, van assistir el secretari d'Estat de Seguretat, el secretari d'Estat director del CNI, els directors generals de la Policia Nacional i la Guàrdia Civil, el director general de Protecció Civil i Emergències, el cap de la Unitat Militar d'Emergències, l'cap de l'Estat Major de la Defensa, els caps d'Estat de Terra, Mar i Aire i el Secretari d'Estat de Defensa. vegeu "HOMSEC 2013. Seguridad y Defensa en Madrid", *Op. Cit.*, p.49.
149. "Triedro estará presente en UNVEX 2012 con sus UAS MICRO B, SPYLITE B Y BOOMERANG", nota de premsa de Triedro / Grupo Revenga, 18 d'abril de 2011, disponible a: <http://www.unvex12.com/docs/TRIEDRO-nota-prensa.pdf> [Consulta: 13 de julio de 2013].
150. "SICUR 2012 reúne en Madrid a las empresas más importantes del sector de la seguridad", 05 de Març de 2012, disponible a: <http://www.armas.es/articulos/ferias-de-armas/31407-sicur-2012-reune-en-madrid-a-las-empresas-mas-importantes-del-sector-de-la-seguridad.html>
151. Vegeu lels capítols 3, 4, 5 i 6 ' Alejandro Pozo [2009]: *Op. Cit.*
152. Apartir de les dades a: Tica Font, Eduardo Melero i Camí Simarro [2013]: *Exportacions espanyoles d'armes 2003-2012. Anàlisi del suport institucional a les exportacions d'armes*, Centre Delàs d'Estudis per la Pau, p.48, disponible a: http://centredelas.org/images/stories/informes/informe18_cas_web.pdf [Consulta: 15 de septiembre de 2013].
153. Segons les estadístiques oficials publicades cada any per la Secretaria d'Estat de Comerç del Ministeri d'Economia i Competitivitat, també recollides a: Tica Font, Eduardo Melero i Camí Simarro [2013]: *Op. Cit.*
154. *Estadísticas españolas de exportación de material de defensa, de otro material y de productos y tecnologías de doble uso*, realitzades per la Secretària d'Estat de Comerç del Ministeri d'Economia i Competitivitat [MEC]. Per a informació sobre els anys anteriors, es pot consultar Alejandro Pozo [2009]: *Op. Cit.*, i les estadístiques oficials de la Secretària d'Estat de Comerç.
155. *Estadísticas españolas de exportación de material de defensa, de otro material y de productos y tecnologías de doble uso*, realitzades per la Secretària d'Estat de Comerç del Ministeri d'Economia i Competitivitat [MEC]. Per a informació sobre els anys anteriors, es pot consultar Alejandro Pozo [2009]: *Op. Cit.*, i les estadístiques oficials de la Secretària d'Estat de Comerç.
156. Concepte denominat en els informes "armes de caça i tir esportiu". Tica Font, Eduardo Melero i Camí Simarro [2013]: *Op. Cit.*
157. Base de dades de Comerç Exterior, *Datacomex* [Consulta: març de 2013].
158. Últims deu anys amb dades disponibles en els informes anuals de la Unió Europea a setembre de 2013. Les dades recollides per a cada Estat membre es corresponen amb el període comprès entre la seva entrada a la Unió Europea fins 2011, últim any amb dades disponibles.
159. Campaign Against Arms Trade [CAAT, 2013]: *European Union Arms Exports database*, disponible a: <http://www.caat.org.uk/resources/export-licences-eu/licence.en.html> [Última consulta: 15 de setembre de 2013].
160. Segons la informació oferta per CAAT, encara que tots els països publiquen les llicències d'exportació concedides, no tots els estats publiquen les dades completes de les seves exportacions, com destaca són els casos del Regne Unit i Alemanya.
161. ENAAT [2013]: *European Union Arms Exports database*, disponible en: <http://www.enaat.org/export/licence.en.html> [Consulta: 15 de setembre de 2013].
162. Elaboració pròpia a partir de dades de l'ENAAT i els informes anuals de la UE.
163. Tica Font, Eduardo Melero i Camino Simarro [2013]: *Op. Cit.*, p.48.
164. Alejandro Pozo [2009]: *Op. Cit.*
165. Diari de Sessions del Congrés dels Diputats, Comissions, Núm 335, 5 de juny de 2013, p.24.
166. Diari de Sessions del Congrés dels Diputats, Comissions, Núm 335, 5 de juny de 2013, p.12.
167. Vegi's el programa "Tengo una pregunta para usted", RTVE, 26 de gener de 2009, disponible a: <http://www.rtve.es/noticias/20090126/pregunta-por-que-espana-vende-armas-paises-como-israel/225307.shtml> [Última consulta: 4 de febrer de 2013].
168. Eduardo Melero Alonso [2009]: "ZP y la venta de armas a Israel", *Mientras Tanto*, febrer, disponible a: <http://mientrastanto.org/boletin-66/notas/zp-y-la-venta-de-armas-a-israel> [Consulta: 13 de maig de 2013].
169. "España vendió armas a Israel por más de 1,7 millones de euros en 2008", *El Confidencial*, 27 de gener de 2009, disponible a: http://www.elconfidencial.com/cache/2009/01/27/espana_20_espana_vendio_armas_israel_millones_euros.html [Consulta: 18 de febrer de 2013].
170. EFE [2009]: "Desde 2001 no se autoriza la exportación de armas letales a Israel, según Comercio", *El Día*, 24 de febrer, disponible en: www.eldia.es/2009-02-24/NACIONAL/NACIONAL9prn.htm [Consulta: 10 de març de 2009].
171. Mark Bromley [2008]: *The Impact on Domestic Policy of the EU Code of Conduct on Arms Exports: The Czech Republic, the Netherlands and Spain*, SIPRI Policy Paper núm. 21, Estocolmo, SIPRI, p.43.
172. Mark Bromley [2008]: *Op. Cit.*, p. 47.
173. Vegeu Alexander Harang [2012]: *Norsk våpenhandel og militært samarbeid med Israel*, Fagforbundet i Norsk Folkehjelp, novembre.
174. Entrevista amb el coordinador de la secció de Comerç d'Armes i Desarmament de la Swedish Peace and Arbitration Society (SPAS) a Estocolm, 22 desembre 2008.
175. Vlaamse buitenlandse handel in wapens

- en goederen van tweeërlei gebruik 2007, marzo de 2008, p. 44, disponible a: www.vlaamsvredesinstituut.eu. S'agraeix a Inez Louwagie la facilitació i traducció d'aquest informe.
176. Peter Finn [2002]: "Germany, in protest, suspends arms sales to Israel", *The Washington Post*, 10 d'abril.
177. Regne Unit [2008]: *United Kingdom Strategic Export Controls. Annual report 2007*, p.83.
178. Aluf Benn [2013]: "Britain refused Israel military equipment for fear it would add to 'internal repression'", *Haaretz*, 12 de juny.
179. Entre els exemples de materials la llicència d'exportació va ser denegada figuren: "motors i altres articles per patrulleres; components per projectils d'artilleria, equips de comunicacions militars; motors d'avió, components d'helicòpters de combat, sistemes militars de navegació aèria i electrònica de guerra; components per explosius; vestits de protecció i equips de demolició, detonadors i altres equips per a explosius, programari per a la protecció d'avions contra els míssils, equips de criptografia, components de radars aerotransportats, productes químics i metalls especials". Vegeu Aluf Benn [2013]: *Op. Cit.*
180. Països Baixos rebutjar el 2010 una petició de compra de sistemes de visió nocturna per l'Israel Prisons Service i la unitat de rescat de la policia. El 2009, va rebutjar vendre components tèrmics d'imatge per a un sistema de llançament de míssils a Rafael i components de visió nocturna a Elbit. També va rebutjar a IMI parts d'alumini per a un sistema de llançament de míssils per ser reexportat a Rwanda i Azerbaidjan. Finalment, va rebutjar pintura de camuflatge per UAV. Aluf Benn [2013]: *Op. Cit.*
181. Alejandro Pozo [2009]: *Op. Cit.*, capítols 4 i 5. Taula copiada de la p.44.
182. Segons el SIPRI, que no inclou les empreses xineses en el seu rànquing. SIPRI [2011]: *SIPRI Yearbook 2011. Armaments, Disarmament and International Security*, Nueva York, Oxford University Press.
183. Pere Ortega i Camino Simarro [2012]: *El Complejo Militar-Industrial. Un parásit en l'economía española*, Centra Delàs de Estudios por la Paz, abril, p.25, disponible a: http://centredelas.org/images/stories/adjunts/905_informe12_cas.pdf
184. Tota la informació del paràgraf prové de Pere Ortega i Camí Simarro [2012]: *Op. Cit.* [consulteu detall addicional].
185. "La compañía israelí Rafael se instala en España con la compra de la empresa local PAP Tecnos", *Infodefensa.com*, 14 de juny de 2010.
186. MTI Wireless Edge té operacions als EUA, Europa, el sud-est asiàtic, Austràlia i, per descomptat, Israel, i subministra equips i serveis a forces militars entre els quals destaquen els sistemes d'antena.
187. Dades del paràgraf de <http://www.epicos.com/Portal/Main/Home/Pages/ItemDetails.aspx?M6%2fV6%2fD12nFfP9IUWJ0RjozMVyuuoJGjghm6zDgtKbJ0rYAHdtct2Q%3d%3d>
188. Tota la informació del paràgraf prové de Pere Ortega i Camí Simarro [2012]: *Op. Cit.* [consulteu detall addicional].
189. Daniela Berdugo [2009]: *Estudio de mercado: La industria aeroespacial en Israel*, Oficina econòmica i comercial de l'ambaixada d'Espanya a Tel Aviv - ICEX, setembre, pàg.16.
190. Tota la informació del paràgraf prové de Pere Ortega i Camí Simarro [2012]: *Op. Cit.* [consulteu detall addicional].
191. José María Navarro [2006]: "Entrevistamos a Yitzhak Soroka, consejero-jefe de la delegación del Ministerio de Defensa de Israel en España", *Defensa: Revista Internacional de Ejércitos, Armamento y Tecnología*, núm. 337, maig p.16.
192. David Ing [2004]: "Santa Bárbara bids to supply munitions to US", *Jane's Defence Weekly*, 21 de juliol.
193. Vegeu <http://www.tecnobit.es/es/web/guest/historia-evolucion> [Consulta: 22 de setembre de 2013].
194. Vegeu <http://www.tecnobit.es/es/web/guest> [Consulta: 22 de setembre de 2013].
195. Vegeu <http://www.tecnobit.es/es/web/guest/presencia-internacional> [Consulta: 22 de setembre de 2013].
196. Daniela Berdugo [2009]: *Estudio de mercado: La industria aeroespacial en Israel*, Oficina econòmica i comercial de l'ambaixada d'Espanya a Tel Aviv - ICEX, setembre, p.37.
197. Tota la informació del paràgraf prové de Pere Ortega i Camí Simarro [2012]: *El Complejo Militar-Industrial. Un parásit en la economía española*, Centre Delàs d'Estudis per la Pau, abril, disponible a: http://centredelas.org/images/stories/adjunts/905_informe12_cas.pdf
198. General Avieli, SIBAT: Es qüestió de temps que els esforços de Navantia a Israel es vegin recompensats, *Infodefensa.com*, 7 de gener de 2013.
199. "Israel muestra interés por cuatro patrulleros oceánicos españoles", *El País*, 5 de juliol de 2013.
200. Segons es va estimar, el pla de protecció, encara per aprovar, requerirà uns 800 milions de dòlars d'inversió inicial i 100 milions de dòlars anuals de pressupost de rutina. "Israel mostra interès per quatre patrullers oceànics espanyols", *Op. Cit.*
201. Dades del paràgraf de "Israel mostra interès per quatre patrullers oceànics espanyols", *Op. Cit.*
202. Jordi Calvo Rufanges [2013]: *Banca Armada vs Banca Ètica*, Editorial Dharana, Madrid.
203. Totes les dades i anàlisis contingudes en aquest sub-apartat de finançament provenen de Jordi Calvo Rufanges [2013]: *Op. Cit.*
204. Al contrari que en els altres casos, en aquests dos crèdits es considera el valor pendent de devolució per desconeixement del valor inicial.
205. Vegeu http://www.aerosertec.com/#!__spanish/el-grupo-aerosertec [Consulta: 22 de setembre de 2013].
206. Vegeu http://www.aerosertec.com/#!__spanish/clientes [Consulta: 22 de setembre de 2013].
207. Aquesta empresa va ser tristament coneguda per fabricar mines antipersona i municions de dispersió. Després de la prohibició de tots dos, la companyia es va beneficiar dels contractes dirigits a la destrucció dels mateixos productes que abans havia fabricat.
208. Dades de 2009 de Pere Ortega i Camino Simarro [2012]: *Op. Cit.*
209. Escola de Cultura de Pau [2002], disponible a: <http://unicornio.freens.org/profpcm-aux/Palestina/InformeArmas.pdf> [Consulta: 24 de desembre de 2008].
210. "Jose María Escario, UTI-SLI: Este año estamos en un 50 por ciento de la contratación de 2011", *Infodefensa.com*, 5 de novembre de 2012, disponible a: http://www.infodefensa.com/cache_noticias/jos/jose-maria-escario-uti-sli-este-ano-estamos-en-un-50-por-ciento-de-la-contratacion-de-2011.html [Consulta: 21 de setembre de 2013].
211. "El botín militar de Colombia", *nuevatribuna.es*, 23 de novembre de 2012, disponible a: <http://www.nuevatribuna.es/articulo/america-latina/el-botin-de->

- colombia/20121123112926084427.html [Consulta: 12 de març de 2013].
212. "Jose María Escario, UTI-SLI: Este año estamos en un 50 por ciento de la contratación de 2011", *Op. Cit.*
213. Esta empresa estaría domiciliada en C. Muntaner, 249, 5, 08021 Barcelona.
214. Vegeu comunicat a http://www.pmdt.state.gov/licensing/documents/WebNotice_Tyco.pdf [Consulta: 15 de juliol de 2013].
215. Aquesta empresa estaria domiciliada a Av. Parayas, Santander, amb telèfon 94 233 45 11.
216. "General Shmaya Avieli, director de l'agència israeliana SIBAT: "Las soluciones basadas en la electrónica avanzada son el futuro de la industria de defensa" ", *Infodefensa.com*, 9 d'abril de 2013, disponible a: http://www.infodefensa.com/?page_id=58426&accion=imprimirnot&id_noticia=76323 [Consulta: 13 de juliol de 2013].
217. "General Shmaya Avieli, director de l'agència israeliana SIBAT: "Las soluciones basadas en la electrónica avanzada son el futuro de la industria de defensa" ", *Op. Cit.*
218. Dades de 2010 de: "La Industria de Defensa en España. Informe 2010", Dirección General de Armamento y Material, Subdirección General de Inspección y Servicios Técnicos, Ministerio de Defensa, pp.11-12; dades de 2011 de: "La Industria de Defensa en España. Informe 2011", Dirección general d'Armament i Material, Subdirecció General d'Inspecció i Serveis Tècnics, Ministeri de Defensa, p.15.
219. Ofri Ilani (2013): *Op. Cit.*
220. Base de dades de comerç exterior, *Datacomex*, codi TARIC 93. Consulta: maig de 2013.
221. SIPRI, *SIPRI Arms Transfers Database*, disponible a: <http://portal.sipri.org/publications/pages/transfer/trade-register> [Consulta: 20 de maig de 2013].
222. Anunci d'adjudicació, núm. expedient: 209152010018300. Plataforma de Contractació de l'Estat, disponible a: <https://contrataciondelestado.es/wps/portal/plataforma> [Consulta: 15 de novembre de 2011].
223. "Soltam se adjudica finalmente el contrato del sistema de morteros sobre vehiculo del ejército", *Infodefensa.com*, 3 de novembre de 2011, disponible a: <http://www.infodefensa.com/es/2011/11/03/noticia-soltam-se-adjudica-finalmente-el-contrato-del-sistema-de-morteros-sobre-vehiculo-del-ejercito.html> [Consulta: 15 de noviembre de 2011].
224. Anunci de formalització de contracte, núm. expedient: 209112012030200. Plataforma de Contractació de l'Estat, disponible a: <https://contrataciondelestado.es/wps/portal/plataforma> [Consulta: 17 de gener de 2013].
225. Human Rights Watch (2009): *Precisely Wrong. Gaza civilians killed by Israeli drone-launched missiles*, pp.12-13, disponible a: http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/iropt0609web_0.pdf [Consulta: 29 de gener de 2012].
226. *Defence Professionals*. 19 de setembre de 2011, disponible a: <http://www.defpro.com/news/details/27932/?SID=85968d5ce0f0e26a30d16bead64a59b0> [Consulta: 15 de març de 2012].
227. Es poden veure altres denúncies i exemples específics en Alejandro Pozo (2009): *Op. Cit.*, pp. 31-33 i 37-39.
228. Alon Ben David (2013): "Israel Among Leading Arms Exporters In 2012", *Aviation Week & Space Technology*, 5 d'agost, disponible en: http://www.aviationweek.com/Article.aspx?id=/article-xml/AW_08_05_2013_p76-600058.xml [Consulta: 14 de setembre de 2013].
229. "Israel's Defence Export contracts break an all time record, reaching over \$4.4 billion in 2006", nota de premsa del Govern d'Israel, 9 de gener de 2007, disponible a: www.mod.gov.il/pages/dover/doverEnglish.asp?systype=3 [Consulta: 14 de novembre de 2009].
230. Citat a Palestinian Grassroots Anti Apartheid Wall Campaign (2008): "Exporting occupation: the israeli arms trade", p. 1, disponible a: www.stophthewall.org [Consulta: 9 de març de 2009].
231. Joaquín Mirkin (2009): "Itamar Graff, consejero-jefe de la Delegación de Defensa israelí en España: "Las industrias israelíes mantienen excelentes relaciones de colaboración con las industrias españolas" ", a *Infodefensa.com*: Indústria de Defensa israelià, un pas per davant, edició especial, 20 de gener, disponible a: www.infodefensa.com/lamerica/edicion_especial/edicion.asp?cod=22&edi=3 [Consulta: 15 de març de 2009].
232. José María Navarro (2006c): "La industria de Defensa de Israel", *Defensa, Revista Internacional de Ejércitos, Armamento y Tecnología*, núm. 337, maig, p. 4.
233. José María Navarro (2006c): *Op. Cit.*, p. 4.
234. Joaquín Mirkin (2009): *Op. Cit.*
235. Ofri Ilani (2013): "Interview with Israeli filmmaker Yotam Feldman: 'Wars on Gaza have become part of Israel's system of governance' " 26 de maig, disponible a: <http://www.australiansforpalestine.net/80906> [Consulta: 18 d'octubre de 2013]
236. Ofri Ilani (2013): *Op. Cit.*
237. Yossi Beilin, dirigent del partit polític Meretz, ha estat parlamentari al parlament israelià i ministre de Justícia.
238. Shlomo Ben Ami, polític i diplomàtic membre del Partit Laborista, ha estat ministre d'Afers Exteriors d'Israel i ambaixador a Espanya. En els últims anys, ha estat vicepresident del Centre Internacional de Toledo per la Pau (CITPax).
239. Ehud Barak va ser Primer Ministre d'Israel entre 1999 i 2001 i posteriorment ministre de Defensa.
240. Vegeu web del Ministeri a: <http://www.defensa.gob.es/politica/armamento-material/programas/#sub2> [Consulta: 5 d'octubre de 2013].
241. Vegeu, per exemple, Secretaria d'Estat de Defensa (2011): "Evaluación de los Programas Especiales de Armamento (PEAs). 1. Informe de análisis de la situación financiero-presupuestaria", Ministerio de Defensa, setembre, p.7, disponible a: http://www.revistatenea.es/revistaatenea/revista/PDF/documentos/Documento_1026.pdf [Consulta: 15 de setembre de 2013].
242. El 23 de desembre de 2009 es va fixar el sostre màxim en 26.692.000 d'euros fins a l'any 2025. Al desembre de 2010, es va actualitzar a 31.631.000 d'euros. Al setembre de 2011, l'anterior Secretari de Defensa, Constantino Méndez, ha avisat que, per "desviacions en els costos dels programes", la factura podria estar en una "forquilla" d'entre 31.600 i 36.800 milions d'euros. Després dels últims pagaments, l'última reprogramació ha fixat els compromisos de pagament en més de 29.429.000. Vegeu Diari de Sessions del Congrés dels Diputats, Comissió de Defensa, 21 setembre de 2011, núm. 838. Vegeu també Pere Ortega, John Doe i Xavier Bohigas (2013): "La cara oculta de la despesa militar. El pressupost militar de 2014 ", Centre Delàs d'Estudis per a la Pau, informe núm.19, novembre, p.20, disponible a: http://centredelas.org/images/stories/informes/informe19_cas.pdf
243. "Algo más que recortes", *Infodefensa.com*, 3 de juny de 2013, disponible

- a: <http://www.infodefensa.com/?opinion=algo-mas-que-recortes> [Consulta: 21 de septiembre de 2013].
244. Vegeu, per exemple, Pere Ortega [2011]: "La suspensión de pagos del Ministerio de Defensa", 9 de novembre, disponible a: http://www.centredelas.org/index.php?option=com_content&view=article&id=843%3AAla-suspension-de-pagos-del-ministerio-de-defensa&catid=42%3Aeconomia-de-defensa&Itemid=638&lang=es [Consulta: 15 de setembre de 2013].
245. Mandy Turner [2002]: *Arming the Occupation. Israel and the arms trade*, Londres, CAAT [Campaign Against Arms Trade], p. 10.
246. Steve Rodan [2000]: "IAI to upgrade F-5s for Spanish Air Force", *Jane's Defence Weekly*, 19 de juliol.
247. Mandy Turner [2002]: *Op. Cit.*
248. "Spain buys Rafael LOROP", *Flight International*, núm. 4742, vol. 157, 15-21 d'agost de 2000, p.15.
249. Base de datos FIRST [SIPRI], disponible a: <http://first.sipri.org> [Consulta: 15 de septiembre de 2009].
250. Mandy Turner [2002]: *Op. Cit.*
251. Alon Ben-David [2005]: *Op. Cit.*; base de dades FIRST [SIPRI], disponible en: <http://first.sipri.org> [Consulta: 15 de setembre de 2009].
252. L'any de la importació podria ser diferent. Shlomo Brom i Yiftah Shapir [eds.] [2002]: *The Middle East Military Balance 2001-2002*, Cambridge [Mass.]-Londres, Tel Aviv University - The Mit Press, p.181.
253. David Ing [2003]: "Spain finally set to receive tanks", *Jane's Defence Weekly*, 21 de maig.
254. Resolució de la Subdirecció de Proveïment de la Direcció de Sistemes d'Armes del Comandament de Suport Logístic de l'Exèrcit, expedient GA-330/07-A. BOE núm. 42, Dilluns 18 febrer 2008, p.1850.
255. Dades de paràgraf de "Modernització avió F-5", *Ministerio de Defensa*, disponible a: <http://www.defensa.gob.es/Galerias/politica/armamento-material/ficheros/DGM-Modernizacion-avion-F-5.pdf> [Consulta: 14 de setembre de 2013].
256. "Defensa moderniza su flota aérea de F-5 con un gasto moderado", *Belt Ibérica*, 25 de febrer de 2003, disponible a: http://www.belt.es/noticias/2003/febrero/24_28/25/25_defensa_aviones.htm [Consulta: 8 de setembre de 2013].
257. Mandy Turner [2002]: *Op. Cit.*, p.10.
258. Steve Rodan [2000]: *Op. Cit.*
259. HELICE. Cluster Aeroespacial Andaluz [2011]: *Memòria d'Activitats 2011*, p.34, disponible a: http://www.fundacionhelice.com/sites/default/files/memoria_helice_2011.pdf [Consulta: 13 de juliol de 2013].
260. "Airbus Military and Israel Aerospace Industries join forces on C295 AEW&C Programme", comunicado de EADS, 21 de juny de 2011, disponible a: <http://www.eads.com/eads/int/en/news/press.5b7d8ff0-2245-44fe-9ee2-d133917c0424.4eb07896-3e59-4301-a243-e00d762cdb20.html> [Consulta: 16 de setembre de 2013].
261. Yuval Azulai [2011]: "IAI, Airbus to develop early warning plane", *Globes*, 21 de juny, disponible a: <http://www.globes.co.il/serveen/globes/docview.asp?did=1000656655&fid=1725> [Consulta: 13 de juliol de 2013].
262. Yuval Azulai [2011]: *Op. Cit.*
263. "Programa míssil contracarro d'abast mitjà [Spike LR]", *Ministerio de Defensa*, disponible a: <http://www.defensa.gob.es/Galerias/politica/armamento-material/ficheros/DGM-Misil-Spike-T.pdf> [Consulta: 12 de setembre de 2013].
264. "Programa míssil contracarro d'abast mitjà [Spike LR]", *Op. Cit.*
265. "Programa míssil contracarro d'abast mitjà [Spike LR]", *Op. Cit.*
266. Vicente Ortega i altres [2010]: *Investigació, Desenvolupament i Innovació. R + D + I en el Sector de la Defensa. Anàlisi de la situació [1998-2008]*, *Cuadernos Cátedra ISDEFE-UPM*, enero, p.146
267. "Santa Bárbara invertirá 15 millones en el misil Spike", *La Voz de Asturias*, 8 de març de 2006, disponible a: www.lavozdeasturias.es/noticias/noticia.asp?pkid=258352 [Consulta: 7 d'octubre de 2008]; base de dades FIRST [SIPRI], disponible a: <http://first.sipri.org> [Consulta: 15 de setembre de 2009].
268. "General Shmaya Avieli, director de SIBAT: En España hay interés por crear empresas mixtas hispano-israelíes", *Op. Cit.*
269. Vicente Ortega i altres [2010]: *Op. Cit.*, p.146; véase también "Programa míssil contracarro d'abast mitjà [Spike LR]", *Op. Cit.*
270. "El Ejército de Tierra realiza el primer tiro con el nuevo misil Spike LR-Dual", *Infodefensa.com*, 9 de novembre de 2012.
271. "Santa Bárbara invertirá 15 millones en el misil Spike", *Op. Cit.*; base de dades FIRST [SIPRI], disponible a: <http://first.sipri.org> [Consulta: 15 de setembre de 2009].
272. Human Rights Watch [2009]: *Precisely Wrong. Gaza Civilians Killed by Israeli Drone-Launched Missiles*, p.3.
273. Human Rights Watch [2009]: *Op. Cit.*, p.6.
274. Segons ha informat l'Exèrcit a la seva web, ja s'havia realitzat un tret durant les proves d'acceptació dutes a terme per la Direcció de Sistemes d'Armes [DISA] al gener de 2010, però el nombre de míssils llançats llavors va ser molt menor. "El Ejército de Tierra realiza el primer tiro con el nuevo misil Spike LR-Dual", *Infodefensa.com*, 9 de novembre de 2012.
275. Vicente Ortega i altres [2010]: *Op. Cit.*, p.146; també "Programa míssil contracarro d'abast mitjà [Spike LR]", *Op. Cit.*
276. Vicente Ortega i altres [2010]: *Op. Cit.*, p.146
277. Vegeu "Defensa adjudica a la filial española de Rafael el mantenimiento de las torres del RG-31 por 4,1 millones", *Infodefensa.com*, 30 de novembre de 2011, disponible a: <http://www.infodefensa.com/es/2011/11/30/noticia-defensa-adjudica-a-la-filial-espanola-de-rafael-el-mantenimiento-de-las-torres-del-rg-31-por-41-millones-de-euros.html> [Consulta: 28 de setembre de 2013].
278. "Programa vehículo blindado 4x4 de pelotón 'Nyala'", *Ministerio de Defensa*, disponible a: <http://www.defensa.gob.es/Galerias/politica/armamento-material/ficheros/DGM-Vehiculo-4x4-TT-peloton-RG31.pdf> [Consulta: 13 de setembre de 2013].
279. Miguel González [2008]: "Chacón adelanta seis meses la compra de 100 blindados surafricanos", *El País*, 31 de juliol.
280. "General Shmaya Avieli, director de SIBAT: En España hay interés por crear empresas mixtas hispano-israelíes", *Op. Cit.*
281. "Programa vehículo blindado 4x4 de pelotón 'Nyala'", *Op. Cit.*
282. "PAP Tecnos Innovación suministrará a Defensa estaciones de armas para los RG-31", *Infodefensa*, 23 de setembre de 2011, disponible a: <http://www.infodefensa.com/?noticia=pap-tecnos-innovacion-suministrara-a-defensa>

- estaciones-de-armas-para-los-rg-31 [Consulta: 24 de juliol de 2013].
283. "Defensa adjudica a la filial española de Rafael el mantenimiento de las torres del RG-31 por 4,1 millones", *Op. Cit.*
284. "El Gobierno comprará a BAE Sudáfrica 100 blindados antiminas RG-31 con torre ametralladora israelí por control remoto", *Europa Press*, 21 de febrer de 2008, disponible a: <http://www.europapress.es/00066/20080221170526/gobierno-comprara-bae-sudafrica-100-blindados-antiminas-rg-31-torre-ametralladora-israeli-control-remoto.html#AqZ1xEM6KH6j5ABn> [Consulta: 11 de juliol de 2013].
285. David Eshel [2008]: "Weaponized Sentry-Tech Towers Protecting Hot Borders", *Aviation Week*, 4 de desembre, disponible a: <http://www.aviationweek.com/Blogs.aspx?plckBlogId=Blog%3a27ec4a53-dcc8-42d0-bd3a-01329aef79a7&plckPostId=Blog%3a27ec4a53-dcc8-42d0-bd3a-01329aef79a7Post%3a344244b3-3fee-4dfc-be03-992bf38a6f19> [Consulta: 22 de setembre de 2013].
286. "Tierra saca a concurso la adquisición de sistemas de mortero sobre vehículo", *Infodefensa.com*, 20 de desembre de 2010, disponible a: <http://www.infodefensa.com/?noticia=tierra-saca-a-concurso-la-adquisicion-de-sistemas-demortero-sobre-vehiculo>. El número de expediente del contrato es 209152010018300, consultable en: <http://contrataciondeestado.es/> [Consulta: 10 de maig de 2011].
287. "Soltam Systems y Santa Bárbara Sistemas apuestan por un sistema de mortero 'bueno y probado en otros Ejércitos'", *Infodefensa.com*, 28 d'abril de 2011, disponible a: <http://www.infodefensa.com/?noticia=soltam-systems-y-santa-barbara-sistemas-apuestan-por-unsistema-de-mortero-%E2%80%9Cbueno-y-probado-en-otros-ejercitos%E2%80%9D> [Consulta: 10 de maig de 2011].
288. BOC D, Congrés dels Diputats. Sèrie D, núm. 621, de 5 d'agost de 2011, 184/103656, disponible a: http://www.congreso.es/public_oficiales/L9/CONG/BOCG/D/D_621.PDF [Consulta: 17 de setembre de 2011].
289. "David Marsiano, presidente de Soltam Systems: 'Una de las condiciones para tener éxito en el mercado español es la colaboración con la industria local'", *Infodefensa.com*, 19 de maig de 2010, disponible a: <http://www.infodefensa.com/?noticia=david-marsiano-presidente-de-soltam-systemschr34una-de-las-condiciones-para-tener-exito-en-el-mercado-espanol-es-la-colaboracion-con-la-industria-localchr34> [Consulta: 10 de mayo de 2011].
290. "Success for Elbit Systems' Mortars in Afganistan", *Israel Defense online*, 12 de desembre de 2012, disponible a: <http://www.israeldefense.com/?CategoryID=411&ArticleID=1822> [Consulta: 27 de gener de 2013].
291. Vegeu el vídeo de l'incident a: "Evaluacion sistema Isrealita Cardom, Ejercito Español" [sic], 25 de setembre de 2011, disponible a: <http://www.youtube.com/watch?v=2xeTKpSKPQg> [última visualització: 22 de setembre de 2013].
292. "David Marsiano, presidente de Soltam Systems: 'Una de las condiciones para tener éxito en el mercado español es la colaboración con la industria local'", *Op. Cit.*
293. "Las tropas españolas utilizan por primera vez el mortero embarcado en Afganistán", *Infodefensa.com*, 4 de desembre de 2012, disponible a: http://www.infodefensa.com/cache_noticias/las/las-tropas-espanolas-utilizan-por-primera-vez-el-mortero-embarcado-en-afganistan.html [Consulta: 27 de gener de 2013].
294. "Soltam Systems se adjudica un nuevo contrato de morteros sobre vehículo ligero", *Infodefensa.com*, 5 de desembre de 2012, disponible a: http://www.infodefensa.com/cache_noticias/sol/soltam-systems-se-adjudica-un-nuevo-contrato-de-morteros-sobre-vehiculo-ligero.html [Consulta: 27 de gener de 2013].
295. *Defence Professionals*. 19 de setembre de 2011, disponible a: <http://www.defpro.com/news/details/27932/> [Consultado: 15 de març de 2012].
296. Vegeu <http://www.ejercito.mde.es/materiales/otros/UAV.html> [Consulta: 15 de setembre de 2013].
297. El Searcher MK II-J és una variant avançada del Searcher. Pot enlairar i aterrar de manera automàtica, i es controla des d'estacions terrestres via radiocomunicacions sense visió directa. En el cas de pèrdua de contacte amb l'estació terrestre (la mateixa per a tots els drones produïts per la divisió Malat de IAI), el Searcher-2 pot tornar a la base automàticament. Aquests drones estarien disponibles en els exèrcits de l'Equador, Corea del Sud, Índia, Singapur, Tailàndia, Turquia, Rússia i Espanya. Arie Egozi [2012]: "The Israeli UAV in Afghanistan", *Israel Defense*, 9 de febrer, disponible a: <http://www.israeldefense.com/?CategoryID=483&ArticleID=1617>; el Ministeri de Defensa afirma que les adquisicions d'aquests aparells van ocórrer "a finals del 2007", vegeu: "Plataforma Autónoma Sensorizada de Inteligencia [PASI]", *Ministerio de Defensa*, octubre de 2012, disponible en: <http://www.defensa.gob.es/Galerias/politica/armamento-material/ficheros/DGM-PASI.pdf> [Consultas: 14 de septiembre de 2013].
298. La segona aeronau millor classificada en el concurs va ser la també israeliana Hermes 450 de Elbit Systems. Vegeu Miguel González [2007]: "El Ejército equipará con aviones espía de origen israelí a las tropas de Afganistán", *El País*, 25 d'abril.
299. Jesús Sanz [2012]: "Los UAV del Ejército de Tierra: más de 2.500 horas volando en los cielos de Afganistán", *Ateneadigital.es*, 6 d'agost, disponible a: http://www.ateneadigital.es/RevistaAtenea/REVISTA/articulos/GestionNoticias_9660_ESP.asp [Consulta: 14 de setembre de 2013].
300. Informació tècnica disponible a la pàgina web de l'Exèrcit de Terra del Ministeri de Defensa, <http://www.ejercito.mde.es/materiales/otros/UAV>
301. Jesús Sanz [2012]: *Op.Cit.*
302. "España compra a EADS e Indra un nuevo UAV por 5,3 millones de euros", *Infodefensa.com*, 8 d'agost de 2009, disponible a: <http://www.infodefensa.com/es/2009/09/08/noticia-espana-compra-a-eads-e-indra-un-nuevo-uav-por-53-millones-de-euros.html> [Consultes: 14 de setembre de 2013].
303. "España desplegará dos nuevos aviones no tripulados en Afganistán", *Infodefensa.com*, 3 d'abril de 2012, disponible a: <http://www.infodefensa.com/?noticia=espana-desplegara-dos-nuevos-aviones-no-tripulados-en-afganistan> [Consulta: 14 de setembre de 2013].
304. "El Ejército de Tierra adquiere un sistema PASI a Indra por casi 12 millones de euros", *Infodefensa.com*, 4 d'octubre de 2010, disponible a: <http://www.infodefensa.com/?noticia=el-ejercito-de-tierra-adquiere-un-sistema-pasi-a-indra-por-casi-12-millones-de-euros> [Consulta: 14 de setembre de 2013].
305. "Indra y EADS suministrarán material para el sistema PASI de formación de tripulaciones", *Infodefensa.com*, 19 d'octubre de 2011, disponible a: <http://www.infodefensa.com/?noticia=indra-y-eads-suministraran-material-para-el-sistema-pasi-de-formacion-de-tripulaciones> [Consulta: 15 de setembre de 2013].
306. Nota de premsa del Ministeri de Defensa del 28 d'octubre de 2013, disponible a: <http://www.defensa.gob.es/ooee/emad/noticias/notasInfo/2013/10/131028-curso-operadores-pasi.html> [Consulta: 14 de setembre de 2013].

- ^{307.} "Índra se adjudica contratos para el sistema PASI por 2,4 millones de euros", *Infodefensa.com*, 18 de noviembre de 2012, disponible a: http://www.infodefensa.com/cache_noticias/indra-se-adjudica-contratos-para-el-sistema-pasi-por-24-millones-de-euros.html [Consulta: 15 de setembre de 2013].
- ^{308.} P. Acebes [2009]: "Operación Minerva", *Revista de Aeronáutica y Astronáutica*, núm. 781, pág. 292-295, disponible a: <http://www.ejercitodelaire.mde.es/stweb/ea/ficheros/pdf/OA8AD73187BC1A76C125757D0047F769.pdf> [Consulta: 14 de setembre de 2013].
- ^{309.} El Sistema Integrat de Vigilancia Exterior (SIVE), desenvolupat per la Guardia Civil a partir del 2002, té com a objectiu la millora de la vigilància de la frontera sud del país (essencialment en relació al narcotràfic i a la immigració irregular). La informació bàsica del sistema es pot trobar a la pàgina web de la Guardia Civil, <http://www.guardiacivil.es/es/prensa/especiales/sive/funciones.html> [Consulta: 15 de setembre de 2013].
- ^{310.} Julio Serrano [2009]: "La tecnología al servicio de la seguridad", *Revistatenea.es*, núm. 7, pág. 64-67, disponible a: http://www.revistatenea.es/RevistaAtenea/REVISTA/PDF/Hemeroteca/DocumentoHtcaRev_284.pdf [Consulta: 14 de setembre de 2013].
- ^{311.} Les relacions entre Espanya i Israel en el marc dels projectes de recerca europeus seran motiu d'una investigació futura en el marc de la campanya "Negocis Ocults. Tot el que no volen que sàpigues sobre les relacions militars entre Espanya i Israel". vegeu també Miguel Aguilera [2011]: "La seguridad europea, de la mano de las instituciones israelíes", *Diagonalperiodico.net*, 2 de juny, disponible a: <https://www.diagonalperiodico.net/la-seguridad-europea-la-mano-instituciones-israelies.html> [Consulta: 14 de setembre de 2013].
- ^{312.} Vegeu la informació del projecte a la pàgina web de la Comissió Europea CORDIS, <http://cordis.europa.eu/projects/index.cfm?fuseaction=app.details&TXT=SEABILLA&FRM=1&STP=10&SIC=&PGA=&CCY=&PCY=&SRC=&LNG=es&REF=94732> [Última consulta: 13 de setembre de 2013].
- ^{313.} Vegeu la informació del projecte a la pàgina web de la Comissió Europea CORDIS, <http://cordis.europa.eu/projects/index.cfm?fuseaction=app.details&TXT=TALOS&FRM=1&STP=10&SIC=&PGA=&CCY=&PCY=&SRC=&LNG=es&REF=86712> [Última consulta: 13 de setembre de 2013].
- ^{314.} Els detalls sobre el tipus de sistemes d'intercepció i l'abast territorial del projecte no s'han fet públics fins ara. Vegeu Nielsen Nikolaj [2013]: "EU and Israel research crime-stopping drones", *euobserver.com*, 7 de febrer, disponible a: <http://euobserver.com/justice/118951> [Consulta: 14 de setembre de 2013].
- ^{315.} Vegeu la informació del projecte a la pàgina web de la Comissió Europea CORDIS, <http://cordis.europa.eu/projects/index.cfm?fuseaction=app.details&TXT=aeroceptor&FRM=1&STP=10&SIC=&PGA=&CCY=&PCY=&SRC=&LNG=en&REF=106475> [Última consulta: 13 de setembre de 2013].
- ^{316.} Vegeu la informació del projecte a la pàgina web del propi consorci <http://www.aeroceptor.eu/> [Última consulta: 13 de setembre de 2013].
- ^{317.} Els UAV més comuns són els anomenats MALE (mitjana altitud, llarga durada), que poden mantenir-se en vol entre 24 i 48 hores a altituds generalment compreses entre els 18.000 i els 45.000 peus (entre uns 5.400 a uns 13.700 metres).
- ^{318.} Míssils aire-terra nord-americans guiats per làser o per radar, capaços de destruir (en les seves versions més modernes) tot tipus de blancs cuirassats. Per la seva versatilitat en l'ús de diferents càrregues explosives, el seu rang d'objectius abasta des de vehicles blindats fins objectius urbans. Segons informacions d'Amnistia Internacional, míssils tipus Hellfire van ser usats per les forces armades israelianes durant l'operació Plom Fos a Gaza entre desembre de 2008 i gener de 2009. Veure, per la tipologia de míssils Hellfire, "Francia elige el misil HELLFIRE II de Lockheed Martin para equipar sus helicópteros Tigre HAD", *Infodefensa.com*, 20 de juny de 2007, disponible a: <http://www.infodefensa.com/?noticia=francia-elige-el-misil-hellfire-ii-de-lockheed-martin-para-equipar-sus-helicopteros-tigre-had>. Per a la referència sobre l'ús d'aquests míssils en l'operació Plom Fos, vegeu Rory McCarthy [2009]: "Amnesty calls on US to suspend arms sales to Israel", *Theguardian.com*, 23 de febrer, disponible a: <http://www.guardian.co.uk/world/2009/feb/23/israel-arms-embargo-gaza> [Consultas: 14 de setembre de 2013].
- ^{319.} Alexandra Silver [2011]: "Bird Bond: 'Nano Hummingbird' Drone Takes Spying to the Sky", *Time.com*, 17 de febrer, disponible a: <http://newsfeed.time.com/2011/02/17/bird-bond-new-nano-hummingbird-camera-takes-spying-to-the-sky/> [Consulta: 15 de setembre de 2013].
- ^{320.} "Así son los 'drones', los aviones espías fabricados en Israel", *Noticias24.com*, 30 de juny de 2010, disponible a: <http://www.noticias24.com/actualidad/noticia/161496/asi-son-los-drones-los-aviones-espias-fabricados-en-israel/> [Consulta: 15 de setembre de 2013].
- ^{321.} Gili Cohen [2013]: "Israel is world's largest exporter of drones, study finds", *Haaretz*, 19 de maig.
- ^{322.} "Elbit Systems muestra en FIDAE 2012 sus desarrollos en sistemas no tripulados", *Infodefensa.com*, 22 de març de 2012, disponible a: <http://www.infodefensa.com/?noticia=elbit-systems-muestra-en-fidae-2012-sus-desarrollos-en-sistemas-no-tripulados> [Consulta: 15 de setembre de 2013].
- ^{323.} L'Empresa Colombiana de Petrolis ECOPETROL podria destinar els seus propis recursos per a l'adquisició addicional de nous models Hermes 900 per part de l'exèrcit colombià per a la vigilància d'oleoductes. Vegeu "Colombia contará con un UAV *Hermes 900* de Elbit Systems para misiones de seguridad fronteriza", *Infodefensa.com*, 19 de gener de 2012, disponible a: <http://www.infodefensa.com/?noticia=colombia-contara-con-un-uav-hermes-900-de-elbit-systems-para-misiones-de-seguridad-fronteriza-2> [Consulta: 14 de setembre de 2013].
- ^{324.} "Israel seeks to boost UAV strike power", *UPI.com*, 12 de setembre de 2011, disponible a: http://www.upi.com/Business_News/Security-Industry/2011/09/12/Israel-seeks-to-boost-UAV-strike-power/UPI-196741315848241/?rel=81981328896815 [Consulta: 15 de setembre de 2013].
- ^{325.} Scott Wilson [2011]: "In Gaza, live shaped by drones", *Washingtonpost.com*, 3 de desembre, disponible a: http://www.washingtonpost.com/world/national-security/in-gaza-lives-shaped-by-drones/2011/11/30/gIQAjP600_story.html [Consulta: 13 de setembre de 2013].
- ^{326.} Vegeu la pàgina web de Elbit Systems <http://www.elbitsystems.com/elbitmain/uas> [Consulta: 15 de setembre de 2013].
- ^{327.} Vegeu a: [http://62.0.44.103/Elbitmain/files/Hermes_450_\[2012\].pdf](http://62.0.44.103/Elbitmain/files/Hermes_450_[2012].pdf). Part d'aquestes "proves en combat" han estat realitzades en els diferents conflictes armats que Israel ha lliurat als seus països veïns i als Territoris Ocupats de Palestina. Segons els informes realitzats per l'organització Human Right Watch, els *drones* israelians van participar activament en la segona guerra del Líban de 2006 i en la recent operació Plom Fos a la franja de Gaza entre desembre de 2008 i gener de 2009 (on, segons l'organització, es van usar els models *Heron* y *Hermes*

- 450, probablement amb míssils Spike fabricats per la companyia israeliana Rafael Advanced Defense Systems Ltd.). Segons les organitzacions B'Tselem, el Palestinian Center for Human Rights i l'AI-Mezan Center for Human Rights, l'operació a Gaza es va saldar amb 42 atacs amb *drones* que van causar 87 morts de civils. Vegeu HRW [2009]: "Precisely Wrong. Gaza civilians Killed by the Israeli Drone-Launched Missiles", *Human Rights Watch*, New York, disponible a http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/ipt0609webwcover_0.pdf [Consulta: 15 de setembre de 2013].
328. En els sis casos que repassa HRW, els investigadors no han trobat cap evidència que militants palestins estiguessin presents a la zona en el moment de l'atac. La mort de civils durant l'operació és especialment greu tenint en compte la qualitat de les imatges ofertes pels aparells utilitzats, així com per les càmeres que incorporen els míssils utilitzats i la capacitat de variar la seva trajectòria en el cas que s'apreciï una errada en el llançament. vegeu HRW [2009]: *Op. Cit.* La capacitat de diferenciar entre combatents i civils sembla recolzada per l'afirmació del cap de Guardes de Frontera de Tucson, David Aguilar, segons el qual els *drones* permeten determinar "quan una persona o grup de persones estan armades". Vegeu "Unmanned aerial vehicles support border security", *CPB.org*, Juliol-agost de 2004, disponible a: http://www.cpb.gov/xp/CustomsToday/2004/Aug/other/aerial_vehicles.xml [Consulta: 14 de setembre de 2013].
329. Scott Wilson [2011]: *Op.Cit.*
330. Anshel Pfeffer [2011]: "Wikileaks: IDF uses drones to assassinate Gaza militants", *Haaretz.com*, 2 de setembre.
331. "La compañía israelí Rafael se instala en España con la compra de la empresa local PAP Tecnos", *Infodefensa.com*, 14 de juny de 2010.
332. Vegeu <http://www.indracompany.com> [Consulta: 21 de setembre de 2013].
333. "General Shmaya Avieli, director de SIBAT: En España hay interés por crear empresas mixtas hispano-israelíes", *Infodefensa.com*, 7 de gener de 2013, disponible a: http://www.infodefensa.com/cache_noticias/gen/general-shmaya-avieli-director-de-sibat-en-espana-hay-interes-por-crear-empresas-mixtas-hispano-israelies.html [Consulta: 19 de juny de 2013].
334. "La industria israelí busca complementar a la española en materia de innovación de sistemas de seguridad", *Infodefensa.com*, 29 de juny de 2011, disponible a: <http://www.infodefensa.com/?noticia=la-industria-israeli-busca-complementar-a-la-espanola-en-materia-de-innovacion-de-sistemas-de-seguridad> [Consulta: 15 de setembre de 2013].
335. "HOMSEC 2013. Seguridad y Defensa en Madrid", *Op. Cit.*, p.49.
336. Juan de la Roca [2011]: "Economic, commercial ties with Spain continue to shine", *The Jerusalem Post*, 11 d'abril.
337. "Israel hits \$7.2 billion in arms exports", *UPI*, 17 de juny de 2011, disponible en: http://www.upi.com/Business_News/Security-Industry/2011/06/17/Israel-hits-72-billion-in-arms-exports/UPI-68871308336978/#ixzz26X2qXZ2o [Consulta: 12 de mayo de 2013].
338. "Israeli arms firms target Latin America", *UPI*, 25 d'abril de 2011, disponible a: http://www.upi.com/Business_News/Security-Industry/2011/04/25/Israeli-arms-firms-target-Latin-America/UPI-65001303742958/#ixzz26X30wbfD [Consulta: 15 de març de 2013].
339. "Israeli arms firms target Latin America", *Op. Cit.*
340. "Israeli arms firms target Latin America", *Op. Cit.*
341. "General Avieli, SIBAT: 'Es cuestión de tiempo que los esfuerzos de Navantia en Israel se vean recompensados' ", *Infodefensa.com*, 7 de gener de 2013.
342. "PAP Tecnos Innovación suministrará a Defensa estaciones de armas para los RG-31", *Op. Cit.*
343. "La compañía israelí Rafael se instala en España con la compra de la empresa local PAP Tecnos", *Infodefensa.com*, 14 juny 2010. Instalaza va ser tristament coneguda per produir i vendre el 2008 al dictador libi Muammar al-Gaddafi municions de dispersió MAT-120, utilitzades contra la població civil de la ciutat de Misratah. En aquell any, formava part del seu Consell d'Administració el posteriorment ministre de Defensa Pedro Morenés. Vegeu Jordi Calvo [2012]: "Un ministro de armas tomar", *Diario de un Altermundista*, 9 de gener, disponible a: <http://blogs.publico.es/altermundista/643/un-ministro-de-armas-tomar/> [Consulta: 15 de setembre de 2013].
344. "La compañía israelí Rafael se instala en España con la compra de la empresa local PAP Tecnos", *Op. Cit.*
345. Vegeu http://www.paptecnicos.net/#!__spanish [Consulta: 28 de maig de 2013].
346. "La compañía israelí Rafael se instala en España con la compra de la empresa local PAP Tecnos", *Op. Cit.*
447. Vegeu http://www.paptecnicos.net/#!__spanish/fields-of-activity [Consulta: 30 de maig de 2013].
448. Vegeu <http://www.paptecnicos.net/> [Última consulta: 23 d'octubre de 2013].
449. Vegeu la seva web corporativa a: <http://www.aeronautics-sys.com/>
450. "El Gobierno autoriza la inversión de la israelí Aeronautics en su filial española", *Infodefensa.com*, 7 de maig de 2011, disponible a: <http://www.infodefensa.com/?noticia=el-gobierno-autoriza-la-inversion-de-la-israeli-aeronautics-en-su-filial-espanola> [Consulta: 9 de setembre de 2013].
451. Aeronautics fabrica sobretot tres models: el MiniUAV Orbiter, el AeroStar, tàctic de grandària mitjana, i el Dominator, estratègic, similar a un avió normal. Tots capten imatges des del cel en temps real i les envien a la base, permetent rebre instruccions i modificar-les. Els UAV mini de Aeronautics caben en una motxilla, pesen entre cinc i deu quilos, tenen una autonomia en vol de 90 minuts, un abast de 15 km. i arriben a una alçada de 3.300 metres. Dues persones des de terra poden operar el sistema. Els AeroStar, els "vigilants de les fronteres israelianes", tenen una autonomia de 12 hores i un abast de 2000 km És utilitzat per controlar fronteres en Nou Mèxic (EUA) i a Israel, i a Angola vigila les instal·lacions petrolíferes costaneres. El Dominador disposa de fins a 30 hores d'autonomia i pot elevar fins a deu mil metres d'altura. Informació del web corporatiu d'Aeronautics, <http://www.aeronautics-sys.com/> [Consulta: 9 de setembre de 2013].
352. José Luis F. del Corral [2008]: "Aeronautics compra suelo en Boecillo para un centro vanguardista en sistemas de seguridad", *El Mundo*, 29 de juny.
353. José Luis F. del Corral [2008]: *Op. Cit.*
354. Boletín Oficial de las Cortes de Castilla y León, Núm. 196, VII legislatura, 20 de maig de 2009, p.13365; véase también José Luis F. del Corral [2008]: "Aeronautics compra suelo en Boecillo para un centro vanguardista en sistemas de seguridad", *El Mundo*, 29 de juny.
355. "Autorizada la inversión de una sociedad israelí en una empresa española del ámbito de la defensa", *La Moncloa*, disponible a http://www.lamoncloa.gob.es/consejodeministros/referencias/_2011/refc20110506.htm#Inversion [Consulta: 9 de setembre de 2013].
356. José Luis F. del Corral [2008]: *Op. Cit.*

- ³⁵⁷ "El Gobierno autoriza la inversión de la israelí Aeronautics en su filial española", *Infodefensa.com*, 7 de maig de 2011, disponible a: <http://www.infodefensa.com/?noticia=el-gobierno-autoriza-la-inversion-de-la-israeli-aeronautics-en-su-filial-espanola> [Consulta: 9 de setembre de 2013].
- ³⁵⁸ "El Gobierno autoriza la inversión de la israelí Aeronautics en su filial española", *Op. Cit.*
- ³⁵⁹ "La compañía israeliana Aeronautics Defense Systems abrirá un complejo a Castilla", *CEEC*, 3 de febrer de 2009, disponible a: <http://www.ceec.cat/catala/articulos/la-compania-israeliana-aeronautics-defense-systems-abrirandagrave-un-complex-a-castella/> [Consulta: 8 de setembre de 2013].
- ³⁶⁰ Rami Yaar ser durant quatre anys representant del Ministeri de Defensa d'Israel a l'Ambaixada del seu país a Espanya. Ha format part del Consell de Seguretat Nacional israelià entre 1999 i 2000, va ser cap de Gabinet del Secretari d'Estat, i durant 20 anys va treballar en diversos llocs del Ministeri de Defensa, dins l'àrea de R + D. José Luis F. del Corral [2008b]: "Nuestra prioridad es crear tecnología propia en Castilla y León. Entrevista con Rami Yaar, vicepresidente de Aeronautics Defense Systems", *El Mundo*, 29 de juny.
- ³⁶¹ José Luis F. del Corral [2008b]: *Op. Cit.*
- ³⁶² José Luis F. del Corral [2008]: *Op. Cit.*
- ³⁶³ Distribuïda en dues anualitats iguals de 1,5 milions d'euros el 2008 i 2009. *Boletín Oficial de las Cortes de Castilla y León*, Núm. 196, VII legislatura, 20 de maig de 2009, p.13365.
- ³⁶⁴ José Luis F. del Corral [2008]: *Op. Cit.*
- ³⁶⁵ José Luis F. del Corral [2008]: *Op. Cit.*
- ³⁶⁶ José Luis F. del Corral [2008b]: *Op. Cit.*
- ³⁶⁷ José Luis F. del Corral [2008]: *Op. Cit.*
- ³⁶⁸ José Luis F. del Corral [2008b]: *Op. Cit.*
- ³⁶⁹ "El Gobierno autoriza la inversión de la israelí Aeronautics en su filial española", *Op. Cit.*
- ³⁷⁰ *Ibidem*.
- ³⁷¹ José Luis F. del Corral [2008]: *Op. Cit.*
- ³⁷² "El PP abre Castilla y León a la industria militar israelí", *Mundo Árabe.org*, agost de 2008, disponible a: <http://www.mundoarabe.org/aeronautics-sys.htm>
- ³⁷³ *Ibidem*
- ³⁷⁴ José Luis F. del Corral [2008b]: *Op. Cit.*
- ³⁷⁵ Vege la seva su web corporativa: www.triedro.es
- ³⁷⁶ "Triedro estará presente en UNVEX 2012 con sus UAS MICRO B, SPYLITE B Y BOOMERANG", nota de premsa de Triedro / Grupo Revenga, 18 d'abril de 2011, disponible a: <http://www.unvex12.com/docs/TRIEDRO-nota-prensa.pdf> [Consulta: 13 de juliol de 2013].
- ³⁷⁷ "Los modelos no tripulados de Triedro, Intelligent Thermal Solutions", 25 de setembre de 2012, disponible a: <http://www.infouas.com/los-modelos-no-tripulados-de-triedro-intelligent-thermal-solutions/>
- ³⁷⁸ "SpyLite. Tactical Unmanned Aerial System [UAV]", nota de Grup Revenga i Triedro, p.2, disponible a: http://www.triedro.es/recursos/productos/20130222_FICHA_SPYLITE-L_V1.0.pdf [Consulta: 14 de juliol de 2013].
- ³⁷⁹ "Triedro estará presente en UNVEX 2012 con sus UAS MICRO B, SPYLITE B Y BOOMERANG", *Op. Cit.*
- ³⁸⁰ El SpyLite té una envergadura de 240X300 cm, una longitud de 125 cm, un pes de 8 kg, una velocitat de creuer de 50Km / h, una durada de vol de més de tres hores i un abast de més de 30 Km "Triedro estará presente en UNVEX 2012 con sus UAS MICRO B, SPYLITE B Y BOOMERANG", nota de premsa de Triedro / Grupo Revenga, 18 d'abril de 2011, disponible en: <http://www.unvex12.com/docs/TRIEDRO-nota-prensa.pdf> [Consulta: 13 de juliol de 2013].
- ³⁸¹ Vegeu <http://www.bluebird-uav.com/spylite.html> [Consulta: 14 de juliol de 2013].
- ³⁸² "Triedro estará presente en UNVEX 2012 con sus UAS MICRO B, SPYLITE B Y BOOMERANG", *Op. Cit.*
- ³⁸³ El Boomerang compta amb un pes de 9,5 kg i una càrrega de pagament de 1,3 kg, operant en un radi de 50 km a una velocitat màxima de 110 km / h. Vegeu "Los modelos no tripulados de Triedro, Intelligent Thermal Solutions", 25 de setembre de 2012, disponible a: <http://www.infouas.com/los-modelos-no-tripulados-de-triedro-intelligent-thermal-solutions/>; véase también <http://www.bluebird-uav.com/boomerang.html> [Consulta de tots dos: 14 de juliol de 2013].
- ³⁸⁴ "Triedro estará presente en UNVEX 2012 con sus UAS MICRO B, SPYLITE B Y BOOMERANG", *Op. Cit.*
- ³⁸⁵ Segons l'informe, el 2011 va intentar comprar components britànics per exportar al Pakistan. sistemes de radar, sistemes de guerra electrònica, Head-up Cockpit Displays (Huds), parts de motors de caces de combat i avions. sistemes òptics d'espionatge, components de sistemes electrònics militars i d'avions d'entrenament. El 2010, Israel va sol·licitar permisos per exportar sistemes de guerra electrònica i Huds amb components des del Regne Unit al Pakistan. Aluf Benn [2013]: "Britain refused Israel military equipment for fear it would add to 'internal repression'", *Haaretz*, 12 de juny.
- ³⁸⁶ "Rafael Orbe, Grupo Revenga: En breve podremos anunciar la puesta en escena de un multicóptero de desarrollo propio", *Infodefensa.com*, 16 d'octubre de 2012, disponible a: http://www.infodefensa.com/cache_noticias/raf/rafael-orbe-grupo-revenga-en-breve-podremos-anunciar-la-puesta-en-escena-de-un-multicoptero-de-desarrollo-propio.html [Consulta: 8 de gener de 2013].
- ³⁸⁷ "Rafael Orbe, Grupo Revenga: En breve podremos anunciar la puesta en escena de un multicóptero de desarrollo propio", *Op. Cit.*
- ³⁸⁸ Vegeu <http://www.guardianspain.com/clientes/> [Consulta: 20 de juliol de 2013].
- ³⁸⁹ Vegeu <http://www.guardianspain.com/distribuidores/> [Consulta: 20 de juliol de 2013].
- ³⁹⁰ La imatge "100% made in Israel" con la estrella de David provien de la mateixa pàgina web de Guardian. Véase <http://www.guardianspain.com> [Consulta: 3 de maig de 2013].
- ³⁹¹ Vegeu: <http://www.guardianspain.com/servicios-de-escolta/> [Consulta: 16 de juliol de 2013].
- ³⁹² Vegeu <http://www.guardianspain.com/clientes/> [Consulta: 20 de juliol de 2013].
- ³⁹³ Vegeu <http://www.guardianspain.com/distribuidores/> [Consulta: 20 de juliol de 2013].
- ³⁹⁴ En la majoria de casos, els productes són subministrats per Guardian Homeland Security i distribuïts per altres empreses. En el cas de AGILITE, el distribuïdor oficial és Teyde Tecnología y Desarrollo i, en el de FAB Defense, distribueix SNV.
- ³⁹⁵ "SICUR 2012 reúne en Madrid a las empresas más importantes del sector de la seguridad", *Armas.es*, 5 de març de 2012, disponible a: <http://www.armas.es/articulos/ferias-de-armas/31407-sicur-2012-reune-en-madrid-a-las-empresas-mas-importantes-del-sector-de-la-seguridad.html> [Consulta: 27 de setembre de 2013].

396. Vegeu la web de Rabintex a: <http://www.rabintex.com/> [Última consulta: 14 de setembre de 2013].
397. "La Guardia Civil se protege con la compra de 12.324 chalecos antibala RABINTEX", *Armas.es*, 15 d'octubre de 2010, disponible a: <http://www.armas.es/noticias/30997-la-guardia-civil-se-protege-con-la-compra-de-12324-chalecos-antibala-rabintex.html> [Consulta: 27 de juliol de 2013].
398. "La Guardia Civil se protege con la compra de 12.324 chalecos antibala RABINTEX", *Op. Cit.*
399. Vegeu <http://www.guardianspain.com/portfolio/rabintex-cascos-y-proteccion-balistica/> [Consulta: 27 de juliol de 2013].
400. Transcripció literal, "La Guardia Civil se protege con la compra de 12.324 chalecos antibala RABINTEX", *Op. Cit.*; Ana Garralda (2011): "Policías españoles reciben entrenamiento en Israel", *Tiempo*, 25 d'agost, p.54, disponible a: <http://www.tiempodehoy.com/espana/policias-espanoles-reciben-entrenamiento-en-israel> [Consulta: 20 de juliol de 2013].
401. Aquesta empresa té la seva adreça al Polígon Can Roca, C/ Can Fenosa, 20, 08107, Martorelles, Barcelona, i el seu telèfon és 902 11 13 66.
402. "RABINTEX suministra 488 chalecos antibalas a los Mossos", *Armas.es*, 11 de desembre de 2008, disponible a: <http://www.armas.es/foros/noticias-y-eventos/rabintex-suministra-488-chalecos-antibalas-a-los-mossos-t591970.html#p591970> [Consulta: 28 de juliol de 2013].
403. Vegeu <http://www.guardianspain.com/portfolio/meprolight/> [Consulta: 28 de juliol de 2013].
404. Vegeu <http://www.guardianspain.com/portfolio/smart-s/> [Consulta: 28 de juliol de 2013].
405. Vegeu <http://www.guardianspain.com/portfolio/source-sistema-de-hidratacion/> [Consulta: 28 de juliol de 2013].
406. Una divisió d'IMI, IMI Aircraft System Division en Tirat Hacarmel [Israel] va ser venuda el 2004 a Cyclone Aviation Products, 100% subsidiària de Elbit Systems localitzada prop de Karmiel, per uns 7,5 milions de dòlars, tot i l'oposició de seu comitè de treballadors. "Elbit Systems buys IMI's Aircraft Systems Division for \$7.5m", *Globes*, 4 de gener de 2004, disponible a: <http://www.globes.co.il/serveen/globes/docview.asp?did=757421> [Consulta: 6 de juliol de 2013].
407. Vegeu <http://www.guardianspain.com/portfolio/imi-israel-municion-ligera/> [Consulta: 28 de juliol de 2013].
408. *Ibidem*.
409. Vegeu <http://www.guardianspain.com/portfolio/imi-fundas-de-pistola/> [Consulta: 28 de juliol de 2013].
410. Vegeu <http://www.agilitegear.com/about/> [Consulta: 6 de juliol de 2013].
411. *Ibidem*.
412. "TEYDE consigue la distribución exclusiva para España de los productos israelíes AGILITE", *Armas.es*, 8 d'octubre de 2012, disponible a: <http://www.armas.es/noticias/31567-teyde-consigue-la-distribucion-exclusiva-para-espana-de-los-productos-israelies-agilite.html> [Consulta: 3 d'agost de 2013].
413. Catàleg de productes oferts disponible a <http://www.teyde.es/pdf/agilite.pdf> [Consulta: 3 d'agost de 2013].
414. *Ibidem*.
415. Segons entrevista telefònica realitzada el 5 de desembre de 2013 a Àngela Biancorosso, encarregada de Agilite.
416. "TEYDE consigue la distribución exclusiva para España de los productos israelíes AGILITE", *Op. Cit.*
417. Vegeu <http://www.teyde.es/index.php?opc=4> [Consulta: 3 d'agost de 2013].
418. Vegeu <http://www.fab-defense.com/en/page-about-us> [Consulta: 13 de setembre de 2013].
419. Vegeu <http://www.fab-defense.com/en/dealer-locator/europe> [Consulta: 13 de setembre de 2013].
420. Catàleg de productes oferts amb detall disponible a: http://www.s-nv.es/home_es.html [Consulta: 13 de setembre de 2013].
421. Entrevista telefònica de 5 de desembre amb el responsable de SNV.
422. Vegeu <http://www.fab-defense.com/en/dealer-locator/europe> [Consulta: 13 de setembre de 2013].
423. Vegeu <http://www.epicos.com/Portal/Main/Home/Pages/ItemDetails.aspx?M6%2FV6%2FDI2nFfP9IUWJorjzMVyuu0JGjghm6zDgtKbJOrYAHdtot2Q%3d%3d> [Consulta: 7 de juliol de 2013].
424. *Ibidem*.
425. Vegeu la web de Landatel a: <http://www.landatel.com/index.php/es/la-empresa> [Consulta: 23 de setembre de 2013].
426. Vegeu www.landashop.com [Consulta: 23 de setembre de 2013].
427. El catàleg de productes amb detall està disponible a: <http://landashop.com/catalog/mti-antennas-c-320.html> [Consulta: 23 de setembre de 2013].
428. Vegeu <http://www.nidec.es/es/> [Consulta: 14 de setembre de 2013].
429. Vegeu http://www.nidec.es/index.php?page=shop.browse&category_id=315&option=com_virtuemart&Itemid=214 y <http://www.hagor.com/HTMLs/home.aspx?BSS3=651> [Consultas: 14 de setembre de 2013].
430. Vegeu <http://www.nidec.es/es/preguntas-frecuentes-chalecos-antibalas-nidec/garantia-y-certificaciones.html> [Consulta: 14 de setembre de 2013].
431. *Ibidem*.
432. Vegeu http://www.nidec.es/index.php?page=shop.browse&category_id=315&option=com_virtuemart&Itemid=214 [Consulta: 14 de setembre de 2013].
433. Vegeu <http://www.nidec.es/es/preguntas-frecuentes-chalecos-antibalas-nidec/garantia-seguro-de-responsabilidad-civil-y-transparencia-legal.html> [Consulta: 14 de setembre de 2013].
434. Vegeu http://www.nidec.es/index.php?page=shop.browse&category_id=315&option=com_virtuemart&Itemid=214 [Consulta: 14 de setembre de 2013].
435. Degut a les seves prestacions, la versió compacta de la M-5, a Espanya pot guiar-se com a arma de concurs amb la llicència tipus F. Rafa Fernández [2010]: "Armamento ligero israelí", *Armas.es*, agost-setembre, p.8, disponible a: <http://www.armas.es/descargas-armas.es/periodicos/028-periodico-armas-agosto-septiembre-2010.pdf> [Consulta: 15 de setembre de 2013].
436. Rafa Fernández [2010]: *Op. Cit.*
437. Jordi Panyella [2013]: "La Policia treu la mànegua", *El Punt Avui*, 13 de juny.
438. Jordi Panyella [2013]: *Op. Cit.*
439. J. Cierco [2005]: "Madrid, volcado con el proyecto de seguridad palestino", *ABC*, 3 de novembre.
440. Pedro Morenés ha ocupat càrrecs públics rellevants en la divisió de Construcció Naval de l'Institut Nacional d'Indústria, ha estat secretari d'Estat de Defensa, de Seguretat i de Política

Científica i Tecnològica en els anys de Govern de José María Aznar, i ministre de Defensa amb Mariano Rajoy . En el sector privat , Morenés ha intercalat fins a dotze càrrecs d'alta responsabilitat en empreses d'armes , de seguretat i de representació . Va ser director general a Espanya del segon major productor mundial de míssils, MBDA, que va vendre el 2010 més de 20.000 míssils a països com Brunei, Índia, Líban, Indonèsia, Marroc , Oman , Qatar, Aràbia Saudita o Emirats Àrabs Units. Va ser conseller o representant de l'empresa saragossana Instalaza , productora de bombes de dispersió fins que van ser prohibides el juliol de 2008 . Gaddafi va llançar sobre Misratah [Líbia] bombes de dispersió MAT - 120 fabricades per aquesta empresa i comprades poc abans de ser prohibides . Morenés era conseller o representant de Instalaza quan es va decidir l'operació que va presentar una demanda al Govern espanyol de 40 milions d'euros pel lucre cessant patit en no tenir la possibilitat de vendre les seves bombes de dispersió . Morenés també ha presidit Segur Ibèrica , que , amb diners públics i armes cedides per Defensa, ha proporcionat seguretat privada als tonyinaires que operen en aigües pròximes a Somàlia. Jordi Calvo [2012]: "Un tecnòcrata de les armes", *Ara*, 9 de gener, disponible a: http://www.centredelas.org/index.php?option=com_content&view=article&id=838%3Aun-tecnocrata-de-les-armes&catid=42%3Aeconomia-de-defensa&Itemid=63&lang=ca [Consulta: 18 de maig de 2013].

⁴⁴¹. Orden INT/704/2013, de 10 d'abril, publicat al Boletín Oficial del Estado de 30 d'abril de 2013, núm. 103, sec. I, p.32415.

⁴⁴². Vegeu, por ejemplo, <http://www.guardianspain.com/clientes/> [Consulta: 20 de juliol de 2013].

⁴⁴³. Sobre ICTS Internacional, vegeu: <http://www.icts-int.com/content3a9f.html?id=6> [Consulta: 13 de juliol de 2013].

⁴⁴⁴. Yossi Melman [2010]: "Israeli firm blasted for letting would-be plane bomber slip through", *Haaretz*, 10 de gener, disponible en: <http://www.haaretz.com/print-edition/news/israeli-firm-blasted-for-letting-would-be-plane-bomber-slip-through-1.261107> [Consulta: 20 de maig de 2013].

⁴⁴⁵. Si bé no sembla existir una relació directa amb Israel, i com a exemple de la importància d'aquests sistemes d'anàlisi, la Universitat de Barcelona ofereix una formació de postgrau amb el títol: "Models de Gestió i Eines de Planificació Adaptades Davant Diferents Perfils de risc "o el mòdul" Gestió de riscos: detecció de perfils de risc

"que inclou el" II Màster en Direcció de Seguretat Privada ", la titulació reconeix no només la Universitat de Barcelona sinó també el Ministeri d'Interior d'Espanya. Vegeu http://www.ub.edu/criminologia/?page_id=153 [Consulta: 20 de junio de 2013]; vegeu també el tríptic del màster a: http://www.ub.edu/criminologia/wp-content/uploads/2012/08/TRIPTICO_SEGURIDAD.pdf [Consulta: 20 de juny de 2013].

⁴⁴⁶. Yossi Melman [2010]: *Op. Cit.*

⁴⁴⁷. Vegeu <http://www.procheck.nl/procheck/index.php/en/subsidiaries> [Consulta: 13 de juliol de 2013].

⁴⁴⁸. Vegeu <http://www.procheck.nl/procheck/index.php/en/home> [Consulta: 13 de juliol de 2013].

⁴⁴⁹. Segons el currículum vitae d'una supervisora de seguretat de la mateixa companyia a Barcelona. Vegeu: <http://www.infojobs.net/ximena-margalejo.prif> i <http://es.linkedin.com/pub/ximena-margalejo/18/14/a1b> [Consulta: 13 de juliol de 2013].

⁴⁵⁰. "I-SEC Preparing to Provide Security Services at VLC, Spain", nota de premsa de I-SEC de 6 d'abril de 2009, disponible a: <http://www.i-sec.com/en/article/i-sec-preparing-provide-security-services-vlc-spain> [Consulta: 13 de maig de 2013].

⁴⁵¹. Vegeu: <http://www.i-sec.com/en/global-presence> [Consulta: 13 de maig de 2013].

⁴⁵². I SEC SPAIN SERVICES MANAGEMENT SL. va registrar un canvi de domicili social al novembre de 2011. La nova direcció va ser Carretera d'Esplugues núm.44 P.BJ [Cornellà de Llobregat]. El canvi d'objecte social va ser "ampliar a la prestació de serveis de *handling*, tant en propi com a tercers, entenent com a tals serveis d'assistència en terra en aeroports a aeronaus, passatgers, mercaderies i correu, assistència de neteja". Boletín Oficial del Registro Mercantil, Sección Primera, Empresarios, Barcelona, Núm. 219, 18 de novembre de 2011, pp.65064-5.

⁴⁵³. "Una compañía israelí de seguridad opera ilegalmente en España", *El País*, 10 octubre de 1989.

⁴⁵⁴. La seu mercantil d'aquesta societat a Espanya coincidia amb l'empresa H Capital, l'entitat inversora més important del grup Hachuel, al madrileny passeig de la Castellana. A més, el centre executiu de H Seguretat, situat en un edifici del carrer de Gènova, és el mateix que ICTS esmentava en tots els seus documents com a seu a Espanya. "Una compañía israelí de seguridad opera ilegalmente en España", *Op. Cit.*

⁴⁵⁵. Amir Eshet va acudir al congrés *Security 89* en representació simultània de les dues companyies, el 20 de juny. Ferran Sales i Joaquín Prieto [1989b]: "La policía ha investigado durante nueve meses la estructura de seguridad montada por el grupo Hachuel", *El País*, 2 de novembre. D'altra banda, a la targeta de visita d'Eshet es llegia clarament "ICTS [Espanya]", i tot seguit la direcció d'H Seguretat a Madrid. Peru Egurbide [1989]: "Moshe Lan: Queremos continuar en España dentro de la legalidad", *El País*, 2 de novembre.

⁴⁵⁶. Ferran Sales i Joaquín Prieto [1989b]: *Op. Cit.*

⁴⁵⁷. "Israeli Security Firm in Spain Accused of Ties to Mossad", 9 de novembre de 1989, disponible a: <http://www.jta.org/1989/11/09/archive/israeli-security-firm-in-spain-accused-of-ties-to-mossad> [Consulta: 9 de juny de 2013].

⁴⁵⁸. López del Ferro va ser governador civil de la província de Toledo. Des que va contraure matrimoni amb De Cospedal, ha estat a la direcció d'onze empreses. Vegeu <http://www.elplural.com/2012/10/02/el-esposo-de-cospedal-ha-estado-en-la-direccion-de-once-empresas-desde-que-ella-es-secretaria-general-del-pp/> [Consulta: 9 de juny de 2013].

⁴⁵⁹. Ferran Sales i Joaquín Prieto [1989a]: "Los dueños de la empresa española", *El País*, 2 de novembre.

⁴⁶⁰. Peru Egurbide [1989]: "Moshe Lan: Queremos continuar en España dentro de la legalidad", *El País*, 2 de novembre.

⁴⁶¹. Ferran Sales i Joaquín Prieto [1989a]: *Op. Cit.*

⁴⁶². "Una compañía israelí de seguridad opera ilegalmente en España", *Op. Cit.*

⁴⁶³. Jose L. Jérez Riesco [1990]: "La expulsión de los judíos de España", conferència de les jornades commemoratives del v centenari del descobriment i conquesta, associació Nou Debat, facultat de filosofia i lletres, Valladolid, novembre, p.12, disponible a: <http://es.slideshare.net/MurodelHonor/la-expulsin-de-los-judos-de-espaa> [Consulta: 20 de julio. de 2013].

⁴⁶⁴. Ferran Sales i Joaquín Prieto [1989b]: *Op. Cit.*

⁴⁶⁵. Peru Egurbide [1989]: *Op. Cit.*

⁴⁶⁶. Ferran Sales i Joaquín Prieto [1989b]: *Op. Cit.*

⁴⁶⁷. "Israeli Security Firm in Spain Accused of Ties to Mossad", *Op. Cit.*

- ⁴⁶⁸ Font dels continguts del paràgraf: Peru Egurbide [1989]: *Op. Cit.*
- ⁴⁶⁹ Ferran Sales i Joaquín Prieto [1989b]: *Op. Cit.*
- ⁴⁷⁰ Yossi Melman [2010]: *Op. Cit.*
- ⁴⁷¹ És notori que Europa Press esmentés aquest punt a partir d'informacions del diari Haaretz que, no obstant, va esmentar en la seva informació pública que no existia informació d'intel·ligència prèvia disponible. Compareu Europa Press [2010]: "Una empresa de seguridad israelí permitió a Abdulmutallab subir al avión en Ámsterdam saltándose su normativa", 10 de gener, con Yossi Melman [2010]: *Op. Cit.*
- ⁴⁷² Vegeu www.demco.co.il
- ⁴⁷³ Vegeu <http://www.icts-int.com/content.aspx?id=33> [Consulta: 21 de juliol de 2013].
- ⁴⁷⁴ Vegeu <http://www.icts-int.com/contentdac1.html?id=32> [Consulta: 21 de juliol de 2013].
- ⁴⁷⁵ Vegeu <http://www.aljazeera.com/cgi-bin/conspirac...tory.asp?id=134>; http://www.truthdig.com/report/item/20070830_questioning_9_11_with_caution/CP22/P200 [Consultas: 21 de juliol de 2013].
- ⁴⁷⁶ Vegeu <http://www.ictseurope.com/about-us/history.html> [Consulta: 21 de juliol de 2013].
- ⁴⁷⁷ Fraport AG va vendre el 2008 ICTS Europe Holdings BV [100% subsidiària des de 2002] a Deutsche Beteiligungs AG, així com un dels seus fons d'inversió compartits. Segons Fraport AG, el preu de venda va ser de 100 milions d'euros. En el moment de la venda, ICTS Europe estava activa en 81 llocs en 24 països, amb una plantilla d'unes 10.100 persones. Segons Fraport, el 2007 ICTS report uns ingressos de prop de 320 milions d'euros. "Fraport AG Frankfurt Airport Services Worldwide is selling its subsidiary ICTS", nota de premsa sense data de Fraport, disponible a: http://www.fraport.com/content/fraport/en/misc/binaer/investor-relations-/ad_hoc_releases/ad_hoc_release_fraportagissellingitssubidiaryicts/jcr:content.file/file.pdf [Consulta: 21 de juliol de 2013].
- ⁴⁷⁸ Vegeu <http://www.ictseurope.com/icts-hispania-sa.html> [Consulta: 21 de juliol de 2013].
- ⁴⁷⁹ Altres clients han estat, entre molts altres, Iberia, els ports de Barcelona, Màlaga i Palma de Mallorca, Repsol, Spanair, Transavia, Shell, Barclays, Citibank, BBC, els aeroports de Gatwick i Heathrow a Londres, Chanel, Bulgari, Christian Dior y una larga lista de compañías aéreas [Air France, KLM, Air Europe, Air Berlin, Alitalia, Lufthansa, Olympic Airlines, British Airways, Continental Airlines, EasyJet, Emirates, Etihad Airways, Finnair, Japan Airlines, China Airlines, Qatar Airways, Royal Air Maroc [AT], Ryan Air, TAP Portugal, Turkish Airlines, United Airlines, US Airways o Cubana de Aviación]. Vegeu la llista completa de clients a: http://www.ictseurope.com/fileadmin/user_upload/ICTS_Europe/ICTS_Europe_Client_lists/ICTS_Europe_Client_List_2013.pdf [Consulta: 21 de juliol de 2013].
- ⁴⁸⁰ Dades del paràgraf de Víctor Cygielman [1989]: "Una empresa israelí proporcionó instructores al Gobierno salvadoreño", *El País*, 24 de novembre.
- ⁴⁸¹ Dades del paràgraf de Peru Egurbide i Ferran Sales [1989d]: "Gleser, en Honduras", *El País*, 10 de novembre. La llicència del Ministeri d'Interior va ser per operar exclusivament en "assessorament i planificació de sistemes de seguretat". No obstant això, ISDS Ibèrica també va comercialitzar equips de seguretat, tot i no tenir el corresponent permís administratiu. Ferran Sales i Peru Egurbide [1989c]: "Un ex 'conseller' de la Generalitat gestionó en Israel la associació de su empresa de seguridad con ISDS Ltd.", *El País*, 16 de novembre.
- ⁴⁸² Ferran Sales i Peru Egurbide [1989e]: "La empresa israelí de seguridad ISDS ha operado ilegalmente en España durante tres años", *El País*, 11 de novembre.
- ⁴⁸³ Josep Maria Figueras Bassols va ser president del Consell Superior de Cambres de Comerç de 1979 a 1986 i president de la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona de 1979 a 1990. Va morir el 1994. Vegeu Félix Martínez i Jordi Oliveres [2005]: *Jordi Pujol: en nombre de Cataluña*, Barcelona, Random House Modadori - Debate, pp.46-47; també: Peru Egurbide i Ferran Sales [1989]: "Una empresa israelí vinculada a la 'contra' presta servicios a Agricultura de la Generalitat", *El País*, 10 de novembre.
- ⁴⁸⁵ Ferran Sales i Peru Egurbide [1989e]: *Op. Cit.*
- ⁴⁸⁶ Ferran Sales i Peru Egurbide [1989e]: *Op. Cit.*
- ⁴⁸⁷ Ferran Sales i Peru Egurbide [1989c]: *Op. Cit.*
- ⁴⁸⁸ Juan José Folchi va ser advocat de l'Estat i conseller d'Economia de la Generalitat quan estava presidida per Josep Tarradellas, i ha continuat sent una persona molt influent en la vida pública i mercantil catalana, i ha estat membre de la directiva del Barça. Com lletrat, assessorar el grup kuwaitià KIO a Espanya i va estar, durant anys, vinculat al financer Javier de la Rosa, el que li va implicar en més d'una dotzena de procediments judicials. Félix Martínez i Jordi Oliveres [2005]: *Op. Cit.*, pp.47-48.
- ⁴⁸⁹ Immaculada Folchi ha estat secretària general del Departament de Governació de la Generalitat. Va contreure matrimoni amb Josep Miró i Ardèvol, conseller d'Agricultura.
- ⁴⁹⁰ Carlos Folchi va ser director de ISDS Ibèrica i va intentar una incursió prèvia en el camp de la seguretat comercial com a accionista de Protecció y Custodia SA [Protecsa]. Ferran Sales y Peru Egurbide [1989c]: *Op. Cit.*
- ⁴⁹¹ Ferran Sales i Peru Egurbide [1989f]: "Reestructuración", *El País*, 11 de novembre.
- ⁴⁹² Ferran Sales i Peru Egurbide [1989e]: *Op. Cit.*
- ⁴⁹³ Según Félix Martínez i Jordi Oliveres [2005]: *Op. Cit.*, p.48, nota 22.
- ⁴⁹⁴ Informació del paràgraf de Ferran Sales i Peru Egurbide [1989c]: *Op. Cit.*
- ⁴⁹⁵ Félix Martínez i Jordi Oliveres [2005]: *Op. Cit.*, p.20.
- ⁴⁹⁶ Peru Egurbide i Ferran Sales [1989a]: "Una empresa israelí vinculada a la 'contra' presta servicios a Agricultura de la Generalitat", *El País*, 10 de novembre, disponible a: http://elpais.com/diario/1989/11/10/espana/626655603_850215.html
- ⁴⁹⁷ Peru Egurbide i Ferran Sales [1989a]: *Op. Cit.*
- ⁴⁹⁸ Peru Egurbide i Ferran Sales [1989a]: *Op. Cit.* Miró i Ardèvol fue posteriormente regidor de CiU a l'Ajuntament de Barcelona [1999-2003] i president d'e-Cristians, una "societat ultra-catòlica" que exerceix des de 2002 com a grup de pressió política. vegeu Félix Martínez i Jordi Oliveres [2005]: *Op. Cit.*, p.49.
- ⁴⁹⁹ Véase Félix Martínez i Jordi Oliveres [2005]: *Op. Cit.*, p.49.
- ⁵⁰⁰ Peru Egurbide i Ferran Sales [1989a]: *Op. Cit.*
- ⁵⁰¹ Ferran Sales i Peru Egurbide [1989c]: *Op. Cit.*
- ⁵⁰² Ferran Sales i Peru Egurbide [1989c]: *Op. Cit.*
- ⁵⁰³ Ni Bilan ni ISDS Ibèrica tenien llicència per fer plans de seguretat ni per vendre equips. Un cop ISDS Ibèrica va ser autoritzada, Interior li va permetre actuar únicament en el primer d'aquests

- dos camps, encara que la seva activitat va seguir també en l'altre. Vegeu Ferran Sales y Peru Egurbide [1989c]: *Op. Cit.*
504. Ferran Sales i Peru Egurbide [1989e]: *Op. Cit.*
505. Ferran Sales i Peru Egurbide [1989e]: *Op. Cit.*
506. Félix Martínez i Jordi Oliveres [2005]: *Op. Cit.*, p.21.
507. Félix Martínez i Jordi Oliveres [2005]: *Op. Cit.*, p.46.
508. Ferran Sales i Peru Egurbide [1989e]: *Op. Cit.*
509. Ferran Sales i Peru Egurbide [1989e]: *Op. Cit.*; Peru Egurbide i Ferran Sales [1989a]: *Op. Cit.*
510. Luis Solana ha estat militar, polític i empresari. Va ser diputat socialista, sotsdirector general del Banc Urquijo, president de Telefónica i director general de Radiotelevisió Espanyola. També militar, ha mantingut un estret contacte amb el Ministeri de Defensa i ha presidit l'Observatori Europeu de Seguretat i Defensa. És germà de Javier Solana, entre d'altres, antic secretari general de l'OTAN, Alt Representant del Consell per a la Política Exterior i de Seguretat Comuna de la Unió Europea i Comandant en Cap de l'EUFOR.
511. Peru Egurbide i Ferran Sales [1989]: *Op. Cit.*
512. Vegeu lloc web de ISDS a: <http://www.isds.co.il/clientele.htm>
513. Vegeu la entrevista en Josep Playà [2013]: "Hicimos el anteproyecto de seguridad del 92", *La Vanguardia*, 27 d'octubre de 2013.
514. Antonio Fernández [2010a]: "Un puñado de ex agentes de Israel controla la seguridad del FC Barcelona", *El Confidencial*, 6 d'abril, disponible a: <http://www.elconfidencial.com/espana/agentes-israel-contro-seguridad-barcelona-20100406.html> [Consulta: 16 de maig de 2013].
515. Antonio Fernández [2010b]: "Laporta contrata su seguridad en Suiza por 30.000 euros mensuales", *El Confidencial*, 10 de febrer, disponible a: <http://www.elconfidencial.com/deportes/laporta-contrata-seguridad-suiza-30000-euros-20100210.html> [Consulta: 16 de maig de 2013].
516. Antonio Fernández [2010a]: *Op. Cit.*
517. Keren Blankfeld [2010]: "Hollywood Heavyweight", *Forbes Magazine*, 29 de març, disponible a: <http://www.forbes.com/forbes/2010/0329/>
- billionaires-2010-middle-east-milchan-entertainment-hollywood-heavyweight.html [Consulta: 16 de maig de 2013].
518. "The Billionaire and the Fugitive", 23 de juliol de 2011, disponible a: <http://www.thedailybeast.com/articles/2011/07/23/arnon-milchan-excerpt-from-confidential-about-his-work-for-israeli-intelligence.html> [Consulta: 16 de maig de 2013].
519. Informació del paràgraf d'Antonio Fernández [2010b]: *Op. Cit.*
520. Informació del paràgraf d'Europa Press [2012]: "¿Seguridad privada en las cárceles?", *El Mundo.es*, 29 de maig.
521. Vegeu per exemple: "Israel-España: Firman acuerdo contra terrorismo y delincuencia", *Israel en línea*, 4 de desembre de 2012, disponible a: <http://www.israelenlinea.com/israel/noticias/sociedad/7029-israel-esp> [Consulta: 6 de març de 2013].
522. Félix Martínez i Jordi Oliveres [2005]: *Op. Cit.*, p.46.
523. Félix Martínez i Jordi Oliveres [2005]: *Op. Cit.*, p.49.
524. Informació del paràgraf de Félix Martínez i Jordi Oliveres [2005]: *Op. Cit.*, pp.49-50.
- Diari de Sessions del Parlament de Catalunya, Comissió de Justícia, Dret i Seguretat Ciutadana, serie C, núm. 65 / 12 de març de 1993, p.1485.
525. Vegeu <http://www.epicos.com/EPCompanyProfileWeb/GeneralInformation.aspx?id=30014> [Consulta: 19 de setembre de 2013].
527. *Ibidem.*
528. "Elbit Systems buys IMI's Aircraft Systems Division for \$7.5m", *Globes*, 4 de gener de 2004, disponible a: <http://www.globes.co.il/serveen/globes/docview.asp?did=757421> [Consulta: 19 de setembre de 2013].
529. El BICC (Bonn International Center for Conversion), basat en la ciutat alemanya, en la seva anàlisi de l'Índex de Militarització Global llista a Israel com l'Estat més militaritzat del món en el període 1990-2009. Jan Grebe [2011]: "The Global Militarization Index", BICC, febrer, p.11, disponible a: http://www.bicc.de/uploads/tx_bicctools/BICC_Jahresbericht_2012_en_LR.pdf [Consulta: 28 de setembre de 2013].
530. "Tecnobit presenta sus soluciones de seguridad en el I Curso de Ciberdelincuencia de la Policía", *Infodefensa.com*, 13 de juliol de 2012, disponible en: http://www.infodefensa.com/cache_noticias/tec/tecnobit-presenta-sus-soluciones-de-seguridad-en-el-i-curso-de-ciberdelincuencia-de-la-policia.html [Consulta: 8 de gener de 2013].
531. "España se vuelve hacia la tecnología israelí de seguridad de puertos", 4 de gener de 2013, disponible a: <http://comerciohispanoisraeli.com/news/2013/01/espana-se-vuelve-hacia-la-tecnologia-israeli-de-seguridad-de-puertos/> [Consulta: 20 de julio de 2013]; veure també "Ana Pastor y su homólogo israelí firman un acuerdo de cooperación técnica en materia de transporte", comunicat de premsa del Ministeri de Foment, 23 de desembre de 2012, disponible a: http://www.fomento.gob.es/MFOM/LANG_CASTELLANO/GABINETE_COMUNICACION/OFICINA_DE_Prensa/NOTICIAS1/2012/Diciembre/121223-01.htm [Consulta: 20 de juliol de 2013].
532. "Spain eyes Israeli port security technology", *Ynetnews*, 26 de desembre de 2012, disponible a: <http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-4324770,00.html> [Consulta: 21 de julio de 2013].
533. "España se vuelve hacia la tecnología israelí de seguridad de puertos", *Op. Cit.*; ver també "Ana Pastor y su homólogo israelí firman un acuerdo de cooperación técnica en materia de transporte", *Op. Cit.*
534. Entrevista amb un agent de la Guardia Civil 25 de maig de 2013.
535. Com la Unitat Especial d'Intervenció (UEI) per la Guàrdia Civil, els GEOS per al Cos Nacional de Policia i grups especials militars.
536. Ana Garralda [2011]: "Policías españoles reciben entrenamiento en Israel", *Tiempo*, 25 d'agost, disponible a: <http://www.tiempodehoy.com/espana/policias-espanoles-reciben-entrenamiento-en-israel>
537. "Los israelíes nos enseñan", notícia als informatius de migdia de la cadena *Cuatro* 6 de juliol de 2011, disponible a: <http://play.cuatro.com/directo/portada/cuatro-10/ver/noticias-cuatro-mediodia#directo/portada/cuatro-10/ver/noticias-cuatro-mediodia> [Consulta: 6 de juliol de 2011].
538. Ana Garralda [2011]: *Op. Cit.*
539. "Israel-España: Firman acuerdo contra terrorismo y delincuencia", *Israel en línea*, 4 de desembre de 2012, disponible a: <http://www.israelenlinea.com/israel/noticias/sociedad/7029-israel-esp%C3%B1a-firman-acuerdo-contra-terrorismo-y-delincuencia.html> [Consulta: 20 de juliol de 2013].

- ⁵⁴⁰ Publicat a *La Razón*, 14 de juliol de 2007, informació disponible a: <http://www.portierramaryaire.com/foro/memberlist.php?mode=viewprofile&u=1006&sid=a40ebb64388cfd3d8926869fc3a64a16> [Consulta: 15 de setembre de 2013].
- ⁵⁴¹ Mario Ferrer [2008]: "Vigilantes y escoltas españoles se forman en Israel", *War Heat Internacional*, núm. 65, any VII - vol. 7, p.6.
- ⁵⁴² "Los israelíes nos enseñan", *Op. Cit.*
- ⁵⁴³ Vegeu <http://www.guardianspain.com/les/apage/82350.php> [Consulta: 20 de juliol de 2013].
- ⁵⁴⁴ "Los israelíes nos enseñan", *Op. Cit.*
- ⁵⁴⁵ "Lecciones de Seguridad desde Tierra Santa: curso Guardian de protección de personas", *Armas.es*, 29 d'agost de 2011, disponible a: <http://www.arms.es/articulos/otros/31246-lecciones-de-seguridad-desde-tierra-santa-curso-guardian-de-proteccion-de-personas.html> [Consulta: 20 de juliol de 2013].
- ⁵⁴⁶ "Lecciones de Seguridad desde Tierra Santa: curso Guardian de protección de personas", *Op. Cit.*
- ⁵⁴⁷ "Las nuevas amenazas terroristas exigen una formación más avanzada en técnicas de tiro y defensa personal". Entrevista a Ilan Arzoan, fundador de la empresa de seguridad Guardian LTD Israel", *Armas.es*, edició impresa, abril-maig 2008, pp.8-9.
- ⁵⁴⁸ Sal Emergui [2008]: "Licencia para disparar... y mucho", *El Munda*, 26 de novembre.
- ⁵⁴⁹ "Las nuevas amenazas terroristas exigen una formación más avanzada en técnicas de tiro y defensa personal". Entrevista a Ilan Arzoan, fundador de la empresa de seguridad Guardian LTD Israel", *Op. Cit.*, pp.8-9.
- ⁵⁵⁰ "Lecciones de Seguridad desde Tierra Santa: curso Guardian de protección de personas", *Op. Cit.*
- ⁵⁵¹ "Lecciones de Seguridad desde Tierra Santa: curso Guardian de protección de personas", *Op. Cit.*
- ⁵⁵² Vegeu tots dos cursos a: <http://www.guardianspain.com/curso-de-tiro-y-combate-en-zonas-de-alto-riesgo/> i <http://www.guardianspain.com/curso-superior-de-tiro-y-combate-en-zonas-de-alto-riesgo/> [Consultas: 15 de setembre de 2013].
- ⁵⁵³ Vegeu tots dos cursos a: <http://www.guardianspain.com/curso-de-proteccion-de-personas-seguimientos-y-contravigilancia-espana/> i <http://www.guardianspain.com/curso-de-proteccion-de-personas-seguimientos-y-contravigilancia/> [Consultas: 15 de setembre de 2013].
- ⁵⁵⁴ Vegeu referència al curs : <http://www.guardianspain.com/curso-de-especializacion-en-combate-zona-urbana-y-entrada-inmuebles/> [Consulta: 21 de juliol de 2013].
- ⁵⁵⁵ Vegeu referència al curs a: <http://www.guardianspain.com/curso-superior-inteligencia-intervencion-y-proteccion-dos-semanas/> [Consulta: 21 de juliol de 2013].
- ⁵⁵⁶ Vegeu publicitat del curs impartit entre el 15 i el 19 de desembre a "Nuevo curso de Contratista Especializado en Seguridad Marítima impartido por Nidec", *Armas.es*, 29 d'octubre de 2009, disponible a: <http://www.arms.es/noticias/30743-nuevo-curso-de-contratista-especializado-en-seguridad-maritima-impartido-por-nidec.html> [Consulta: 22 de setembre de 2013].
- ⁵⁵⁷ "Escuela israelí contra piratas", *El Universal*, 19 de junio de 2009, disponible en: <http://www.eluniversal.com.mx/internacional/62187.html> [Consulta: 22 de septiembre de 2013].
- ⁵⁵⁸ Vegeu publicitat del curs impartit el 29 d'agost de 2009, de 10 hores. a: <http://seguridad.foroes.org/t10308-curso-avanzado-para-escoltas-institut-de-formacio-nidec> [Consulta: 22 de setembre de 2013].
- ⁵⁵⁹ Vegeu l'equip complet de ISA i el seu perfil a: <http://www.securityacademy.com/our-team.html> [Consulta: 13 d'octubre de 2013].
- ⁵⁶⁰ Javier F. Magariño [2002]: "La seguridad, un negocio que atrae multinacionales", *Cinco Días*, 25 de març, disponible a: http://www.cincodias.com/articulo/empresas/seguridad-negocio-atrae-multinacionales/20020325cdscdiemp_13/
- ⁵⁶¹ Informació del paràgraf de Javier F. Magariño [2002]: *Op. Cit.*
- ⁵⁶² International Security School - Ibèrica va estar basada en el Passeig de l'Havana 50, 6è B, 28036 Madrid, amb telèfon 915.624.102.
- ⁵⁶³ Ildelfonso Olmedo [2004]: "Guardaespaldas españoles en Iraq", *El Munda*, 15 d'agost.
- ⁵⁶⁴ Vegeu <http://www.ipthome.com/> [Consulta: 13 d'octubre de 2013].
- ⁵⁶⁵ Vegeu llista de cursos oferts per ISA a: <http://www.securityacademy.com/schedule-prices.html> [Consulta: 13 d'octubre de 2013].
- ⁵⁶⁶ Aquests serien: Merchán Rafael, José M Torralbo, Schmies Nikolai, Francisco Javier Ponce Albert, Sergio Rodríguez, Enrique Calvo Puente, José Félix Ramajo Blanco, Jesús Miguel Pulido Jurado, Marcos Pérez Rivero, Miguel Ángel Ibarguren, Marco Antonio Rebollo Mayor, Alín Atodiresei, Luis Latorre Beas, Miguel Ángel Osle, Francisco José Gutiérrez González, Enrique Puente Calvo, Gorka Beltrán Troya, Carlos Gabriel Antonio Busto Dure, Ramón González, Carlos Manuel Pereira García, Iván Arellano Arcos, Manuel Salgueiro, Manuel José Jiménez García, Arturo Franco Martínez, Urban Chorvat, Pedro Barceló Molina, José Miguel Llorens, Cesar Iglesias Villagra, Peter Moravek, Juan J. Morales Martín, Iván Pérez Santos, Nelson Pérez Troncoso, José Tugores Córcoles, Francisco J. López Ordinaña, Javier Pérez Balandin. Véase <http://www.ipthome.com/members.html> [Consulta: 13 d'octubre de 2013].
- ⁵⁶⁷ Vegeu la seva web corporativa a: http://www.mipsecurity.com/mip_Company.html [Consulta: 13 d'octubre de 2013].
- ⁵⁶⁸ Vegeu <http://www.mipsosgroup.com/psos-security/> i http://www.mipsecurity.com/mip_Team.html [Consultas: 13 d'octubre de 2013].
- ⁵⁶⁹ Vegeu el detall i programa dels cursos el lloc web: <http://psos-security.com/> [Consulta: 13 d'octubre de 2013].
- ⁵⁷⁰ Vegeu referència a alguns clients a: <http://www.mipsosgroup.com/> [Consulta: 13 d'octubre de 2013].
- ⁵⁷¹ Vegeu <http://www.tiendashoke.es/es/material-policial-armas/contenido/index/37>; vegeu també "Manuel Conde [SHOKE]: "El sector policial y de seguridad evoluciona hacia una mayor profesionalización", *Armas.es*, 13 de novembre de 2009, disponible a: <http://www.arms.es/articulos/entrevistas/30767-manuel-conde-shoke-el-sector-policial-y-de-seguridad-evolucion-a-hacia-una-mayor-profesionalizacion.html> [Consultas: 13 d'octubre de 2013].
- ⁵⁷² "El arte del Krav Magá", *Armas.es*, setembre-agost de 2010, p.9, disponible a: <http://www.arms.es/descargas-armas-agosto-septiembre-2010.pdf> [Consulta: 15 de setembre de 2013].
- ⁵⁷³ "El arte del Krav Magá", *Op. Cit.*
- ⁵⁷⁴ "El arte del Krav Magá", *Op. Cit.*
- ⁵⁷⁵ Vegeu "SHAHAR OR", en <http://www.ikmkravmaga.es/> [Consulta: 14 de juliol de 2013].
- ⁵⁷⁶ Vegeu "SHAHAR OR", *Op. Cit.*

- ⁵⁷⁷ <http://www.kravmaga-barcelona.com/p/krav-maga-policial.html>
- ⁵⁷⁸ <http://www.kravmaga-esp.com/p/entrena-en-israel.html>
- ⁵⁷⁹ El mort premi Nobel de Literatura espanyol Camilo José Cela va ser President de l'Associació d'Amistat Espanya-Israel. Al juliol de 1990, en la seva tercera visita a Israel, en el marc de campanya Sefarad 92, va ser nomenat doctor honoris causa per les Universitats de Jerusalem i Tel Aviv. Els mèrits apel·lats per a tal distinció van ser principalment dos: la seva contribució a l'herència semítica i la presidència de l'Associació d'Amistat Espanya-Israel. Vegeu Jose L. Jerez Riesco [1990]: "La expulsión de los judíos de España", conferència de les jornades commemoratives del V centenari del descobriment i conquesta, associació Nou Debat, Facultat de Filosofia i Lletres, Valladolid, novembre, p.13, disponible a: <http://es.slideshare.net/MurodelHonor/la-expulsin-de-los-judos-de-espaa> [Consulta: 20 de juliol de 2013].
- ⁵⁸⁰ Vegeu <http://www.ucjc.edu/index.php?section=estudios/titulaciones/postgrados/area-ciencias-juridicas/master-liderazgo-diplomacia-inteligencia> [Consulta 13 de juliol de 2013].
- ⁵⁸¹ *Ibidem*.
- ⁵⁸² Vegeu <http://www.ucjc.edu/index.php?section=estudios/titulaciones/postgrados/area-ciencias-juridicas/master-liderazgo-diplomacia-inteligencia/acceso> [Consulta 13 de juliol de 2013].
- ⁵⁸³ Vegeu <http://www.cesei.es/curso-de-formacioacuten-en-israel-en-contraterrorismo-analista-de-inteligencia.html> [Consulta 13 de juliol de 2013].
- ⁵⁸⁴ Vegeu la presentació del seminari a: http://www.ieee.es/Galerias/fichero/OtrasActividades/2013/Seminario_InteligenciaTecnologica_InteligenciaProspectiva_13jul2013.pdf [Consulta 13 de juliol de 2013].
- ⁵⁸⁵ Vegeu <http://www.cesei.es/curso-de-experto-analista-de-inteligencia-en-terrorismo-yihadista-y-rrii-oriente-medio.html> [Consulta 13 de juliol de 2013].
- ⁵⁸⁶ Vegeu <http://www.ict.org.il/Biographies/BrigGenResNitzanNuriel/tabid/476/Default.aspx> [Consulta 13 de juliol de 2013].
- ⁵⁸⁷ Mirar per exemple: Emad Gad [2005]: "From Israel: Not the same", *Al-Ahram Weekly On-line*, núm. 732, 3-9 març, disponible a: <http://weekly.ahram.org>
- <http://www.ict.org.il> [Consulta 13 de juliol de 2013].
- ⁵⁸⁸ Vegeu la seva web a: <http://www.acpr.org.il/English/new-e.htm> [Consulta 20 de juliol de 2013].
- ⁵⁸⁹ David Bukay [sense data]: "Cultural Fallacies in Understanding Islamic Fundamentalism and Palestinian Radicalism", *Jerusalem Summit*, disponible a: <http://www.jerusalemsummit.org/eng/full.php?id=23&speaker=72&summit=32> [Consulta: 16 de juliol de 2013].
- ⁵⁹⁰ David Bukay [2003b]: *Arab-Islamic Political Culture: A key source to understanding Arab politics and the Arab-Israeli conflict*, ACPR Publishers.
- ⁵⁹¹ David Bukay [2003]: "The First Cultural Flaw in Thinking: The Arab Personality", *NATIV Online*, disponible en <http://www.acpr.org.il/ENGLISH-NATIV/issue1/bukay-1.htm> [Consulta 13 de juliol de 2013].
- ⁵⁹² Según Meron Rapoport [2005]: *Op. Cit.*
- ⁵⁹³ Guillermo de Miguel Ruano [2012]: "Informe sobre el estado de los proyectos de colaboración entre empresas y organismos de Israel y España", Oficina Econòmica i Comercial de l'Ambaixada d'Espanya a Tel Aviv, ICEX, juny, p.25.
- ⁵⁹⁴ Guillermo de Miguel Ruano [2012]: *Op. Cit.*, p.25.
- ⁵⁹⁵ <http://www.ict.org.il>
- ⁵⁹⁶ Julio Laguardia [2012]: "XII Conferencia de Contra-terrorismo de Herzliya", *Ateneadigital.es*, 24 de setembre, disponible a: http://www.ateneadigital.es/revistaatenea/revista/articulos/GestionNoticias_10164_ESP.asp [Consulta: 15 de setembre de 2013].
- ⁵⁹⁷ Per exemple, en l'edició de 2011 va exposar el catedràtic de Ciència Política de la Universitat Rei Joan Carles i ex assessor del ministre d'Interior, Fernando Reinares, i el professor titular de la Facultat de Ciència Política i de l'Administració, José Sanmartín. El 2012, la participació va ser sobre el grup de treball sobre les sinergies entre immigració i legal, criminalitat i terrorisme del conseller d'Interior de l'Ambaixada d'Espanya a Israel, l'Inspector del CNP, Álvaro Lossada. vegeu: Julio Laguardia [2012]: *Op. Cit.*
- ⁵⁹⁸ Antonio M. Díaz Fernández [coord. 2003]: *Guía de Recursos para el Estudio de la Paz, la Seguridad y la Defensa*, Instituto Universitario General Gutiérrez Mellado - UNED, p.388.
- ⁵⁹⁹ Vegeu www.catedraespanaisrael.co [Consulta: 15 de setembre de 2013].
- ⁶⁰⁰ Guillermo de Miguel Ruano [2012]: *Op. Cit.*, p.25.
- ⁶⁰¹ Com per exemple, Francisco Bragulat Graella, director de Recursos Humans de Securitas Transport Aviation Security, Véase <http://catedraespanaisrael.co/4.html> [Consulta: 30 de setembre de 2013].
- ⁶⁰² Ben Hayes [2009]: *Op. Cit.*
- ⁶⁰³ "Security Co-operation between the EU and Israel. Briefing Paper", Quaker Council for European Affairs, pp.1-2, disponible a: <http://www.tni.org/article/profiteers-occupation-palestine-should-be-excluded-esrp> [Consulta: 23 de setembre de 2013]. Contribució de Ben Hayes en la seva obra *Arming Big Brother*, TNI Briefing Series: 2006/1, p. 3-12.
- ⁶⁰⁴ "Security Co-operation between the EU and Israel. Briefing Paper", *Op. Cit.*, p.4.
- ⁶⁰⁵ "Security Co-operation between the EU and Israel. Briefing Paper", *Op. Cit.*, pp.10-11.
- ⁶⁰⁶ "Security Co-operation between the EU and Israel. Briefing Paper", *Op. Cit.*, pp.6-7.
- ⁶⁰⁷ "Security Co-operation between the EU and Israel. Briefing Paper", *Op. Cit.*, p.5.
- ⁶⁰⁸ "Security Co-operation between the EU and Israel. Briefing Paper", *Op. Cit.*, p.9.
- ⁶⁰⁹ De los grupos israelíes, Elbit Systems y Verint Systems participan en tres proyectos; Halevi Dweck & Co, Ernest and Young [Israel] Ltd, Israel Aerospace Industries Ltd y Tel Aviv University, en dos cada uno; mientras que el resto sólo participa en un proyecto [Arttic Israel International Management Services, Azimuth Technologies Ltd, C.A.L> Argo Airlines Ltd, Motorola Israel Ltd, Arttic Israel Company Ltd, Opgal Optronics Industries Ltd, Israel Airports Authority, Matimop, Israeli Industry Centre for Research and Development, The Hebrew University of Jerusalem, International Security and Counter-Terrorism Academy, Technion - Israel Institute of Technology, Correlations Systems Ltd, Ben Gurion University of the Negev, Bar Ilan University, Aeronautics Defence Systems, Maden David Adom in Israel]
- ⁶¹⁰ "Security Co-operation between the EU and Israel. Briefing Paper", *Op. Cit.*, pp.12-14.

^{611.} El detall de tots els projectes esmentats es poden buscar a la base de dades CORDIS de la Unió Europea.

^{612.} El detall de tots els projectes esmentats es poden buscar a la base de dades CORDIS de la Unió Europea.

www.novact.org

www.acpau.org

www.nexescat.org

www.sci-cat.org

www.acsur.org

www.centredelas.org

